Hasan Ali Toptaş

Kayıp Hayaller Kitabı

HASAN ALI TOPTAŞ

Kayıp Hayaller Kitabı

Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.

Bu kitabın ilk basımı 1996 yılında yapılmıştır.

Birinci Basım: Kasım 1999

Kapak Tasarımı: Zeynep Ardağ

99.34.Y.0016.736   ISBN9754185905

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI, KÜÇÜKPARMAKKAPI
SOK. NO. 17. 80060 BEYOĞLU İSTANBUL

TEL: (0212) 293 41 05 292 09 47 (3 HAT)

email: adam@ada.net.tr

FAKS: (0212) 293 4108

Roman

Aynur’a

Dışarıda, Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat sesleri...

Hamdi, duyuyor musun dercesine gene yüzüme baktı heyecanla. Başımı kaldırıp kitaptan ben de ona baktım. Bir yandan da, herhalde anonslar kesildiğine göre artık film başladı diye düşünüyordum. Yani, kasabalılar biletlerini alıp keyifle yerlerine oturdular. Derken, bileğindeki fosforlu saate baka baka, tıpkı bir başrol oyuncusu gibi yavaşça sandalyesinden kalktı Şerif; gitti, merdiven basamaklarında bekleyen beş parasız çocukların suratına kapıyı çat diye kapattı.

Salonun ortasından sarkan, çevresi örümcek bağlamış tozlu ampuller söndü sonra...

Sandalye gıcırtıları sustu...

Hamdi, “Filmin adı neydi?” dedi fısıltıyla.

“Bilmiyorum,” dedim ben.

Dede gözlerini dikmiş, duvar dibinden dikkatle bize bakıyordu.

“Kesin sesinizi!” diye homurdandı birden.

Öyle şiddetli homurdandı ki, onun soluğuna yakalanan gaz lambasının alevi hızla küçüldü şişenin içinde, büyüyeceğim derken bir daha küçüldü, can havliyle çırpındı, bir süre pır pır etti ve durulup ansızın eski halini aldı. O sırada kilimin üstünde tembel tembel uyuklayan gölgeler de hareketlendi tabii, silkinip doğruldular önce, belki sessiz sedasız yer değiştirdiler, kıyasıya çarpıştılar, sonra hızlarını alamadılar ve tavana doğru sıçrayıp orada, henüz hangi şekle girecekleri kestirilemeyen tuhaf yaratıklara dönüştüler. Hatta, Hamdi’ye ait olanı uzun süre inmedi yere, dedesinin yüzüne bakarak ikide bir kıpırdandı durdu...

“Oturup efendi gibi dersinize çalışın,” dedi dede.

Bu sözlere Hamdi pis pis sırıttı tavandan.

Ben de, sırıtan benmişim de sanki dede bunu az sonra görecekmiş gibi telaşlandım. Bir ara, telaşımın Hamdi’yi etkileyerek belki onu bu saçmalıktan vazgeçireceğini bile düşündüm, ama arsızlığına devam etti o, bacaklarını aşağıya sarkıttı ve usul usul oynatmaya başladı. Anlaşılan bu hareketiyle hem dedeye, hem de hayata karşı açıkça bir savaş ilan etmişti de, ne pahasına olursa olsun sonuna kadar direneceğini belirtmeye çalışıyordu. Doğrusu, benim nicedir hayalini kurduğum ve ne yazık ki dedem yıllar önce öldüğü için asla gerçekleştiremediğim cesur bir

davranıştı onun yaptığı; bir yandan hayranlık duyup içten içe takdir ediyor, bir yandan bakışlarımın ışıltısıyla sessiz sessiz alkışlıyor, bir yandan da dede görüp öfkelenecek diye hâlâ korkuyordum. Olup bitenler karşısında ben değildim de artık ben, biraz Hamdi, biraz dedeydim sanki... Gerçi dede henüz hiçbir şeyi fark etmemişti ve anladığım kadarıyla torununu hâlâ kilimin üstüne uzanmış, benim yanı başımda ders çalışıyor sanıyordu.

“Şu lambanın fitilini de açın biraz,” dedi bu yüzden, “gözlerinize yazık!”

Uzanıp açtım fitili.

Bu kez Hamdi düpedüz kahkaha attı yukarıda. Ama dede duymadı onu; hiç kuşkusuz, bir çift film bobinine benzeyen gözbebeklerinin neredeyse incecik bir cırıltı çıkararak fırıl fırıl dönmeye başladığını da görmedi. Görmüş olsaydı, herhalde asasını kaptığı gibi ayağa fırlardı hemen ve; in ordan hergele, derdi sakalını titreterek, insene ulan! Tabanca çekercesine sırıtırdı Hamdi... İnsene ulan hergele, bak dersin seni bekliyor! Kıkırdardı Hamdi bu sefer, yani dedesinin alnına nişan alıp acımasız bir gangster gibi takır takır boşaltırdı da tabancasını, dedenin suratında kırışıklık halinde biriken yıllar tuzla buz olurdu. Gene de o, in dedim sana, diye diretirdi; insene ulan!

“Hadi sen de gel!”

Başımı kaldırıp yukarıya baktım; Hamdi, Hamdi kılığına bürünmüş karanlık bir kuş gibi çatıya tünemiş, elini yıldızlara çarpa çarpa beni yanına çağırıyordu.

“Kaçak mı gireceğiz?” diye sordum aşağıdan.

“Para mı var?” dedi öfkeyle, “tabii kaçak gireceğiz!”

“Ben çıkamam,” dedim duvarın yüksekliğini gözlerimle ölçerek.

Tünediği yerde, “Amma da pısırıksın ha!” diye homurdanırken dönüp sağına soluna bir şeyler arandı. Bir ara, yerinden kalkıp belki kiremitleri tıkırdatmadan kedi adımlarla çatıda gezindi. Kimi zaman dengesini sağlamak için kollarını iki yana açmış, yıldızların uzak parıltılarına tutuna tutuna ilerliyor görüyordum onu; kimi de, hangi yöne gittiğini bile bilemeden kaşla göz arasında ansızın kaybediyordum. Gerçekte yaşamayan, ancak benim hayal edebildiğim acayip bir kuştu sanki, çatının üstünde bakışlarımla birlikte oradan oraya sekip duruyordu. Sonunda, nereden bulduysa upuzun bir sırık bulup aşağıya uzattı da, duvar dibine yığılmış

kırık dökük sandalyelerin tepesine çıkıp onun ağartısına tutundum ben ve ağır ağır içimi saran korkuyla birlikte tırmanmaya başladım.

“Şerif bizi yakalayacak,” dedim çatıya ulaşınca.

Çok hoş bir şey söylemişim gibi gene sırıttı Hamdi; bir yandan da eğilmiş, kiremitleri söküp söküp bir kenara yığıyordu.

“Yıllardır bunu yapmayı hayal ediyordum işte ben,” dedi duraksayarak, “Şerif kapıyı suratımıza kapattıkça hep için için öfkelenip bunu hayal ediyordum.”

Elindeki kiremiti bırakıp dikkatle bir başkasına yöneldi.

“Hiç korkma sen,” dedi, “birazdan iki gangster gibi tavan arasına süzüleceğiz.”

Söküp onu da bıraktı ötekilerin yanına ve hayal ede ede artık epeyce ustalaşmışçasına; “Üst üste koymayacaksın bu mübarekleri,” diye söylendi.

Söylenirken de doğrulup çevresine hızla göz atıyordu ki, birden kayboldu. Çatının üstünde yalnızca pis pis sırıtan kafası kaldı yani, o da Erol Taş gibi yüzüme bakıp duruyordu.

Sonra bana, “Peşimden gel!” diyerek kafa da kayboldu.

Ben de' indim hemen, toz kokulu kalın bir karanlığın içinden, aman Şerif ayak tıpırtılarımızı duymasın diye parmak uçlarımıza basa basa ilerledik. Hiç konuşmadığımız halde iki kişilik bir kişi gibi aynı anda, aynı yöne doğru yürüyorduk ki, “İnşallah filmin birinci yarısı bitmemiştir,” diye fısıldadım ben Hamdi’ye.

“Şimdi bunu bilemeyiz,” dedi karanlık bir kapağı kaldırırken.

Ardından da yavaşça aşağıya indik.

“Çök çök,” dedi Hamdi, “sakın kıpırdama.”

Çöktüm...

Perdede, üç dört yaşlarında sarışın bir çocuk vardı. Bahçedeydi ve tek başına ağır ağır geziniyor, gezinirken de oyun oynamak istercesine eğilip arada bir domateslerle fasulyelere dokunuyordu. Domatesler hiç kıpırdamıyordu tabii, sırıklardan sarkan dil dil fasulyeler hiç konuşmuyordu. Çocuk, kıpırdayıp konuşmayan koskoca bir bahçenin ortasında, daha o yaşta yapayalnızdı. Bu yüzden ve bu yüzden sürekli kıpırdanıp bir şeyleri kendine ya da kendini bir şeylere bulaştırmaya

çalışıyor; sözgelimi gidip çitlere tırmanmayı deniyor, gidip kapının sürgüsüyle oynuyor, sonra gelip köşedeki biberlere musallat oluyor, ya da hâlâ konuşmamakta direnen sarkmış dil kılığındaki fasulyeleri koparıp koparıp içli birer kelime gibi domateslerin suratına fırlatıyordu. Fırlatıyordu fırlatmasına ya, o böyle koşuşturup durdukça bahçenin kıpırtısızlığı da büsbütün derinleşiyordu... Derken önce sebze yapraklarına, sonra güneşli bir gökyüzüne, ardından da geri planda gördüğümüz tahta evlere benzeyen tuhaf bir kelebek havalandı bu kıpırtısızlığın içinden ve devreye giren kıvrak bir mandolin sesi eşliğinde, alçala yüksele dans etmeye başladı. Çocuk onu görüp ansızın durmuş, irileşen gözleriyle hayran hayran seyrediyordu. Sonra koştu yakalamak için, biri yerde biri havada, dakikalarca döndüler bahçenin yeşilliğinde; dakikalarca soluk soluğa koşup soluk soluğa uçtular. Öyle ki, artık koşan arada bir uçmaya, uçan da koşmaya başlamıştı.

İşte o zaman kulağıma eğilip; “Çok saçma,” diye fısıldadı Hamdi.

Sesimi çıkarmadım ben, çocukla birlikte durmuş, çitleri aşıp giden kelebeğe bakıyordum. Güneşin altında pırıl pırıl yanıyordu önce, boşluğa çivilenip kalmış da onca kanat vuruşuna karşın bir türlü uzaklaşamıyormuş gibi hep aynı yerde ve aynı büyüklükteydi. Sonra, gökyüzünün maviliğine karışıp birden kayboldu derken çıktı maviden masmavi, şöyle bir göründü ve köyü çevreleyen çamların uğultusuna dalıp gene kayboldu da çocuk çok üzüldü buna, altdudağını bir karış sarkıttı ve her şeye küstü. Sonra, bahçenin öteki köşesine yürüdü başını önüne eğip. Sonra, biberlere baktı orada ve biberler ona yeşil yeşil göründü. Sonra, çitlere baktı işte ve biberler ona gene göründü. Sonra onlardan birini koparıp ısırdı bu çocuk ve bar bar bağırıp ağlamaya başladı da, biberin acısı ta arka sıranın ardına kadar gelip burnumuzun direğini sızlattı.

Derken, sütbeyaz bir at göründü perdede; köpüre köpüre, topuklarının dibinden havalanan minnacık toz bulutlarıyla birlikte köye girdi ama çocuk onu görmedi. Çünkü, nicedir akan gözyaşlarının ve kendi sesinin içinde kaybolmuştu artık ve onu onun sesini aralayıp biz bile güç seçebiliyorduk. At, gele gele gelip çitlerin dibinde durdu sonra; sırtında, kimbilir kaç gecenin karanlığından geçip gelmiş sarı bıyıklı bir adam vardı olanca heybetiyle ve gözlerini bir çift namlu gibi dikmiş, bahçedeki çocuğa bakıyordu. Sonra adam baktığını unuttu herhalde, bakışlarının rengini koyulaştırıp alelacele tekrar baktı. Sonra bu da yetmedi ona ve eyerin

üstünde kıpırdana kıpırdana, sanki oraya tekrar gelip durmuş gibi bir daha baktı. Artık biz çocuğu adamın yüzünü okuyarak görebiliyorduk. Derken kulaklarını dikip at da baktı çocuğa, neredeyse binicisi kadar derin baktı bakmasına ya çocuk onun yüzünde görünmedi nedense; bahçenin bir köşesinde gözlerini oğuştura oğuştura ağlıyordu. Biz filmi baştan seyredemediğimiz için o sırada, çitlerin arkasında duran bu adam kimin nesiydi bilmiyorduk. Köyden gelip geçen yufka yürekli bir yolcu olabilirdi de artık filmin bundan sonraki sahnelerinde bir daha görünmeyebilir miydi, bilmiyorduk. Yolu o orman köyüne düşmüş bir garip yolcuysa bu adam, neden dursundu ağlayan bir çocuk görünce, bilmiyorduk. Yoksa sürekli kanayıp duran gizli bir yarası vardı da içinde rastladığı her ağlayış onu durduruyor muydu ve durduruyorsa dura dura nereye varılabilirdi böyle, bilmiyorduk. Zaten bilmediğimizi biliyormuş gibi adam, çocuğa bakıyorum bahanesiyle biraz da bize bakıyordu. Sonra hiç umulmadık bir anda ağzını perde boyunca açarak üstümüze doğru; neden ağlıyor bu çocuk lan, diye kükredi.

Hamdi’yle birlikte neye uğradığımızı şaşırmıştık çöktüğümüz yerde, soluğumuzu tutmuş, öylece bakıyorduk.

Ama pek uzun sürmedi bu; evin köşesinden eli yüzü una belenmiş bir kadın çıktı ve gözlerini bir çocuğa, bir adama çevirip; ne bileyim ben neden ağlıyor, dedi. Adam bu sözlere öfkelenip atından indi hemen ve körüklü çizmelerini gırç gırç öttürerek kadına doğru yürüdü de kadın, gelme üstüme benim ne günahım var dedi ama adam gene yürüdü hışımla ve kadın, ben yufka açıyordum ne günahım var diye tekrarladı ve öteki, başlarım lan senin yufkana da dedi ve beriki dedi, başlayacaksan başla ve adam, gözlerini nah şu kadar belertip şaaak diye okkalı bir tokat attı kadının suratına ve yere boylu boyunca yıkıldı kadın; sonra çocuk kadım gördü ve o ona göründü; sonra başını çevirip başka yöne baktı çocuk ve işte kadın ona gene göründü; üstelik her görünüşünde bir tokat daha yiyordu zavallı ve yere boylu boyunca tekrar tekrar yıkılıyordu ki artık daha fazla dayanamayıp çocuk koştu onu kurtarabilirim umuduyla; sonra sarı bıyıklı adam adamakıllı öfkelendi buna ve dişlerinin arasında ıslık çekirdeğine benzeyen keskin bir hıh sesi çıkartarak olanca gücüyle tekme attı da çocuk tıpkı bir kelebek gibi uçtu havada ve gitti, biberlerin üstüne kondu...

Adam üzgündü şimdi, çizmelerini gırç gırç öttürerek biberlerin yanına varmış, yüzünü kaplayıveren derin bir pişmanlıkla çocuğu yerden

kaldırmaya çalışıyordu. Savurduğu tekmeyi geri alırcasına yanaklarının pembesinden cuk cuk öpüyordu onu, gıdıklayıp güldürüyor ve gülüşüyle birlikte kucaklayıp çitlerin arkasına götürüyordu. Eyerde asılı duran heybeyi alıp allı yeşilli kozalarını savurta savurta eve giriyorlardı sonra, tahta duvarların arasından birbirine karışmış iki damla sakız kokusu gibi geçiyor ve dip odada, serin bir sedire oturuyorlardı. Derken renk renk şekerler çıkıyordu heybenin içinden ve onları görünce çocuk ellerini çırpıp seviniyor, hatta ağzına peş peşe attıkça kıkır kıkır gülüyordu.

Adam da artık kalkıp dışarı çıkıyordu bu sırada ve kadın, çok gaddarsın, diyordu sendeleyerek doğrulurken onu görüp, elin kırılsın e mi? Abuk sabuk konuşup da tepemin tasını attırma, diye söyleniyordu öteki yeni bir öfkenin eşiğinden ve dönüp bahçenin köşesindeki tulumbanın başına gidiyor, sonra da inanılmaz bir dikkatle ellerini yıkamaya başlıyordu. Atsa n’olur ha, atsa n’olur diye dikleniyordu beriki ve o böyle derken çocuk kıtlıktan çıkmış gibi evin içinde hızlı hızlı şeker yiyordu da bir an onu görüp çabucak dışarı fırlıyorduk biz ve dişlerini sıkarak adamın, tafralanma lan bana, diye haykırdığını işitiyorduk. Sonra kadın, benim on elim mi var da ikisiyle yufka açıp sekiziyle çocuk bakayım, diye soruyordu, ama yanıt alamıyordu. Evin bahçesine derin bir sessizlik çöküyordu yani ve içerideki çocuk hâlâ hapur hupur şeker yiyordu da biz ona gene kısa bir göz atıp alelacele dışarı çıkıyorduk. Derken adam, karnım açlıktan guruldıyor benim diyordu yol yorgunu bir sesle, hadi iki bazlama ver de yiyeyim! Zıkkımın pekini ye, diye homurdanıyordu kadın. Öteki dikilip bakıyordu bir süre; demek zıkkımın pekini? Evet, pekini! Kocana? Kocama! Sen epeyce dişlendin anlaşılan? Dişlendim! Anlaşılan sen, diyordu öteki, bir araba dayak istiyorsun? Beriki susuyordu bu sırada ve o susup hâlâ söylenirken öteki, artık şekerleri bitiriyordu çocuk ve daha var mı acaba var mı diye heybenin gözlerini karıştırmaya başlıyordu. Sonunda, bezlere sarılı bir şeker buluyordu orada; yumuşaktı hem bu, kocamandı... Öyle kocamandı ki, birdenbire çocuğun iştahını kabartmıştı ve belki tadını bile anlayamadan işte ısırıp ısırıp yutuyordu. Derken, durdu; yüzü hızla büyüdü perdenin yüzünde, büyüdükçe büyüdü ve tıpkı bir gece gibi kapkara oldu.

“N’oldu ona lan?” diye sordu Hamdi.

Yanıt vermedim ben; eğilmiş, neler olup bittiğini anlayabilmek için merakla çocuğun yüzüne bakıyordum. Sedirin dibine çöküp usulca belki onun olgun bir armut gibi düşüveren başını da tutup kaldıracaktım ama,

ağzındaki son lokmasıyla o adam girdi içeri, çizmelerini gırç gırç öttürerek geldi ve tam da odanın ortasında durdu. Önce, tıpkı benim gibi çocuğun yüzüne bakıyordu. Sonra gözlerini belerterek sedirin üstündeki kocaman şekere baktı nedense ve dehşetle irkildi. Bakışlarının dediğine göre, ilkin çocuğa mı yoksa şekere mi koşacağını bilemiyordu diyecektim ki işte ikisine birden koştu adam, bir eliyle şekeri bezlere tekrar sararken, ötekiyle uzanıp çocuğu uyandırmaya çalıştı, sarstı birkaç kez, gözkapaklarını aralayıp umutla baktı ve kollarından tutup onca silkeledi ama çocuk uyanmadı. Yaşıyorsa, çok uzaklarda yaşayan gözü kapalı, kapkara bir sessizlikti artık; buradaymış gibi görünüp öylece, hiç kıpırdamadan yatıyordu. Derken, un perisine benzeyen kadın girdi odaya ve adamın telâşını görüp şaşırdı. O şaşırınca adam da hepten telâşlandı sanki, ağzının içinde birtakım sözler geveledi tir tir titreyen sesiyle, bir şeylere dokundu nedensiz, bir şeylere baktı ve kucağında hâlâ bezlere sarıp sarmalayamadığı o kocaman şekerle birlikte öylece kalakaldı...

Sonra bir çığlık kapladı perdeyi; bu hem filmdeki orman köyünü hem de bizim kasabayı aynı anda, aynı şiddete yakıp kavuran acı bir çığlıktı ve duyulur duyulmaz hemen hemen herkesi ayağa kaldırmıştı. Perdeden geçen eğri büğrü sokaklardan, biraz da bizim kasabalıları andıran telâşlı köylüler geçiyordu şimdi her adımda derinleşen endişeleriyle, sahne hızla değişince insanların yüzünden renkleri bulamaca dönmüş ormanlar ve evler geçiyordu, derken sahne gene değişiyor ve sokakların yüzünden o çocuğun sedirdeki yatışı geçiyor, hatta bu yatış gökyüzüne yansıyarak kimi zaman buluttan bir sedire seriliyor, kimi de pat diye köy görüntüsünün üstüne düşerek olanca hüznü ve çocuksuluğuyla orada donup kalıyordu... Herkes o eve toplanmıştı artık; odalar tıklım tıklım insandı, eşikler insandı kıpır kıpır, pencereler sonra, kapılar, hatta çitler ve bahçe insandı da herkes birbirinin kulağına eğilip bazı şeyler fısıldıyor, susuyor ve bakıyordu. Sonra kapkara bir kazan kuruluyordu getirilip bahçedeki biberlerin yanına, herkes dönüp ona bakıyordu. Birisi çalı çırpı toplayıp ateş yakıyordu kazanın altına, herkes ateşe bakıyordu. Kazana su dolduruyordu sonra birisi birisiyle, herkes suya bakıyordu. Derken birisi ağır çekime yakalanmış uzak el kol hareketleriyle birilerini camiden teneşir almaya, birilerini defne dalı bulmaya, birilerini de kefen için bir bez aramaya gönderiyordu ve herkes başını çevirip aynı anda gidenlere bakıyordu. Sonra o birisi, imam minareye çıkıp salâ vermeye başladığı sırada çocuğun babasını soruyordu başka

birisine ve o birisi de omuzlarını çekip sessizce dudaklarını kıpırdatıyordu. Anlaşılan, bilmediğini ve görmediğini belirtiyordu.

Sarı bıyıklı adam kalabalığın ortasındaydı oysa görüyorduk biz, bir türlü kucağından bırakamadığı o kocaman şekerle birlikte, şaşkınlığının içinde öylece dikiliyordu. Derken, nedir o elindeki, diyordu da muhtar kılığındaki birisi ona, o dilsizler gibi susup usulca başını yere eğiyordu. Gelgelelim muhtar kılığındaki, nedir o lan diye ısrar edip yaklaşıyordu ağır ağır. Sonra onun sesini işiten başka bir birisi, dikkat kesilip bakıyordu onlardan yana. İşte muhtar kılığındaki o zaman, gel hele muhtar diyordu bakana, bak bunun elinde acayip bir şey var! Muhtar, önündeki insanları sağa sola iterek kuşkulu bakışlarla geliyordu hemen; onun peşinden kalabalık da geliyordu. Muhtar, adamın kucağındaki kocaman şekere bakıyordu kocaman gözlerle; onun peşinden kalabalık da bakıyordu. Kokluyordu sonra ufak bir parça koparıp; kalabalık da kokluyordu peşinden... Lan bu afyon sütü, diyordu muhtar turşu küpüne düşmüş gibi yüzünü buruşturarak; afyon sütü, diyordu kalabalık da...

Sonra adam, kucağındakinin ne olduğunu o ana dek hiç bilmiyormuş gibi tuhaf tuhaf bakıyordu köylülere ve koşuyordu birden ve sütbeyaz atına atlayıp çabucak çıkıyordu köyden, çıkıyordu da kurşun hızıyla uğuldayan ormanın derinliklerine dalıyordu... Ormanı telâşlı nal şakırtılarıyla geçip bir solukta atının başını kayalıklara çeviriyordu sonra, terden sırılsıklam kesilen yüzüyle işte göründü derken bir tepeyi aşıp ansızın kayboluyordu... Derken, gene ormanda, alacalı bulacalı çamların arasında görüyorduk onu biz; atının yelesine kapanıp hüngür hüngür ağlıyordu kederinden, ağlıyor, ağlıyor, ağlıyordu da kendini yamaçlara vuruyordu bu kez ve uçurumlar geçiyordu peş peşe, döne dolaşa gene kayalıklar geçiyor ve köylülerle bizim bilmediğimiz bir vadinin derinliklerinde, belki lâcivert bir akşam karanlığına dalıp yavaş yavaş kayboluyordu...

Sahne değişiyordu sonra; bakıyorduk ki o adam atına binip de henüz köyden çıkmamış gibi kalabalık hâlâ aynı yerde, aynı şaşkınlık içinde duruyor. Günler öncesindeler yani; bu yüzden de bahçenin köşesindeki kazan kaynamamış daha, defne dalları gelmemiş, kefen için bez bulunamamış ve camiye teneşir almaya gidenler dönmemişler. Hatta, minareye çıkan imam salâ veriyor hâlâ; sesi yanık yanık, neredeyse başka dilde söylenen bildik bir türkü hüznüyle bütün köye yayılıyor ... İşte ben Sinemacı Şerife görünmemek için arka sıradaki sandalyelerin ardına

büzülüp böyle derken, beklenmedik bir anda muhtar da atlıyor atına ve biz onu adamın peşinden gidecek de yaka paça tutup getirecek, sonra da perdenin orta yerine bir vuruşta devirecek sanıyoruz ama öyle olmuyor.

Muhtar, kalabalığa dönüp diyor ki; bu çocuk ben gelene dek asla mezara konmayacak! Herkes bakıyor; neden? Çünkü işin içinde iş var, diyor muhtar kedi gibi gözlerini kısıp; işin içinde türlü türlü iş var... Köylüler bakıyorlar; nasıl bir iş ki? Muhtar, eşinip duran atın üstünden; şimdi ben ilçeye giderim, diyor. Köylüler kıpırdanıyorlar; sonra? Şimdi ben ilçeye giderim ve devletin kapısına dayanırım... Bakıyorlar; eee? Devletin kapısına dayanırım ve onu haberdar ederim, derim ki efendim böyleyken böyle... Sonra? Sonra derim ki, böyleyken de işte şöyle şöyle... Eee? E'si, savcısı gelir buraya devletin, doktoru, jandarması gelir ve sorup soruştururlar her şeyi. Nasılken nasıldı, hadi söyleyin bakalım derler... Sonra? Sonra, zabıt mabıt tutulur da çocuk ancak o zaman defnedilir!

Peki, diyor köylüler, boyunlarını büküp bekliyorlar.

Gelgelelim, un perisine benzeyen o kadın onlar kadar sessiz beklemiyor muhtarın dönüşünü; olup bitenleri öğrenir öğrenmez, demek gül gibi yavrumu öpöz babası zehirledi diyerek yeri göğü yıkıyor. İşit ey kınalı kuzum, diyor sedirde yatan ölüye; o yere batasıca heybede yıllardır senin ölümünü taşırmış da baban, benim haberim olmazmış, işit! Kadınlar kulağına eğilip hep birlikte; sus diyorlar ona, çenene sahip olmazsan bu gidişle çocuğunun peşinden kocam da kaybedeceksin, sus... Ama o susmuyor, durup durup; demek kaçakçıymış boyu posu devrilesice, diye sesi kısılana dek söyleniyor günlerce ve iç çekiyor sonra durup durup, hıçkırıyor...

Derken, evde ne varsa kapının dışına fırlatıyor bir sabah; ipekler savruluyor kat kat bahçede bir zaman, renk renk halılar yuvarlanıyor, çillerini döke saça bir keklik havalanıyor ve şaşırmaya bile fırsat bulamayan kalabalık sağa sola kaçışırken bu kez de simli seccadeler uçuşuyor havada, allı pullu başörtüleri ve kelebek kanadı gibi yanıp sönen gümüş tepsiler uçuşuyor... Bunları ardı arkası kesilmeyen bir fıstık yağmuru izliyor sonra, fıstıkların peşinden leblebiler yağıyor bahçedeki köylülerin üstüne, halkalı şekerler, sırma kuşaklı fincan takımları, çın çın çınlayan çinko cezveler ve mendil uçlarına düğümlenmiş küçük koku şişeleriyle kırmızı kurdelâlı çeyrek altınlar yağıyor da, hiç tahmin edemedikleri bunca zenginlik karşısında artık herkes şaşırıp kalıyor. Gene de kimse ağzını açıp herhangi

bir şey demiyor kadına, filme yanlışlıkla girmiş uykulu birer sinema seyircisi gibi uzaktan uzağa durup yalnızca bakıyorlar.

Sonra aradan kaç gün geçmişse artık yorgun birkaç atlı giriyor köye; kuşluk vakti, uzun sürmüş bir savaştan yenik dönüyorlarmış gibi koyun sürülerinin arasından geçip tökezleye tökezleye eve doğru yaklaşıyorlar. Gelip çitlerin dibine durduklarında, sağda solda uçuşan ipeklere tuhaf tuhaf bakarak; burası mı, diye soruyor içlerinden biri. Burası savcı bey, diyerek hemen iniyor muhtar ve koşup çabucak onun atını tutuyor amma savcı bir süre daha oturuyor eyerin üstünde, yüzünü buruşturup somurtuyor. Sonra ötekilere şöyle gönülsüz ve buruşuk bir bakış fırlatıp; tuhaf, diyor muhtara dönerek, neden kimse yok? Bilemem beyim, derken çevresini hızla kolaçan ediyor muhtar, bahçeye saçılan onca öteberiyi görüp şaşırıyor ve; ben giderken köylülerin hepsi buradaydı, diye kekeliyor. Ortalığa bir kez daha göz gezdirdikten sonra; neyse, diyor savcı, neyse, sıcak canımıza okudu zaten, biz bir an önce işimize koyulalım!

İniyorlar...

Peşlerinden yükler de indiriliyor, üç portatif sandalyeyle bir masa bahçeye götürülüp duvarın gölgesine kuruluyor. Muhtar, siz azıcık soluklanırken, bari gidip ben de soğuk bir şeyler getireyim, diyor çekingen bir sesle. Ardından da, şimdi sırası mı ulan demelerinden korkuyor olmalı ki garibim, ellerini önüne kavuşturup endişeyle bekliyor. Savcı, gömleğinden bir düğme daha çözerken başını sallıyor ona hemen koş dercesine; ama kel kafalı şişman, ayran varsa ayran, diyor elinin birini havaya kaldırıp. Çantaları açmaya çalışan üçüncü adamsa yüzünü çevirip bakmıyor muhtara, orada yokmuş gibi sessiz sedasız dosyaları çıkarıp çıkarıp masanın üstüne yerleştiriyor. Üstelik de büyük bir titizlikle yapıyor bu işi, dosyaların arasından taşan kâğıt uçlarını kocaman iki küreğe benzeyen elleriyle düzelterek defalarca gözlerini kısıp kontrol ediyor. Çantaları kapatıp yere bırakıyor sonra da, cebinden güdük bir kalem çıkarıyor ve ucunu yavaş yavaş yontmaya başlıyor.

O sırada savcı, bir an önce gidelim doktor, diye uyarıyor ayran isteyeni; aman elini çabuk tut. Doktor başını sallıyor usançla, sallarken de terli yanakları bıngıl bıngıl titriyor. Derken, bu koku neyin nesi azizim, diye soruyor savcı. Bilgiç bilgiç, ortalıkta kimsenin olmayışı boşuna değil, diyerek başını sallıyor gene öteki ve ekliyor; herhalde ölü beş gün önceki gibi durmuyor! Ne yani, köylüler kokudan mı kaçtı sence? Elbette kokudan

kaçtılar savcı bey, yoksa avuç içi kadarcık bir köyde ölü evi bu denli ıssız mı olurdu? Savcı yüzünü buruşturuyor acı acı, bir yandan da masanın üstündeki dosyaları bir kez daha düzeltmeye çalışan adama dönüp; sen de zaptı tutmak için hazırlığını yap, diyor. Peki efendim, diyor adam ve masanın üstündekilere bir kez daha çekidüzen verdikten sonra kâğıtların arasına karbonları yerleştirip çabuk çabuk iğneliyor.

Muhtar da çelimsiz bir delikanlıyla geri dönüyor o sırada ve bardakları onun elindeki tepsiden alıp tek tek herkese dağıtıyor.

Jandarma nerde peki, diyor doktor savcıya. Dağal Köyünde vukuat varmış, diye yanıtlıyor öteki, yetişebilirlerse gelecekler. Ayranı bir dikişte yarıya indirip soluklanıyor doktor; Dağal mı, Dedeköy mü? Savcı yüzünü buruşturuyor gene, belli ki o sıcakta sorulan sorular gitgide canını sıkıp onu canından bezdiriyor. Gene de, ne bileyim hangisi yahu, diyor yapış yapış bir sesle; ha Dağal olmuş, ha Dedeköy ne fark eder, ikisi de o dağın kuytusunda değil mi? öyle, diye yanıtlıyor öteki. Beriki de yanı başında dikilen muhtara elindeki bardağı uzatırken, zaten o dağın eteğinde bir uğursuzluk var bugünlerde, diyor kendi kendine konuşurmuş gibi, koşuşturup durmaktan jandarmanın imanı gevriyor.

Susuyorlar...

Herkes mendilini çıkarıp ağır hareketlerle terini siliyor bir süre; ardından, yapacak bütün iş ilçeden kalkıp buraya kadar gelmekmiş de sanki onu da işte böylece tamamlamışlar gibi, aylak aylak oturup uzakları seyrediyorlar. Hatta, ayranını içtikten sonra dayanamayıp masadaki dosyaların duruşunu bir kez daha gözden geçirerek avuç içleriyle tekrar düzelten de katılıyor bu seyire; gözlerini kısıp karşılarındaki ormana derin derin bakmaya, belki de hayaller kurmaya başlıyor. Derken, önlerinde bir bahçe, bir orman, bir tepe, bir genişlik ve bir yeşillik halinde serilip duran doğanın güzelliğine bakarak, yıllar var ki bu dağların ardına gelmemiştim, diye hayıflanıyor savcı, cennet buraları azizim cennet! Doktor küçümsemeye yakın bir ifadeyle gülümsüyor ona ve; bence cennet ancak yaşanabiliyorsa cennettir, diyor, yaşanamayan cennete cehennem demeli... Öteki onu işitiyor kuşkusuz, ama gözlerini ormanın yeşilliğinden ayırıp bakamıyor, yalnızca, elini sinirli sinirli sallayarak alnına konan sinekleri kovuyor. Gelgelelim sinekler birkaç karış ötede kısa bir tur atıp, hatta peşlerine birkaç sinek daha katıp gene eski yerlerine dönüyorlar. İşte savcı o zaman, hadi artık işimize

bakalım diyerek doğruluyor birden ve hemen ardından da; yanılıyorsun azizim, diyor doktora, cenneti güzel kılan aslında ele geçirilemeyişidir!

Öteki, sen bilirsin, dercesine hem savcıya, hem bize bakıp gülümsüyor.

Yerine tekrar oturuyor savcı sonra, sırtını duvara verip gömleğinin yakasını çekiştirirken; peki, diyor muhtara dönüp, bahçedeki bu ipekler ne böyle, bu keklik kafesi, bu halılar, bu fındık fıstık, bu başörtüleri ve bunca mutfak eşyası? Vallahi bilemem beyim, diyor muhtar tek tek onun saydıklarına bakarak; demin de demiştim ya size, ben giderken bunlar yoktu bahçede, köylüler vardı... Şimdi de köylüler yok bunlar var, diyor savcı sertçe, neler oldu burada muhtar? Vallahi bilemem beyim... Peki azizim peki, o halde kimler biliyorsa onları çağır bana. Ama doğru dürüst bir şey bilenler gelsin karşıma, boş yere martaval okuyacaklara hiç zamanım yok! Tahammülüm de yok ayrıca, bilesin! Doktora dönüyor, siz de bir an önce işinize bakın azizim, otopsiye hemen başlayın!

Doktor, yanaklarından süzülen teri elindeki mendille bir kez daha kuruladıktan sonra çantasını alıp gönülsüzce kalkıyor ve bol bol bez istiyor otopsi için muhtardan, varsa pamuk istiyor, ayılıp bayılmayacak gözüpek iki yardımcı, leğen, tabak, sabun ve bulunuyorsa alkol, yoksa rakı, değilse kolonya, o da bulunamayacaksa sirke, ya da bunlara benzer başka başka şeylerle daha bir yığın öteberi istiyor da muhtar nereye koşacağım bilemiyor o sırada, doktorun bir çırpıda sayıp döküverdiği onca şeyi nereden bulabileceğini de bilemiyor da belki, bön bön bakıyor.

O böyle bakarken, yanında iki tıfıl erle jandarma komutanı çıkıp geliyor soluk soluğa, dudaklarını çevik bir dil darbesiyle çabucak ıslatıp; sonunda yetiştik, diyor demesine ya başını çevirip de kimse onunla ilgilenmiyor. Böylece o, daha az öncesine dek kendisine bağlı olan iki erin varlığına bağlanıyor sanki, onların önünde, tedirgin ve kısa adımlarla arada bir durup yüzlerine baka baka volta atıyor.

Gitgide bunalan savcı, hadisene be adam, diye çıkışıyor o sırada muhtara, çağır bana şu ölünün babasını! Demiştim ya beyim, diye ezilip büzülüyor muhtar, olaydan sonra babası aldı başını gitti... Nereye gider yahu? Bilemem beyim... Komutan atılıyor hemen; neden gitti peki, insan böyle bir durumda çekip gider mi? Muhtar, ellerini ağlamaklı bir yüzle iki yana açıp bakıyor ve biz anlıyoruz ki, afyon sütü denen şeyden henüz savcıya söz etmemiş. Komutan alnını kaşıyarak düşünür gibi yapıyor o sırada, gözlerini ağır ağır Sinemacı Şerifin salonunu dolduran seyircilerin üstünde gezdiriyor

ve; ben şu ölüyü bir göreyim, diyerek eve doğru yürüyor. Peşinden erler de girecek oluyorlar, ama işte biz görüyoruz kapıda durduruluyorlar. Siz evin çevresini araştırın, diye emrediyor komutan; ne bulursanız toplayın bir kenara, göreceğim!

Derken, komutana benzeyen perişan bir adamın kapıdan çıkışını seyrediyoruz perdede; burnunu iki parmağıyla sımsıkı tutmuş, boğuk bir sesle, vallahi işiniz çok zor, diyor hâlâ eşiğin dibinde elinde çanta bekleyen doktora, içerisi berbat kokuyor, üstelik binlerce sinek. Her yeri istilâ etmiş. Doktor, biliyorum, bilirim, ya da öyle olacağı zaten belliydi dercesine başını sallıyor ona, ardından da öğrenirse otopsiye gerek kalmayacakmış gibi, ölüm sebebi ne sence diye soruyor. Bilmiyorum, diyor komutan aynı boğuk sesle, zehirlenmişe benziyor sanki... Savcıyla yanındaki dönüp o sırada komutanın yüzüne bakıyorlar lâfın gerisi gelecek mi diye ama, konuşmuyor artık komutan, erlerin duvar dibine topladığı eşyalara doğru yürüyüp usulca çömeliyor ve ipeklere, allı pullu başörtülerine, halılara, tabaklara ve sırma kuşaklı fincan takımlarına belki dakikalarca evire çevire bakıyor. Gene de onu en çok mendil uçlarına düğümlenmiş küçük koku şişeleriyle kırmızı kurdelâlı çeyrek altınlar ilgilendiriyor nedense, onları koklar ya da sayarcasına uzun uzun inceliyor. Sonra eski püskü bir bez yığınına uzanıp önüne çekerken, bize dönüp; herhalde bütün bunlar bir karı koca kavgasının sonucu diye mırıldanıyor. Duraksıyor derken ve başını çevirip birden; işte, diyor, işte bu her şeyi açıklıyor.

Nedir o, diyerek hemen ayağa kalkıyor savcı. Bezleri açıp gösteriyor ona komutan, bir yandan da açıklıyor; kaçakçıymış bu herif, afyon sütü alıp satıyormuş! Bence çocuk da bununla zehirlendi savcı bey, zehirlenince de herif foyasının meydana çıkacağım anlayıp tüydü! Başını sallıyor savcı... Komutan da sallıyor ona bakıp bu sırada ve sanki ikisi, yalnızca baş hareketinden oluşan sessiz bir dil kullanarak o adam hakkında bir süre atıp tutuyorlar.

Sonra, bana kadını çağır, diyor savcı.

Getirip karşısına buruş buruş, upuzun bir gölge dikiyorlar ve o soruyor; kocanın ne işle meşgul olduğunu biliyor muydun? Gölge diyor; bilmiyordum. Ne zamandan beri bilmiyordun? Gölge diyor, beni alıp kaçırdığından beri. Kaçırmış mıydı seni? Gölge diyor; he, kasabamdan alıp kaçırmıştı. Peki bunca altını, halıyı, vesaireyi bu adam acaba hangi parayla alıyor diye hiç merak da mı etmiyordun? Gölge diyor; etmiyordum. Peki

vukuat nasıl oldu vukuat, onu anlat! Gölge diyor; o eve yeni gelmişti, nereden geldiyse... Sonra? Sonra o geldiğinde çocuk ağlıyordu ve o çocuğu ağlar buldu. Evet? Ağlar bulunca öfkelendi o. Evet? Öfkelenince de atından inip hışımla önce beni, sonra da yavrumu dövdü. Eee? E'si, ardından da çocuğu kucaklayıp içeri girdi ve ben dışarıda, işte şu ekmek evinde yufka açıyordum. Sonra? Sonra baktım o boyu posu devrilesice çıktı geldi ve alelacele iki bazlama tıkındı, öfkeleniyor savcı birden, taksit taksit anlatmasana be kadın, de işte hepsini! Ardından gene eve girdi o geviş getire getire, ben de hamur teknesini iyice sıyırıp temizledim, siniyi falan kaldırıp yerine koydum, oklavayı koydum, sonra yufkaları bir bir istifleyip üstlerini örttüm. Bunları yaparken bir yandan da, şimdi baba oğul içeride sevişiyorlardı diye düşünüyordum, oynaşıp gülüşüyorlardır... Derken, oldu olacak bari ortalığı da süpüreyim dedim, hani günahtır, un uğra ayak altında kalıp da çiğnenmesin. Bir de baktım ki sonra, süpürge denen meret hangi cehenneme gitmişse gitmiş, yerinde yok. Savcı parlıyor artık, öfkesi sesinden oluk oluk taşıyor; çık şu ekmek evi denen yerden be kadın, çık da ne halt karıştırdıysanız onu anlat! Anlatıyorum ya hâkim bey? Hani anlatıyorsun, bıraktın çocuğu bir kenara, sürekli ıvır zıvırla uğraşıyorsun! Hem hâkim falan değilim ben, savcıyım! O niye gelmedi? Kim? Hâkim. İllâ ki o mu olacak yani, gelmedi işte, gelemedi, çünkü ilçede yoktu ve gelemezdi ve gelmesi de gerekmez zaten, bu iş benim işim! Sen bana vukuatı anlat şimdi, sözgelimi, çocuğun öldüğünü ilk nasıl fark ettin? Ekmek evini... Geç orayı! Derleyip toparladıktan sonra... Evet? Gidip şunlara... Kimlere? Bir bakayım dedim...

Sahne değişiyor o sırada, kadının yüzü bir hayal gibi kaybolurken perdede doktoru görüyoruz bu kez; bir bezle ağzını burnunu sarıp sımsıkı kapatmış, kaşlarını oynata oynata ter içinde didiniyor. Karşısında, sinek vızıltılarına yenik düşmüş iki jandarma eri; birinin elinde alacalı bulacalı bir bez yığını, ötekinin elinde maşrapa. İkisi de en az doktor kadar gönülsüzler ama, gene de o istedikçe su döküp bez veriyor, ya da geri dönen kanlı bezleri parmak uçlarıyla tutup tutup duvar dibine atıyorlar. Biri gözlerini yumuyor kimi zaman, belli ki yüreği kesilip biçilen küçücük bir çocuk bedenine bakmaya elvermiyor. Sonra doktor; tamam, diyor sinek vızıltılarının arasında eriyip giden bitkin bir sesle, tamam çocuklar tamam, hadi artık çıkalım yoksa sineklere yem olacağız.

Çıkıyorlar.

Doktor, çocuğu defnedebilirsiniz, diyor kapının önünde dikilen muhtara, ama kapatın da öyle. Muhtar işittiklerinden bir şey anlamamış olmalı ki, bön bön bakıyor gene. Yani birisi gidip de çocuğun karnını dikiversin, diye açıklıyor doktor, herhalde öyle gömecek değilsiniz?

N'oldu doktor, diye soruyor savcı, ölüm sebebi ne? Zehirlenmiş, diyor doktor; afyondan, artık raporu gittiğimizde yazarım. Olur, diyor başını sallayarak öteki ve ekliyor; o halde vakit kaybetmeden gidelim!

Kalkıyorlar...

Bir süre daha köyde kalıp o adamı arayacağını belirterek onları yolcu ediyor komutan, ensesini kaşıyarak uzaklaşıp giden atlıların arkasından uzun uzun bakıyor ve birkaç adım gerisinde duran erleri alıp alelacele tahta evlerin arasında kayboluyor.

Muhtar, hâlâ duvarın dibinde buruşuk bir gölge halinde oturan kadına çeviriyor gözlerini o sırada. Kadın da ona bakıyor bir zaman ve sözleşmiş gibi hiç kıpırdamadan birbirlerinin gözlerinde duruyorlar. Sonra muhtarın gözleri kadına; hadi kalk da o çocuğun karnım dik, diyor sanki... Bunu deme bana, diyor kadının gözleri de yalvarırcasına, çıkarıp tabancanı beynime bir kurşun sık ama bunu deme... Öteki; kime derim peki, diye ısrar ediyor, eline iğne iplik alıp da dikmeye kim cesaret edebilir şimdi onu? Kadın susuyor... Biliyorsun, diye söylenmeye devam ediyor muhtarın gözleri gene, doktora yardım edecek iki adam bile bulamadık koskoca köyde. Kadın susarak, biliyorum biliyorum, diyor sanki ve kıpkırmızı birer biliyorum kelimesine dönüşen gözlerini usulca yere indiriyor. Muhtar da susuyor artık ne yapacağını bilememenin şaşkınlığıyla oracığa yıkılırcasına çöküyor. Sonra gene bakışıyorlar ve kadının gözleri gene; hayır, diye diretiyor, bunu deme bana, öpöz yavrumun karnını dikemem... Dikersin dikersin, hadi kalk! Kadın daha derin bakıyor bu kez; hayır, dikemem! O halde Çingene bohçası gibi kamı açık gömelim yavrucağı öyle mi, diye kahırlanıyor muhtarın gözleri yavaşça küçülüp uzaklara yönelirken, karnına da toprak dolsun o halde, taş dolsun, açlıktan çığrışan solucan milleti dolsun ve börtü böcek... Ürperiyor kadın, yüzü perdenin yüzünde büyürken bakışları ince ince titreyip buğulanıyor. İşte o sırada muhtar gözleriyle birlikte diliyle de konuşuyor artık; doktorun dediğini duymadın mı sen, diyor emredercesine, kalk da dik o çocuğun karnını!

Kalkıyor kadın, duvarlara tutuna tutuna bin bir güçlükle eşiğe varıp orada, üzerine ışık düşmüş bir gölge hızıyla ansızın kayboluyor.

Onun neler yaptığını göremiyoruz evin içinde; vızıldayıp duran sinek bulutlarıyla birlikte gidip ipliği buldu da titreye titreye iğneye taktı, sonra da çocuğun başına çöküp onu tıpkı yırtılmış bir hırka gibi dikti mi, bilemiyoruz. Bilip gördüğümüz tek şey yalnızca muhtar; çitlerin dibine oturmuş, toprağa baka baka, durup dinlenmeden sigara içiyor. Avurtlarını çökerte çökerte öyle efkârlı çekiyor ki, perdeyi kapkalın bir duman kaplıyor kimi zaman, muhtarın yüzü şöyle dursun o sırada, sigarasının ucu bile gözükmüyor. Derken artık kimbilir nice sonra belli belirsiz inceliyor duman ve biz bakıyoruz ki, çocuk mezarlığa taşınıyor... Uzakta, kederli adımlarıyla üç beş köylü silueti... Uzakta, omuzlar üstünde uzaklaşıp giden kuş kadarcık bir tabut... Ardından gene duman basıyor perdeyi ve incelmek nedir bilmiyor da nedense bu kez yoğunlaştıkça yoğunlaşıp her yeri apacı, zifiri bir karanlığa boğuyor. Bir yandan da birbirleriyle çarpışan inişli yokuşlu sesler geliyor bu karanlığın gerisinden, köylüler hep birlikte gitgide artan bir telâşla bağırmıyorlar.

Herkes bu tarafa gelsin bu tarafa, diyor bir ses seslerin içinden; bir ses, Allahım, hey kurban olduğum Allahım diyerek perdeden uzaklaşıp gidiyor; sonra uğultular geliyor onun uzaklaştığı yerden uğul uğul, rap rap koşan bir çift ayak sesi, birbirini yiyip yutan ne idüğü belirsiz mırıltılar, bölük pörçük sayıklamalar, inlemeler ve haykırışlar geliyor ve sesi duyulup da bedeni gözükmeyen muhtar, dikkat edin sıçramasın diye uyarıyor birilerini, öteki tarafı çevirin çabuk sıçramasın! Koşuyor insanlar, düşe kalka belki aceleyle gelip geçiyorlar da perdeden, ayak sesleri üst üste yığılıp iyice kalınlaşıyor artık. Derken, duman incelecek oluyor gene, hani neredeyse eller ayaklar belli belirsiz seçilecek diyecektim ki kabarıyor birden, kararıyor ve şiddetli bir gürültü eşliğinde gitgide azıp hemen her yeri sarıyor... Yahu Hamdi, bu da neyin nesidir derken işte dev alevler de çıkıyor ortaya ve upuzun dilleriyle perdeyi yalayıp yalayıp tıpkı bir köpek sürüsü gibi kuduruyorlar. Bir an kıpkızıl kesiliyor sinema salonundaki karanlık; kasabalıların eli yüzü, tahta sandalyelerin oradan oraya sıçrayan gıcırtısı, sıra sıra sarkan örümcekli ampulleriyle tepemizden akıp geçen tavan, yerdeki tahta döşemeler, Şerifin kapı önünde duran köhne bilet masası, masanın üstündeki el fenerinin bana bakan camı ve bütün duvarlar bu kızıllığın altında tir tir titreşiyor...

Kimbilir nice sonra, isli bir muhtar beliriyor olanca yorgunluğuyla perdenin yüzünde, onun ardından köylülerden biri, ardından biri ve biri daha derken artık herkes perişan birer hayalet gibi tek tek ortaya çıkıyor.

Gelgelelim biz, az önce muhtarın, bahçesinde sigara içtiği evi göremiyoruz yerinde; yalnızca hâlâ dumanları tüten kapkara bir harabeyle karşılaşıyoruz. Çevresinde, yanıp kavrulmuş domatesler, biberler, fasulyeler... Yan yatmış çitler sonra, sırıklar, su kovaları, kazmalar ve kürekler... Bense bütün bunlara bakıp çabucak köylülere dikiyorum gözlerimi o sırada ve küt küt atan kalbimle kadını arıyor, bir yandan da, evle birlikte yoksa o da mı yandı, diye düşünüyorum.

“Kesinlikle yandı,” diyor Hamdi düşündüklerimi okumuşçasına içimden.

Susuyorum ben.

Sonra perdeden, dağlar geçiyor mor mor; dağlardan, sütbeyaz atıyla o sarı bıyıklı adam geçiyor. Geçmesine geçiyor ya, günler önceki kadar dinç değil artık; eyerin üstünde, içi giderek boşalan derme çatma bir korkuluk gibi sürekli sallanıyor. Üstelik sakallan uzamış bir hayli, gömleğinin yenleri yırtılmış, yeleğine kuşlar pislemiş ve kan çanağına dönen gözleri çöke çöke derin bir kuyunun dibine çekilmiş de şimdi oradan bakıyor dünyaya, görüyorsa geçtiği ormanları, çıktığı bayırları, aştığı kayalıkları ve uçtuğu uçurumları oradan görüyor. Gerçi eskisi gibi atının başını herhangi bir yöne çevirmiyor artık; dizginleri çoktan bırakmış da, at, canı nereye çekerse oraya götürüyor onu... Belki de içgüdüsel bir hesapla daha önce geçtikleri yerleri tutup gene dolaşıyor at, ardından dizginlere asılıp ona yön veren birisi olmadığı için dönüp bir daha ve bir daha dolaşıyor da böylece, yorgun nal sesleriyle yeşil bir tekrarı dokuyorlar tekrar tekrar...

Bu arada adam, hayal görüp ikide bir irkiliyor atın üstünde. Bir keresinde, ölmüş çocuğunu ağlar görüyor gene bahçenin bir köşesinde sözgelimi ve atından inip hemen kucağını açarak yaklaşıyor ama, varıp çocuk diye çalılara sarılıyor. Sonra bir keresinde, çalılıklardan havalanan keklik seslerinin ortasında durup aval aval bakarken, hayalinde kendisini arayan jandarmaları görüyor da nereye kaçacağım şaşırıyor birden, koşup bir solukta atına atlıyor ve iki yanı kocaman kocaman çamlarla kaplı bir dereye giriyor. Bu kez de gölgelere dala çıka uzaklaşıp giden karısını görüyor ve bütün bu gördükleri gerçekmiş gibi heyecanlanıyor orada, soluğu hırıldaya hırıldaya daralıp gözleri irileşiyor. Yüzü de tuhaf bir şekle giriyor sanki kendi şeklinden çıkıp, gitgide küçük bir çocuğunkini andırıyor ve hızla eğilip hıçkıra hıçkıra atın yelesine kapanıyor. Kimbilir nice sonra yavaşça doğruluyor adam, bakıyor ki karısı tam karşısında, derenin yamacını çıkıyor... Hatta, güneşin altında pırıl pırıl yanan bembeyaz bir

taşın hizasında durup elini gözlerine siper ederek o da ona bakıyor aynı anda. Konuşmuyorlar ama, birbirlerine el falan sallamıyorlar ve hiç kıpırdamadan öylece kalakalıyorlar... Derken, günden güne ağırlaşan ellerini bir çift düş küreği gibi yüzünde gezdirip usulca; hayır, diye mırıldanıyor adam, gördüklerim gerçek değil, gördüklerim asla gerçek değil... Atını topuklayıp bir yandan da sütbeyaz bir şimşek hızıyla uzaklaşıyor tabii bu sırada, çamların uğultusunu ikiye biçip alacakaranlık bir vadiye geçiyor; jandarmaların bıkkın adımlarla taradıkları, uzunluğu kartal çığlıklarıyla delik deşik edilmiş, derin bir vadiye... Bulutlara doğru yekinip duran sipsivri kayaların dibine vardığında dizginlere asılıp geri dönüyor sonra, perdenin yüzünden birbirine ulanarak akıp giden binlerce çam gövdesinin arasından geçip telâşla eski yerine geliyor.

Derenin yamacındaki kadın, elini gözlerinin üstüne siper edip gene bakıyor ona uzaktan ve kendi kendine; demek az önce gördüğüm atlı bir hayalmiş, diye söyleniyor, işte aynı hayali tekrar görüyorum...

O sırada köyün görüntüsü düşüyor perdeye ve seyircileri gevşeten tok bir bağlama sesi, çitlere yaslanarak evlerin arasında bir süre ağır ağır dolaşıyor da köyü terk edip dağlara çıkıyor sonra koyun sürüleriyle ve kimi zaman çobanın yürüyüşüne dolanırken, kimi de uzak kuş ötüşlerine karışarak tepeleri aşıp aşıp gidiyor... Derken, duruyor birden. Çoban da duruyor yürüyüşü bağlama sesine bağlıymış gibi, bizim göremediğimiz bir noktaya dehşetle bakıyor ve sürüyü orada öylece bırakıp alelacele köye koşuyor. Herkesi bir telâş alıyor gene ve herkes çobanın peşine takılıp çoluk çocuk, dağlara yürüyor... Yürümesine yürüyor ya, dağlar bitmiyor yürümekle, her tepenin ardından başka bir tepe, başka bir tepenin ardından başka bir dere, haşka bir derenin ardından da başka bir yamaç çıkıyor... Sonunda, varıyorlar varılacak yere hep birlikte ve hep birlikte bakılacak şeye bakıp bakıp vah çekiyorlar da onlar daha çekilecek vahların hepsini çekemeden, jandarmalar yetişiyor. Komutan, gele gele derin bir uçurumun başına gelmiş de aşağıya düşmekten korkuyormuş gibi bir süre bakıp; bu, o mu, diye soruyor hemen. Çizmeleri o, diyor muhtar sapsarı bir sesle. Yeleği de o, diyor bir başkası. Sonra bir başkası, gömleği de, diyor... Onun o olduğu iyice doğrulandığında çöküp ilk kez görürcesine tekrar bakıyor komutan ve kim yapar bunu, diye soruyor, karısı mı? Karısı cayır cayır yandı onun, diyor muhtar. Komutan şaşırıyor; ne demek yandı? Basbayağı yandı işte, cenazenin defnedildiği gün aklını oynatmış olmalı ki, evle birlikte ateşe verdi kendini... Peki bizim niye haberimiz yok? Ben haber verdim. Kime?

Karakola, onbaşıya. Gözlerini kısıp kurnazca bakıyor komutan; peki, diyor, ev yanarken kadın size gözükmeden kaçıp kurtulmuş olamaz mı? Olamaz. Neden? Çünkü biz oradaydık o sırada, derde derman için minnacık bir sinek bile kurtulmadı evden, her şey yanıp kül oldu... Başını sallıyor komutan, bir yandan da muhtarın yüzüne ters ters bakıp; sizin köy de bir acayip oldu bugünlerde, diye söyleniyor, her vukuat sizden çıkıyor maşallah! Ayağa kalkıyor sonra ve gözlerini uzak tepelerde gezdirerek ekliyor; aslında bizim mıntıkanın her tarafı bir acayip oldu, her tarafından mantar gibi vukuat bitiyor... Gün geçmiyor ki birisi kendini asmasın, birisi vurmasın birisini gün geçmiyor ki, birileri birbirine girmesin ya da bir yer yanmasın... Muhtar yöredeki her olayın yakın tanığıymış gibi usul usul başını sallıyor o sırada ve onun bu hareketine komutan gene ters ters bakıyor da bize dönüp; hiç anlamıyorum, diyor dağ yorgunu bir sesle, neler oluyor böyle hiç anlayamıyorum...

Sonra gene savcı geliyor olay yerine, yanı sıra kâtip, peşi sıra doktor ve hepsinin ardından da Sinemacı Şerif e benzeyen, avurtları çökmüş bir adam geliyor. Önce, sıcaktan pelteye dönmüş yorgun atlarla ta aşağıdan çıkıp dere boyunca titreşe titreşe yaklaşıyorlar. Bu kez, savcıyla doktor temkinli davranıp yanlarına birer şemsiye almışlar; bu nedenle gölgede kalan yüzleri uzaktan bakınca hiç gözükmüyor. Özel bir maske takmışlar sanki, ya da nasıl olsa gerekmiyor diye yüzlerini makamlarında bırakmışlar da işte böylece gelip böylece gidecekler sanıyorum ben, ama hiç de öyle olmuyor. Atlar yerde sürüklenen yorgun gölgeleriyle birlikte kalabalığı yarıp da cesedin yanına sokulunca şemsiyeler kapanıyor ve savcıyla doktorun yüzü ansızın, pırıl pırıl aydınlanıyor. Ölen adamın yaşayamadığı hayat, kendini bütün canlılığıyla bu iki adamın yüzüne aşılıyor da sanki savcı dinçleşiyor birden, doktor dinçleşiyor ve ötekilerden önce onlar iniyorlar atlarından, kasabalıların sessizliğine şöyle bir bakıp yürüyorlar.

Bu adam o efendim, diyor komutan, savcıya yaklaşıp. Afyon kaçakçısı mı, diye soruyor öteki. Beriki, evet, diyor çabucak. Köylüler teşhis ettiler mi peki, yüzümüzü yok bunun? Ettiler efendim, herkes tanıdı, bu o adam! Peki azizim, teşhis edenlerden aklı başında birkaç kişiyi, vukuat hakkında bilgisi olanları ve şüphelileri bir yere ayırın şimdi, ifadelerini alalım! Peki efendim! Kimlerle husumeti varmış, sorup soruşturdunuz mu? Bilmiyorum efendim, daha doğrusu bilmiyorlar, herkes onun etliye sütlüye karışmayan, halim selim bir adam olduğunu söylüyor... Dönüyor savcı; siz ne yapıyorsunuz doktor? Cesedin başından doğruluyor doktor yavaşça ve; ben

raporu gittiğimde yazarım, diyor, otopsiye falan da gerek duymuyorum. Neden azizim? Her şey ortada çünkü, bu adamın başı taşla ezilmiş...

Sinemacı Şerif e benzeyen, biletsiz seyirci yakalamış gibi kaşlarının altından doktora bakıyor o sırada; peki, diyor, taş nerede?

Doktor gözlerini komutana dikip; suç aletini bulmak benim işim değil, diyor kayıtsız bir sesle.

Sonra taş aranıyor oralarda, belki filmin birkaç saniyesine sığan uzun uzun saatler boyu merakla aranıyor aranmasına ya, işte şu denebilecek şöyle irice, kanlı bir taşa rastlanamıyor. Sonunda; ola ki katil taşı yanında götürdü, diyor Sinemacı Şerif e benzeyen ve der demez de, katilin peşine düşmüş gibi perdenin kenarına yürüyüp kayboluyor.

“O matara kafalı herif haklı olabilir,” diyor Hamdi.

Aynı şeyi düşündüğüm için susuyorum ben ve katili sinsi bir karaltı halinde, kucağındaki taşla birlikte kaçarken hayal ediyorum. Cinsiyetini kestiremiyorum tabii; bazen çamların, bazen hışırtıyla dalgalanan çalılıkların, bazen kayalıkların, bazen de tarlaların arasında uzaklaşıp giderken onu bir oluyor erkeğe, bir oluyor kadına benzetiyorum.

Derken, birden Sinemacı Şerif beliriyor önümüzde ve az önce benzerine matara kafalı dediğimizi işitmiş de küplere binmiş gibi, Hamdi’yi kucaklayıp kapıya fırlatıyor. Öyle ki, döşeme tahtalarını zangırdatarak düştüğü yerde lâstik bir top gibi zıplıyor Hamdi ve ben de peşinden koşuyorum hemen, savrulan tekmelerin önü sıra neredeyse karanlıkta sürüp giden zıplayışları bir kez daha tekrarlayarak yetişiyorum ona ve kendimizi palas pandıras dışarı atıyoruz. Merdiven basamaklarında hâlâ Şerifin insafa gelmesini bekleyen beş parasız çocuklar, gözlerinin önünde bol kovalamacalı bir film çevriliyormuş gibi gülüşüyorlar bizi görünce.

Şerif de kapıda durup, “Bir daha kaçak girdiğinizi görürsem kemiklerinizi kırarım ha!” diye bağırıyor.

Hamdi pis pis sırıtıyor gene karanlıkta. Aslında ben de sırıtmak istiyorum ama, artık yüzümü Şerifin göremeyeceğini düşünüp vazgeçiyorum. Hem, birimizin sırıtması ikimize de yetiyor.

“Acaba filmin birinci yarısını mı seyrettik?” diye soruyor Hamdi sonra.

“Bilmiyorum ki,” diyorum ben.

“Sence katil, o matara kafalı herifin dediği gibi taşı yanında mı götürmüştür?”

Susuyorum.

Böylece onu, Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat sesleri yanıtlıyor.

Dışarıda, Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat sesleri...

Hamdi, duyuyor musun dercesine gene heyecanla yüzüne baktı Hasan’ın. Başını kaldırıp kitaptan o da ona bakacaktı belki ama, dedenin olup bitenleri fark edip dik dik kendilerini süzdüğünü görünce vazgeçti. Üstelik o sırada dede, düşte patlayan kayıp bir mavzer uzaklığıyla köh köh öksürmüştü.

“Oturup efendi gibi dersinize çalışın,” dedi sonra başka bir dünyadan seslenircesine; “hem şu lâmbanın fitilini de açın biraz, gözlerinize yazık!’

Hasan uzanıp açtı fitili.

Cızırtıyla yanan gaz lâmbası hemen nefeslerinin ucunda, eğri büğrü bir odun kütüğünün tepesindeydi nicedir ve titreyip duran ışığıyla nicedir bir oluyor dedeyi deve, bir oluyor cüceye benzetiyor; ya da zaman zaman kitaplara eğilip kalkan Hasan’la Hamdi’nin kafalarını kaptığı gibi, birer gölge halinde ta duvar dibine kadar yuvarlıyordu.

Gerçi herhangi bir göze yetecek güçte değildi bu ışık, gene de kilimin üstünde açık duran tarih kitaplarındaki geçmişi belli belirsiz aydınlatarak, gidip zayıflaya zayıflaya bazı dönemlerin tozlu eşiklerine dek uzanabiliyordu. Bu yüzden artık hem o eşiklerin ötesinde, hem de kitap sayfalarının başköşesinde oturan padişahlarla sadrazamlar, yüzlerce yıllık uykularından bir kez daha uyandırılmış gibiydiler... Bağdaşları yavaşça tazelenmişti sanki, yüzlerinin mahmurluğu altın ibriklerin ışıltısıyla yıkanmış ve bakışları işveli cariyelerin varlığıyla ısınıp canlanmıştı. Hatta davudi padişah buyrukları, kavuklu sadrazam sesleri ve yeniçerilerin palabıyıklı fısıltıları dolaşmaya başlamıştı da gaz lâmbasının uzayıp giden cızırtısında, işte gözükmeyen mermer sütunlar arasında yankılana yankılana giderek çoğalıyordu bu fısıltılar ve giderek bastırılması güç bir isyanın, bak ben geliyorum da geliyorum diyen sabırsız ayak seslerine dönüşüyordu. Belki de padişahından sadrazamına, yeniçerisinden sipahisine, akıncı beyine ya da kazaskerine kadar hemen herkes kafasını merakla hapsedildiği resim karesinin dışına çıkarmıştı da şimdi bulundukları sayfayı okuyor,

sonra haklarında yazılanları birbirlerine fısıldıyor ve hep birlikte öfkeleniyorlardı. Ola ki birkaç dakika içinde tarihçilerle tarih arasında, kimsenin beklemediği amansız bir kavga kopacaktı.

Hamdi'nin dedesi bu kavganın uzağındaydı henüz; sırtını duvarda oynaşan gölgelere dayamış, bir eliyle sakalını sıvazlarken ötekiyle ağır ağır tespih çekiyordu. Parmaklarının arasından akan tanelerin her biri çok çok eskilerde kalmış upuzun bir yıldı da sanki, çıkardıkları seslerle her seferinde bambaşka bir anıyı hatırlatıyorlardı dedeye ve dede bütün taneler devirlerini tamamladığında, derin bir soluk alarak neredeyse bir kat daha yaşlanıyordu. Belki de bu yüzden, kendi kendine tutunmak için sıvazlıyordu sakalını; yani tutunmak, oldukça masum bir kılıkla sıvazlamaya tutunuyordu gizlice, ya da dede bedenini sürükleyip götüren zamanı birazcık da olsun dizginleyebilmek için, gün boyunca sakalına gösterilen hürmeti hızla gelip geçen dakikaların gözükmeyen avuçlarına sağıyordu beyaz beyaz...

Ola ki, hemen her akşam yapıyordu bunu; daha sabah ezanı okunmadan hemen her gün irin gibi zonklayan tuhaf bir tedirginlikle uyanıyor, inip merdivenin altındaki tulumbanın başında aptestini alıyor, sonra aman ha sakın babaanne rahatsız olmasın diye sessizce giyiniyor ve ayak bileklerinin güçsüzlüğüne dolanıp duran asa tıkırtılarıyla birlikte, öksüre tıksıra caminin yolunu tutuyordu. Alacakaranlık sokaklardan hayal meyal geçip de oraya vardığında, uykulu uykulu dem çeken birkaç kumrudan başka kimsecikleri bulamıyordu tabii. Dutların dibine oturup belki bir süre bekliyordu işte o zaman; bir süre, derinleşip giden yalnızlığının içinde avlu kapısına dikilmiş gözleriyle yavaş yavaş kayboluyor, arada bir sıkıntıyla çevresine bakınıyor, tespih çekiyor ve acaba bugün namaza kimler gelecek, diye meraklanıyordu. Kasabalılar birer gölge halinde tek tek avluya girmeye başlayınca sonra heyecanlanıp ayağa kalkıyordu hemen, çok uzaklardan gelmişçesine hepsine gülümsüyor, selam veriyor, lâf atıyor, hatta akranlarının yanına iyice sokulup belki bazı şeyler anlatıyordu ama, dönüp ona bakmadan herkes ayakkabısını çıkarıp alelacele camiye dalıyordu. Peşlerinden dede de giriyordu çaresiz; kalabalığın içine serin bir kumru sesi gibi karışıp naftalin kokulu kilimlerin nakışları arasından usulca ilerliyor, geri saflardaki çocukların hizasında durup namazını kılıyor ve melekleri çarçabuk selamlayarak hemen dışarı çıkıyordu.

Sonra da, akranlarını beklemeden yeniyetme gençlerle birlikte çarşıya inip çınarlı kahveye uğruyordu belki; varıp köşedeki muşamba kaplı

masalardan birine oturuyor, bakışlarını yakalayabildiği herkese başını hafifçe sallayarak uzaktan uzağa selam veriyor, bir yandan da çok şükür bugün de yaşıyorum ve işte buradayım diye için için seviniyordu; derken birbirine yaslanan uykulu kaşık şıkırtıları, bardak sesleri, giderek ağırlaşan sigara dumanı ve ansızın patlayan öksürükler sarıyordu çevresini; ardından, sessizlik; ve kalkıp sıkıntıyla asmalı kahvenin yolunu tutuyordu artık o, sokakta rastladığı hemen herkese başıyla selam vere vere yeni sulanmış dükkân önlerinin serinliğinden geçip derenin dibine doğru yürüyor, havuzun kirli sularına dalıp çıkan gölgesiyle birlikte asmalı kahvenin kapısına varmışsa durup şöyle bir bakıyor, sonra içeri kaçak öğrencilere özgü bulanık adımlarla giriyor, sakalını titrete titrete yaklaşıyor, yaklaşıyor ve bir masanın kenarına sessizce oturuyordu; sonra selam veriyordu gene herkese, demli çay tadında belki onlarca selam veriyordu da başını sallaya sallaya artık bir hayli yoruluyor ve dem çekmekten usanmış uzak bir kumru gibi öylece kalakalıyordu; sonra her zamanki gibi iyice bakıyordu orada gülüşlere, seslere uzun uzadıya dokunuyor ya da kahvenin havasında nice kıpırtı varsa insana ve yaşamaya dair, ince ince ayıklayıp belleğinin bir köşesine dolduruyordu; sonra, tam da sandalyesini alıp üç beş kelime konuşmak için domino oynayanlara doğru sokulacakken gene sessizlik başlıyor belki, gene çok kişili, çok sesli, anlaşılmaz ve kesik kesik, bir sessizlik; oradan da kalkıyordu kahveciden azar işitmişçesine işte o zaman, kapıdan çıkıp hızla sokaklara vuruyordu kendini ve böylece, gün boyu dolaşıyordu zamanın içinde zamandan kaçar gibi; hayaller kuruyordu sözgelimi, okul bahçelerine girip çıkıyor, yok yere bazı dükkânlara uğruyor, vitrinlerde vitrinlere bakan kendini seyrediyor, kapı önlerinde çene çalan esnafın lakırdılarını dinliyor, sonunda da yorgun argın, içinde zonklayıp duran o tuhaf tedirginlikle eve dönüyordu...

Dönünce de önce kapı çıkıyordu karşısına, paslı bir çıngırak sesiyle... Sonra merdiven; önüne birdenbire dikiliveren, çok basamaklı bir yüce dağ... Çıkıyordu soluk soluğa... bakıyordu ki, babaanne bol acılı bir tarhana çorbası pişirmiş; usulca çöküp içmeye başlıyordu hemen ve içerken, aldığı her kaşık verdiği bir selamın karşılığıymış gibi günü belleğinden geçirip tek tek sayıyordu; “Şu Celil’e, şu Hicabi’ye, şu güdük burunlu Hüseyin’e, şu Lokantacı Vehbi’ye, şu eczacıya, şu sünepe Vakkas’a, şu...”

Durup düşünüyordu bir an, hiç kuşkusuz kaşıktaki çorbayı verdiği hangi selamın yerine içeceğini bilemiyordu.

Seyrelmiş kaşlarının altından çabucak bakıp babaanne; “Hadi içsene,” diyordu ona, “yoksa sevmedin mi?”

Dede elinde kaşık öylece duruyordu tabii, gözlerini siyah kareli sofra örtüsüne çivileyip hâlâ düşünüyor ve içinden, yahu selam verdiğim başka dürzü yok mu diye söyleniyordu ama, bir türlü hatırlayamıyordu. Kaşığı tabağa geri döküp yavaşça bırakıyordu sonra...

Babaanne soruyordu; “içmiyor musun?”

“Doydum,” diyordu kırık bir sesle.

Ağzını şapırdatıyordu öteki; “Ne çabuk?”

Susuyordu artık dede, köşedeki minderin üstüne çekilip bir mezar sessizliğiyle adeta yaşamıyormuş gibi susuyor ve sofradaki yufka kırıntılarını çelimsiz bir tavuk telâşıyla alıp alıp ağzına atan babaanneyi süzerek; “Senin hayatın benim sana demediklerim kadar noksan,” diye geçiriyordu belki içinden, “bunu biliyor muydun gökçe gelin? Hiç düşünüp merak etmiş miydin acaba senden neleri sakladım ben bunca yıl? Kuşkusuz merak etmemişsindir... Benim tutup bazı şeyleri saklayabileceğim yani, aklının ucundan bile geçmemiştir. Oysa yaptım bunu ben; içimde sakladıklarımla yıllarca hem hayat buldum, hem yanıp kavruldum. Sözgelimi, desem ki şimdi sana ben çorbayı bugünüm kadar içtim, kıs kıs gülersin... Üstelik de, de bakalım Hamdi nasıl içiyor dersin... Sonra, desem ki sana ben hâlâ ağır yaralıyım gençliğimden beri; hop oturup hop kalkar, benden beter olur ve belki de aklını oynatırsın. Uykularına girer sonra benim yaram, acayip acayip suretlere bürünüp geceler boyu durup dinlenmeden rüyalarında kanar... Gözlerini ovalaya ovalaya kalkıp epekşi bir suratla hemen her sabah başıma musallat olursun artık, ipe sapa gelmez bir yığın soru sorarsın da hem kendini heder edersin boş yere, hem beni... Ama aklını başına devşirip de bir an, bunca yıllık can yoldaşımın şu kör olası dünyada ulaşamadığı bir şey varmış da benim bundan hiç haberim yokmuş, demezsin. Bilirim, ulaşılan her şeyde ulaşılamayan bir başka şeyin yokluğu vardır ve o onun kadar noksandır da demezsin. Sen inat edip bunları demiyorsun ya, ben de, ona ulaşabilmemin asla mümkünü yoktur gökçe gelin artık hiç tasalanma, demem sana. Bundan böyle o hem vardır bu yeryüzünde, hem yoktur da demem üstelik, öyledir oysa; var hükmünde bir yoktur benim ulaşamayıp da yıllardır hasretini çektiğim, yok hükmünde bir vardır...

Şimdi sana tuhaf gelecek belki, ama kimi zaman senin o olduğunu düşünürüm ben, ya da onun hemen hemen her şeyiyle sen olduğunu düşünür de bu yaşta şaşar kalırım. Boyun posun onunkidir sanki, merdivenleri çıkışın, çıkarkenki alınışın, son basamakta durup bana uzak uzak bakışın ve susuşun tıpkı onunkidir... Öyle ki, bir ona bir sana bakarım da bazen ben; bunların birisi var da acaba yok olan onun belleğime düşen yansısı mı, derim. Ya da, ikisi de aynı anda aynı bedeni mi kullanıyorlar acaba derim. Öyleyse derim, kasabalılar neden fark etmiyor bu olayı? Neden gelip de koşa koşa anlatmıyorlar bana? Yoksa, derim ardından da, birçoğu yıllardır bilip görüyor da beni incitmemek için mi susuyor? Sık sık derim bunları demesine ya, dişe dokunur bir yanıt bulamam ve bulamayınca da belleğimin bana bir tür oyun oynadığına karar veririm.

İnsanların aynı şeylere baka baka artık kör olduklarını düşünürüm bazen de ben gökçe gelin, aralarında yaşayıp gittiğimiz halde bizi bir türlü göremediklerini, görseler bile tanıyamadıklarını ya da ikimizi başka birileri zannettiklerini düşünür de hepimiz için üzülürüm. Yazık derim şu insanlığa, ah ne kadar yazık... Sokaktaysam bunu derken asama yaslanıp soluklanırım bir süre, uzun uzun kasabaya bakar, hayıflanır, yanı başımdan gelip geçenlere aldırmadan belki de buruk bir yüzle gülümser ve eve geliyorum diye gene döne dolaşa, sizin benzerliğinize gelirim.

İçimdeki yaranın varlığından ta baştan beri pekâlâ haberliydin de, acımı hafifletmek için akıl almaz bir fedakârlığa girişerek zamanla bile isteye ona mı benzemişsindir pek bilemem ama, merdivenleri çıkarken düşünürüm bunu... Kimi zaman da köşedeki minderin üstüne gelip oturunca, onun hasretini çeke çeke artık seni o gibi görmeye başladığımı geçiririm aklımdam. Yaşlandım derim, gözlerimle birlikte işte bilincim de bulanıyor ağır ağır ve ben hiç benzemediği halde karımı ona benzetiyorum. Derken, yarı uykulu bir ses ayağa kalkıp içimden, ya karın da karın değilse diye sorar bana; inatla sorar ama ben herhangi bir yanıt veremem. Hangi kendime inanacağımı o sırada bilemem yani. Aklımı kurcalayıp duran o şaşılası benzerliğiniz her gün tekrar yaratır çünkü beni, alıp bir kılıktan apar topar bir başkasına sokar... Üstelik öteki, kanadı kırık bir kelebek gibi sabahtan akşama dek gözlerimin önünde uçar durur gökçe gelin... Yani sen kılığında o çorba pişirirken evde, sen torbanı sürükleye sürükleye alır başını gidersin de sokaklara, ben hanginizin hanginiz olduğunu ah ne yapsam da ne etsem bir türlü ayıramam. Hep aranızda kalırım bu yüzden, birbirinde yankılanan iki yarım gülün arasında olanca çaresizliğim ve yalnızlığımla

kalakalırım da, acaba ben bir hayalle mi evlendim derim bazen, bunca yıl bir hayalle mi yattım aynı yastıkta? Derim ve gülerim... Hamdi'ye bakarım gözlerimi çevirip çünkü o sırada ve herhalde bu çocuk bir hayalin torunu olamaz diye düşünürüm. Sonra, dizlerinin dibine oturup bir çocuk gibi bütün bu düşündüklerimi bir bir sana anlatmak geçer içimden ve ben gene gülerim...

İşte böyle gökçe gelin, hayatın benim sana demediklerim kadar kısadır senin, noksandır. Şimdi sana desem ki ben her gün gidip ötekine uzaktan uzağa bakıyorum; hiç kuşkusuz kıskanırsın. Bakarım oysa gökçe gelin, içimde hiç yaşlanmayan bıçkın bir delikanlı vardır da beni ikide bir o mu dürter bilemem ama, bakarım. Yıllar önceki halimi yaşarım sanki bakarken, ruhumun o zamanki diriliğiyle buluşur ve meydanı başkasına kaptırmışım gibi gene tek kelime edemeden öylece dururum. Bir yandan da artık ona dokunmak bakmaktır, derim. Demin de dediğim gibi gerçi o o değildir uzun bir süreden beri. Geciken hiçbir şey kendisi değildir zaten, bilirim. Gelgelelim, içimdeki delikanlı bunu bilmez; hâlâ tatlı bir hayali yaşar o, benim feri sönen gözlerimi kullanarak uyanır hâlâ her sabah, yüzünü benim buruşuk ellerimle yıkar, sonra benim giysilerimi giyip benim ayaklarımla çarşıya iner ve orası senin burası benim demeden deli taylar gibi dolaşmaya başlar. Ben de, o dolaşırken vakit geçirebilmek için kahvelere falan girerim, selam veririm yüzüme bön bön bakan birkaç kişiye, belki lâf atar ya da sorular falan sorarım ama kimse bana pek yanıt vermez. Hatta, önlerinde duran muşamba kaplı masalarıyla birlikte kendi gürültülerinin içinde kaybolur giderler de, sesimi bile işitmezler sanki; öylece bakarlar görmeden, öylece domino oynar, çay içer, gülüşür, çene çalar, sonra gene çay içer, gene gülüşür ve sık sık da şakalaşırlar... Ben de onların arasında işte öylece, yokmuşum gibi otururum.

Derken, sokakları kimbilir kaçıncı kez turlayıp gelen içimdeki o delikanlıyla birlikte, lâf olsun padişahım diye dükkânları gezeriz bayır aşağı yürüyüp; vitrinleri falan seyrederiz sözgelimi kendimizden geçerek, asmalı kahvenin camına Sinemacı Şerif o akşamki filmin afişini asıyordur durup onu seyrederiz, Güllü Dayı esansss, esansss diye hem çevresine toplanan kalabalığın bağrına koku püskürtüp hem de şıkır şıkır oynayan gözleriyle tombala çektiriyordur durup onu seyrederiz, Lokantacı Vehbi yatırmış kocaman bir danayı boğazlıyordur görüp onu seyrederiz, sonra Vehbi'nin el hareketlerini hiç sektirmeden seyreden sabırsız kedileri ve buruşuk bakışlı çocukları seyrederiz; sonra Celil atını gezdiriyordur çalımlı çalımlı başımızı

çevirip onu seyrederiz de artık semerci dükkânının, demircinin ve onların bitişiğindeki nalbantın önünden geçip daha da aşağılara ineriz. Aşağılarda, kaçak iki öğrenci gibi ortaokulun bahçesine süzülürüz bu kez de; çam fidanlarının arasından yürüyüp sessizce pencerelerden birine yaklaşır ve bakarız. Tabii, çocuklar o saatte tahta sıralara sıra sıra oturmuş, ders işliyorlardır... Başlarında da her zamanki gibi kapkara bıyıklarıyla Gürol Hoca vardır ve uzun adımlarla hem bir uçtan bir uca yürüyor, hemde r'lerini lüp diye yutuyutuverdiği ateşli kelimelerle bir şeyler anlatıyordur. Anlatmasına anlatıyor, belki çocukların aklında kurduğu cümlelere büsbütün bağlayabilmek için konuşurken yüzünü tuhaf şekillere sokuyor ve sıraların önünde durup arada bir susuyordur ama, çocuklar gözlerini hiç ayırmadıkları halde onu görmüyorlardır artık. Yani onlar kelimelerden oluşan bambaşka bir âlemde kaybolurken, Gürol Hoca da çocuklarda kaybolmuştur... Hasan'la Hamdi de oradadır gökçe gelin, arka sıralardan birindedirler... Hatta Hasan bir ara, gözlerini hafifçe yana kaydırıp Gürol Hoca'nın anlattıklarının içinden pencereye bakıverecek gibi olur da birden geri çekilirim ben ve daha zil çalıp da onlar paldır küldür dışarı çıkmadan okulu terk ederim.

Derenin dibinde kuş taşlayan haylaz çocukların yanından geçerim de belki karşı yakaya ulaşırım sonra, içimdeki delikanlıyla birlikte gülümü ararım. Seni ararım yani fellik fellik, gözlerinde yıllar önceki gözlerini görmeyi ararım, bir sokağın köşesinden ansızın çıkıverişini, boyunu posunu, köpek sürüsünün önünden yürüyüşünü, sonra da herhangi bir evin kapısında hızla kayboluşunu ve geride bırakacağın kokuyu ararım ama, bir türlü bulamam. Bulamayınca da içimdeki delikanlı kahırlanmaya başlar, hatta kimi zaman köprünün öteki yanına geçip ısrarla Vehbi'nin lokantasına girmek ister o, velâkin içki miçki içer de bu yaşta beni rezil rüsva eder diye bırakmam ben, asla bırakmam ve elimizdeki asa iki tarafa çekiştirilmekten havada kalır bir süre, titrer durur...

Sonra biz gene yürürüz birlikte ve o benim asama çelme takıp ansızın hızlanıverir de bazen, koşar arkasından yetişirim ben; derken, gene hızlanır o gülümüz oralarda bir yerdeymiş de sanki varıp doyasıya sarılacakmış gibi ve ben arkasından koşup gene yetişirim belki yetişmesine ya, sonunda artık adım atacak mecalim kalmaz... O da yorgundur içimde hiç kuşkusuz, o da soluk soluğadır... Üstelik gülümüzü de görememişizdir o gün biliyorsun, onca gezip tozmamıza karşın bir türlü rastlayamamışızdır. Bu yüzden benim dermanım gökçe gelin, eve dönerken hepten kesilir. Hatta, kapısının önünde

unutulmuş bir testi gibi oturup duran Vakkas'ın yanından geçerken, ne yapıp etsem ben gelip şu kirli minderin üstüne ulaşamayacağımı düşünmeye başlarım. İçimdeki, ulaşırsın ulaşırsın, ha gayret der o sırada, peşinden de dipdiri, tombul kahkahalar atar. Alay ediyordur benimle, derim. Etmiyorum vallahi, der o, hiç eder miyim?

Canımı dişime takarım ben sonra, ıhlaya ıhlaya, zor da olsa eve gelirim. İçimdeki de seni merdivenin başında görür görmez pısar hemen, en karanlık yanıma gidip tıpkı bir kedi gibi saklanır. Sen, ben ne zaman sofradan erken kalksam, ne çabuk doydun, diye sorarsın sonra; ben de, doydum derim her seferinde sofra duası okurcasına. O doydum'ların birçoğu doydum değildir aslında gökçe gelin, o gün gülümü görememişimdir de öldüm'dür... Bazen sürçü lisan edip öldüm diyorumdur belki ben ama, sen tutup onu doydum, anlıyorsundur, olamaz mı? Bal gibi olur, derim ben; yani gerçek nereye ve nasıl gizlenirse gizlensin...

Derken ben, sen hâlâ çorbaya kaşık sallar, gözlerini ovaya doğru dikip ikide bir iç çeker ya da sofradaki yufka kırıntılarını alıp alıp ağzına atarken, minderime çekilip beklemeye başlarım; belki sakalımı falan sıvazlarım usul usul, akşama dek kaç kula selam vermişsem onca sıvazlar ve gene beklerim; neyi beklediğimi bilemezsin gökçe gelin, ben de bilemem doğrusu, hiç mi hiç bilemem ama beklerim; sonra kapı çalınır ve Hamdi'nin arkadaşı Hasan gelir koltuğunun altında kitaplarıyla; sen misin Hasan, derim ve o hiç tereddüt etmeden, benim der; sonra ben ona bakıp dedesini görmüş gibi olurum ve dedesinin yanında da kendimi görürüm ama kendimin hangi kendim olduğunu bir türlü kestiremem; bilemem yani Hasan'ın dedesiyle neredeyizdir o sırada ve ben hangi zamanın rengiyle görünmüşümdür kendime ve hâlâ Hasan'ın dedesine düşman mıyımdır içten içe, gene onu affetmemiş miyimdir ya da, ikimiz de muradımıza eremedik diye yoksa barışmış mıyımdır artık hiç bilemem... Gözlerimi kısıp gene de şöyle bir bakarım Hasan'ın suretinde canlanan dedesinin yüzüne; bakar, bakar, bakarım da birden kendimi buğulu bir aynada görmüş gibi olurum sonra, gizlice ürperir ve korkarım; tiksinirim hatta ve yarabbi bana neler oluyor böyle derim içimden bir süre, Hasan'ı gördükçe, bana neler oluyor böyle der ve karmakarışık düşüncelere dalarım; sonra çocuklar kitaplarını açıp şimdiki gibi gene boylu boyunca uzanırlar şu kilimin üstüne, yani akıl gözlerini keskinleştirmek için dursuz duraksız okumaya başlarlar da solukları aynı ağızdan çıkıyormuşçasına birbirine karışır; sonra ben onların, bir zamanlar birbirine düşman kesilen iki adamın torunu

olduklarını düşünüp bir yandan gönenir, bir yandan da adını veremediğim tuhaf duygulara kapılırım; hatta bakışlarımın bu duygularla gölgelenip gitgide düşmanca bir sertlik kazandığımı hissederim; sonra toparlanıp alelacele bir daha bakarım çocuklara, bakarım ki uçsuz bucaksız bir harf tarlasında yan yanalar ve birbirlerine benziyorlar sanki okuyup durdukça, öyle çok benziyorlar ki bir an ikisini aynı bedende görüyorum ben işte ve tutup bir kez daha ürperiyorum; sonra gözlerimi yere indiriyorum nedense ve çocuklar gaz lâmbasının sağır ışığı altında sayfaları çevirip çevirip hışırtıyla okumaya devam ediyorlar desem de sen sen ol sakın inanma gökçe gelin, inanma, çünkü şu Sinemacı Şerifin zırıltısı ikide bir akıllarını çelmektedir onların, bilirim; ama umursamam pek, ne de olsa soluğumuz bekçidir onlara ve ben gözlerimi kaldırıp arada bir Hamdi'ye kendim için bakarken, Hasan'a da içimdeki husumeti unutup rahmetli dedesi için bakarım ve nedir bu çocuğun derdi derim kendi kendime, neden suskundur böyle karasevdalılar gibi, kaşları neden kalkmaz bir türlü, yüzü neden gülmez derim de, içimden geçenleri önündeki kitaptan kelime kelime okuyormuşçasına başını kaldırıp ansızın o da bana bakar... Onca yıllık geçmişi tüm ayrıntılarıyla bilirmiş de benden hesap sorarmış gibi sanki rahmetli dedesinin gözleriyle bakar hemde. Benim bakışlarım da değişir o sırada, neredeyse aynı şiddetle benimkiler de hesap sormaya başlar. Er meydanına çıkmışız da sanki kıyasıya vuruşuyoruz gökçe gelin, üstelik herkes ve her şey gelmiş bizi seyretmeye; ölüler gelmiş sözgelimi, soluk alıp verişleri tenimizde çınlıyor, diriler gelmiş hayalimizden bakıyor, günler gelmiş yüreğimize akan tortulanmış acılarıyla, güneşler gelmiş, eski püskü sokak görüntüleri, bir evden ötekine yorgun bir kuş sürüsü gibi aylarca konup göçen ak sakallı ihtiyarlar, üzüm bağlarının yaprak yaprak genişleyen ıssızlığı, o ıssızlığı parçalayan nal sesleri, gafletler, akıllara durgunluk veren uyuşukluklar, sonra katmerlenmiş pişmanlık dağları, kıskançlıklar, düşmanlıklar...

Bunca şeyin ortasında biz vuruşuyoruz ya, tek silahımız, bakış... Ben rahmetliye, olanlar hep senin pısırıklığından oldu diye bakıyorum sertçe. O da, hayır hayır diye tepiniyor çakır gözleriyle, senin pısırıklığından! Ben adamakıllı öfkeleniyorum onun bu sözlerine tabii, öfkeleniyorum, çünkü her şeyi demeye hakkı var da buna yok onun, asla yok biliyorsun. Gerçek pısırığın kim olduğunu zaman ikimize de öğretti zaten ve bunu ben aynen haykırıyorum ona gözlerimle; olup bitenlere bir bak, diyorum, zahmet edip boynunu uzat da Hasan'ın gözlerinden bir bak gülümüzün bahçesizliğine,

renksizliğine ve savrulup duruşuna, bir bak! Afallayıp kem küm ediyor bir an, hani torununun suretinden neredeyse pılısını pırtısını toplayıp gidecek gibi oluyor ama, toparlanıp birdenbire tekrar direniyor... Böylece, belki birkaç saniyeye sığan uzun uzun saatler boyu sürüyor bu kavga gökçe gelin ve sonuçta biz asla yenişemiyoruz. Usanıp vazgeçiyoruz sonra, ben hızlı hızlı tespih çekip sakalımı sıvazlarken, o torununun suretinde sessizce kayboluyor. Hasan, başını önündeki kitaba çevirip tekrar okumaya başlıyor yani; ağzını hafifçe aralayarak bakışlarıyla okşadığı kelimeleri bir bir yutuyor, bazen şaşırmış gibi duraksıyor yüzünün duruşuyla, bazen koşuyor ve peş peşe devrilen sayfaların hışırtıları arasında kaybolup gidiyor...

Kimi zaman, ola ki Allah bizi barıştırmak istedi diye düşünüyorum ben onun gözleriyle karşılaşınca; bu yüzden de dedeyi torununun içine koyup ta öteki dünyadan bana gönderdi. Ne yapıp edip onu benim torunumla tanıştırdı yani ve ikisi canciğer arkadaş oldular da böylece rahmetli, yıllar sonra evime kadar çıktı geldi... Çıktı geldi de ne istiyor benden şimdi? Hasan'ın içinden doğrulup arada bir yavaşça gözlerime bakarak; hadi artık barışalım, zaten biz asla birbirimizden ayrılamayız mı diyor, bilemiyorum. Böyle diyor ve ayrılamayacağımızdan dem vuruyorsa, o neden öldü o zaman diyorum ben de; ya da onunla birlikte gökçe gelin, ben niye ölmedim? Yoksa çoktan öldüm de farkında mı değilim? Hemen her şeyiyle dünyaya benzeyen yalan bir dünyada mı yaşıyorum yani, yalan bir kasabanın sokaklarını mı dolaşıyorum her gün, varıp merdiven diye bir yalanın basamaklarından mı iniyorum sözgelimi, bir yalanın suyuyla mı ellerimi yıkıyorum tulumbanın başında? Belki, diyorum kimi zaman içimde gezinen içli bir sesle, ölmesine çoktan öldüm de ben, bir gerçeğin saklısındayım şimdi... Tutki, tozlu bir merteğin çürük bir budağıyım da tavanda uğul uğul uğulduyorum kendi kendime konuşur gibi ve bu uğultularımı kelimelere çeviriyor da gayretkeş birisi, işte sen dinleyemiyorsun...

Belki de kasabanın üstünde asa tıkırtılarını andıran yorgun kanat sesleriyle uçup duran bir kuşum artık ben, miniminnacık bir bulutum, ya da ne bileyim, sokaklarda savrulan herhangi bir şeyin hâlâ görülememiş herhangi bir yanıyım.

Bazen de gökçe gelin, ölmüşsem Hasan'ın dedesi gibi torunumda olabilir miyim diye kuşkulanıyorum ben ve Hamdi'nin içinden ağır ağır doğrulup onun gözlerinden dünyaya baktığımı hayal ediyorum... İliklerime kadar

ürperiyorum işte o zaman, elimdeki tespihe bakıp tuhaf tuhaf şimdi bu Hamdi'nin neresi diyorum kendi kendime, altımdaki minderin yumuşaklığına parmak uçlarımla dokunup gizlice şimdi bu Hamdi'nin neresi diyorum, sonra yerdeki kilimin günden güne birbirine karışan nakışlarını görüp şimdi bu Hamdi'nin neresi diyorum ve bunları dizlerinin dibine oturup bir çocuk gibi bir bir sana anlatamadığımdan, Hamdi'nin içindeki içimden belki de kıs kıs gülüyorum... Sonra, torunumun körpecik bedenine yük olmaktan çekindiğimden midir nedir, bir bulut olduğumu düşünüyorum gene ben, illâ ki ölmüşsem ve hemen her şeyiyle gerçeğine benzeyen yalan bir dünyada yaşıyorsam bulutumdur herhalde diyorum, ya da dem çekişlerinin içinde eriyip gitmiş uzak bir kumruyumdur...

Olamaz mı gökçe gelin? Hatta upuzun boyun, ikide bir ova köylerine doğru bakışın, yağmur yağar da evimizi sel götürür diye korkuşun, merdivenleri inip çıkışın, odalara dağılıveren sessizliğin ve duvar diplerinde biriken iç çekişlerinle sen bile o yalanın bir parçası olamaz mısın? Yani o yalan gerçeğe daha çok benzesin de ben yaşadığıma pekâlâ inanayım diye seni getire getire getirip o yalanın en can alıcı noktasına gök bir boncuk gibi iğnelemiş olamazlar mı? Olurlar, derim ben... Olmazın olmadığını bilirim çünkü; bilirim de, Hasan'ın dedesi öldü de ben kaldıysam, bunun bir hikmeti vardır, derim. Galiba, derim sonra da, gülümüz hâlâ yaşadığı için ölmedim ben, ölemedim... Bir sevda nöbetçisiyim yani; gülümüzü bekliyorum yıllardır, onu gözlüyor ve küt küt atan kalbimle hemen her gün uzaktan uzağa kolluyorum. Üstelik rahmetlinin adına da yapıyorum bu işi...

Oysa ne kavgalar etmiştik bir bilsen gökçe gelin onunla, bir bilsen... Önceleri hiçbir sorun yoktu gerçi, birbirimizin aynı güle gönül düşürdüğünü bildiğimiz halde, aynı çatı altında gül gibi geçinip gidiyorduk. Hatta aynı hayalleri kuruyorduk arpa tarlasında burçak burçak ter döküp gün boyu tırpan sallarken, üzüm toplarken omcaların arasında aşağı yukarı aynı türküleri aynı yanık sesle çağırıyor, ya da Orasından burasından arpa tozları uçuşan bol yıldızlı gecelerde düvenlerin yanı başına uzanıp uyuduğumuzda aynı rüyaları görüyorduk. Gelgelelim, iş gülü devşirmeye gelince yollarımız ayrıldı Hasan'ın dedesiyle... Ne de olsa ondan daha ataktım ben, bu yüzden de daha hızlı davranacağımı düşünüyor, hatta onun pısırıklığını gördükçe içimden, herhalde önünde sonunda bu gülü devşirmek bana düşecek, diye kendi kendime söyleniyordum. Gel gör ki, onca yavaşlığına karşın ilk adımı o attı gökçe gelin biliyorsun, aniden karar verdi ve gülümüzü babasından istetti. Ben de, damarlarımda zonklayıp duran o beş para etmez hızlılığımla

kalakaldım orta yerde, elimi böğrüme koydum ve sustum... Ne tuhaf değil mi?

Derken, hızlılık kisvesine bürünerek başlangıçta beni epeyce şaşırtan rahmetlinin yavaşlığı, yavaş yavaş su yüzüne çıkıp aslına döndü. İşte o zaman ben harekete geçtim hemen, gel şu işi bırak diye Hasan'ın dedesine geceler boyu dil döktüm. Hiç tınmadı tabii o, yalvarıp yakarmalarımı kâle almadı; yatağa uzanıp tembel tembel baktı yüzüme öylece, kaşındı belki, çenesini ayırıp esnedi ve ısrarla uyumaya çalıştı ama ben başucunda durup dinlenmeden volta attım. Hatta zaman zaman ele avuca sığmayan asi bir ruhla burnunun dibine kadar sokulup bağırdım ona... Buğulu iki ayna gibi zaman zaman da karşılıklı durup horozlar ötene dek sessiz sedasız boğuştuk ya, sonuçta bir arpa boyu yol alamadık. Hasan'ın dedesi dediklerimi hiç mi hiç dinlemedi çünkü, her şeyi kendi uyuşukluğunun kahrolası seyrine bıraktı ve biliyorsun işte böylece gülümüz de ziyan oldu gökçe gelin, el eline düşüp örselendi ve bunu gören rahmetli de gelip gelip benim omuzlarımda ağlamaya başladı. Öyle ki, gözlerim sanki ağlayan benmişim gibi bir çift kan çanağına döndü o yıllarda ve omuzlarımın üstünde geniş kulaklı kocaman bir hıçkırık pınarı taşımaktan bıkıp usandım da artık sonunda sırt çevirdim rahmetliye ben, düpedüz küstüm ve ağlamasına izin mizin vermedim. Hatta bir adım daha atıp uzaklaştım ondan ve böylece o, çaresizlik içinde tükenmeye başladı. Bunu önlemek için gidip rastgele bir kızla evlendi biliyorsun, düğün kurup alelacele horoz uçurdu, gün oldu işe vurdu kendini deliler gibi, gün oldu dağa vurdu, sonra tutup bir de çocuğu oldu ama bütün bunlar hiçbir şeyi değiştirmedi. Ben onun ağlamasına neyi bahane ederse etsin gene izin vermedim yani, günün her saatinde gene somurttum. Ola ki bu yüzden, beşikteki Hicabi cırlak bir sesle ağlamaya başladığında gözlerini çevirip olanca dikkatiyle baktı durdu da sanki o, oğlunun ağzından ağladı bir süre olup bitenlere, geçmişe onun gözlerinden yaş döktü. Gene de nasıl ağlarsa ağlasın, artık ağzı sımsıkı mühürlenmiş cavlak kafalı bir hıçkırık küpü gibi günden güne ölümün kucağına doğru yuvarlanıyordu. Dizlerinin takati kesiliyordu sözgelimi, gözlerinin feri sönüyor, kalbi ikide bir tekliyor ve durup dururken beti benzi kül gibi uçuveriyordu.

İşte kimsecikler görmeden o zaman ellerime sarılıyordu benim, derin bir eyvah çekercesine sarılıyor ve; ağlamama izin ver n'olur, diyordu ayakta zor duran yıkıldı yıkılacak bir sesle, n'olur beni bırakma, sensiz yaşayamam.

Ben susuyordum tabii, onun yalvarıp yakarmalarına dayanamayan avlu kapısı konuşuyor, çıngırak konuşuyor, hatta taşlar, ağaçlar ve duvarlar konuşurken ben inat edip susuyor ve sırtımı içimdeki intikam duygusunun en tatlı parıltısına yaslayarak keyifle olup bitenleri seyrediyordum.

Sonra rahmetli, o yıllarda avluda yampiri yampiri yürüyüp duran üç dört yaşlarındaki Hicabi'yi göstererek onun geleceğinden söz ediyordu bana; ölürsem sersefil kalır bu yavrucak, diyordu, iki yakasını tutup da bir araya getiremez... Gene susuyordum ben, susup yutkunuyor ve düşünceli düşünceli ortalıkta gezinen Hicabi'ye bakıyordum. Söz edilen geleceği hayalimde canlandırmaya çalışıyordum bir bakıma, belki onu kendimce baştan sona kurguluyor, renklendiriyor, kokulandırıyor, seslendiriyor, yön veriyor, sonra da ufak tefek değişiklikler yaparak dalgın gözlerle bir çocuk bedeninde seyre koyuluyordum. Hasan'ın dedesi bir gün benim bu halimden medet ummuş olmalı ki, çevremizde dönüp duran Hicabi'yi koltuk altlarından tuttuğu gibi kucağıma oturtuverdi... Zavallı Hicabi de, kendisini babasının kucağında sandığından mıdır nedir, bıcır bıcır sesler çıkardı bir süre, minicik ellerini uzatıp çenemi falan okşadı, hatta dizlerimin üstünde şöyle şöyle yaylanıp havaya doğru sıçramaya da kalktı ama, ben asla yumuşamadım. Kollarından dikkatle tutup çocuğu hadi bakalım yere bıraktım. Bırakırken de içimden, gülümüzü heder ettin ya artık hiçbir şey umurumda değil diyordum Hasan'ın dedesine, geberirsen geber...

Evet, bütün acımasızlığımla aynen böyle diyordum gökçe gelin ve kasabalılar belki farkında değildi ama, o yıllar geçtikçe yavaş yavaş geberiyordu... Üstelik bu iş bir an önce olup bitsin de huzura kavuşayım diye ben, bazen bir kulak çınlamasına, bazen bir iç çekişe, bazen de nereden geldiği kestirilemeyen bir fısıltıya dönüşerek hemen hemen hergün gülümüzü heder ettiğini hatırlatmaya başlamıştım ona. Gerçi aynı şeyi hiç farkına varmadan gülümüz de yapıyordu; yani bir sabah heder olmuş haliyle kasabaya dönmüştü artık o, pat orada pat buradaydı ve gözümüzün önünde, sırtındaki kayıp hikâyeyle birlikte yaprak yaprak savruluyordu... Yüzü eskisi gibi değildi tabii, her şeye uzaktı; bakışları dilsizdi ve sesi ses mi, değil mi bilinemiyordu.

Derken, Hicabi'nin bıyıkları yeni yeni terlediği sıralarda Hasan'ın dedesi öldü gökçe gelin; bir ikindi vakti evinin eşiğinde, hüsranla yoldan geçen gülümüze bakarken küt diye düştü ve öldü... Onu Hicabi gördü ilkin, gördü de sırtındaki kuru üzüm çuvalını yere atıp vay benim babam vay diyerek

palas pandıras koştu geldi ve çöküp hemen rahmetlinin başını kucağına aldı, yakasını çözdü titreyen elleriyle, yüzünü okşarcasına sarstı ve baktı. Sonra gözkapaklarını açıp ağır ağır rahmetli de baktı karşısındakine ve gitgide uzaklaşan bulanık bir yüz gördü, derken daha da bulandı o yüz, gözden, ağızdan ve burundan yapılmış tuhaf bir çorba gibi bulandıkça bulandı ve yerini bembeyaz bir boşluğun çınlayışına bırakacakken ansızın zifiri karanlıkta kayboldu... İşte o zaman ne yapacağını şaşırdı Hicabi, dizlerini yumruklayıp dövündü bir süre, bir süre çabuk çabuk kapılara baktı ipiri gözlerle, pencerelere baktı ve babasına sarılıp tıpkı bir çocuk gibi sarsıla sarsıla ağlamaya başladı.

Bense birkaç adım geride durmuş, onun kucağından taşarak toprağa doğru bir sukabağı gibi sarkan gözleri pörtlemiş cascavlak kafaya, bir iki karış ötede yatan ters dönmüş şapkaya, kapılardan fırlayıp fırlayıp gelen kasabalılara, ayak altında gezinen sarkık dilli kirli köpeklere, sonra mahalleye salgın hastalık gibi yayılıveren o tuhaf telâşa ve salya sümük akan onca gözyaşına bakıp bakıp gülümsüyordum. Birdenbire kuştüyü kadar hafiflemiştim sanki ve tıpkı esintiye kapılmış bir kuştüyü gibi oralarda sessizce dolaşıyordum. Varıp güneşli bir duvarın dibinde duruyordum sözgelimi, koşup bir kasabalının çabukluğuna karışıyor, sıçrayıp bir feryadın kederli tellerine konuyor, gelip Hasan’ın dedesinin yatışına bakıyor, hatta daha da sokulup yüzüne çöken ölümün şeklini dikkatle inceliyor, belki onunla göz göze gelip ürperiyor, sonra da sırtımdan akan buz gibi terle avlu kapısının eşiğine doğru yürüyor ve yukarıdan dökülen çıngırak sesinin içinde hiç kıpırdamadan öylece durup bekliyordum.

Gülümüzü heder edişinden bu yana, rahmetlinin ölümünü şiddetle istememe, dört gözle beklememe ve bir an önce gerçekleşmesi için hemen her gün elimden gelen bütün çabayı göstermeme karşın sanki biraz şaşırmıştım gökçe gelin, belli belirsiz pişmanlık duymuş ve heyecanlanmıştım. Gene de keyifliydim tabii, artık huzurluydum, ya da o gün öyle olduğumu sanıp kendi kendime avunuyordum. Bir yandan da çıngırak sesinin içinde, şimdi kasabalıların aklından herhalde Hasan’ın dedesinin öldürülmüş olabileceği geçmiyordur diye düşünüyordum. Geçmiyordu hiç kuşkusuz, belki daha sonra da geçmedi ama biliyorsun onu ben öldürdüm gökçe gelin ve sen işte bunca zamandan beri bir katille yaşıyorsun...

Gerçi ben o gün, gülüme de söylemeye çalıştım bu gerçeği... Rahmetlinin cenazesine torbasını sürükleye sürükleye o da çıkıp gelmişti nedense; kalabalığın uğultusuna gömülmüş, sırtındaki o kayıp hikâyeyle birlikte olup bitenlere bakıyordu. Yüzü her zamanki gibi her şeye uzaktı gene, sesi yoktu ve saçları olanca kiriyle ağlayıp sızlayan kalabalığın üstünde hafif hafif uçuşuyordu. Derken, bir yığın dirseğin, omzun ve kederli yüzün arasından bir kuştüyü hafifliğiyle geçip yavaşça ona doğru yaklaştım ben ve varıp çekine çekine karşısında durdum.

Bitti artık, dedim usulca; bak sonunda kurtuldu da ne gamı kaldı, ne kasaveti...

Böyle demesine dedim ya gökçe gelin, gül beni duymadı. Orada değil de sanki sırtındaki kayıp hikâyenin en karanlık yerindeymiş gibi yalnızca boş gözlerle orta yerde duran tabuta doğru boş boş baktı. Belki Hasan'ın dedesiyle birlikte hiç farkına varmadan onu da öldürmüştüm de ben, ikisinin ruhu el ele tutuşarak çekip gitmişti yeryüzünden... Ola ki bu yüzden o gün elimi uzatıp omzuna dokunmaya cesaret edemedim onun, uzatırım da parmaklarım üzüm salkımı gibi boşlukta sallanır kalır diye korktum. Korkunca da orada ilk kez belki yok olan benimdir, dedim kendi kendime; ve bunu o zamandan beri hep söylüyorum görüyorsun, hâlâ söyleyip söyleyip varlığımdan kuşkulanıyorum. İhtiyarlığın getirdiği kuruntulardan biri de budur herhalde diye bazen teselli ediyorum kendimi, yani ölümün eşiğine yaklaştıkça insan yaşadığına inanamayıp varlığından kuşkulanmaya başlıyordur da böylece hem ölümle buluşmasını çabuklaştırıyor, hem de onu daha katlanılır bir hale sokuyordur.

Bilemiyorum tabii... Ama inatla güle benzediğin ve belki de gülün ta kendisi olduğun halde bütün bu anlattıklarımı sen de bilmiyorsun gökçe gelin ve hiç bilmeyeceksin... Bu nedenle ben içimi çektikçe şaşırıp yüzüme bakacaksın diyecektim ki, bak işte gene baktın... Hem de, ben ak sakallı dede kılığında yaşayan bir çocukmuşum da, sen babaannemmişsin gibi baktın... Evet, babaanne..."

Derken babaanne, bir tepsi patlamış mısır getirip odun kütüğünün yanına bıraktı.

Dede, ne zamandır bu anı bekliyormuş gibi tespihini avuçlayıp cebine indirmiş, ardından da, ağzına attığı mısır tanelerini geveleye geveleye ta çocukluğuna dek gidip gene Yunanlıların Ege'de hangi kasabaları ele geçirdiklerini anlatmaya başlamıştı. Parmağını, cephede yalnız kalmış bir

süngü hışmıyla uzatıp uzatıp alevler içinde yüzen İzmir'i, sabahı karanlık ve sivri kayalıklarıyla birlikte ayakta bekleyen Afyon'u ya da kederli kağnı gıcırtılarının arasından umutla bakan Uşak önlerini gösterdikçe sesi giderek hırçınlaşıyordu. Kilimin üstünde açık duran tarih kitaplarındaki kuruluğuna tepki olarak, tarih, dedenin sesinde kendini yeniden sergiliyordu sanki; alelacele geri çekilen orduların zehirleyip gittiği tahıl ambarlarına girip çıkıyor, tepesinde sinek bulutları gezinen at ölülerinin arasından geçiyor, yağmalanan köylerin ıssızlığına uğruyor, asker kaçaklarını barındıran samanlıkların tenhalığını yokluyor, sonra bir şafak vakti sendeleye sendeleye darağaçlarına tutunuyor, sonra toz duman içinde kaybolmuş iki boncuk gözyaşıyla ıslanıyor, ya da gümbürdeyip duran küçücük bir çocuk kalbine sığarak orada karanlık bir korkuya dönüşüyordu.

Dede, yaralı bir süvari gibi cepheden cepheye koşan sesinin önüne geçemiyordu artık; onun gerisinde bir yerde, avcundaki patlamış mısırlarla birlikte kalakalmıştı... Şimdi, can kulağıyla kendi anlattıklarını dinliyordu sanki, şaşkındı biraz, yorgundu ve yayaş yavaş geleceğe doğru yol alan tarihin, kendisini bir köprü olarak kullandığının farkında değildi. Aslında içinden bambaşka şeyler geçiyormuş da, o, onları bir kenara itip lâf olsun diye daha değişik şeyler anlatıyormuş gibiydi. Belki de bu ikilem yüzünden susuyordu kimi zaman, birbirini doğurmaktan bitkin düşmüş hikâyelerin en ateşli yerinde durup buğulu gözlerle uzun uzun susuyor, ardından da bunca yıl sonra cepheden, az önce anlattıklarını değiştirecek yeni bir haber beklercesine arada bir kapıya doğru şöyle bir göz atıyordu.

O sırada babaanne dizlerinin üstüne çökmüş, başını hafif hafif sallayarak hem kocasının anlattıklarını doğruluyor, hem de dede ne zaman kapıya baksa, yüzü onun yüzünün öteki yarısıymış gibi dönüp o da bakıyordu.

Derken, kapı acele acele vuruldu aşağıda.

Dede, kaşlarını kaldırıp ak sakallı bir bekleyişin içinden merakla bakarken, babaanne yerinden doğrulup güçlükle kapıya yürüdü. Gölgesi büyümüştü birden, tavana sıçrayarak orada bilinmedik bir harita çizmiş, sonra da küçüle küçüle gidip eşiğe doğru sarkmıştı. Babaanneyle gölge iç içeydi artık, ya da gölge olanca canlılığıyla babaanneyi kucağına almış da sessizce kaçırıyor gibiydi.

İşte tam o sırada, aşağı kattaki pencerelerden biri tıklatıldı bu kez ve telâşlı bir ses kendini parçalayıp yırtarcasına bir düş hızıyla çınlayıp kayboldu.

Durdu babaanne; gülümsemenin eşiğinde bir yüzle eşikten geri döndü sonra, geldi, eski yerine yavaşça çöktü. Dedenin bir el atımı uzağındaydı gene; kıpırdana kıpırdana az önceki oturuş biçimini bulup içine yerleşmiş, öylece bakıyordu.

“Gelen Kevser’miş,” dedi nice sonra mısır tepsisine uzanırken.

Dede başını salladı ama bir şey demedi. Kevser’in gece yarısı kasabayı dolaşarak durup dinlenmeden kapıları, pencereleri tıklatması alışılmış bir olaydı. Üstelik yıllardır yapardı bunu o; yıllardır, ortalığı kasıp kavuracak büyük bir felâket haberi getirmiş de kime söyleyeceğini bilemiyormuş gibi kapıları çalarak herkesi çağırır, hemen peşinden de kimseyi beklemeden çeker giderdi. Öyle ki, koşup arkasından seslenen olsa da duymazdı artık, duysa da dönmezdi ve karanlığa karışıp bir gece perisi gibi ansızın kaybolurdu.

“Kevser mi dedin?” diye mırıldandı dede.

“Kevser,” dedi babaanne.

Dede, başını salladı gene; gözlerini kapıya çevirip dalgın dalgın baktı.

Ben de kitabımı alıp ayağa kalktım o sırada. Dede şaşırmış gibiydi.

“Ne o,” dedi cephede yalnız bırakılan ağır yaralı bir askerin sesiyle, “gidiyor musun yoksa?”

“Gidiyorum,” dedim.

Sakalını avuçlayıp koparacakmış gibi hızla sıvazladı.

Sonra, Hamdi’nin elindeki gaz lâmbasının yarı uykulu ışığıyla birlikte ben, merdiven basamaklarını tıpır tıpır indim. İndikçe de ister istemez hızlandım sanki, hızlandıkça boş yere telâşlandım ve kalbimde yankılanan paslı çıngırak sesine çabucak dalıp çıkarak kendimi hemen taş döşeli avluya, oradan da karanlık bir sokağa attım. Adımlarım boşanan bir zembereğe dönüşmüştü artık, kendiliğinden sıklaşıyordu. Hamdilerin kapısında durup arkamdan bakıldığında, az önce pencereyi tıklatıp kaçan Kevser’e yetişmek ister gibi bir halim vardı belki ama, böyle bir şey hiç de aklımdan geçmiyordu benim.

Gene de, birbirine karışan bulanık köpek havlamalarına iyice yaklaştığımda, bir an için yavaşlayıp şöyle sağa sola bir göz atmaktan kendimi alamadım. Hiç düşünmüyormuş gibi sanki Kevser’in oralarda bir yerde olabileceğini düşünüyordum. Birdenbire karşıma çıkıverse, herhalde

durup üç beş kelime konuşurdum onunla. “Nasılsın,” derdim sözgelimi sesime geceyi de katıp büsbütün kalınlaştırarak, “iyi misin?” O, gözlerini gözlerime dikip sessizce başını sallardı. Tabii bunun ne anlama geldiğini tam olarak çözemezdim ben ve aynı soruyu bu kez de duruşumda derinleşen sessizliğimle sorardım. O gene başını sallardı kuşkusuz, bir yandan da ağzının içinde hiçbir kelimeye benzemeyen birtakım sesler gevelerdi. Sonra, giderek bulunduğumuz noktaya doğru yaklaşan, yaklaştıkça da coşup çoğalan köpek havlamalarının arasından yan yana yürürdük belki onunla; hiç konuşmadan, birbirimizin varlığını duya duya derenin ıssızlığına inerdik...

Böyle düşündüğümden midir nedir, geçerken, var mı diye durup oraya da baktım nedense; köprünün ayaklarını, teneke soba artıklarını, yukarıdan firlatılıvermiş semer eskilerini, sağa sola saçılmış şilte parçalarını, iliği sömürülmüş ürkünç kemikleri ve karanlıkta belli belirsiz ağaran uzak taş yığınlarını gözlerimle bir bir yokladım ama, yoktu... Kimbilir nerelerdedir şimdi, dedim kendi kendime, hangi dünyada, kimlerle, ne yapıyordur? Derken de, caminin yanından sola kıvrılıp gönülsüz adımlarla kasabanın yukarısına doğru yürüdüm.

Evimiz orada, topraktan fırlamış dev dişlerine benzeyen bıçak sırtı taşların birdenbire kırmızıya dönüştüğü yerdeydi. Dedemin babasının ta fi tarihinde yaptırdığı bu iğreti şeye anneme göre ev denemezdi aslında; dense dense belki birkaç tanığın da ısrarıyla, ancak tavuk kümesi denirdi. Yarısına kadar nemden göveren eğri büğrü duvarlardan hiçbiri ötekilerin boyunda değildi çünkü ve bu haliyle ev evden çok, bayırı soluk soluğa tırmanırken yere kapaklanmış buruşuk yüzlü bir adamı andırıyordu. Gece gündüz demeden köpek eniği gibi mızıklayıp duran kapılarsa, kapandıyla kapanmadı arasında bocalayan gevşek, gevşekliği kadar da çürük ve yaşlı birkaç tahta parçasından ibaretti. Bu yüzden evin hemen her köşesi, rüzgârlı gecelerde sabahlara dek uğul uğul uğulduyordu.

Bitip tükenmek bilmeyen bu ürperti verici uğultuların içinden, torbasını sürükleye sürükleye Kevser çıkıp geliyordu kimi zaman; kendini hatırlatmak isteyen unutulmuş bir hayalet gibi bir süre eşikte dikiliyor, taşmışsa gene ağzının kenarındaki köpükleri siliyor, sonra da ellerini birbirine sürte sürte geçip yavaşça ateşin başına oturuyordu. Kimse bir şey demiyordu ona; denmezdi zaten, denemezdi ve o ne yapar eder, konuşma hakkını hemen ele geçirirdi. Pek de konuşmazdı gerçi, dışarıda uluyan

rüzgârın sesine kulak kabartıp arada bir başını sallar, belki belli belirsiz birkaç şey mırıldanır, bazen ocağın üstünde asılı duran fotoğrafa gözlerini kaldırıp uzun uzun bakar, ardından da, artık ölene dek hiç konuşmayacakmış gibi gözlerini ateşin çıtırtılarına dikerek derin bir sessizliğe gömülürdü.

Annem ona bakıp gözucuyla susardı o sırada, kalkıp bir iş tutacaksa yavaşça kalkar, gelip oturacaksa yavaşça otururdu. Sonra Kevser ne zaman giderdi göremezdik biz, uyku vakti gelip de gözkapaklarımız ağırlaştığında bir de bakardık ki, yok! Artık biz anneme sorardık esneye esneye, annem bize. Derken, Kevser'in ateşin başında bırakıp gittiği boşluğa gözlerini dikerek; "Bu kadına akıl sır ermiyor," derdi annem. Sonra kalkıp yorganları yüklükten indirmeye başlar ve; "Bu kadına akıl sır ermiyor," derdi gene, "var mıdır, yok mudur bilemiyor insan!" Biz kardeşimle susup uykulu uykulu dinlerdik. "Rüzgâr sanki bu kadın, ele avuca sığmaz bir rüzgâr. Bir bakıyorsun işte, bir bakıyorsun hani nerede?" Biz birbirimize bakardık kardeşimle, kocaman gözlerle kapıları tırmalayan rüzgârın uğultusunu dinler, belki onu Kevser'in soluğu zanneder ve hafifçe ürperirdik. Sonra annem, Kevser yüklükteki yorganların arkasına gizlenmiş de konuştuklarımızı duyacakmış gibi; "Allah yarattığı hiçbir kula ondaki ateşten vermesin," diye fısıldardı çabuk çabuk. Üstelik bunu, Kevser bize gelse de gelmese de hemen her gece söylerdi; gizli bir dua okurdu sanki ve ne yapacağı kestirilemeyen gizli bir şeyi evimizin çevresinden güçbela uzaklaştırmışçasına, her seferinde rahat bir soluk alırdı.

Ben korkardım bu soluktan, yorganın altına girmiş olsam da iliklerime dek ürperir ve : "O ateş ne ateşi anne?" diye sorardım ama yanıt alamazdım. Başımı kaldırıp bir de bakardım ki, Kevser sessizliğiyle annem de gitmiş; öteki odada ya babamla sinirli sinirli tartışıyor, ya da yatmış uyuyor...

Sonra ben, yorganın ucunu çeneme kadar çekip düşünmeye başlardım karanlıkta; Kevser nerededir şimdi derdim, nasıldır acaba, ne yiyip içiyordur, uyumuş mudur şu an, üşüyor mudur, herhangi bir şeyden korkmuş mudur, ya da hadi şurayı, hadi burayı da dolaşayım derken yönünü şaşırıp ansızın kayıplara mı karışmıştır? Yoksa, derdim ardından da, ala köpekle birlikte gene bir kuytuya mı çekilmiştir?

Bir yandan da tabii, yanıtlarını arardım bu soruların; o kadar çok, o kadar çok arardım ki, yanıt veremeyen kendimi soru soran kendimden kurtarabilmek için sonunda saçma sapan hayaller kurmaya başlardım. Tutup

Kevser’i dağlara gönderirdim sözgelimi; o garibim de, hiç sesini çıkarmadan boynunu büküp yürürdü hemen, torbasını sürükleye sürükleye üzüm bağlarını geçer, ta tepeye kadar tırmanır, kartal çığlıklarının gölgesinde durup orada soluklanır, sonra dönüp bana bakar ve ben ağzımı açıp yeni bir şey demediğim için tekrar yola koyulurdu. Entarisinin rengine gözlerimle tutunup sessizce izlerdim onu yattığım yerden; yürümesinden, uzaklaşmasından ve uzaklaştığı halde hâlâ bakış menzilimden çıkıp gidemeyişinden acayip zevkler alırdım. Derken bir ara, kayıplara karışacak gibi oluverirdi de ufukta, burada heyecanlanırdım ben; geri dön artık geriii, diye ter ter tepinirdim. Nasıl duyarsa duyardı da sesimi, inip gelirdi sonra yüzünde uçuşan kekik kokularıyla; ama, ağzını açıp hiçbir şey sormazdı.

Bir keresinde de, yeni okuduğum bir masala göndermiştim onu; orada, cennetin ırmakları denen ırmaklardan vardı pırıl pırıl, ırmakların iki yanında su sesleriyle yıkanıp büyüyen ulu ağaçlar, ağaçlarda sabahtan akşama dek şarkı söyleyen kuşlar, kuşların kanadında gümüşler vardı; sonra bunların arasında göze sığmayacak kadar büyük mü evet büyük bir saray, sarayda da bir padişah vardı; sonra işte bu padişahın ambarlar dolusu altını, zümrüdü, yakutu ve elması vardı; sonra bu padişahın hemen her savaşta düşmana kök söktüren, yenilgi nedir daha hiç tatmamış kalabalık bir ordusu vardı; sonra bu padişahın, ülkenin her köşesinde göz alabildiğine uzanan geniş geniş haraları ve bu haralarında dillere destan atları vardı; bu padişahın sonra, misler gibi kokup korlar gibi yanan birbirinden işveli sürü sürü cariyeleri vardı; bu padişahın var ya aslında bu padişahın hemen her boku vardı ama derde derman için bir damlacık neşesi yoktu; çünkü prenses insan içine çıkamayacak kadar çirkindi ve her ne hikmetse hâlâ evlenememişti ve mutsuzdu bu yüzden; sonra o mutsuz diye padişah babası, yatalak annesi ve bütün ülke insanları da mutsuzdu; yani herkesin suratı sirke satıyordu birbirine ve sirkecilik hadi buyurun almış başını gidiyordu; sonra padişahla prenses bir günde iki gün somurtuyorlardı kederlerinden ve onları güldürebilmek için panayırlar kuruluyordu günlerce, eğlenceler düzenleniyordu ve onlar somurtuyordu seyredip; ateş yutan sihirbazların karnı cehennem kazanı gibi fokurduyordu ateş yuta yuta, onlar somurtuyordu seyredip; sirk çadırları ta bulutlara kadar havalanıp şekilden şekle giriyordu durup dinlenmeden, onlar somurtuyordu seyredip; sahneye konuşan kediler getiriliyordu her gün, onlar seyrediyordu somurtup; ve onları güldürmeyi beceremeyen her canlının kellesi vuruluyordu cellatlarca ve vurula vurula her yer kelle doluyordu sonunda ve padişah artık

yoruluyordu kelle vurdurmaktan ve yaşlanıyordu yorula yorula; bu sırada prenses de ağlıyordu sürekli, vurulan kellelerin kanlar içinde yuvarlanışına değil yüzünün çirkinliğine ağlıyordu ve gözyaşı şişeleri her gün ağzına kadar doldurulup kocaman küplere boşaltılıyordu; artık sarayın mahzenlerinde yüzlerce küp vardı böyle ve hepsi de dolmuştu; ve gözyaşı işiyle uğraşan kalabalık bir hizmetkâr ordusu artık ne yapacağını şaşırmış, kara kara düşünüyordu; derken içlerinden biri çıkıp huzuruna padişahın, prensesin gözyaşlarını koyacak küp kalmadı ulu sultanım, küpleri acaba şu ırmaklara boşaltıverdim gitsin mi, diye soruyordu; ona padişah değil cellatlar yanıt veriyordu tabii baltalarıyla ve ülkede hızla küp yapımına girişiliyordu; sonra padişah padişahlar gibi üzülüyordu bütün bu olup bitenlere ve gidip gidip kendini cariyelerin ateşine atıyordu ve bunların hepsini Kevser’e anlatmıştım da, göreceksin bak birazdan ortalığı gür sesli tellâllar saracak demiştim ben ve dediğim gibi tellâllar sardı masalın ortalığını birden ve davullarını güm güm tokmaklayarak seslerini Kevser’e de duyurdular; sonra bir garip gezgin de duydu onları ve atının başını çevirip ansızın saraya geldi; o sırada biz Kevser’le, bir pencerenin gerisinden olup bitenleri seyrediyorduk ve gezgin olanca garipliğiyle padişahın huzuruna çıkmış, ben, diyordu, prensesi güzelleştirebilirim; padişah diyordu, hadi gözünün yağını yiyeyim yap şu işi; öteki diyordu, peki; sonra o garip gezgin, garipliğine maripliğine bakmadan prensesi alıp bir güzel güzelleştiriyordu hemen ve herkes buna şaşakalıyordu; keseler dolusu çil çil altın veriyordu padişah o gezgine sonra, katır yüküyle mücevher veriyordu, hızını alamayıp falanca ve feşmekânca yerden uçsuz bucaksız toprak veriyordu, sevinçten düşünemeyip birkaç şehir veriyordu, istiyorsa daha bir alay seçkin cariye, altlarına at araba, üstlerine kat kat ipek veriyordu ve ne hikmetse artık sırf prenses güzelleşti diye bütün ülke mutlu oluyordu; öyle ki, kıyıda köşede yaşayan kurbağa suratlı kızlar bile mutluluktan bir bir havaya uçuyordu da bir zaman, işte o garip gezgin de buna şaşakalıyordu; sonra bu adam tasını tarağını toplayıp gidecekken eğilip yavaşça padişahın kulağına asıl hünerinin ne olduğunu fısıldıyordu ve padişah küt diye bayılıyordu sevincinden; sonra yüzlerce tütsü tüttürüp, yüzlerce yelpaze sallayıp ve şakaklarını kimselerin bilmediği nadide kokularla ovup ve yanaklarını affedersiniz affedersiniz dövüp ve sırmalı kaftanını da çıkarıp ve bağırıp ve çağırıp ayıltıyorlardı onu; sonra gezgin asıl hünerini göstererek, yıllardır padişahın öldü ölecek gözüyle bakılan yaşlı karısını alıp bir güzel gençleştiriyordu; tabii hemen peşinden, ya ben

böyle mosmoruk kalırsam korkusuyla bakıp duran padişahı da gençleştiriyordu bir güzel ve herkes gençleşebilmek için alelacele, birbirini ite kaka sıraya giriyordu; sonra gezgin parmağım uzatıp kime dokunursa, o ömrünün yirmi otuz yaş gerisine gidiyordu ve ben Kevser'i de sokuyordum sıraya ve diyordum ki, sakın kıpırdama yerinden; o bakıp susuyordu; sonra ben, n'olur sıradan çıkma da sen de gençleş bu fırsatı kaçırma, diye yalvarıyordum Kevser'e ve o susup gene bakıyordu; derken, neredeyse önümüzde birkaç buruşuk kadın kalmışken padişahın askerleri geliyordu paldır küldür ve bizi o masal ülkesinden değiliz diye çekip çıkarıyorlardı sıradan; sonra ite kaka götürüyorlardı ve götürürken, hadi bu kadının gençleşme arzusunu anladık da sana n'oluyor bre delikanlı diye soruyorlardı bana, yoksa bebekliğine mi dönmek istiyorsun; susuyordum ben; Celil dayıma benzeyen bir asker de, ne bebekliği yahu, diyordu yanındakine, gezginin parmağı buna dokunsaydı annesinin karnına geri giderdi bu; sonra gülüşüp tekrar soruyorlardı, yoksa öyle mi yapmak istiyordun ha, annenin şeyine mi girmek istiyordun; yanıt vermiyordum tabii ben, masal ahalisinin şaşkın bakışları altında sessiz sedasız yürüyordum; sonra askerler Kevser'in elindeki torbayı merak ediyorlardı durup dururken ve içini açıp bakmak istiyorlardı ama Kevser torbanın üstüne atılıp atmaca gibi buna engel oluyordu hemen ve askerler o zaman ikimize de kızıp köpürüyorlardı ve alacakaranlık bir dehlizden yürütüp bizi, zifiri karanlığa götürüyorlardı; sonra karanlık karanlık suretinde göllenmiş kocaman bir sessizlik denizi oluyordu orada ve biz de o denizde iki nefes olup bekliyorduk; sonra dışarıdan akıp giden zamandan habersiz oluyorduk ve Kevser'e ben, belki hiç durup dinlenmeden, büyük bir fırsatı kaçırdığımızı söylüyordum; sonra artık kaç gün geçmişse aradan, karanlığın dibinde kuş gözü kadar bir ışık görüyorduk ve bu ışık adım adım bize doğru yaklaşıyordu; derken ışığı getiren bir kadın, kadın da annem oluyor ve başucuma dikilip kaşlarını çatarak,. “Sen hâlâ uyumadın mı?” diye soruyordu.

“Şimdi uyuyorum şimdi,” diyordum ona.

Elindeki gaz lâmbasıyla birlikte gölgesinin önü sıra çıkıp gidiyordu sonra annem; babam evdeyse gene sinirli sinirli tartışmaya başlıyor, değilse yatıp uyuyordu.

Ben hemen uyuyamıyordum tabii, yatakta hiç kıpırdamadan yatıyor, gözlerimi tavandaki merteklerin karanlığına dikiyor ve o anda Kevser'in

nerede olabileceğini düşünüyordum. Derken, kimbilir düşüncemin hangi noktasına varıp yorulmuşken; bu bilinemez, diye geçiriyordum içimden.

Bilinemezdi kuşkusuz...

Bakarsın dağlara doğru gidip tek başına bir çamın gölgesinde günlerce upuzun yatardı o, bakarsın evlerin birinden çıkıp hızlı hızlı ötekine girer, bazen herhangi bir avlu kapısında durup saatlerce bakar, bazen de tek odalı evine köpekleri doldurur, ardından da kapıyı sürgüler ve haftalarca onlarla yaşardı, işte o zaman kasabada ne kadar haylaz çocuk varsa oraya üşüşürdü hemen, yumruklarıyla uzun uzun kapı tahtalarını döverler, sonra geri çekilip taş yağmuruna tutarlar ve hep birlikte şarkı söylercesine, “Donsuz Kevser, donsuz Kevser!” diye bağırırlardı ama, içeriden hiç ses gelmezdi. Yalnızca bir iki köpek kesik kesik havlardı, o kadar.

Kimi zaman da, sokaklarda dalgın dalgın dolaşıp dururken ansızın kayıplara karışırdı da Kevser, kimse onun nereye gittiğini anlayamazdı. Belki de annem haklıydı; oradan oraya esen kadın kılığında bir rüzgârdı o... Hatta o, Güllü Dayı’nın dediği gibi, gerçekten arada bir ölüyor da olabilirdi. Belki bu iş için dağların doruklarında gizli bir kovuk bulmuştu kendine, vakit yaklaşınca kasabayı terk edip sessizce oraya çekiliyordu. Çekilirken de binlerce çiçek götürüyordu beraberinde belki, binlerce böcek sesiyle uğuldayan çeşit çeşit yaprak götürüyor ve hepsini yere döşeyip kocaman bir ölüm yatağı hazırlıyordu. Dağ yamaçlarında yankılanan kokularla kabarmış, üstü minnacık bulut damlaları, kuş cıvıltıları ve kozalak çıtırtılarıyla dolu kocaman bir yatak... Sonra hiç üşenmeden dal dal düzeltiyordu bu yatağı, yaprakların yerlerini değiştire değiştire renkleri gönlüne göre ayarlıyor, sesleri aktara döndere sıralıyor ve torbasına sarılıp upuzun yatıyordu. Dağların ıssızlığında bir güzel ölüyordu yani... Ölüyordu ölmesine ya, dirilip kasabaya döndüğünde gene de bir türlü Kevser olmaktan kurtulamıyordu.

Kimilerine göreyse onun aklı, yıllar önce yaşanan o uğursuz bağbozumundan beri büyük bir şeytanın elindeydi. Ne yapıp etse artık kendisi olamıyordu işte bu yüzden, gülüyorsa gülemiyor, ağlıyorsa ağlayamıyordu. Çünkü onun ağlaması ağlamayı düşünmekti yalnızca, gülmesi gülmeyi, acıkması acıkmayı, doyması doymayı yalnızca kuru kuru hayal edip düşünmekti. Düşünmenin dışında kalıp da gözle görülen o uzun boylu kadın kesinlikle Kevser değildi. Zaten o olmuş olsa o, her şeyden önce geçmişe ait bazı olayları hatırlar, dağların ardında olup bitenleri

ucundan kıyısından anlatır, değilse bile unuttuğunu falan söylerdi. Fakat bir görünüp bir kaybolan bu iki ayaklı, iki kollu ve bir başlı zavallı gölge, böyle bir şey sorulduğunda hiç ağzını açmıyor, sorulan soruyu işitmiyor ve gözlerini insanın yüzüne boşluğa bakarcasına dikip öylece susuyordu. Üstüne üstlük, aradan bunca uzun yıl geçmesine rağmen hâlâ sürükleyip durduğu o kirli torbanın sırrı da çözülebilmiş değildi. Kimselere göstermiyordu onun içini, merak edip bakmaya yeltenen olursa çabucak kucağına alıp sımsıkı sarılıyor, ağzını acayip bir şekilde çarpıtıyor ve ortalığa tükrük damlacıkları saçarak deli deli homurdanıyordu.

“Boş yere eziyet ediyorlar garibime,” diyordu böyle bir şey olduğunda annem; “torbanın içinde bir matah var sanıp ikide bir divanenin başına ekşiyorlar. Sırf inat olsun diye o da göstermiyor işte! Bir gün bu meraklılar bir de bakacaklar ki, bir bok yok torbada! Ya da iki diş sarmısakla bir baş soğan var...”

Sonra, susup gözlerini uzaklara dikiyordu annem; dediklerinin gerçekleşeceği gün ufukta belirmiş de ağır ağır yaklaşıyormuş gibi, çocuklara özgü bir hınzırlıkla hafifçe gülümsüyordu. Dediği şeyler olmasa bile gelecekte o yapacaktı sanki; tutup bir gün Kevser’e dönüşecek, eline bir torba alıp sokaklarda dolaşmaya başlayacak, sonra da onun içini gösterip herkesi inanılmaz bir şaşkınlığa uğratacaktı.

Çocukların gözündeyse Kevser, insanla köpek karışımından oluşmuş bulanık bir yaratıktı. Sokaklarda gezen ne kadar başıboş köpek varsa peşine takılırdı çünkü, onu herhangi bir evin kapısından büyük bir törenle alıp kuyruklarını keyifle sallaya sallaya bir başkasına götürürlerdi. Bu konuda yıllarca eğitim görmüş gibi hiç havlamazlardı o sırada, koşmazlar, oraya buraya dağılmazlar ya da birbirleriyle hırlaşıp dalaşmazlardı. Hatta yanılıp yenilip de o sırada herhangi bir sese kafalarını çevirip baktıkları bile görülmüş şey değildi. Çocukların, sık sık sergilenen bu dayanılmaz disiplini bozmak için, köpek sürüsünün ortasına ansızın bir kedi eniği fırlatmaları ya da köşe başlarına mevzilenerek sessizce geçip giden katarı sapan taşına tutmaları da boşunaydı; kör testereyle kuyrukları bir bir koparılsa da köpeklerin Kevser’i yalnız bırakacağı yoktu. Onun gönüllü muhafızlarıydılar sanki...

Bazı çocuklar da, Kevser’de köpekleri büyüleyen farklı bir koku bulunduğunu ileri sürüyordu. Dediklerine göre bu, suların temizleyemediği tuhaf bir kan kokusu olabilirdi; belki de Kevser’in sürekli kanayıp duran

gizli bir yeri vardı da, köpekleri bir mıknatıs gibi çeken oydu. Yani zavallı hayvancıklar, bir leş hayalinin peşinde dolandıklarını zannediyorlardı böylece; bunca hizmeti Kevser'e birkaç lokma kanlı et için yapıyorlardı ve öldüğü gün, kesinlikle yiyeceklerdi onu; belki ıssız bir derenin dibinde, belki üzüm bağlarının arasında tenha bir yerde, belki dağların eteklerinde, belki de o tek odalı evinde hep birlikte başına üşüşüp salyalarını akıta akıta bir güzel yiyeceklerdi de, Kevser diye geriye üç beş yorgun kemikle bir akılsız kafa bırakacaklardı.

Kevser'in sonu çocukların dediği gibi olur muydu bilemiyordum ben; gene de böyle bir manzara karşısında duyacağım dehşeti düşündükçe, iliklerime dek ürperiyordum. Çenemin altına kıstırdığım yorgana tutunup sımsıkı gözlerimi kapatıyordum işte o zaman ve ben böyle yaparken, yıllar şaşılası bir hızla geçigeçiveriyordu belleğimden ve birden büyümüş oluyordum ben; belki yeryüzündeki bütün annelerin romatizmalarını iyileştiren bir doktor, belki tavuk kümesine benzeyen her evi yıkıp yerine şöyle gepgeniş villalar yapan bir mimar, belki faili meçhul cinayetleri aydınlığa kavuşturan becerikli bir savcı, belki de yazar olmuş oluyordum da artık Ankara'da mı nerede yaşıyorsam oradan kalkıp bir gün kasabaya geliyordum; sonra, özlemişsindir sana gözleme yapayım da burcu burcu ye, diyen annemin peşinden ekmek evine girip hâlâ Kevser'in yaşayıp yaşamadığını soruyordum; sonra annem tuhaf tuhaf bakarak bana, hiç yaşamaz olur mu oğlum yaşıyor diyordu ve onun artık eskisi gibi sokaklarda dolaşıp durmadığını, evinde hanım hanımcık oturduğunu, kapısını kimselere açmadığını, fakat içeride olduğunu belli edecek bazı gürültüler çıkardığını anlatıyordu; sonra, nedense bir türlü ölemedi garibim, diyordu annem ve gözlerini sacın altında kıvranıp duran ateşin çıtırtılarına dikerek, bu işte mutlaka bir iş olduğunu söylüyordu; sonra ben Kevser'i görüp halini hatırını sormak için onun tek odalı evine gidiyordum; buluyordum yani o evi çocukluk hatıralarımın üstüne yapılmış kocaman kocaman apartmanların gölgesinde ve kapısını açıp yavaşça içeri giriyordum; içeride her şey hallaç pamuğu gibi sağa sola saçılmış oluyordu tabii ve ben endişeli endişeli durup bir süre bakıyordum; sonra ben böyle bakarken bakarken köpekleri görüyordum toprak kokulu odanın alacakaranlığında ve onlar da beni görüp ışıldayan gözleriyle hırlıyorlardı; ağızlarından akan salyalarını görüyordum sonra ben onların, tıkınmaktan tef gibi gerilmiş kocaman karınlarını görüyordum ve onlar pirelerini döke saça fırlayıp hızla dışarı kaçıyorlardı hemen ve işte oda biraz genişliyordu da

orta yerde duran yorgun kemikleri görüyordum o zaman ben; derken, içimi kelimelerden taşan büyük bir acı kaplıyordu artık ve yere çöküyordum usulca ve işte o sırada da Kevser'in kafasını görüyordum dehşetle; sonra kafa hafifçe yuvarlanarak yaşarkenki duruşunu alıyor ve gözkapaklarını kaldırıp hüsranla bana bakıyordu; ölmüş bir Kevser'le göz göze geliyordum yani, derken dudakları kıpırdıyordu kafanın ve bana uzak bir sesle, hep seni bekledim ben, diyordu; bakakalıyordum tabii ben ve o, bu köpekler beni yiyip bitireli yıllar oldu diyordu sonra, ama ben bir elimle ölüme bir elimle hayata tutunup hep seni bekledim; neden, diye soruyordum korkuyla; o, kirpiklerini çabuk çabuk kırparak beni yanına çağırıyordu bu kez ve ben de çaresiz adımlarla yaklaşıyordum; beni yiyip bitiren o köpekler var ya, diyordu sesini iyice alçaltarak, onlar köpek möpek değildi aslında; hayretle soruyordum, neydi peki; köpek suretinde görünen birer insandı; şaşırıp kalıyordum bir süre ve o devam ediyordu, şimdi sen şu kapıdan çıkıp gittiğinde bir daha görmeyeceksin onları, sakın ola ki sokaklarda dolaşan başıboş köpekleri onlar falan sanıp da taşlamaya kalkma e mi; başımı sallayıp düşünceli düşünceli bakıyordum ben ve o, az önce sıvışıp giden köpeklerin artık görevlerini tamamlayıp insan kılığına geri döndüklerini anlatıyordu bana yağı bitmiş bir gaz lâmbası gibi kısılan sesiyle; sonra ben onların kimler olduklarını soruyordum önüne geçemediğim bir öfkeyle, kasabadaki evlerin hangilerinde oturduklarını, bize komşu olup olmadıklarını, içlerinde benim akrabalarımın bulunup bulunmadığını soruyordum ama, yanıt alamıyordum ve Kevser'in kafası yanı başında duran o üç beş kemiğe doğru yuvarlanıp yavaşça gözlerini kapatıyordu; sonra ben ne halt edeceğimi bilemiyordum Allah kahretsin ve tam da o sırada eşiğe ayak sesleri yığılıyordu gelip gelip; derken ben Kevser'in kafasına yaklaşıp, keşke o köpekleri çocukluğumda gebertseydim de şimdi seni yemeselerdi diye hüngür hüngür ağlamaya başlıyordum ve o gözlerini hiç açmadan yalnızca dudaklarını kıpırdatıp, sakın ha sakın diye son kez mırıldanıyordu; sonra ben eşikte biriken ayak seslerine dönüp bakıyordum o zaman nemli gözlerimle ve çocukluğumdaki haylaz çocuklarla karşılaşıyordum ve onlar bana, demedik mi demedik mi diye bağırıyorlardı durup dinlenmeden, öyle şiddetli bağırıyorlardı ki sesleri kasabayı birbirine katıyor, sonra zamanı zangır zangır sarsıyor ve hem birkaç yıl ileriye, hem de geriye taşarak ta bugüne kadar geliyordu.

Ben ürperiyordum gene...

Bir yandan da Kevser'in sakın ha sakın deyişini düşünüyor ve bu yüzden de, hiçbir zaman haylaz çocukların arasına karışıp, elime de bir sapan alıp köpekleri taşlamaya kalkışmıyordum. Kaldı ki, sürekli sürünün başında yürüyerek Kevser'in etek uçlarını koklayıp duran o ala köpeğin ben, onun yıllar önce öldürülen kocası olduğuna da inanıyordum. Kimden duyduğumu bilmiyordum bunu, ne zaman ve nerede duyduğumu da bilmiyordum ama inanıyor, hatta aksini söyleyen bazı ukalâ çocuklara; "Öyle olmasa hiç Kevser onunla koyun koyuna yatar mı?" diye öfkeyle soruyordum.

Birkaç kez görmüştüm çünkü bu sahneyi; Kevser, köpeğin kafasını pörsümüş memelerinin sıcaklığına yaslayıp bacaklarını da beline sımsıkı kenetleyerek ölüler gibi uykuya dalıyordu kimi zaman; kimi de dizlerine yatırıp yavaşça sallayarak titrek bir sesle, ardı arkası kesilmeyen ninniler söylüyordu ona; ya da kulaklarından tutup karşısına alıyor ve fısıl fısıl bir şeyler anlatıyordu. Onun, söylediklerini anladığından öyle emindi ki, yanıt beklercesine susup arada bir dikkatle gözlerinin içine bakıyor, bazen hiç umulmadık bir öfkeye kapılarak bar bar bağırıyor, aklınca verip veriştiriyor, hatta o anda eline ne geçerse, şu taştı, bu topraktı, o odundu demeden alıp alıp köpeğin başına çalıyordu. Öteki de kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp suçlu suçlu birkaç adım uzaklaşıyordu o sırada, ya da bulanık bulanık havlayarak geniş bir tur atıyor, gelip Kevser'in karşısında duruyor, sonra da yere yatıp sessizce onun yüzüne bakıyordu... Bir türlü çekip gidemiyordu da, ondan af diliyordu sanki; tozlu bakışlarıyla ona, onsuz olamayacağını tekrarlıyordu...

Güllü Dayı'ya göre, sesini böyle bayrak bayrak açarak Kevser'in köpeği insafsızca azarlaması, aralarındaki muhabbetten doğan bir garip cilveydi. Köpek de pek kırılıp darılmıyordu zaten, gene sürünün başına geçiyor, burnunu önünde dalgalanıp giden eteğin kokusuna gömüyor ve o dalgın yürüyüşüyle Kevser'i bir evden alıp ötekine götürmeye devam ediyordu.

Gelgelelim, tuhaf bir huyu vardı bu köpeğin; Kevser ne zaman aklına esip de bizim tavuk kümesine benzeyen evimize doğru yürüse, sürüden ayrılıp sessiz sedasız uzağa çekiliyor, bir zaman ortalığı gücenik bakışlarla süzdükten sonra kuyruğunu kısıp arka ayaklarının üstüne çöküyor ve çenesini havaya dikerek, Kevser'i yolundan döndürmek istercesine uzun uzun uluyordu. Çıkardığı sese pek ulumak da denemezdi aslında; düpedüz ağlıyordu köpek, neredeyse bin dereden su getirip yana yakıla yalvarıyordu. Bunu bedeninin hemen her noktasını harekete geçirerek öyle dokunaklı bir

ifadeyle yapıyordu ki, o sırada avlu kapımızın önünden gelip geçen kasabalılar ister istemez ürperip duraksamak zorunda kalıyorlardı sanki ve ben bunu çoğu kez başımı kaldırıp kitaptan görüyordum. Hatta elimdeki kitapla birlikte pencereye büsbütün yaklaşıp ben, duraksayan kasabalıların bir türlü cesaret edip de köpeğin suratına bakamadıklarını, nedense bunun yerine ısrarla birbirilerine baktıklarını, orada dikilip durdukları halde havadan sudan söz açarak bu yolla kendilerini birazcık da olsa uzağa çektiklerini, ola ki içlerinde acı su tadıyla çalkalanmaya başlayan kederi örtmek için bir süre gülüştüklerini, sonra da un ufak dağılıveren bu gülüşleri döke saça yürüyüp gittiklerini de görüyordum. Böylece ala köpeği seyretmek bana kalıyordu tabii...

Yalnızca ben bakıyordum belki de ona; derisi mendil mendil yere sarksa, kısılıp nemli birer çizgiye dönüşen gözlerinin kenarında nohut iriliğinde iki damla yaş belirse ve ön ayaklarının teki tıpkı bir el gibi çaresizlik içinde havada sallanıp kalsa da inatla bakıyordum. Bakarken inanılmaz bir keyif alıyordum üstelik; pencerenin arkasında, kendini perdedeki filme kaptırmış bir sinema seyircisinin heyecanıyla duruyor, eğilip bazen cama yaklaşıyor ve neredeyse kafamdaki her şeyi unutup zevkten dört köşe oluyordum.

O köpeğin, neden bu kadar hüzünlenip acı çektiğini kasabadaki herkes gibi az çok ben de biliyordum çünkü...

Oldukça eski bir hikâyeydi bu ve sık sık anlatılırdı.

Kasaba sokaklarında şimdi bir hayalet gibi dolaşan bu Kevser, Hasan'ın dedesi Ali'ye sevdalanmış bir tomurcuk güldü gençliğinde.

Ali de ona gönül vermişti tabii; bıyık buracaksa hiç kuşkusuz yalnızca onu gördüğünde, onun için burardı. O zamanlar bıyıkları da bıyıktı hani rahmetlinin, karanlıkta akan upuzun bir sümbül seliydi ki, gürüldeye gürüldeye varıp kızların iç çekişlerine çarpardı. Herhalde bunu bilirdi Ali, en azından karşılaştığı kızların hülyalı bakışlarından okuyup sezerdi de hınzır hınzır gülümserdi. Bıyıklarının karanlığında yeni bilenmiş çapkın bir ustura ışıltısı parlayıp sönerdi yani ve kasabanın kızları bu parıltının altında, ateşe düşmüş kar tanecikleri gibi eriyip eriyip giderdi.

Bu yüzden, kıskançlık nöbetine kapılarak zaman zaman küserdi Kevser Ali'ye, zaman zaman hırçınlaşır, kaş çatar, sözüm ona burun kıvırır, ya da nerede karşılaşırlarsa gözlerini başka yöne çevirip hışımla geçer giderdi. Onun bu halini görünce ne yapacağını şaşıran Ali de, ansızın sarkan bıyıklarını güçbela sürükleyerek hemen haberci kadınlara koşar ve onlarla,

kasabanın öteki ucuna haber üstüne haber uçururdu. Gelgelelim Kevser, yorgun asa tıkırtıları eşliğinde gelen bu haberlere yüz vermezdi pek; el altından sessizce uzatılan albenili çerez çıkınlarını ters bir hareketle geri çevirir, avuçlarının sıcaklığına bırakılıveren her biri bin kelime ağırlığındaki küçük koku şişelerini oraya buraya fırlatır, bir yandan da dişlerinin arasından; “Adamsa adam gibi gelip artık beni babamdan istesin!” diye bas bas bağırırdı.

Doğrusu, yerden göğe kadar haklıydı kızcağız; evlenmelerinin vakti çoktan gelmişti de geçiyordu. Geçiyordu geçmesine ya, Ali’nin bunu gördüğü yoktu. Kanı karıncadan yavaştı yani, tetiğini çekerdin de o ancak üç beş ay sonra patlardı... Ama bu kez nasıl olduysa oldu, gene böyle bir küskünlük anında Kevser’i babasından istetmeye karar verdi.

Arpa zamanıydı herhalde...

Ovanın yüzüne kasabalılar çil yavrusu gibi dağılmış, ter içinde, canla başla çalışıyorlardı. Çalışıyorlardı ya, gene de herkesin kalbinde, herkesin her hareketine bulaşan bayat bir burukluk vardı. Hani, aralarından biri belini doğrultup da şöyle bir hı dese, bütün kasabalı kendini tutamayıp hüngür hüngür ağlayacak... Çünkü onca emek verilen arpaların boyu geçen yılki gibi gene bir karış; tırpan ıslığı şöyle dursun, orakların sessizliğine bile gelmiyorlar... Bu nedenle de kasabalıların bir çoğu canını dişine takmış, oflaya puflaya, arpasını elle yoluyor. O sırada güneş de tepeden vurdukça vuruyor ki, ovada kıpırdanan ne varsa canından bezdiriyor. Adım atmak güçleşiyor giderek, eğilip doğrulmak, herhangi bir kelimeyi düşünüp söylemek, hatta en ufak bir sesi işitmek ya da görüm alanına giren rastgele bir noktaya bakmak bile güçleşip katlanılmaz oluyor. Kısacası, insanın en ağır yükü her zamanki gibi gene kendisi...

Dahası kuşlar da perişan... Zavallı yaratıklar neredeyse açlıktan ölmek üzereler; bin bir umutla o tarladan ötekine gün boyu durup dinlenmeden kanat çırpıyor, ahlatların dalına konup bazen umutla bakıyor, bazen de kupkuru bir sesle mecalsiz mecalsiz ötüşüyorlar ama, tadımlık da olsa insanların elinden ufacık bir arpa tanesi kapamıyorlar. Bu yüzden kursaklarında gökyüzünden başka hiçbir şey yok! Bulurlarsa börtü böcek yiyorlar belki; bulamazlarsa kursaklarında çalkalanıp duran gökyüzüyle birlikte, ahlat gölgesinde uyuyan sidiğe belenmiş bebeklerin yanına patır patır dökülüyorlar. Bazıları daha düşerken havada ölüyor tabii, bazıları da, irkilerek uyanan bebeklerin terli bakışları altında bir süre kanat çırpıp

debelendikten sonra ya ansızın hareketsiz kalıyor, ya da kendilerini eksik uçuşlarla arpaların arasına atıp kayboluyorlar. Bebekler, bakakalıyor kuşlar gibi... Daha sonra da artık oraklar kuş ölülerine takılıyor ikide bir; arpaların bodurluğunda uğuldayan açlığı biçerken başka bir açlığa çarpıyorlar yani ve zangır zangır titreyip kendilerini kavrayan elle birlikte ürperiyorlar...

Güneş Çökelez'in ardına çekildiğinde ekşi ter kokularıyla, yenilmişlik duygusu içinde dönülüyor kasabaya; kırık testiler ve umutlarla, yorgun dönülüyor. Bir o kadar da çaresiz hatta, bir o kadar da öfkeli ve gücenik... Öyle ki, kimse aşka gelip iki satır türkü bile söylemiyor o günlerde, hemen herkes, güzün ardında uyuyan kocaman bir kışın acımasızlığını düşünüp düşünüp burnundan soluyor.

En başta da, her zamanki gibi Bekir var tabii; üstelik yalnızca burnundan değil, o kulaklarından da soluyor fosul fosul, gözlerinden de soluyor... Bu nedenle midir nedir, tarladan kel bir eşeğin sırtında dönerken, çene kemikleri şıkır şıkır oynuyor. Sanki toprağa yenilmişliğini sakız gibi çiğniyor ağzında, inatla çiğniyor, çiğniyor, çiğniyor da bir türlü küçük dilinden öteye aşırıp yutamıyor.

Eve döndüğünde de pek konuşmuyor kuşkusuz; belki yorgunluktan ayak değiştirip ikide bir sendeleyen o kel eşeğin sırtından da hemen inmiyor, bekliyor öylece, üzüm kurusu gibi küçülen gözlerini kayalıklara dikip üst üste yutkunuyor. Sonra tıpkı bir korkuluk yalnızlığıyla iniyor yere, bir korkuluk gibi ağır ağır akşam karanlığına gömülen evleri görmüyor, bir korkuluk gibi gelip geçen kasabalıları görmüyor, hatta az önce sırtından indiği eşeğin kulaklarını oynata oynata kendiliğinden ahıra girip gözden kaybolduğunu da görmüyor bir korkuluk gibi; derken bezgin adımlarla yürüdüğünü, varıp eşiğe çöktüğünü, ibrikten dökülen suyun şırıltısıyla ellerini dakikalarca yıkadığını, ardından da boynuna kulağına sinen ve insanın tenini alev alev yakan arpa tozlarını ıslak bir havluyla defalarca sildiğini de bilmiyor.

O sırada kızının, elindeki ibriği yere bırakıp heyecanla; "Bak baba bak, geliyorlar işte!" diyen sesini de duymuyor tabii.

Böylece Kevser'i istemeye gidenler, durup durup dağlara bakan dalgın bir dağla konuşuyorlar. Önce mırın kırın ediyor Bekir; gelip sedire çöken ihtiyarların yüzüne içten içe yalvaran küçücük bir çocuk yüzüyle bakıp, kızımın evlenme yaşı daha gelmemiştir gibilerden bahaneler ileri sürüyor.

Ama ihtiyarlar dinlemiyor onu, gece geç saatlere dek sigara üstüne sigara sarıp bu arada birini de Bekir'in dudaklarına tutuşturup ısrar ediyorlar.

"Biliyoruz Kevser senin elin ayağın," diyorlar Bekir'e; "dahi, can yoldaşın..." "Biliyoruz," diyorlar; "kızım gidince aç sefil kalır da kendime bakamam diye korkarsın sen, belki kopuğumu söküğümü dikemem diye kaygılanırsın... Yırtık pırtık dolaşır dururum da gayrı, elâlemin maskarası olurum, dersin. Biz bunların hepsini biliyoruz, dahası biz Kevser'in sana rahmetli karından kalan biricik yadigâr olduğunu da biliyoruz."

Bekir başını sallıyor.

"Gene hepimiz biliyoruz ki, gençlik denen şey anlaşılması güç bir seldir," diyor ihtiyarlar; "belli bir zamanı vardır akmasının, taşmasının ve durulmasının belli bir zamanı vardır."

Bekir başını sallıyor.

"O zamanın da bir zamanı vardır," diyor ihtiyarlar sonra; bir yandan da, ellerini gözlerinin hizasına kaldırıp işaretparmaklarıyla başparmaklarının ucunu birbirine iyice yaklaştırarak, zamanın zamanı dedikleri o narin anı göstermeye çalışıyorlar.

Bekir bakıp gene başını sallıyor artık ne görüyorsa; ardından da, nicedir başını sallaya sallaya derinleştirdiği bulanık bir anlamın içine düşüyor sanki, ağır ağır, omuzlarına kadar gömülüp kayboluyor. "Kendine gel hele kendine," diyorlar onun bu halini görünce, "kızını alıp da Fizan'a götürecek değiliz ulan, gideceği yer işte şurası, öhö desen duyulur!"

Biraz daha kaybolmak istercesine Bekir başını sallıyor gene, havlayacakmış gibi çenesini ayırıp uzun uzun esniyor. İhtiyarlar ona şöyle okkalı bir sigara daha sarıverseler mi bilemiyorlar önce, sakallarını sıvazlayıp sıvazlayıp susuşuyorlar. İçlerinden bazısı gitmeye hazırlanırmış gibi, asasını alıp sıkıntılı bir bekleyişin kenarına tekrar bırakıyor... Komşu evde demlenen çaylar geliyor o sırada çünkü; Kevser, kuş resimleriyle dolu bir tepsiyle herkesin önünde sırayla dura dura, odayı bir uçtan bir uca dolaşıyor. Yüzünün ışıltısında tepsideki kuşlar ansızın canlanıp bir süre kanat çırpıyorlar sanki, oradan oraya uçuşuyor, ya da belli belirsiz ötüşüyorlar. Hatta çayların buharı karışıyor ötüşlerine, kaşıkların sesi, birkaç yersiz öksürük ve kaş altından fırlatılmış kaçamak bakışlar karışıyor da gece büsbütün şenlenip güzelleşiyor. Fakat Kevser çayları dağıtıp da

kapıdan çıkar çıkmaz hemen bayatlıyor içerinin havası, sedirdeki ihtiyarların gözleri çarçabuk küçülürken yüzleri tekrar karanlığa gömülüyor.

Derken o karanlığın içinden birisi, “Dilini yutmadın ya mübarek adam, hadi artık bir şeyler söyle,” diyor cansız bir sesle Bekir’e; birisi, “Bunca sözü beleşe getirme,” diyor; bir başkası, “Sen bu Kevser’i şimdi Ali’ye veriyor musun vermiyor musun?” diyor; ve sonra hepsi hep birlikte, “Pes vallahi,” diyorlar, “bunca nefes tükettik akşamdan beri, bari sakalımıza hürmet et!”

Bekir, o ana dek sediri dolduran onca sakalı hiç fark etmemiş gibi uykulu uykulu bakıp gene başını sallıyor. Belki kaşınıyor bir süre, bağdaşını tazeliyor, esniyor, kıpırdanıyor ve başını göğsüne düşürüp düşünüyor. Sonunda hem ısrarlara, hem de yorgunluğa dayanamayıp razı oluyor Kevser’in evlenmesine, oluyor ya; “Hemen davul zurna diye tutturmak yok ha,” diyor, “Önce harman kalkacak!”

“Peki,” diyorlar, “kalksın harman...”

Harman kalkıyor sonra...

Yani, bakmakla tükenecek kadar az olan o birkaç avuçluk zahire, çuvalların dibine doldurulup evlere sokuluyor. Artık, kuşlar hepten aç kalıyor dışarıda, havada kahır turları atıp atıp çaresizlik içinde, sanki insanlara daha yakın olmak istercesine damların saçağına tünüyorlar. Bacaların gölgesine mevzilenen çocuklara av oluyorlar böylece; vınlayan sapan taşlarını yer yemez patır patır düşüp ölüyorlar ve böylece gökyüzü her gün biraz daha boşalıyor. Bir bakıma kuşsuzluk, kılığına girmiş kocaman ve dilsiz bir tehlike çanı çalıyor havada... Sessizce çalıyor, çalıyor, çalıyor da kimileri işitiyor onu, işitip telâşlanıyor...

Ama Ali’nin hiçbir şeyi işittiği yok.

Kevser’in de.

Onlar gitgide artan bir heyecanla birbirlerinin kaşını gözünü, birbirlerinin henüz ulaşılmamış sıcaklığını ve birbirlerinin birbirlerine sunacağı tatları hayal ederek düğünü bekliyorlar. Hayalinde kimbilir kaç kez al duvak takıyor Kevser, kaç kez ellerine kına yakıp beline kırmızı kurdelâ bağlıyor ve renk renk boncuklarla süslü bir ata binip Alilerin evine doğru yola çıkıyor... Uzaktan uzağa yankılanan davul zurna sesleri, Ali’nin havaya saçacağı bozuk paralarla çerezleri kapacağız diye bekleşen çocuklar, sonra halay çeken delikanlıların attığı upuzun, neşeli naralar... Sonra damın

tepesine dikilmiş heyecanlı mı heyecanlı bir bayrak, gülümseyen ay, parlayan yıldız, altlarındaki çam dalı, daldan sarkan patlamış mısır dizileri, boncuklar, halkalı şekerler... Ali de neşeli tabii, durup dinlenmeden kaç kez büyük bir coşkuyla orta yere fırlayıp kırıta kırıta parmak şıklatıyor...

Şıklatıyor şıklatmasına ya, bu kez de Bekir, ambarlar dolusu zahiresi varmış da sanki bunun öğütülüp una dönüştürülmesi ancak aylar sonra tamamlanabilirmiş gibi; “Hele şu değirmen telâşı da bir bitsin,” diyor. Hemen ardından da, kimsenin ağzını açıp konuşmasına fırsat vermeden, bir iki aylık bebek ağırlığındaki çuvalları kucaklayıp kucaklayıp Hacı Musaların kağnısına yüklüyor ve bir yatsı ezanında, Çal’a doğru yürümeye başlıyor. Arkasından boynunu bükerek kaygıyla bakan Kevser’e, “Ben çabuk dönerim,” de diyor belki ama, aradan haftalar geçmesine karşın bir türlü dönmüyor... Kevser damın tepesine çıkıp dört gözle sabahtan akşama dek bekliyor, dönmüyor; ovaya doğru yürüyüp merakla bakıyor kimi zaman, dönmüyor; gelip çamaşırların hepsini yıkayıp evi de tepeden tırnağa silip süpürüyor, dönmüyor; Hacı Musaların kağnısı gıcırtısıyla ovayı inlete inlete çıkıp geliyor bir sabah, dönmüyor.

Ola ki sırasını kaptırıyor değirmende, onca çuvalın, kağnının, at arabasının, gürültünün ve telâşın arasında bir süre aval aval gezip dolaştıktan sonra tekrar sıraya giriyor. Öteki köylerden gelen kimsesiz ihtiyarlarla kadınlara yardım ediyor bir yandan da, koşup çuvalların ağzını açıyor sözgelimi, yetişip eşeklerin yükünü indiriyor, ya da onları ta tahta köprüye kadar uğurluyor da değirmene dönünceye dek gene kaptırıyor sırasını. Kaptırınca da, söğütlerin gümüşi serinliğine sırtüstü yatıp bir güzel uyuyor tabii...

Belki, Menderes’in çağıltısını örtünüyor üstüne yorgan diye, değirmenin gürültüsünde öğünen kuş seslerini ve yaprakların hışırtısını örtünüyor... Derken, gönlünü suların sesine bırakıp bir yaprak gibi uzaklara akıyor rüyasında; ve uzaklarda, sanki hemen her şeyiyle kasabaya benzeyen alacakaranlık bir yere varıyor; orada Kevser’e benzeyen güzeller güzeli bir kız görüyor ve bir zaman kız ona, o da ona bakıyor; sonra kız gülümser gül kıvamındaki dudaklarını alev alev kıpırdatıp, bana bir şey mi diyecektin diyor; o, evet diyor çekinerek, diyecektim; öteki, de o zaman niye duruyorsun diyor; beriki kuşku ve merak yüklü bir sesle diyor ki usulca, yoksa sen başka kıza benzeyen bir Kevser misin; evet ya, diyor kız, ben senin başka kız sandığın Kevser’im; o artık susa kalıyor ve gözlerini kızın

yüzüne dikip dalgın dalgın bakıyor da zaman yanı başlarından ölü bir nehir gibi akıp geçiyor; sonra kız, illede kendisine bir şey denmesini istermiş de bunun gerçekleşmesi için sesinin tatlılığıyla insanı gizli gizli kamçılarmış gibi, bir şey mi diyecektin, diyor gene; öteki de, diyeceklerim sana değildi, diyor boynunu büküp; kimeydi peki, diyor kız; az önce, diyor o, senin suretinden gelip geçeneydi; kız, yoksa annem miydi diye atılıyor heyecanla; ama öteki yalnızca susuyor bu soru karşısında ve ona bakıp kız da susuyor; yani Menderes'in çağıltısı akıyor aralarından bir süre, sessizliklerine bu çağıltıda ıslanan tek tük kuş sesleri konup kalkıyor; sonra Bekir, madem ille de Kevser'im, diyorsun bari otur da karşıma biraz yüzünü göreyim, diyor dilenircesine ve ikisi orada, kasabaya benzeyen alacakaranlık yerde, hiç konuşmadan oturup bakışıyorlar...

Zaman geçmek bilmiyor bir türlü, zaman akmak bilmiyor, zaman gerisin geri de gitmiyor, zaman hatta zaman zaman olmuyor ve onlar olmayan bir zamanın içinde öyle uzun zaman oturuyorlar ki, Kevser gene yavaş yavaş babasının gözünde Kevser'e benzeyen başka bir kıza dönüşüyor... Ama kendisi bunu bilmiyor ve bilmediği için de; "Değirmen sıran gelmiştir artık kalkalım mı?" diye gereksiz bir soru soruyor Bekir'e. Öteki; "Hayır, sıramızı gene kaptılar ben biliyorum," diyor. Kız dayanamayıp; "İyi vallahi," diyor bu sırada, "herhalde sen bu dünyaya değirmen sırası kaptırmaya geldin?" Bekir gülümsüyor usulca. Tabii kızı kışkırtıyor bu gülümseme, "Sanırım unuttun," diyor öfkeyle, "biz kasabada senin yolunu gözlüyoruz!" "Hiç aklımdan çıkmıyor ki unutayım," diyor Bekir ve belki de değirmen sırasını tekrar kaptırabilmek için, kendi elleriyle kendine sarılıp başka bir uykuya dalıyor rüyasında...

Bu kez bir karanlıkta buluyor kendini, zifiri...

Parmak uçlarına basa basa tıpkı bir gölge gibi yürüyüp sessizce yaklaşıyor nereye yaklaşıyorsa... Sonra, biraz daha yaklaşıyor... Sonra, bir iki adım daha... Sonra durup ansızın dünyayı dinliyor; arada bir havlayan köpekleri, kümesten kümese uçan uykulu horoz seslerini, yankılanıp giden asa tıkırtılarını ve çok uzaklarda açılıp kapanan kapı gürültüleriyle duvarları tırmalayan rüzgârın uğultusunu işitip ürperiyor... Bütün bunlar bitsin istiyor hemen, sürüp gitmesin ve dünya, sanki yokmuş gibi olabildiğince sessiz olsun... Oluyor tabii ve o bu sessizlikle daha da katılaşan zifiri karanlığın içinde aklından geçen yere doğru birkaç adım daha atıyor ve durup ansızın soluklanıyor ve kendi kendine; "Keşke insan istediği zaman başka bir

yaratığa dönüşebilse," diye mırıldanıyor, "sözgelimi şimdi, miniminnacık bir karınca olabilsem ben ve şu kapının altından geçip sessizce içeri girebilsem..."

İyice sokuluyor kapıya bu sırada ve nefesi tahtaların karanlığına çarpıp çarpıp alev gibi yüzüne vuruyor... Bu, kendi kendisiyle yüz yüze duruyormuş hissi veriyor ona; peşinden de, içini tuhaf mı evet tuhaf bir sıkıntı basıyor. Bir an için Bekir olmaktan çıkıyor sanki, bozuluyor karanlıkta, dağılıyor ve derlenip toparlanıp tekrar Bekir oluyor.

Sonra, "İçeri girsem," diyor gene karıncaya dönüşebileceğini düşünerek; "içeri girsem ve duvar dibine varıp su seslerinin karşısında dursam... Orada, başka bir yaratığa dönüşsem sonra, sözgelimi yaratıkların en iri gözlüsüne; ve iri gözlerimle doya doya baksam neye ve kime baktığımı bilmeden, kana kana baksam..."

Kapıya biraz daha yaklaşıyor ellerinde büyüyen terli titremelerle, biraz daha yaklaşıyor ve nefesi tahtaların karanlığına çarpıp yüzüne vurmuyor artık, dosdoğru ağzının içine geri dönüyor.

"Saatlerce baksam ona, kim olduğunu bilmeden, günler, aylar, yıllar süren saatlerce baksam ve o da beni bilmese... Beni hiç göremese yani, duyamasa, düşünemese ve tası kovadan doldurup doldurup başından aşağı dökse... Sular yanıp kavrulsa teninde, aksa pırıl pırıl, aksa cızırtıyla duman duman, aksa ve onun tenini o dumanlarda koklasam ben, ciğerlerime çeksem... Ama beni bilmese o ve ben de kime baktığımı bilmesem hiç.... Sonra doya doya bakmaya iyice doyduğumda, iri gözlü bir yaratık olmaktan çıkıp gene karıncaya dönüşsem ben; ve o yaratık hemen oracıkta gık bile diyemeden geberse..."

Yavaş yavaş geri çekiliyor kapıdan.

"Hem de, gördükleriyle birlikte geberse o yaratık; dahası en çok gözleri geberse, hatta kudurmuş bir ateşte yanıp kül olsa gözleri, ipil ipil kül olsa ve bir deli rüzgâr gelip onun her zerresini gökyüzünün ta son katına uçursa... Yani kimse erişemese o küllere, eşeleyemese ve eşeleyip eşeleyip de o gözlerin yaşarken neler gördüğünü öğrenemese... Sonra, kapının altından bu tarafa karınca suretimle geçip gene Bekir olsam ben ve topuklarımın dibinde duran karıncalığımı da ayaklarımın altına alıp bir güzel ezsem... Yamyassı olup o da ölse böylece ve böylece, kimse olup bitenleri anlamasa... Olup bitenler ah olup bitmemiş olsa yani, her şey hatırlanamayan uzak mı uzak bir hayale dönüşse...

Biraz daha uzaklaşıyor kapıdan geri adımlarla... Sonra biraz daha derken ayağı duvarın dibindeki küreğe takılıyor ve kürek karanlığın içine tıngırtısıyla düşerken, eşek de anırıp ansızın tepinmeye başlıyor...

“Kim var orada,” diyor ıslak bir ses; “sen misin o baba?”

Bekir, ter içinde uyanıyor rüyasında, bakıyor ki değirmenin orada, söğütlerin gölgesinde hâlâ ve hâlâ arada bir başkasına benzeyen Kevser yanı başında oturuyor.

‘“Benim,” diyor ona çabucak.

Demesine diyor ya, Kevser işitmiyor sanki, öylece boş boş bakıyor. Sonra kayboluyor Bekir’in gözlerinden ve Bekir doğrulup usulca oturuyor artık; oturuyor da, Menderes’in kağnı, at arabası, eğilip kalkan insan ve yorgun at yansımalarıyla bulanan sularına bakışlarını daldırıp düşünmeye başlıyor.

Bu sırada Ali sıkıntıdan patlıyor kasabada; belki oflayıp pufluyor ama, kanı karıncadan yavaş olduğu için öfkesini kuşanıp da bir türlü orta yere fırlayamıyor. Bu işin sonu böyle nereye varacak diyemiyor yani, bir çare düşünmeliyim, ya da birtakım adamları devreye sokup Bekir’i hizaya getirmeliyim diyemiyor da, varsa yoksa gözlerini devirip devirip asker yolu gözler gibi ovanın öteki ucundaki çizgiye bakıyor. “Bekir dönmedi mi Bekir?” diye soranlara da, boynunu büküp usulca, “Dönmedi,” diyor. Bıyık altından kıs kıs gülüyorlar belki onun bu haline, arkasından uzun uzun bakıyor, ellerini kollarını anlaşılmaz bir şekilde sallıyor ve pısırıklığını sohbetlere konu edip bol bol eğleniyorlar.

Gelgelelim o, kendisini hiç de pısırık saymıyor. Geceleyin tek başına kaldığında çoğu kez bambaşka birisi oluyor çünkü; elleri ağır ağır büyüyor sözgelimi, gözleri dolunay gibi irileşiyor, kasları gelişip kabarıyor, öfkesi bulanıp köpürüyor ve dilinin ucunda biriken kelimelerin tadı birdenbire değişiyor... Ali’de uyuyan başka bir Ali, gözlerini açıp yavaşça ayağa kalkıyor sanki ve ele avuca sığmayan asi bir ruhla gelip Ali’nin karşısına buğulu bir ayna gibi dikiliyor karanlıkta; hatta yalnızca dikilmekle de kalmayıp tepeden tırnağa o oluyor birden... Hani canını dişine takıp kendini tutmasa böyle zamanlarda, ya değirmene kadar gidip Bekir’i sille tokat dövecek Ali, ya da Kevser’i sırtına vurduğu gibi kaçıracak ama, tutuyor kendini; daha doğrusu birdenbire parlayıp güçlenen o delişmen yanını boğuşa boğuşa öldürüyor içinde, öldüremese de sindiriyor ve; “Depreşme,” diyor ona, “depreşip de benim dertsiz başımı derde sokma!” Öteki hemen

pes etmiyor tabii; sabahlara dek Kevser'i kaçırmaktan dem vuruyor, yanıp kavrulan başka bir sevdalı gibi bu konuda akla hayale gelmedik çareler buluyor, nal şakırtılarıyla dolu yollar gösteriyor ve gecenin bir ucundan bir ucuna uzun uzun volta atıyor ama Ali onu hiç dinlemiyor. Yatağına uzanıp tembel tembel bakıyor öylece ve ısrarla uyumaya çalışıyor. Onun ağır ağır düşen gözkapaklarına bakıp öteki de susuyor artık; yani gece, gecenin sessizliğine kalıyor... İşte bu sessizlikte birazcık da olsa rahatlıyor Ali, hatta gün ağarıp da serçeler ortalığa döküldüğünde yavaş yavaş eski kılığına bürünüyor.

O kılıkla sokaklardan geçip uykulu uykulu Kevser'e gidiyor sonra, hemen her sabah yılgın adımlarla gidiyor ve soruyor; "Dönmedi mi?" Kevser diyor; "Dönmedi." "Eh," diyor Ali boynunu büküp gelincikler gibi, "nasıl olsa dönecek, oraya kök salacak değil ya?" "Elbette," diye karşılık veriyor öteki de; "elbette dönecek, babamdır o benim..."

Derken Bekir, sallana sallana önü sıra yürüyen sıska bir eşekle çıkageliyor bir sabah ve urganı çözüp un çuvallarını yere indirirken; "Bu eşek, değirmencinin," diyor hâlâ Menderes'in çağıltısını taşıyan bitkin bir sesle, "akşam geri götüreceğim." "Gene mi gideceksin yani?" diye korkuyla soruyor Kevser. "Hele bir dinleneyim de," diyor öteki yürüyüp dalgın dalgın eşiğe çökerken. "Ne zaman dönersin peki?" Eşikten kalkıp sorudan kaçarcasına içeri giriyor Bekir, tıpkı bir uyurgezer gibi yatağa doğru yürüyor ve yürürken de, "Yolculuk bu," diye mırıldanıyor, "hiç belli olmaz."

Kevser bakakalıyor tabii...

Olup bitenleri öğrenen Ali'nin babası da o gün, yanına ödünç birkaç sigara alıp hemen öksüre tıksıra Bekir'in kapısına dayanıyor ima, düğün gene erteleniyor. Bu kez de Bekir yorganın altından kafasını çıkarıp; "İyi güzel de kardeşim, bak üzüm zamanı yaklaştı," diyor, "hele bir bağbozumu telâşı da' geçsin..." "Demek öyle ha tertip?" diyor Ali'nin babası ödünç aldığı sigaraları cebinin dışından hafifçe parmak uçlarıyla yoklayarak. Bekir diyor, "Öyle." Öteki, ne yapacağını bilemeden durup bir süre düşünüyor eşikte, art arda yutkunuyor ve dönüp gelirken, "Peki tertip," diyor, "peki öyle olsun!"

O gün orada kız evi naz evi diyerek belki öfkesini pek belli etmiyor ama, eve gelip meraklı kasabalıların, telâşlı komşuların ve kaygılı akrabaların soru yağmuruyla karşılaşınca dayanamıyor artık, dişlerini gıcırdatarak;

“Alacağın olsun ulan Bekir!” diyor bağırıyor, hatta güm güm duvarları yumrukluyor hızını alamayıp, ağzına cebindeki sigaraları atıp geveliyor, tavukları tekmeleyip civcivleri domates gibi cırk cırk eziyor ve paçalarından damlayan ciyaklama sesleriyle birlikte gidip avlu kapısının ağzında köpürdükçe köpürüyor da, sonunda susup dilini yutmuşçasına bakakalıyor...

O öyle bakarken bağbozumu da geçiyor tabii.

Toplanan üzümlerin bir bölümü damların üstüne serilip kurutulur, sonra çalkalaya çalkalaya gözerden geçirilir ve çuvallara doldurulup loş ambarlara taşınırken, bir bölümü de kaynatılıp pekmez yapılıyor. Gece yarılarına dek fokurdayan kazanların çevresinde türküler söyleniyor gene; bir yandan kanallarda çıtırdayıp duran ateşe odun kütükleri atılırken, bir yandan da alevlerin kızıllığında tefler çalınıp kavallar üfleniyor. Onlar susunca bir ara ihtiyarlar alıyor sözü ve çevrelerini saran yarı uykulu, kocaman gözlü çocuklara korkunç hikâyeler anlatıyorlar. Kazanların altından çocukların topuklarına doğru uzanıp uzanıp geri çekilen alevlerin, taş duvarlarda oynaşan gölgelerin, eğilip doğrulan yorgun kadınların, gönül verdikleri kızı görebilmek için yarı karanlık bir gülümseyişle hayalet gibi ansızın belirip kaybolan delikanlıların, boş küfelerin, sepetlerin ve ter çanağına benzeyen, oraya buraya bırakılıvermiş şapkaların arasında giderek korkunçlaşıyor bu hikâyeler, giderek çocukların yüreğini aşıp neredeyse büyüklere de ulaşıyor. Derken, gedik dişli, küçücük bir kadın fırlıyor orta yere; anlatılan hikâyelerin karanlığından çıkıp gelmiş gibi fokurdayan kazanların üstünden hoplaya zıplaya, kimsenin beceremediği garip bir tarzla saatlerce göbek atıyor. Herkes canlanıyor o sırada, ellerini çırparak tempo tutuyor, gülüşüyor... Bunlar olup biterken, bir yandan da tahta kaşıklarla altın sarısı pekmez köpükleri yeniyor kuşkusuz; çanaklar elden ele geziyor.

Sonra, kasabadaki son küpü doldurmaya geliyor sıra ve hemen hemen herkes toplanıyor. Uzun Ahmet, gırnatasını alıp önce Cezayir’i çalıyor her zamanki gibi, peşinden Muğla Zeybeği’ni, Tavas Zeybeği’ni, Harmandalı’nı ve Denizli’nin Adım Adım Yolları’nı çalıyor. O çalarken gırnatasının ağzını yıldızlara dike dike, gençler de durup dinlenmeden oynuyorlar tabii; sağa sola yıkılarak, kollarını açıp uçacakmış gibi sıçrayarak, ya da yere çöküp ansızın dizleriyle toprağı güm güm döverek küpün çevresinde neşeyle dönüyorlar.

Belki sabaha dek sürüyor bu hengâme, sabaha dek herkes içinde ne kadar kurt birikmişse bir güzel döküp eğleniyor... Güneş doğarken de, yorgunluktan ve uykusuzluktan oraya buraya serilip kalıyorlar kuşkusuz; duvar dipleri, sedirler, eşikler, avlular ve damlar bitkin insan bedenleriyle dolup taşıyor. Çocuk yüzleri pekmezli ağızlarıyla uykuda yüzüyor yani, ihtiyarlar asalarıyla uykuda geziyor, delikanlılara kızlar uykuda göz süzüyor ve gece boyunca anlatılan hikâyeler boşlukta uğuldayıp uğuldayıp uykulara sızıyor. Boşalan kazanlar da yan yatıyor hatta o sırada, sepetler, küfeler, bakraçlar ve bunca şeyin görüntüsünde somutlaşan bir bağbozumu sonu, kendi yorgunluğunun ortasına uzanıp derin bir uykuya dalıyor.

İşte o saatlerde, henüz herkesin yorgunluğu kocaman bir küp gibi ağırken, “Hadi artık gelsinler de şu düğün işini konuşup bir karara bağlayalım,” diye el altından haber gönderiyor Bekir. Gel gör ki bu sefer de Ali’nin babası inat ediyor ve haberi getiren her kimse ona, “Hiç olur mu yahu,” diyor ağdalı ağdalı gülerek, “önümüzde mübarek bayram var, hele o da geçsin!”

Her şey işte bu sözlerle başlıyor belki, daha önce başlamışsa ya da bu sözlerle alevleniyor ve düğünü erteleme işi, zamanla anlamsız bir yarışa dönüşüyor. Artık bir taraf zemheri çıksın derse, öteki, cemre de düşsün diyor... Bir taraf iğdeler açsın, öteki, bağlar yapraklansın... Bir taraf koyunlar kuzulasın, öteki armutlar olsun... Böyle böyle, epeyce sürüyor bu inatlaşma; öyle ki, olup bitenleri gördükçe Kevser’le Ali üzüntüden eriyip giderken, babaları, inatlaşmaları yüzünden günden güne hızla gençleşip birer keçi gibi çevikleşiyorlar. Bir ara, onları uzlaştırmayı düşünen kellifelli adamlar çıkıyor ortaya, Ali’nin babasıyla Bekir arasında, ak sakallı bir manga halinde belki aylarca mekik dokuyorlar. Avlu kapısında durup konuşuyorlar onlarla uzun uzun, sedirlere çöküp konuşuyorlar, çarşıya gidiyorlarken yakalayıp konuşuyorlar, kahve köşelerinde sıkıştırıp konuşuyorlar ve dil döküp yol gösteriyorlar sürekli, çare buluyorlar, yeminler edip yeminler ettiriyor ya da söz alıp söz veriyorlar ama, elle tutulur bir sonuca varamıyorlar. Hep tespih şıkırtıları kalıyor geriye, boş mısır tepsileri, soğumuş çaylar, bol bol sigara dumanı, giderek dumanlanan bir yığın lâkırdı ve can sıkıntısı kalıyor.

Sonunda sakal sıvazlayıp çene çalmaktan yorgun düşen ak sakallı mangadakilerden birkaçı pes ediyor artık, biz bunca yaş yaşadık da böyle inat görmedik diyerek hem Bekir’e, hem Ali’nin babasına, hem de

kendilerini bu anlamsız işe bulaştıran kahrolası hayata küsüyorlar. Geride kalanlarsa, önlerine çıkıp ikide bir ellerini öpen, bir yandan da zırıl zırıl ağlayarak yalvarıp yakaran Kevser'in gül hatırı için belki bir zaman daha didiniyorlar; bir zaman daha, o evden o eve arpa tanesi kapmaya çalışan ihtiyar bir kuş sürüsü gibi gidip geliyorlar. Gelgelelim gene bir sonuç alınamıyor; taraflar, insanın aklına hayaline gelmeyecek tuhaf tuhaf bahane bulup sürekli düğünü erteliyorlar.

Kimbilir kaç bahar geçiyor böyle erteleye erteleye, kaç güz geçiyor, bakışları donduran kaç kış, kaç ömür... Hani, zaman denen şey öyle uzuyor, öyle uzuyor ve öyle uzuyor ki artık koskoca kasabada ölümler de, doğumlar da azalıyor. Sık sık ihtiyarların aklına düşen kefen bezlerinin soğukluğu küfleniyor sandık diplerinde, kızların açıp arada bir okşadığı çeyizlerin sıcaklığı küfleniyor. Yani yastık kılıflarına, masa örtülerine ve örme saçaklı perdelere işlenmiş nice çiçek varsa yaprak yaprak solmaya, kanadı gümüşlü nice kuş varsa tek tek ölmeye başlıyor. Zaten, zaman denen şey Kevser'le Ali'nin düğününe düğümlenip kaldığı için ancak resimlerde ve işlemelerde solabiliyor artık çiçekler, kuşlar ölüyorsa ancak masallarda, ihtiyarların anlattığı hikâyelerde ve hatıralarda ölebiliyor.

Kasabadaki kuşlarsa hâlâ can çekişiyor açlıktan; değirmene giden yol boyunca havada upuzun bir katar oluşturuyorlar, gürültüyle avlulara inip kalkıyorlar, zaman zaman çatılara ya da takır takır kuruyan dut dallarına tünüyorlar ama, bir türlü ölemiyorlar. Hatta, gün boyu sokaklarda cirit atan haylaz çocuklara av bile olamıyorlar artık; sapan taşlan vınlamasına gene bütün şiddetiyle vınlıyor ya, varıp kuşlara çarpamadan zamanın ortasında bir yerde ya donup donup kalıyor ya da kayboluyorlar... Kendilerini ölüme hazırlayan zavallı kuşcağızlar gözlerini açıp bir de bakıyorlar ki sonra, hâlâ hayattalar... Yani o günlerde ölüm, işte böylesine erişilmez; ekinlerin büyümesi de durmuş ovada, böceklerin yürümesi de... Üzümler bile olgunlaşmayı unutmuş sanki, iki mevsim arasında, koruk halinde ekşi ekşi bekleşiyorlar.

Sözün özü, her şey perişan mı evet perişan...

Her şeyin başında da Ali geliyor tabii; düğün sudan sebeplerle ertelenip durdukça öfkesinden deliye dönüyor o ve sabahın köründe sık sık Beşparmak Dağları'na çıkarak, akşama dek bir kayanın gölgesinde, tek başına oturuyor. Oradan aşağılarda kalan kasabaya bakıyor yani alıcı kuşlar gibi, zaman zaman ovanın ortasından camlarını ışıldatarak geçip giden çok

uzak otomobillere, zaman zaman da dönüp kendi içine bakıyor. Belki kayalıklarda yankılanan kartal çığlıklarına veriyor da bir yanını, sonra onlarla havalanıp hafifliyor; atmaca süzülüşlerine karışıyor da bir yanıyla belki ta ormanların ötesine, muhacir köylerine doğru gidip geliyor, ya da kurtlarla kurt oluyor belki, otlarla ot, bulutlarla bulut oluyor da, bir uluma, bir koku ya da yağmur halinde hemen her yere savrulup dağılıyor... Gelgelelim, dağıldığı yerlerden gelmez oluyor bir süre sonra; eş dost, konu komşu, hısım akraba kayalıklara tırmanıp büyük bir sabırla tek tek topluyor onu, kollarına girip yalvara yakara kasabaya getiriyorlar. Artık hemen her akşam gözlerinin içi boşalmış alacakaranlık bir Ali geçiyor sokaklardan, kahır dolu bir çuval gibi sürüklene sürüklene götürülüp yatağına yatırılıyor.

Bu arada Kevser de hem babasının, hem de onun inadını kırmaya yanaşmayan olmaz olasıca akrabalarının gözüne batmak istercesine serpildikçe serpiliyor. O zamanlar memelerinin çevresinden pörsümenin pö’sü bile geçmiyor tabii, kütür kütür, elma tadındalar... Kalçaları dersen işveli çırpınışlarla sağa sola taşıp duran bir deli değirmen ki, yanından yöresinden geçenler hayal gördüklerini sanarak dönüp bir daha bakıyorlar... Karşılaştıkça Ali de bakıyor bu güzelliğe kuşkusuz, hatta o bakmasa bile görüyor, görmese bile dokunuyor, dokunmasa bile yavaşça okşuyor ama elinden başka bir şey gelmiyor. Varsa yoksa, dağlara bakıp bakıp susuyor. “Düğün ne zaman düğün?” diye soranlara da boynunu bükerek usulca, “Önümüzdeki güz,” diyor. Bıyık altından kıs kıs gülüyorlar gene onun bu haline, pısırıklığını sohbetlere konu edip bol bol eğleniyorlar... “Yahu kaçır şu kızı da bu dert bitsin," diye akıl verenler de çıkıyor bazen ve işte o zaman, geceleri gene başka bir Ali oluyor Ali; elleri ağır ağır büyüyor sözgelimi yorganın üstünde, gözleri pencerede dolunay gibi irileşiyor, kasları hızla gelişip kabarıyor, öfkesi bulanıp köpürüyor ve aklından akla gelmeyecek tuhaf tuhaf şeyler geçiyor. Varıp Kevser’i kaçırayım derken bir yanıyla, ötekiyle hayır diye karşı çıkıyor hemen; kendini dizginleyip inatla uyumaya çalışıyor. Belki bir yanıyla yorganın altına girip uyuyor bir süre; gelgelelim öteki yanı, tıpkı bir nöbetçi gibi hep ayakta kalıyor, gecenin bir ucundan bir ucuna kahırlı adımlarla yürüyor, dişlerini gıcırdatıp söyleniyor, hatta hızını alamayıp kimbilir kaç kez merdivenleri iniyor, sessizce süzülüp sokağın karanlığına çıkıyor, bir zaman içindeki umutla birlikte koşuyor ve Bekir’in kapısına kadar gidiyor ama, Kevser pek kaçmaya yanaşmıyor.

Güya babası ikide bir benim şu yalan dünyada bir dönüm tarlam, bir oda evim, bir göz ahırım, bir kel eşeğim ve bir kızım var der dururmuş da, onun

hatırını kıramazmış; olacaksa şöyle herkesin gözü önünde, anlı şanlı bir düğün olmalıymış. Sonra, baba evinden ayrılırken duvak takıp ata binmek akranları gibi pekâlâ onun da hakkıymış... Hem hele birazcık daha sabretsinlermiş bakalım, belki babalardan biri bir gün usanır da katır inadından vazgeçermiş.

Biraz daha sabrediyorlar böylece...

Sabretmesine sabrediyorlar ya, her zaman her yerde sabredemeyen birisinin bulunabileceğini unutuyorlar nedense ve o birisi yani şimdiki ala köpek, atının terkisine atıp güpegündüz kaçırıyor Kevser'i... Nicedir gözü varmış besbelli, kasabadan gelip geçerken nicedir kollar dururmuş. Bıyık mıyık da burarmış belki atını yavaşlatıp, uzaktan uzağa yüreğinin yağlarını eriterek ayna mayna da tutarmış da, bunların hiçbirini gözleri Ali'yle perdelenen güzelim Kevser fark edemezmiş. Kasabadan gelip geçen bir garip yabancı dermiş ona, nal seslerinin seyrele seyrele yavaşlayıp avlu kapısında durduğunu duysa da başını çevirip bakmazmış. O bakmayınca, yabancı da çeker gidermiş tabii, atını topuklayıp heybesini savurta savurta kaybolurmuş. Ama bu köpek, bağbozumu zamanı Kevser'i yeşilliklerin arasında yapayalnız görünce artık dayanamamış ve çekip gideceği yerde atının başını çevirip sürmüş aşkla, bıyıklarını burup iç geçire geçire sürmüş sürmüş de kızı tek koluyla kaptığı gibi hop terkisine atıvermiş...

Elindeki üzüm salkımı, şaşkınlıktan ipiri açılmış gözleri ve umutlarıyla birlikte ayağı yerden kesiliveren Kevser keçiler gibi direnmiş direnmesine, hatta birkaç kez kendini attan yere savurmuş can havliyle, körpe kuş çırpınışlarıyla çırpınmış, bağırmış, çalılara tutunmuş atın üstünden eğilip eğilip, sıçrayıp sıçrayıp bulutlara tutunmuş, kuşlara tutunmuş hatta ve bütün bunlar olup biterken üzüm toplayan kasabalılardan, ille de onların arasındaki Ali'den defalarca yardım istemiş ama, kimse bir şey yapamamış. Onun, üzümlerin aynasına çarpa çarpa kırılıp ufalanan sesini duyup da harekete geçen birkaç kişi, ortalığı toza dumana boğarak uzaklaşıp giden sütbeyaz bir atın peşinden belki biraz koşmuş ama, Ali kılını bile kıpırdatmamış. Kıpırdatamamış daha doğrusu, orada, sepetlerin yanında taş gibi kalakalmış... Öyle ki, ne yapıp ettilerse küçücük bir ses alamamışlar ondan; kayalıkları aşıp giden nal şakırtıları anılara karışıp çoktan kaybolmuş ama, Ali hâlâ kaskatı, öylece dikiliyormuş. Kevser'le birlikte o da gitmiş sanki, bedenini orada, boş bir üzüm küfesi gibi kasabalıların gözleri önünde bırakmış da, o da kaybolmuş.

Epeyce uğraşmışlar onu kendine getirebilmek için; belki defalarca tokatlayıp sarsmışlar, eğilip kulağına bağırmışlar, sonra yüzüne su serpmişler avuç avuç, sonra bir iğne bulup kaba etlerine art arda batırmışlar da, o bunların hiçbirine tepki göstermemiş. Ali diye birisi yokmuş sanki ve ne yapacağını şaşıran kasabalılar bir yokluğu tokatlayıp sarsıyorlarmış durup dinlenmeden, bangır bangır bir yokluğun kulağına bağırıyor, bir yokluğun yüzüne su serpiyor, hatta buldukları iğneyi art arda bir yokluğa batırıyorlarmış.

Sonunda, baktılar olmuyor, eve getirmişler Ali'yi; kolundan kanadından tutup bin bir güçlükle ta dip odadaki sedire yatırmışlar.

Bazılarına göre, o gencecik haliyle bin yıl uzanmış orada; hiç konuşmadan bin yıl hep tavandaki merteklere bakmış. Baka baka, tozlu budaklarda çürüyen bir uğultuyu yakalamış da gözleriyle hayali bir ormana dalmış sanki ve dere tepe demeden, hemen her gün soluk soluğa dolaşmaya başlamış. Hatta öyle çok dolaşmış ki yattığı yerde, öyle dik bayırlar tırmanıp öyle uzun dereler, tepeler ve vadiler aşmış ki artık istese de belini doğrultup kalkamaz olmuş; her yeri morarıp çürümüş zamanla, her yerine bulgur gibi kaynayan ak başlı kurtlar yuvalanmış... Derken, sümbül seline benzeyen o bıyıkları, saçlarıyla birlikte tel tel dökülmüş de geriye bir çift çakır tepsiye dönüşen gözlerinin anlamsızlığı kalmış yalnızca. Zaten, gözleri de olmasa artık hiç yokmuş Ali; asla görülüp seçilemez ve işte şu yorganın altında yatan odur, denemezmiş. Cesaret edilip belki yanına bile varılamazmış; çünkü cascavlak parlayan kafası günden güne küçülüp buruşurken bir yandan da kararıyor, kulakları yastığın iki ucundan sarkıyor, ağzından sese benzeyen acayip sular akıyor ve çevresini kaplayan akıl almaz bir koku daha eşiğe yaklaşırken insanı rap diye olduğu yere çiviliyormuş. Bu yüzden artık annesinden başka kimse girmiyormuş odasına; o da koşup fıldır fıldır önüne birkaç lokma yiyecek koyuyor, sedirin dibine dökülen saç tellerini süpürüp belki sessizce küreğin ucuna alıyor, sonra da kendini alelacele kapının dışına atıyormuş.

Kimilerine göreyse, sedirde pısırık pısırık yatıp durduğu söylenen bu ahi gitmiş vahi kalmış adam Ali değilmiş aslında; gerçek Ali, yerinden kalkıp titreye titreye dağlara yürüyormuş geceleri... Hem de yalınayak geçiyormuş sokaklardan, damların üstünden kolsuz kanatsız uçuyor ve kaşla göz arasında kasabayı terk edip hemencecik dağlara ulaşıyormuş. O böyle gecenin karanlığını dalgalandıra dalgalandıra geçip gidince bir ılık rüzgâr

esiyormuş sokaklarda; kapıları kedi gibi tırmalıyormuş sabahlara dek, tırmanıp pencere camlarını tırmalıyor, kendini damların saçağına vurup oralardan damla damla akıyor, sonra da ne yapıp edip evlerin içine sızarak gelip belki uykulara bile karışıyormuş. Ali de hâlâ kayalıkların belleğinde çınlayan Kevser'in haykırışlarını izleye izleye ta doruğa kadar çıkıyormuş o sırada ve oralarda bir yere oturup, ola ki elleriyle de yıldızlara tutunarak, tıpkı bir kurt gibi saatlerce uluyormuş... Karanlığa tabii; sesi kısılana dek... Görenler onu, ya da sesini işitenler, "Bu bir kurt," dermiş, "yaralı bir kurt!" Hani böğrüne bir kurşun yemiş de, kanı sesinden akıp gecenin her yerine ılgıt ılgıt yayılıyor...

Ama ne kadar yayılırsa yayılsın Kevser'e ulaşamıyor bir türlü.

Çünkü Kevser çok uzaklardaki bir orman köyündedir o yıllarda; çekirge sıçrayışlarının, rengârenk kuş ötüşlerinin, yeşilden yeşile akan yılan ıslıklarının, yamaçlardan yuvarlanan kozalak seslerinin, yaprak hışırtılarının ve kekik kokularının arasında kaybolmuştur. Üstelik, kendisini kaçıran o ala köpeğin nikâhlı karısıdır.

Önceleri, kaçırılırken atın üstünde nasıl direndiyse keçiler gibi götürüldüğü evde de direnmiştir belki; o ala köpek körüklü çizmelerini gırç gırç öttürerek başucuna gelip, benim adım Hidayet dediğinde, gözlerini kaldırıp bakmamıştır sözgelimi, ormanın uğultusunu burnuna çeke çeke günlerce ağlamıştır. Önüne konan aşı ekmeği yememiş, hatta o yaşa dek pek sık tadamadığı kızarmış tavuk butlarına, efil efil çam kokan kocaman bal peteklerine ve kaymak tabaklarına eli şöyle dursun, bakışlarını bile sürmemiştir. Kucağına atılan renk renk basmaları da görmemiştir sonra, odanın ortasında yıllar önce anlatılmış bir masal kıvamıyla uçuşan ipeklerin hışırtısını da duymamıştır. Sonra hışırtıların kıvrımları arasından dökülen onca fındık fıstığa, leblebiye, halkalı şekere ve küçük koku şişelerine de bakmamıştır. Derken, benim adım Hidayet diyen o ala köpek dizlerinin üstüne çöküp usulca ellerini tuttuğunda, irkilip ansızın kendini geri çekmiştir ellerinden... Geri çekmiştir ve ta odanın en uzak köşesine kadar gidip uzaktan seyretmiştir ala köpeğin ellerinde kalan ellerinin titreyişini... Uzaktan seyretmiştir o titreyişlerin üstüne yağan sarışın öpücüklerin acımasızlığını, aceleciliğini ve umarsızlığını...

Bir yandan da kaçıp kurtulmayı düşünmüştür sürekli; susmuşsa suskunluğunun içinde gözleriyle dilsiz kaçış haritaları çizmiştir gözlerinin bir kenarına; sarp kayalıkları aşıp giden belli belirsiz patikalar, kuş

cıvıltılarının gagalayıp durduğu günlük güneşlik tepeler, ıssız dere boyları, alacakaranlık vadiler ve kıvrıla kıvrıla uzanan, çam gölgeleriyle kaplı taşlı yollar çizmiştir. Aman kimsecikler görmesin diye de gözyaşlarıyla ıslatıp bozmuştur sonra o haritaları, ellerinin tersiyle defalarca silmiştir...

Sonra bir gün, defalarca çizip defalarca sildiği o haritaların neresinde olduğunu anlamak için, Hidayet evde yokken usulca kalkmıştır yerinden; oturmaktan uyuşan dizlerini ovuştura ovuştura pencereye yaklaşmış ve merakla bakmıştır: Dışarıda, insanın gözlerini kamaştıran, yemyeşil bir aydınlık vardır. Sonra, çitlerle çevrilmiş tahta evler...

Uzak uzak yankılanan çam kokulu çan sesleri... Arada bir kulağa çarpan, bölük pörçük konuşmalar... Hemen pencerenin dibinde de, deli mi deli bir bahçe; öyle ki, yeşilden kırmızıya doğru yuvarlanan domatesler neredeyse birer çocuk kafası iriliğinde... Onların gerisinde, birbirleriyle sırıklara tırmanmak için yarışan dil dil fasulyeler, daha ötede de biberler ve çanak çanak genişleyen yapraklarıyla kabaklar var ama, Kevser bunların hiçbirini görmüyor.

O kaçmayı düşünüyor yalnızca; hemen her gece belki zorla Hidayet'in koynuna girip terli bir kıl ormanında boğuluyor, belki sonraki günlerde zaman zaman can sıkıntısını dağıtmak için bahçeye çıkıp biberlerin yanında saatlerce dikiliyor, belki bol köpüklü çorbalar pişirip yumuşacık yufkalar açıyor, Hidayet'in ayağından körüklü çizmeleri çekiyor ya da onun uzaklardan getirdiği altınları mendillerin ucuna düğümleyip düğümleyip bir köşeye koyuyor ama, hep kaçmayı düşünüyor. Düşünmesine düşünüyor ya, karnındaki bebek de büyüyüp günden güne ağırlaşıyor. Öyle ki, kimi zaman bahçeye çıkıp biberlerin yanına dikildiğinde, ansızın yere çökme ihtiyacı duyuyor sözgelimi ve çöküp, gözlerini de ağır ağır titreşen biber yapraklarına dikip hiç kıpırdamadan duruyor... Böylece, henüz erkek mi, yoksa kız mı olduğu bilinmeyen başka bir Hidayet, ılık kıpırtılarla içten kuşatıyor onu; giderek kaçışa ayarlı adımlarını aksatıyor, hayallerini minik tekmelerle bozup dağıtıyor ve sonunda Kevser'i o orman köyüne sımsıkı bağlıyor. Bu gerçeği sezen Hidayet de karısını evde tek başına bırakmaktan korkmuyor artık; hemen her hafta heybesini alıp sütbeyaz atına biniyor ve benim işim var diyerek arkasına bakmadan dörtnala gidiyor... Ağzını açıp da Kevser, ne işin var demiyor ona, nereye gidiyorsun ya da ne zaman döneceksin de demiyor, yalnızca bakıyor...

Böylece, o orman köyünde kalmakla kaçmak arasına kaçıyor Kevser; kısa zamanda da, köylüleri hayrete düşüren garip bir kadın oluyor. Herkesle görüşüp tanışıyor sözgelimi, herkese yardıma koşuyor, her zaman oturaklı lâflar ediyor, ağırbaşlı davranıyor, hatta börekler yapıp sık sık dağıtıyor konu komşuya, şerbetler yapıp içiriyor çocuklara ve kocası ne der, akrabaları ne der, büyükleri ne derse hemen boyun eğip yerine getiriyor... Gene de bütün bunlar olup biterken, kaskatı kesilip arada bir çok uzaklara bakıyor... Kaçıyor sanki, hayalinde, bir türlü gerçekleştiremediği o kaçışı yaşıyor.

Belki ekmek evinin bitişiğindeki ahıra girip atı yemlerken bile, at yemleme şekline bürünmüş gizli bir koşuyla köyden çıkıp ormanın derinliklerine doğru ilerliyor sürekli... Peşinde de, görüntüsü her adımda başka bir çam gövdesiyle biçilen parça parça, o sütbeyaz at... Ama Kevser daha hızlı koşuyor ondan uçuşan başörtüsüyle. At da koşuyor gitgide daha hızlı parçalanarak... Artık Kevser, parçalana parçalana yüzlerce ata dönüştüğünü biliyor onun. Yüzlerce atı, çamların gövdesi binlerceye bölüyor sonra ve atlar yeşile bata çıka, kimi zaman da yeşili rüzgâr gibi esip geçen beyazlıklarıyla bulandıra dalgalandıra akıyorlar şimdi; yüzyıllardır akıyor, aktıkça çoğalıyor ve çoğaldıkça hızlanıp ormanı, rüzgârı ve zamanı geride bırakıyormuş gibi akıyorlar... Kevser koşuyor gene; toprak damları, çifte minareleri ve avlularıyla birlikte bir belirip bir kaybolan içindeki kasabaya doğru, olanca gücüyle koşuyor... Bir yandan da bu koşmanın yetersizliğini düşünüyor koşma hızına eşit bir hızla; artık atlardan daha fazla uzaklaşamayacağını ve önünde sonunda onlara yakalanacağını düşünüp derin derin ürperiyor... Bu yüzden kertenkelelerin hızını da ekliyor hızına, topuklarının dibinde sıçrayan ve insanın gözüne yalnızca sıçrayış halinde gözüken çekirgelerin, önünden ıslık gibi akıp geçiveren yılanların, başının üstünde uçuşan kuşların, hatta hiç görmediği sansarların, rastlamadığı tilkilerin, hayal etmediği sincapların ve kurtların hızını da ekliyor... Böylece, karnında tepinip duran bebeğin tüm engellemelerine karşın, biraz daha uzaklaşıyor sütbeyaz atlardan... Atlar at olur da durur mu hiç, onlar da hızlanıyorlar tabii; ansızın atağa geçip bir solukta arayı kapatıyorlar... Üstelik Kevser çoğalamıyor ama, onlar çoğalıyorlar... Belki birbirlerinin hızından hız alıyorlar koştukça, geride bıraktıkları her çıtırtıdan bir destek, her görüntüden inanılmaz bir istek alıyorlar da Kevser'e biraz daha yaklaşıyorlar... Sonra biraz ve biraz daha derken artık arkasında kalan

yeşilliğin sütbeyaz koktuğunu hissediyor Kevser; ve kendini, tam da atların soluğu gelip ensesini yalamak üzereyken, bırakıveriyor...

Düşüyor bir süre, düştükçe ağırlaşıp ağırlaştıkça düşüyor.

Ağırlık bir oluyor önüne geçiyor sanki, bir oluyor arkasında kalıyor; ya da o belirsiz bir ağırlığa eklenip eklenip kopuyor sürekli, eklenip eklenip kopuyor... Sonra, derinliğini kavrayıp anlayamadığı bir uçurumun dibinde buluyor tabii kendini ve ciğerlerini söküp parçalarcasına bağırıyor birden, kan ter içinde, sesi daha herhangi bir şeye varıp çarpmadan, tekrar bağırıyor... Bir yandan da, kurtulabilirim umuduyla belki oraya buraya tutunup yukarı çıkmaya çalışıyor... Arayıp bulduğu taşlara tutunuyor sözgelimi, görüp kaybettiği ağaç köklerine, yarın kıyısından sarkan çalılıklara, yolun ortasında beliriveren dal uçlarına ve su gibi akıp öğünen topraklara tutunuyor... Ellerindeki kanı görüyor sonra, çevresini kuşatan yalnızlığı, uçurumun başına toplanıp aşağıya bakan sütbeyaz atların kafalarını ve kocaman kocaman gözlerini görüyor... Acısı artıyor bu yüzden, kanı şor şor akarken haykırışları sıklaşıyor... Hatta, birbirine ulana ulana alev almış upuzun bir ayrılık mendiline benziyor haykırışları; ya da uçurumun ağzından taşmış yanık bir sele dönüşüyor da artık ormanı geçip bir solukta bütün yeryüzüne yayılıyor... Sonra bunu işiten öteki hayvanlar da yola koyuluyor hemen, gele gele gelip atların yanında duruyorlar... Sonra hepsi hep birlikte, hiçbir şey yapamadan, çaresizlik içinde uçurumun dibine bakıyorlar... Kevser de onlara bakıyor aşağıdan, umutla... Hatta bir ara o, onların bakımlarına tutunup bir kez daha yukarı çıkmaya çalışıyor ama bir türlü başaramıyor... Uçurumun başındaki kafalar çoğaldıkça gözler de çoğalıyor, çünkü gözler çoğaldıkça aşağıda o da çoğalıyor ve gitgide ağırlaşıp dibe çöküyor...

Derken atlar gidiyor tek tek, onların ardından çekirgeler, onların ardından tilkiler, onların ardından tavşanlar, sonra kurtlar, kurtların peşinden yapayalnız kalan başka bir başka kurt, onun izinden geyikler, geyiklerin hızından kuşlar, kuşların yüzünden böcekler, böceklerin tozundan yılanlar ve hepsinin gözünden Kevser'ler de gidiyor...

İşte o zaman ıpıssız kalıyor yeryüzü, uçurumun başındaki gözler de olmayınca kapkaranlık kalıyor ve Kevser, ürperip bir an korkuyor bu karanlığın içinde; kendini hiç olmadığı kadar yalnız hissediyor, kendini eksik ve boşalmış hissediyor ve kalkıp el yordamıyla tutunacak birşeyler arıyor... Sonra ararken ararken, bir el dokunuyor ansızın eline; pamuk

fısıltısı gibi yumuşak ve sıcak bir el. Üstelik, yeni söylenmiş minik bir sevgi kelimesi tadında ki, hayata hayat veriyor varlığıyla, Kevser'e umut ve güç veriyor... Kevser tutuyor onu ve birlikte, ağır ağır yürüyorlar...

Nice sonra karanlığı süpürüp gelen yemyeşil bir aydınlık çıkıyor önlerine ve onlar durup bu aydınlığın yaprak yaprak yanıp sönen uğultusunda birbirlerinin yüzüne bakıyorlar ter içinde ve birbirlerini birbirlerinin gözünde görüp bir zaman yankılanıyorlar birbirlerinde; sonra Kevser, elindeki elin el kadarcık bir bebeğe ait olduğunu fark edip şaşırıyor ve elindeki el ona, evet evet doğru gördün ben bu çocuğun eliyim, diyor; ve Kevser ona hey Allahım nasıl olup da böyle bıcır bıcır konuşabildiğini soruyor ve el, mecburum çünkü bu sarışın bebek henüz konuşma falan bilmiyor, diyor; sonra Kevser bu duruma bir hayli şaşırdığını belirterek dudak büküyor ve el, bunda şaşacak bir şey yok, bebeklerin ağızlarından önce gözleri ve elleri konuşur bilmiyor musun, diyor; sonra Kevser bir yandan ormanın derinliklerine doğru yürürken bir yandan da, biliyorum ama olsun, gene de ben şaşırdım diye mırıldanıyor ve el ona, gördüklerin karşısında şaşıracağına sevinmeli, hatta mutlu olmalısın diyor ve böyle demekle neyi kastettiğini açıklamadığı gibi, bir daha da konuşmuyor; ve birlikte uzun zaman yürüyorlar; ve birlikte uzun yol yürüyorlar ve yorgun düşüyorlar yürüye yürüye ve işte o zaman sarışın bebeğin eli tekrar konuşup, keşke sütbeyaz bir atımız olsaydı da bizi sırtına alıp taşısaydı, diyor; fakat Kevser yanıt vermiyor ona ve çam kokularının arasından birbirlerini sürükleye sürükleye geçiyorlar; sonra ormandan çıkıyorlar; sonra giderken giderken bir kapı görüyorlar ve kapı da onları görüp buyursunlar diye hemen ardına kadar açılıyor ve onlar girip bakıyorlar ki, işte sütbeyaz bir atları olmuş ve orada duruyor; sonra başını çevirip Kevser'le bebeğe bakıyor at ama ötekiler yorgunluktan onu görmüyorlar artık, varıp sendeleye sendeleye duvarın dibindeki yem torbalarının üstüne uzanıyorlar... Uzanır uzanmaz da uykuya dalıyorlar tabii ve öyle derin uyuyorlar ki, sonunda, çizmelerini gırç gırç öttürerek gelip Hidayet uyandırıyor onları; yüzünde genişledikçe genişleyen kıvançlı bir gülümsemeyle uyandırıyor da, bebeğin omzuna düşmavi bir nazar boncuğu takıyor...

Dedemi yalnızca fotoğrafta görmüştüm ben.

Cascavlak parlayan kocaman kafası, beyaz bir titreyişle yakasına doğru akan sakalı ve geniş mi geniş kulaklarıyla hemen ocağın üstünde, tütüp

duran islerle odun çıtırtılarının arasındaydı. Nedense gözleri, artık kimseyi görmek istemiyormuş gibi yana kaymıştı biraz ve kirli bir zaman safisinin gerisinde kalan ağzı hafifçe aralanmıştı.

Önceleri bu ağzın duruşunu çocuk gözlerimle dikkatlice incelerdim de ben, gecenin herhangi bir saatinde dedem tıpkı yaralı bir kurt yalnızlığıyla uzun uzun uluyacak sanırdım. Yorganı çeneme kadar çekip heyecanla beklerdim hatta, içimden gelip geçen saniyelerin adımlarını sayar, saydıkça meraklanır, arada bir esner ve gecenin sessizliğine kulaklarımı dayayıp hiç kıpırdamadan dinlerdim ama, o bir türlü ulumazdı... Uluyamazdı daha doğrusu, ya da ulumasına ulurdu da belki sesi fotoğraftaki zamanın dışına bir adım atamaz, atamayınca da orada ağız, sakal, burun ve göz halinde donar kalırdı.

Kevser torbasını sürükleye sürükleye gelip ateşin başına çöktüğünde, gözlerini kaldırıp hüsranla bu fotoğrafa bakardı önce; hem de ulumalar duyar, ulumaların yankılandığı yamaçlarla kayalıkları görür, hatta ellerini alevlere doğru uzatıp ısınıyorken bir yandan da varıp gördüğü yerlerde gezinir gibi bakardı ama dedem onu hiç görmezdi. İşte o zaman ben dedemin, fotoğrafçının karşısına oturduğu gün, yıllar sonra olacakları tahmin ederek gözlerini bile isteye yana kaydırdığını düşünürdüm. Gene de bu konuda ne ölçüde haklı olduğumu bilemezdim tabii; dedem hiç akla gelmeyecek eften püften bir nedenle de yapmış olabilirdi bunu.

Fotoğraf çektirmek için o yıllarda ilçeye gideceğine göre, orada, belki ömründe ilk kez karşılaştığı bir şeye takılmıştı gözleri... Ola ki, parke döşeli sokaklardan o anda rengârenk bir fayton geçiyordu da içinde zevceleriyle birlikte Çal kaymakamı vardı... Fayton tıkırtılarının peşinde de, bakımsızlıktan iskelete dönmüş atlarıyla birkaç jandarma. Sonra kahve kapılarından, dükkân vitrinlerinden ve damların üstünden bakan uzak uzak yüzler... Ya da, ilçenin tek fotoğrafçısı olan Sürmeli, dedemi tahta iskemleye oturtup üç ayaklı makinesinin ardına geçtiği sırada, sinsi bir cip durmuştu da çınarın gölgesinde, kapısı açılmış ve Denizli valisi bir ayağını yere basarken fotoğrafçı dükkânına doğru şöyle bir bakmıştı. Acaba o anda Sürmeli’nin karşısında kurşuna dizilecekmiş gibi sessiz sedasız bekleyen dedem gözlerini valiye mi, yoksa ters yöne mi kaydırmıştı? Kuşkusuz, bilinemezdi bu; zaten, valinin cipten inerken fotoğrafçı dükkânına doğru bakıp bakmadığı, ya da o gün oraya gelip gelmediği de bilinemezdi.

Fotoğrafın dışında kalan mekânı, dedemin bakışlarından okuyabilmek mümkün değildi çünkü.

Belki de onun dikkatini çeken, olasılık olarak değerlendirilemeyecek kadar basit bir şeydi; ansızın ayaklarının dibine yuvarlanıp gelen kıpkırmızı bir toptu sözgelimi, ya da bir sesti masmavi, ya da az ötede hışırdayıp duran çınardan koparak aşağıdaki nargile fokurtularının içine düşen kuru bir yapraktı... Daha güçlü bir olasılık da dedemin, önünde sonunda Kevser'in bu fotoğrafı göreceğini düşünerek onunla göz göze gelmek istemeyişiydi tabii... Belki de, bir zamanlar üzüm bağlarının arasında taş kesilip kaldığı için af diliyordu ondan böylece; "O sütbeyaz at seni alıp götürürken ben bir halt edemeden kalakaldım affet," diyordu, "affet beni, görüyorsun işte gözlerine de bakamıyorum, affet..."

Yıllar sonra, yıllar önceki duruşuyla o böyle sessizce konuşup birşeyler anlatmaya çalışırken, Kevser de ona bakıyordu derin derin, ikide bir başını sallıyor, ya da birdenbire iç çekiyordu. Annem her seferinde hüzünleniyordu onun bu halini görünce, yüzünü yere eğip gene yavaşça, "Allah hiçbir kuluna ondaki ateşten vermesin," diye mırıldanıyordu. Sonra, komşu kadınlara da anlatıyordu olup bitenleri ve kadınlar, altdudaklarını kanatırcasına dişleyip başlarını iki yana sallayarak; "Kardeeeş kardeeeş, fotoğraf onu kendine çekiyor besbelli," diyorlardı.

Bir keresinde de kadınlardan biri ağzını yaya yaya, o fotoğrafın duvardan indirilmesi gerektiğini ileri sürmüştü. Böylece, zavallı Kevser'in iç çekip durması önlenebilirdi belki; hem nasıl olsa olan olmuş, ölen ölmüştü artık, bu saatten sonra boş yere kederlenip için için yanmasının bir yararı yoktu. Üstelik, Kevser gibi aklından uzak yaşayan birisi için, böyle bir acının sık sık tazelenmesi tehlikeli sonuçlar yaratabilirdi.

"Galiba doğru söylüyorsun," diyordu annem ona, ardından da başını sallaya sallaya hak veriyor, ama fotoğrafı duvardan indirmeye bir türlü yanaşmıyordu. "Bunca yıllık kocamın öpöz atasıdır, nasıl yaparım böyle bir şeyi?" demişti önce; sonra, "Çocuklarımın dedesidir," dedi ve bizim onu hiç değilse kuru kâğıt üstünde görmeye hakkımız olduğunu belirtti. Karşısındaki kadın o sırada bulunduğu yerden gitgide uzaklaşıyormuş gibi gözlerini kısmış anneme bakıyordu. Avlu kapısının önünde, ikide bir alevlenip sönen çocuk seslerinin kenarındaydılar oysa; Kevser'e duydukları acıma duygusunu seslerinden döke saça, karşılıklı konuşuyorlardı. Ben de oradaydım, annemin gölgesine iliştirilivermiş başka bir gölge gibi sessiz

sedasız durmuş, merakla onun ağzından çıkacak sözleri bekliyordum. İdamla yargılanan birisiydim de sanki okunacak kararı dinlemeye hazırlanmıştım; huzursuzluk içinde kıpırdanıp sık sık ayak değiştiriyordum bu yüzden, ter basan avuçlarımı gizlice pantolonuma sürtüyor, medet umarcasına uzaktan geçen kuşlara bakıyor, sokağın sonundaki boşluğu seyrediyor ve üst üste yutkunuyordum. Bir yandan da, kadının dediklerine kanıp da annem dedemin fotoğrafını duvardan indirecek olursa artık Kevser bize gelmekten vazgeçer, diye için için korkuyordum.

Anlaşılan benzer bir korkuyu annem de duyuyormuş ki, birdenbire parladı; “Beni zorla bu sevdanın içine sıçtırma,” dedi hâlâ konuşup duran kadına, “zamanında sıçan sıçmış zaten!”

Kadın susmuştu.

Ben de eskisi gibi gene Kevser evimize gelip gidecek diye rahatlayıp sevinmiştim o gün. Gerçi bu konuda kimse kolay kolay engel olamazdı ona; kış aylarında, kar adam boyunu aşsa bile beyazlara bata çıka mutlaka gelirdi bize, gelirdi de, hemen bir kürek kaparak bizimle birlikte dama çıkar ve ağzından buharlar saça saça karları küremeye başlardı. Öyle hızlı kürek sallar, kar dağlarını önüne katıp saçaktan aşağı öyle rahat iter ye ağzından saçılan buharlara karışan upuzun saçlarını savurtarak sağa sola öyle çabuk koşardı ki, ben onun bedeninde birkaç kişinin daha yaşayıp yaşamadığını düşünmekten kendimi alamazdım. “Deli kuvveti işte,” derdi annem de ona bakıp bakıp; “deli kuvveti işte!” Ben, Kevser’i göz ucuyla süzüp hafifçe kızarırdım o zaman ve konuşan benmişim gibi hızla yüzümü başka yöne çevirirdim. Doğrusu, Kevser annemin söylediği o sözleri kar küreme telâşı yüzünden işitmez miydi, yoksa işitirdi de aldırmaz mı görünürdü bilmiyorum. Yüz çizgilerinden duygularını okumak pek mümkün olmazdı çünkü, kasabada en çok bizim eve gelip gittiği halde ben onun gülümsediğini bile yalnızca bir kez görmüştüm.

Yağmurlu bir gündü o gün ve hemen her şey tepeden tırnağa ıslaktı.

Damların saçaklarına alelacele sığınan yarı şaşkın kuşlar ıslaktı sözgelimi, hâlâ evinin önünde oturup duran Vakkas dayım, ansızın tenhalaşan sokaklar, ikide bir çakan şimşeklerin aydınlığında bir görünüp bir kaybolan titrek ağaçlar, avlular, eşikler, kümeslerin üstündeki tenekelerin paslı tıpırtıları, camlardan bakan yüzlerin dalgınlığı, hatta kuşların niyetlenip niyetlenip de uçamayışı, gökgürültüleriyle birlikte

yükselerek birbirine ulanan bebeklerin ağlayışı, sonra o kapıdan o kapıya iletilen lâfların çabukluğu ve bizim evin her yeri ıslaktı...

Annem, hangi yöne gideceğini kestiremeyen çelimsiz bir tavuk telâşıyla her zamanki gibi oradan oraya koşuşturuyordu gene; yorganları, döşekleri, çıtır çıtır ufalanan yufka istifini ve birkaç tarhana kesesiyle un çuvalını bir araya getirip üstünü örtmüş, şimdi de, tavandan düşen yağmur damlacıklarının altına kap kacak yetiştirmeye çalışıyordu. Üst kattaki odaların hepsi tencere, tabak, tas ve naylon leğenle dolmuştu artık; hemen hemen ayak basacak bir karışlık yer kalmamıştı. Öyle ki, odaların birinden çıkıp hızla ötekine giren annemin ayağına takılıyordu kimi zaman bu kaplar; bir tas çıldırmış gibi ansızın merdiven basamaklarından hoplaya zıplaya aşağıya iniyor, bir tencere başına buyruk bir tekerlek yalpalayışlarıyla yuvarlanıyor, ya da leğenlerden biri durup dururken devrilerek içine ne kadar su birikmişse ortalığa yayıveriyordu. Adamakıllı öfkeleniyordu annem böyle anlarda, ne yapacağını kestiremeden şaşkın şaşkın dikilip dişlerini gıcırdatıyor, belki içinden bazı hesaplar yapıyor, sonra da bana dönüp kaygıyla, “Git bak bakalım, başka damlayan yer var mı?” diyordu.

“Peki,” diyordum ben ve gözlerimi tavana dikip evin içinde dolaşmaya başlıyordum. Dolaşırken de, az önce annemin oflaya puflaya düzelttiği bir kabı tekrar deviriyordum tabii ve annem, “Şuna bakın hele, şuna,” diye çıkışıyordu karşıma geçip, “ağzını açmış da öylece dolaşıyor Değirmenci Halil’in kör beygiri gibi, şuna bakın!”

Birden, katıla katıla gülmeye başlıyordum ben; ve peşimden annem de gülecek sanıyordum ama, o gülmüyordu nedense. Kollarını göğsüne kavuşturup dalgın dalgın bakıyordu kaplara; onlar tencere, tas, tabak ve leğen suretine girmiş zavallı birer yaratıkmış da insanların göstereceği şefkate muhtaçlarmış gibi neredeyse acıyarak bakıyor, sonra kulağını verip şıp şıp düşen damlaların sesini dinliyor ve ağlamaklı bir yüzle, art arda of çekiyordu. Ben gülüp o of çekerken, kapların birçoğu çoktan dolmuş da taşmış oluyordu tabii ve ikimiz bir koşup hemen boşaltıyorduk onları ve gene koşup çabucak aynı yerlerine bırakıyorduk. Bu arada, duvarların yüzünden süzüle süzüle akıp da altlarına kap konamayan öteki sızıntılar da ağır ağır kilimlerin rengini koyulaştırmaya başlıyordu. İşte o zaman, saatlerdir sürdürdüğümüz mücadelenin ortasında birdenbire kararsız kalıyordu annem.

O gün de kararsızdı hiç kuşkusuz; kimi zaman, dolan kapları acele acele boşaltarak batmak üzere olan köhne bir gemiyi kurtarmaya kararlıymış gibi davranıyor; kimi de, bir an için her şeye boşverip bir kenara çekiliyor ve kollarını göğsüne kavuşturup sessizce olup bitenleri seyrediyordu. Sonra kurtuldu bu kararsızlıktan, evi ve dünyayı kendi akışına bırakarak sırtını duvara dayadı ve boşluğa boş gözlerle bakmaya başladı. Artık kilimlerin yavaş yavaş suda yüzdüğüne, kapların dolup taştığına ve kerpiç duvarların pelte gibi yumuşadığına hiç aldırmıyor, durup dinlenmeden; "Duvar ustasının evi burası," diye mırıldanıyordu. Kızgın bir kediye dönüşmüştü sanki, babam geçip karşısına dikilmiş de süklüm püklüm onu dinliyormuş gibi, sürekli söyleniyordu.

Derken, Kevser çıkıp geldi nereden geldiyse; adımlarını körleştiren bir telâşla merdiven basamaklarını takır tukur tırmandı ve hiç konuşmadan, taşan kapları alıp alıp dışarı boşaltmaya başladı. Yüzü karmakarışıktı önce, gök gürültüleriyle sarsılmış bulanık bir hava gibi ve kederliydi; sonra bu keder yerini buruşuk, buruşukluğu kadar da belirsiz bir gülümsemeye bıraktı. Kocası olamamış bir adamdan kalan evi kurtarmak için, az da olsa bir çaba gösterebilmenin mutluluğundan kaynaklanıyordu herhalde bu gülümseme; ne var ki pek uzun sürmedi ve ikide bir çakan şimşek gürültüleriyle tavandan düşen damla şıpırtılarının arasında kayboldu gitti... Onunla birlikte Kevser de kayboldu tabii; o upuzun boyu, pörsümüş memeleri, eteğinden sular damlayan entarisi, çıplak ayakları ve torbasıyla, kimbilir hangi tencereyi kaçıncı kez boşaltmak için dışarı çıkmışken, bir daha geri dönmedi...

İşte o zaman, ıslak merdiven basamaklarını bir solukta inip o nereye gitti diye kapı aralığından baktım ben; ve gördüm onu ince ince tozan yağmurun içinde, silik bir hayalet uzaklığıyla durmuş bizim evi süzüyordu ve hemen yanı başında da o ala köpek vardı titreyip duran ıslak bir post gibi, onun çevresinde de birkaç köpek karaltısı gözüküyordu ama köpek değildi belki onlar, o ala mendeburun titreyişlerinden kopmuş köpeksi parçalardı; sonra, ben tepemdeki çıngıraktan yayılan sessizliğin altında durup öylece bakarken sokak alabildiğine tenhaydı ve damların saçağına sığınan kuşlar kayıptı; sonra ak sakallı bir adam göründü uzaktan ve adamın elinde asa vardı ve işte o asa, ıslak tıkırtılarla Kevser'e doğru ağır ağır yaklaşıyordu; ben eşikteydim tabii ve yağmurun içinde yağmurla birlikte tozarak bir görünüp bir kaybolan ak sakallı adamın yüzünden çok elindeki asaya bakıyordum küt küt atan kalbimle ve asa, gökgürültülerinin ortasında

sendeleye sendeleye hâlâ yaklaşıyordu; derken adam durdu, belini doğrultup şöyle bir baktı ve asayı havaya kaldırıp ansızın sağa sola savurmaya başladı ve ben önce yağmuru dövüyor sandım onu, yani bir vuruşta damlalardan onlarcasını ta sokağın öteki ucuna postalayıp tuzla buz diyor falan sandım ama, ala köpeğin yerde mızıklaya mızıklaya yuvarlandığını görünce gerçeği anladım ve daha da dikkatli baktım; sonra dikkatli baktıkça ben, adam daha şiddetli vurdu köpeğe ve gözünün yaşına bakmadan ıhlaya ıhlaya epeyce dövdü onu; öyle çok dövdü ki, sonunda köpeğin de ona saldırmaktan başka hiçbir çaresi kalmadı ve işte ben böyle düşünür düşünmez aniden ayaklandı köpek, hırladı ve hırlamasıyla birlikte adamın üstüne atıldı; hem de öyle çarçabuk atıldı ki daha ben eyvah demeye bile fırsat bulamadan, adamı hemencecik yıktı çamurun ortasına ve o sırada ak bir sakal, havada yay gibi uzayıp güm diye yere çakıldı ve köpek alelacele onun tepesine çullandı ve ikisi yerde alt alta, üst üste debelenmeye başladılar; hatta, çoktandır birbirlerini alt etmeyi tasarlayıp da bir türlü buna fırsat bulamayan rakip iki pehlivan hırsıyla yuvarlana yuvarlana güreştiler bir süre; bir oldu hırpaladılar, bir oldu hırpalandılar da artık birbirlerine dönüştüler boğuşa boğuşa, ya da köpeğin içinden başka bir adamın karaltısı çıktı da daha ben neler oluyor böyle diyemeden ak sakallı adamın ümüğüne çöküverdi; ama ak sakallı adam pek şaşırmadı buna tabii, şaşıracaktıysa bile erteledi şaşırmasını ve sakalını titrete titrete ölümün eşiğinde ayak diredi dakikalarca, diredi de silkinip doğruldu işte yerden ve hemen öteki adamın bağrına oturdu; oysa öteki adam çıktığı yere, yani ala köpeğin içine girmişti gene ve ben az önce bunu görmüştüm ve işte, ak sakallı, köpeğin bağrındaydı şimdi, zafer kazanmış ihtiyar bir komutan edasıyla öylece oturuyordu; sonra, baştan beri olup bitenlerin kenarında sakin sakin dikilen Kevser, sanki hiçbir şey yokmuş, sanki o ak sakallı adamcağız kocaman bir küfe gürültüsüyle çamur deryasına yıkılmamış ve sanki köpek de onu hırpalamamış gibi elindeki boş tencereyle birlikte yürüyüp gitti birden; derken adam kalktı yerden, asasını arayıp buldu, üstünü başını düzeltti, sakalını sıvazladı ve bana doğru yaklaşmaya başladı; sonra bir tuhaf oldum ben, basbayağı bir tuhaf oldum ve kapıyı onun gitgide büyüyen suratına kapatıp çabucak içeri koştum; aklım sıra, merdiven basamaklarını çıkıp bir solukta annemin yanına ulaşmak istiyordum ama, merdiven diye çok basamaklı bir yüce dağ dikildi karşıma ve ben tırmanmaya başladım, durup arada bir arkamda yankılanan çıngırak seslerine sırtımı vererek birkaç saniye soluklanıyordum tabii, sonra gene

tırmanıyor ve basamak basamak ilerliyordum; derken son basamağı geçtim ben, ıslak bir kilimin üstünde emekledim, emekledim ve annemin bulunduğu odanın eşiğine ulaşınca yavaşça kalkıp içeri girdim.

Yağmur dinmişti artık, gök gürültüleri kesilmiş ve tavandan damlayan şıp şıp seslerinin arası epeyce uzamıştı...

Gelgelelim, annemde en ufak bir değişiklik yoktu; hâlâ aynı noktada aynı kayıtsızlık içinde dikiliyor, bir yandan da babamın duvar ustalığına lânetler yağdırıyordu.

“Şu kepazeliğe bakın,” diyordu bütün mahalleli oraya toplanmışda onu dinliyormuş gibi; “şu kepazeliğe bakın hele komşular, bakın da bir akıl verin bana! Burası anlı şanlı duvar ustasının evi, bakın! Adam, elinde buz gibi hüneri varken gidip Menderes boylarındaki Çingenelere bile güzel güzel evler yapar da, neden kendine iki odalık yer çevirmez şaşarım ben!”

Sustu bir ara, hayâlindeki kalabalık dağılıvermiş de yapayalnız kalmış gibi bana bakıp içini çekti... Gene de dudakları kıpır kıpır oynuyordu. Bu kez de, kalbinde yaşattığı ölülerle konuşuyordu sanki, tepeden tırnağa su içinde yüzen evimizin içler acısı durumunu yana yakıla onlara da anlatıyordu. Sonra, artık dudakları da kıpırdamaz oldu annemin, dışına sustuğu gibi, tutup içine de sustu yani ve ortalığa saçılmış kaba kaçağa kederle baktı bir süre, baktı, baktı ve ben, aman yarabbi duruşu ne kadar da Kevser’inkine benziyor, derken dayanamayıp tekrar homurdanmaya başladı.

Aslında bu konuda sık sık babamın yanında da homurdanıyordu o; gaz lâmbasını duvarların yüzünde gezdirip aşağıya doğru inen yağmur sızıntılarının izlerini gösteriyor, “Günün birinde inan ki bu ev tepemize yıkılacak,” diyor ve bin dereden su getirerek belki saatlerce dil döküp yalvarıyordu ama, babam pek kulak asmıyordu ona. Hele dayılarımdan Celil’le Hüseyin’in önerilerini hiç mi hiç işitmiyor, işitse bile doğru dürüst yanıt vermiyor ve pörtlek gözlerle bakıp bakıp yalnızca başını sallıyordu.

Gerçi, bu baş sallayışın hangi anlama geldiğini bilen yoktu.

Celil dayımın dediğine bakılırsa, oturduğumuz evi yıkıp yenisini yapmaya babam çoktan karar vermişti de, pundunu kolluyordu. Bu yüzden pek sıkıştırmamalıydı onu, kendi bildiğine bırakmalı, hatta yıllardır içinde taşıdığı bu kararı rahatça dışa vurabilsin diye, konuyu o açsa bile geçip karşısına hiç konuşmamalıydı.

“Yok, devenin nalı,” diyordu annem elini hızla sallayarak, “lâf mı şimdi bu?”

“Lâf,” diyordu dayım.

Demesine diyordu ya, anneme göre yanılıyordu tabii; babamın herhangi bir şeye karar verdiği falan yoktu, yalnızca öyle görünüyordu işte o kadar... Onun böyle baş sallayıp durmasını da pek ciddiye almamak gerekirdi, kimbilir neden sallıyordu o olmaz olasıca başını? Belki bunu yaptığının farkında bile değildi de o, baş kendiliğinden inip kendiliğinden kalkıyor, dayım da buna bakıp bakıp aldanıyordu.

Hemen kaçıp gidecekmiş gibi eşiğe çömelen dayım; “Hayır hayır,” diye diretiyordu, “bir karara varmıştır o... Ben eniştemin huyunu bilirim, boş yere başını sallamaz.”

Demek sen bu kadar enayisin ha, dercesine dik dik bakıyordu dayıma o sırada annem; sonra da, nicedir konuşmaları sessiz sedasız dinleyen babamı çenesinin ucuyla göstererek, “Neden ağzını açmıyor o halde bu?” diye soruyordu, “süt dökmüş kedi gibi neden oturuyor böyle?”

Dayım verecek yanıt bulamıyordu kuşkusuz, sigarası eriyip gitmişse çıkarıp alelacele bir tane daha yakıyor, beyaz iç donunu çekiştiriyor, sonra da art arda üflediği dumanların arasına gömülüp derin düşüncelere dalıyordu. Babam da, tatlı bir rüya gürmüşçesine hafifçe gülümsüyordu işte o zaman, kaşlarının gölgesinden dayımın yüzüne bakıp çabucak önüne dönüyor ve başını göğsüne düşürüp gene susuyordu.

Bir kere onun gönlü, kesinlikle oturduğumuz evin yıkılmasından yana değildi; yeni bir ev yapılacaksa bu, avlunun arka köşesine yapılacaktı. Birkaç pencere üzüm bağlarının üstünden dağlara doğru bakacaktı yani, ille de dağlara bakacaktı... Oturduğumuz köhne eve gelince, o varsın dursundu durduğu yerde; kötüydü mötüydü ama, ne de olsa ata yadigârıydı ve yıkılacaksa kendiliğinden, zamanla yıkılsın gitsindi...

“Tamam öyle yıkılsın,” diyordu annem, “sen yeter ki yenisini yapmaya başla!”

Babam ters ters bakıp gözlerini ağartıyordu birden; sonra, ya çekilip bir köşeye saatlerce susuyor, ya da sigara paketiyle çakmağını kaptığı gibi alelacele evden çıkıyor, belki öfkeden kıpkırmızı kesilen burnuyla çarşıya inip çınarlı kahveye oturuyor, boğazını yaka yaka birkaç bardak çay içiyor, domino oynayanları seyrediyor; derken kalkıp sıkıntıyla bayır aşağı

yürüyor, bir süre de asmalı kahveye girip orada oyalanıyor ve gece yarısına dek eve dönmüyordu. Annemin söyleyecekleri de onun yokluğunda birike birike kocaman bir dağa dönüşüyordu tabii ve olanca heybetiyle babam kapıdan girer girmez güüüm diye üstüne yıkılıveriyordu... Böylece, kelimelerden oluşmuş kocaman bir dağın ağırlığı altında kurbağa gibi yamyassı oluyordu babam; elindeki tespih tane tane dağılıyordu sanki, ağzındaki sigara eziliyor, dumanlar can havliyle sağa sola uçuşuyor, gözleri pörtledikçe pörtlüyor ve ucu bucağı gözükmeyen o dağın uğultusuyla gecenin sessizliği arasına sıkışıp kalan yüzü gitgide tuhaflaşarak acınası bir hal alıyordu. Üstelik, kasaba dışına çıkmadığı zamanlarda hemen her gece bir dağ daha yıkılıyordu bu acınası halinin üstüne ve babam artık sıra dağlar altında günden güne kayboluyordu.

Sonra sonra, herhalde büsbütün kaybolup gitmemek için, yapacağı ev hakkında ufak tefek bilgiler vermeye başladı anneme. Ona göre, elbette doğru dürüst bir ev yapılması şarttı. İşin aslına bakılacak olursa koskoca bir duvar ustasının, böyle bir yanı kalk gidelim, bir yanı bok yeme otur diyen bir viranede yaşaması çok tuhaftı. Hele orada ellerinin hünerinden utanç duymadan sırtüstü yatıp gönül rahatlığıyla uyuyabilmesi hiç olacak şey değildi. Bunlar, her şeyden önce o ustanın ortalıkta dolaşan ününe gölge düşürürdü. El adama iş verirken, hani göreyim nasıl bir evde yaşıyorsun ki bana nasıl bir ev yapacaksın diye, diliyle olmasa da gözleriyle sorardı. Bütün bunları biliyordu babam, düşünmüştü uzun uzun, düşünüyordu ve işte bu nedenle de hiçbir şeyi aceleye getirmek istemiyordu. Yani zaman, sabırsız bir işveren gibi yapışmasındı onun yakasına, yapışıp da iki ayağım bir pabuca sokturmasında Annem de buna, ev ev diye homurdanarak sabah akşam çanak tutup durmasındı böyle... Rahat bıraksınlardı onu, her şeyin bir zamanı vardı elbet, her şey zamanında güzeldi ve her şey geç olsundu ama tamam olsundu. Sözgelimi yapılacak ev, onun bunca yıldır kazandığı hüneri hemen her köşesinden bir bir yansıtarak bakanların gözünü kamaştırsındı...

Sigarasını derin derin çekip iştahla bunları anlatmaya başladığında, sanki hayal ettiği evi yıllar önce yapıp bitirmiş de şimdi uzak bir yerde saklıyormuş gibi bir yandan da, gözlerini alabildiğine kısarak kıs kıs gülüyordu babam ve işte bu beklenmedik gülüş, bir anda her şeyi mahvediyordu. Hayal aleminden devşirilmiş sihirli birer yıldız gibi parlayıp sönen kelimelerin anlamı hızla bulanıyordu sözgelimi, iddialı el kol hareketleriyle yaratılan ciddiyete kocaman ve kirli bir gölge düşüyor,

cümlelerin önünde arkasında zonklayıp duran sessizlikler çürüyor, hatta hayalimizde ağır ağır tamamlanma noktasına gelen ev korkunç bir gürültüyle sarsılarak birdenbire odanın ortasına yıkılıveriyordu... Toz toprak içinde kalıyorduk tabii biz, bir yandan sanki üstümüzü başımızı silkeliyor, bir yandan da havaya yükselen kalın toz bulutlarının arasından şaşkın gözlerle, neye uğradığımızı anlayamadan birbirimize bakıyorduk.

Gelgelelim, babam hiçbir şeye aldırmıyordu o sırada; annemin henüz yapılmamış bir evin enkazlar altında can havliyle debelenip durduğunu bile görmüyor ve gerekli gereksiz bir yığın ayrıntıya dala çıka, sakin bir sesle anlatmaya devam ediyordu. Ya da, odanın ortasına yığılıveren onca kerpicin, taşın, merteğin ve tuzla buz olmuş kıpkırmızı kiremitlerin altında annemin hâlâ kıvrandığını gördükçe büsbütün keyifleniyordu sanki, başındaki şapkayı geriye yıkıyor, gene hafifçe gülümsüyor ve tutup bir sigara daha yakıyordu.

Daha sonra bütün bunları harfi harfine Celil dayıma da anlattı babam, onun ardından kumardan vakit buldukça annemin hatırını sormak için uğrayan Hüseyin’e, önünden gelip geçerken belki yanı başına çöküp Vakkas’a, hemen peşinden Müslüman’la Himmet’e, hatta bir fırsatını yakalayıp Lokantacı Vehbi’ye ve kahvelerde sabahtan akşama dek, “Esansss, esansss,” diyerek dolaşıp duran Güllü Dayı’ya da anlattı. Onlar da başkalarına anlattılar tabii, başkaları da başkalarına anlattı. Dahası, Güllü Dayı babamın anlattıklarını elinde gezdirdiği rengârenk kutunun içindeki o bol ışıltılı koku şişelerine doldurdu da sanki aklına estikçe enjektöre çekip herkesin bağrına püskürttü durdu...

Artık gelecek yıllarda oturup sefa süreceğimiz o eşi benzeri olmayan hayali evin pencerelerinin hangi renge boyanacağını, çatısının kaç derecelik bir açı oluşturacağını, kapılarının ne tür oymalarla süsleneceğini, bahçesine yapılacak havuzun çevresinde hangi çiçeklerin yetiştirileceğini, mevsimi gelince bunların ne gibi bir yöntemle budanacağını ve doğu cephesine düşen bir çift pencerenin, dağların doruklarına doğru nasıl sürmeli gelin gözü gibi bakacağını kasabada bilmeyen yoktu. Hemen her ayrıntıyı en ince noktasına, en hafif virgülüne, ya da en derin gizine kadar herkese anlatmıştı babam... Öyle ki, daha yapılmadan eskimeye yüz tutmuştu sanki evimiz; dilden dile dolaştıkça renkleri giderek solup sıvaları lap lap dökülmeye başlamıştı. Hatta, kuş peşinde koşan haylaz çocukların fırlattığı sapan taşlarını yiye yiye kiremitlerin birçoğu kırılmıştı belki, bahçesindeki o

canım çiçekler her gün evi görmeye gelen meraklı insan kalabalığının ayakları altında çiğnene çiğnene ezilmiş, odaların ferahlığı anlaşılsın diye ikide bir açılıp kapatılan kapıların kolları gevşemiş, kilit dilleri birer karış sarkmış, eşikler aşınmış ve biz şu tavuk kümesinden kurtulup da hâlâ o güzelim eve taşınamadığımız için hemen her yer akıl almaz derecede tozlanmıştı. Hani, babam anlatmaktan vazgeçiverse, ev belki de birkaç gün bile yaşayamadan yıkılıp gidecekti...

Fakat durup dinlenmeden, neredeyse bütün ömrünü bu işe adamış gibi her gün ballandıra ballandıra anlatıyordu babam; bir anlamda o hayali eve bakım yapıyordu böylece, solan renkleri tekrar tekrar betimleyerek canlandırıyor, kırılan kiremitleri çatıya çıkıp kelime kelime yeniliyor, ya da hiç gereği yokken kapı oymalarından söz açarak, oralara biriken tozları dinleyenlere fark ettirmeden sesinin rüzgârıyla silip çabucak temizleyiveriyordu. Duvarcılığının yanı sıra durup dururken bir meslek daha edinmişti sanki ve bunu zevkle sürdürüp gitgide ustalaşıyordu.

Hiç kuşkusuz kasabada herkes, anlatıla anlatıla gözlerinin önünde iyice canlanan bu evin, geç de olsa günün birinde mutlaka yapılacağına inanıyordu. Hatta yıllardır evinin kapısında oturup da hiç çarşıya inmeyen, kahvelere girmeyen ve olup bitenleri ancak ucundan kıyısından işiten Vakkas dayım bile inanmıştı buna. Oysa anneme göre böyle bir umut yoktu ufukta ve olmayacaktı da...

Her şeyden önce babam, bu işin üstesinden gelebilecek kadar para biriktiremiyordü çünkü; onun bütün varlığı, kireç lekeleriyle kaplı eski bir su terazisiyle ikide bir heybenin gözlerinde kaybolan uyuşuk bir malaydı. O günlerde pek işsiz kalmıyordu gerçi, Çal düzlüğünden Çivril elmalıklarına, oradan Işıklı suyuna ve Beydilli sırtlarına kadar bütün ovayı adım adım dolaşarak hemen her köyde aylarca çalışıyordu. Odun satmak için bu köylere gidip gelen kasabalı kadınlarla arada bir anneme selam gönderiyordu böyle zamanlarda işim uzadı artık birkaç ay daha dönemem diye haber gönderiyor; ama iş paraya gelince, iş bizim yiyip içmemize, bakkal veresiyesine, benim okul harçlığıma ve konu komşuya ödenecek borçlara gelince ansızın kayıplara karışıyordu.

İşte o zaman ne yapsak da ne etsek onun hangi köyde çalıştığını, kimin evini yaptığını ya da neredeki işi bitirip de nereye geçtiğini asla bilemiyorduk biz annemle; düşünüyor, arıyor, sorup soruşturuyor, ama bir türlü öğrenemiyorduk. Bu nedenle de, sabahın ayazında yola çıkan oduncu

kadınlarla gönderdiğimiz haberler ovayı boydan boya dolaştıktan sonra, ekşi ter kokularıyla birlikte geri geliyordu tabii... Geliyordu da, annem onları kucağına yığıp yuvasız kuşlar gibi sabahlara dek ağlıyordu. “Yaktın beni Hicabi,” diyordu durup durup “yaktın!”

Kardeşim çoktan uyumuş oluyordu belki o sırada mışıl mışıl, kedi uyumuş oluyordu, merdiven basamakları uyumuş oluyordu, odalar uyumuş oluyordu,, hatta aşağıdaki tulumba, tulumbanın yanındaki testiler ve testilerdeki sular uyumuş oluyordu ama, ben gözlerimi açıp arada bir sessizce annemi seyrediyordum. Sicim gibi akan gözyaşlarını görüyordum onun, ıslak kirpiklerini, çizgilenmeye yüz tutan alnını, alnına üşüşen gölgeleri, gölgelerin arasındaki elini ve bakışlarında göllenen uçsuz bucaksız yalnızlığıyla yalnızlığında yankılanan çaresizliğini görüyordum da, üzülüyordum. Sonra elimi hiç gürültü çıkarmadan yorganın altından uzatıp aklım sıra birazını alıyordum o yalnızlığın, çaresizliğin ne kadarını yüklenebileceksem yükleniyor ve kalkıp hızla oradan uzaklaşmak istiyordum ama, ne yazık ki bu çabalarım sonuçta hiçbir işe yaramıyordu. Annem gözlerini çevirip ansızın yakalıyordu çünkü beni; yakalayınca da taşıdığım yalnızlıkla çaresizliğe tuhaf tuhaf bakıyor, bakıyor, bakıyor ve içini çekip sessizce yüzünü yere eğiyordu. Böylece, eksilen yalnızlığını tekrar tamamlıyordu yani, çaresizliğini olanca ağırlığıyla tekrar yükleniyor ve eskisinden bin beter oluyordu.

Derken, yalnızlığının birazını gene alırım diye korktuğundan mıdır nedir; “Bak kardeşin uyudu,” diyordu bana, “hadi sen de zıbar, bakıp durma öyle tilki gibi!”

Hemen uyuyordum ben.

Annemin gözünde tabii...

O, yalnızlığının ortasında oturuyordu çaresizliğiyle; sabahlara dek koyu koyu düşünüyor, bazen belli belirsiz mırıldanıyor, içinden alacak verecek hesapları yapıp başını sallıyor, bazen de duvarın yüzüne düşen gölgesi bir başkasıymış da acınası bir haldeymiş gibi, gözlerini ona dikip ikide bir vah çekiyordu. Öyle yanık bir sesle çekiyordu ki bu vahları, benimle birlikte duvardaki gölge de irkiliyordu sanki, hatta o düpedüz sarsılıyor, belki iliklerine kadar ürperiyor ve tıpkı annemin oturuş şeklini alıp elinin birini de alnına dayayarak koyu koyu düşünmeye başlıyordu. Bir süre hiç kıpırdamadan karşılıklı oturuyorlardı öylece, başlarını yere eğip susuyor ve bekliyorlardı. Derken gölge, belli belirsiz mırıldanıyordu annem gibi, başını

usul usul sallıyor, ardından da gözlerini anneme dikip derin bir acıyla vah çekiyordu.

İrkilme sırası anneme geliyordu işte o zaman; irkiliyordu da zaten, irkilip duvardaki gölgesine bakıyor, aynı sesle bir vah daha çekiyor, sonra da başını ellerinin arasına alıp ağır ağır sallanıyordu.

Bense, havada yanık yanık uçuşan yüzlerce vahtan hangisinin kime ait olduğunu bilemiyordum artık, gözlerimi açıp arada bir bakıyor, sonra da çabucak kapatıyordum. Ben baktıkça vahlar, gitgide yırtıcı kuşlara benziyordu çünkü; bir bölümü annemin çevresinde korkunç bir sessizlikle tur atar, kocaman gölgeleriyle onun ellerine konar, omuzlarına tüner ya da yüzünü acımasız gaga darbeleriyle delik deşik ederken, bir bölümü de tavandaki merteklerin üstüne yan yana sıralanıp fırsat kolluyordu.

İçimden, bu vahlar annemi yiyip bitirecek, diye geçiriyordum ben; hatta günün birinde onun tıpkı Kevser gibi aklını yitireceğini, ola ki bir torba bulup içine iki diş sarmısakla bir baş soğan koyacağını ve evi mevi unutup sokaklarda gezmeye başlayacağını düşünüyordum.

Sonra annem birdenbire kayboluyordu oturduğu yerden.

Ben onun, can sıkıntısını dağıtmak için öteki odalardan birine gittiğini zannediyordum yorganın altında bir süre; ya da, merdivenleri inmiştir de aşağıda bir şeylerle uğraşıyordur, diyordum. Hani kendini avutmak için bulmuştur bir iş ve ne yaptığının farkına bile varamadan didinip duruyordur biçare, diyordum da gözlerimi kapatıp uyumaya çalışıyordum. Belki çok uzaklarda bir horoz ötüyordu o sırada artık ve ben, tam da hayvancağız daha ötüşünün ortasında kanat çırparken uyuyakalıyordum. Böylece, horoz sesinin yarısı uykumun dışında kalıyordu tabii... Üstelik hemen uyuduğum için öteki yarısını da unutuyordum ben, daha doğrusu işitip işitmediğimi bile hatırlamıyor, hatta bunu hiç düşünmüyor ve düşünmeyi aklımın ucundan da geçirmiyordum. Bu durumda, ötüşün tamamı bir belirsizliğin içinde kayboluyordu kuşkusuz; yok hükmünde bir var'a dönüşüyordu yani ya da var hükmünde bir yok'a...

Derken, kimbilir kaç saat sonra, belki de güneş gelip olanca ılıklığıyla pencereye dayandığında gözlerimi açıp yavaşça uyanıyordum ben; bakıyordum ki annem hâlâ dönmemiş... Herhalde öteki odalardan birinde uyuyakaldı, diye geçiriyordum içimden ve yatakta bir süre daha Uzanıp tembel tembel esniyordum. Sonra, ola ki uzun bir esneyişin tam ortasındayken, annemin gölgesini görüyordum duvarda ve gözlerimi dikip

uykulu uykulu bakıyordum. Gölge o sırada benim baktığımı bilmiyordu tabii; annemin akşamki oturuş şekliyle, duvarın yüzünde sessiz sedasız duruyordu. Yani olabildiğince dalgın, düşünceli ve çaresiz oluyordu. Bir o kadar da yalnız hatta, yapayalnız... Belki arada bir hâlâ vah çekiyordu da, artık ben işitemiyordum. Aslında, annem öteki odadan bir an önce gelse de şu gölgeye bakıp durmaktan kurtulsam diye düşünüyordum bir yandan da ben ve gölge, düşündüklerimi anlamışçasına hafifçe kıpırdanıyordu. Bu hareketiyle bakışlarımı alıp büsbütün bağlıyordu tabii kendine, sonra da ansızın dönüyor ve; "Ne bakıp duruyorsun öyle tilki gibi," diyordu, "kalk hadi kalk, alacaklılarımız çoktan uyanmıştır."

Kalkıyordum hemen.

O gün, alacaklılara gidip gene onları oyalayacağımızı biliyordum. Borçlarımızın ödenme vakti geldiğinde bunu sık sık yapıyorduk çünkü; buruşuk bir gölgeye dönüşen anneciğimle kasabayı sokak sokak dolaşıp bazı kapıları çalıyor ve akla hayale gelmeyecek yalanlar uyduruyorduk. Daha doğrusu, her zamanki ustalığıyla annem uyduruyordu onları, ben yalnızca onun yanında durup seyrediyordum. Varlığım anneme cesaret veriyordu sanki, elimi avuçlarının içinde hissedip sıktığı sürece yalanları peş peşe daha kolay uyduruyordu.

Öyle ki, doğru olmadıklarını bildiği halde kimi zaman kendisi de inanıyordu söylediklerine; ama alacaklılar asla ve asla inanmıyorlardı. Gene de, babamın ne kadar kayıtsız bir insan olduğunu bildiklerinden midir nedir, bir çırpıda uyduruluveren yalanlara inanmış gibi gözükerek zavallı annemi rahatlatmaya çalışıyorlardı. Hatta büyük bir özen gösteriyorlardı bunu yaparken, annemin bitip tükenmek bilmeyen sızlanışlarını oldukça yumuşak bir el hareketiyle yarıda kestikten sonra, gurbete çıkan adamın işleri elbette aksayacak, diyerek geniş bir hoşgörü sergiliyorlardı. Onların bu şekilde davranmaları boşunaydı gerçi, annem kendisine rol yapıldığını biliyordu. Bilmesine biliyordu ama, hiç belli etmiyordu bunu; hatta, ötekilerin her şeye inandığına inanmış gibi o da rol yapıyor ve derin bir soluk alarak birdenbire rahatlamış görünüyordu.

Bense onun, karşılıklı yalanlardan oluşan böylesine iğrenç bir oyunu, bu kadar başarıyla nasıl tekrar tekrar oynayabildiğine şaşırıp kalıyordum o sırada. Gerçi, ne kadar uzak durmaya çalışırsam çalışayım bir yerde ben de bulaşıyordum bu oyuna; annem rahatlamış görünmek için yüzünü yerden

ışıl ışıl kaldırdığında, buna mecburmuşum gibi hafifçe gülümsüyordum. Annem de gülümsüyordu kuşkusuz...

Sonra gülümseyen yüzlerimizle Vakkas dayımın donuk gözleri önünden geçip eve dönüyorduk biz ve kapıdan girer girmez oyun sona eriyordu. Sanki babam, biz yokken ova köylerinden gelmiş de o anda sedirde oturuyormuş gibi, annem suratını asıp gene homurdanmaya başlıyordu yani... Gözlerini boşluğa dikip, “Yazıklar olsun sana,” diyordu hayalinde canlanan babama, “el kapılarında beni köpekler gibi yalvarttın ya, yazıklar olsun sana.”

Babam oradaysa, susuyordu tabii suçlu suçlu.

Kardeşimle ben de susuyordum.

Hatta, kedimiz de.

Fakat annem, gitgide artan bir öfkeyle homurdanmaya devam ediyordu. Durup durup, elindeki hünere sahip çıkamamakla suçluyordu babamı, bitirdiği işlerin parasını alamamakla, doğru dürüst pazarlık yapamamakla, bütün bunlar yüzünden de bizi aç sefil bırakmakla suçluyor, ardından da, artık onun adam olamayacağının gün gibi ortaya çıktığını belirterek bize dönüp; “Umudunuzu kesin ondan,” diyordu, “boş yere babamız var diye güvenmeyin!”

Bunu, içini çekerek her defasında öyle acı bir sesle söylüyordu ki, ova köylerinde çalışan babam artık daha fazla dayanamayıp hemen o akşam kasabaya dönüyordu.

Eve gelmeden önce de, omzundaki heybeyle birlikte çarşıya uğruyordu tabii; kardeşime ve bana ufak tefek hediyeler almayı düşünüyordu. Bunu her zaman yapıyordu zaten; her zaman, belki ta asmalı kahveye kadar bayır aşağı yürüyerek bakkal bakkal dolaşıyor, satın alacağı şeyleri bir türlü beğenmiyor, önerilere burun kıvırıyor, kararsız gözlerle saatlerce raflara bakıyor, baka baka da yoruluyor ve sonunda, sanki koskoca çarşıda başka hiçbir şey yokmuş gibi gidip bir avuç şeker alıyordu.

O gün de şeker almıştı herhalde, akşama doğru, omzundaki heybeyle birlikte çıkıp geldiğinde tatlı tatlı gülümsüyordu çünkü...

“Anneniz nerede?” diye sordu gülümsemesinin içinden.

“Ekmek evinde,” dedim ben, “yufka açıyor.”

“Ne yufkasıymış akşam akşam?” dedi elini uzatıp usulca kardeşimin yanağını okşarken.

Ben sustum.

Sonra o yere çömelip bir süre şakalaştı kardeşimle, koltuk altlarını gıdıklayıp güldürdü, belki birkaç kez cuk cuk öptü ve onu bir tay kişnemesine benzeyen gülüşüyle birlikte kucaklayarak, omzundaki heybenin kozalarım savurta savurta içeri girdi. İnanılmaz bir hızla genişleyiveren avlunun ıssızlığında, kimsesizler gibi kalakalmıştım ben ve gözlerimi yerden kaldırıp hüzünle ekmek evinin kapısına dikmiştim. Derken annem çıktı oradan, eşikte durup eline yüzüne bulaşan unları silkeleyerek; “Kimdi o?” diye sordu.

“Babamdı,” dedim yutkunarak.

“Hangi cehennemdeymiş şimdiye dek?” dedi, sanki ben bilirmişim gibi.

Sustum. O da sustu kapının eşiğinde bir zaman, sonra bana döndü ve; “Telefon direği mi oldun orada,” dedi ve “ne dikilip duruyorsun, gir babanın yanına!”

Peşinden, gönülsüz adımlarla yürüdüm.

Babam kardeşimi dizlerinin üstüne almış, sedirin köşesinde oturuyordu. Beni görünce, “Eyvah ben size hediye almayı unuttum çocuklar,” diye yalancıktan kederlenip pişman pişman yüzünü buruşturdu hemen; sonra da elinin birini heybenin gözüne daldırıp şekerleri avuçladı ve sedirin üstüne civciv yemlercesine savurdu. Renkli birer kelebek gibi ortalığa saçılıveren şekerleri görür görmez kardeşim sevinçten uçtu tabii, minicik ellerini neşeyle çırptı ve acele acele yemeye başladı.

Bense elimi bile sürmedim onlara, köşedeki minderin üstüne çekilip bir süre Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat seslerini dinledim.

Sonra, pat pat sesleri sürüp giderken babama, bunca zamandır nasıl geçindiğimizi anlattı annem; bırakıp gittiği para iki günde suyunu çekince kimlerden ne kadar borç aldığımızı, bunlardan hangilerinin ödenip hangilerinin ödenmediğini, bu konuda alacaklıların neler söylediğini, onlar öyle söyleyince de kendisinin nasıl bir yanıt verdiğini ve artık bu borç batağında debelenip durmaktan bıkıp usandığını, vallahi canına tak dediğini, hatta bir gün bütün bunlara dayanamayıp Kevser gibi aklını oynatacağını anlattı.

Babam, sedirin öteki ucunda şeker yiyen kardeşime gözlerini dikmiş, durup durup başını sallıyordu.

Sonra, bakkaldan neler satın aldığımızı anlattı annem tavana gözlerini dikip tek tek hatırlayarak, veresiye alışveriş etmenin ne zor olduğunu anlattı, beni bakkala yalvara yakara gönderdiğini ve benim de her gidişte ölüp ölüp dirildiğimi anlattı, ardından kardeşimin hınzırlıklarına geçti, oradan kasabada olup biten bazı ilginç olaylara atladı ve bir yığın gereksiz ayrıntıyla dolup taşan babamın kafası tam da davul gibi şişmişken; “Eee, şu evi ne zaman yapıyorsun bakalım?” diye sordu.

Sormasına sordu ya, babam deliye döndü birden; hâlâ ağzındaki şekerleri kıtırdatıp duran kardeşimden gözlerini ayırıp hızla yutkundu, sonra burnundan ateş püsküre püsküre hiç konuşmadan kalktı, ellerini arkasına bağladı ve gecenin içinde bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Dolaştıkça da büyüdü sanki, adımlarının boyu gitgide uzarken gözleri genişleye genişleye bir çift gece kadar oldu. Annem, onun bu halini görünce, kendi sınırlarına çekilip apar topar susmuştu. Hiç konuşmadan Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat seslerini dinlediğim halde ben de susmuştum hatta... Öyle ki, kardeşimin ağzındaki şekerlerin kıtırtısından başka hiç ses yoktu artık içeride ve nasıl sonuçlanacağı kestirilemeyen, gergin bir bekleyiş başlamıştı... Sonra, ikide bir babamın adımlarına dolanıp duran kedi de etkilendi bu gerginlikten, kuyruğunu sessizliğin dibinde sürükleye sürükleye bir kenara çekilip usulca pıstı.

O pısar pısmaz, aralarında bizim fark edemediğimiz bir bağlantı varmış gibi annem canlandı sanki; canlandı da kümes dedi babamın adımlarına yetişmek istercesine çabuk çabuk, gibi dedi, şuraya dedi, konu komşu, rahat yüzü, yağmur, sel ve Kevser dedi ve diye diye bir süre sonra dişi, damağı ve dili kelimelerin akışkanlığında uyuştu da; “Tepemizde dam yok bre adam, göğün altında yaşıyoruz anlamıyor musun?” diye haykırdı.

Ne var ki babam, gıcırdayan dişlerinin gürültüsünden işitmedi onu; burnundan soluya soluya, gidip gelmelerini sürdürdü.

Tam da o sırada, kardeşimin şekerleri bitirdiğini gördüm ben ve acaba şimdi ne yapacak diye gözlerimi dikip merakla baktım. O benim baktığımı görmedi tabii, hatta babamın, odanın ortasında dolaşıp durmaktan vazgeçerek ansızın annemin üstüne yürüdüğünü de görmedi de, sanki sedirde tek başınaymış gibi, daha şeker var mı diye heybenin gözlerini karıştırmaya başladı... Hınzır hınzır gülümsedi bir ara ve o gülümserken,

annem suratında şaklayan tokatla birlikte yere yıkıldı. Sonra ben gördüm annemi ve o bana olanca çaresizliği, düşen başörtüsü ve savrulan saçlarıyla göründü. Sonra ben, onu görmemek için gözlerimi ısrarla heybeyi karıştıran kardeşime çevirdim ama, annem bana gene göründü ve her seferinde bir daha yıkıldı yere upuzun, derken bir daha, birdaha yıkıldı ve ben koşup kurtarmak istedim onu babamın ellerinden; hem de ne kadar çok istedim ama, köşedeki minderin üstünden kalkıp bir adım bile atamadım.

O sırada kardeşim bezlere sarılmış kocaman bir şey çıkarmıştı çünkü heybeden ve ben, bir zamanlar Kevser sütbeyaz bir atla kaçırılırken bağların arasında dedem nasıl taş kesilip kaldıysa, öylece, kalakalmıştım.

Sen hâlâ ölüler gibi uyurken sessizce açtım gözlerimi ben, dirseğimin üstünde doğruldum ve bir süre baktım yüzüne kim olduğunu unutarak. Baktım baktım da, işte gülüm, dedim gene; işte, koynumda mışıl mışıl uyuyor... ‘Sokaklarda her gün kırıla döküle savrulup duran kim o halde?’ dedi içimdeki ses. Yanıt vermedim tabii ona, veremedim de daha doğrusu, kalbimde zonklayıp duran o tuhaf tedirginlikle birlikte kalktım hemen, yorganı düzeltip yavaşça omuzlarını örttüm ve merdiveni basamak basamak inip hiç gürültü çıkarmadan tulumbanın başına vardım. Her zamanki gibi besmelemi çektim orada güzelce, kollarımı sıvadım, aptesimi aldım ve dimdik durup bir süre soluklandım. Sonra, merdiven denen o çok basamaklı yokuşu tekrar çıktım. Çıkarken de, hiç ağzımı açmadan sordum kendime; bir şey yiyecek miyim? Yok, dedim soluk soluğa son basamağı geçip emeklercesine ilerlerken; yok, yemeyeceğim... Hiç canım çekmiyor nedense, dedim, her şey yavanlaştı artık ve hiçbir şeyin eski tadı kalmadı.

Belki eşiğe kadar emekledim bunları derken, sakalımı ağarmış bir ömür gibi yerlerde sürükleye sürükleye emekledim de, kapıya gelince doğrulup kalktım artık ve dimdik durup gene soluklandım. Sonra girdim içeri gökçe gelin, gömleğimi bulup el yordamıyla sırtıma geçirdim, üstüne yeleğimi, altına pantolonumu giydim. Her şey tamam olunca, sakalımı sıvazlayıp şöyle dimdik durdum gene ve bir daha soluklandım. Bir yandan da, bu böyle üçüncü, dedim kendi kendime, galiba sabah sabah ayakta durma denemeleri yapıyorum... Deyince de, bu denemeler başarıyla sonuçlanmış gibi canlandım sanki, eklem yerlerime gepgeniş bir hareketlilik göllendi ve merdiveni ben neredeyse bir kuş tüyü hafifliğiyle uçarak inip çabucak kapıya ulaştım. İşte orada, birdenbire canlanıverenin ben değil de aslında içimdeki delikanlı olduğunu düşündüm. Buna biraz üzüldüm elbet,

kederlendim, hayıflandım, hatta hiç beklenmedik bir şekilde kahırlandım da tespihimi aradım medet umarcasına. Cebimdeydi; iyi, dedim, en azından sen varsın... Çıkarıp aldım elime sonra ve hâlâ uyuyan taneleri başparmağımın ucuyla tek tek dürttüm. Kalkın ulan kalkın, dedim bir bakıma, kalkın hadi sabah oldu... Kalktılar herhalde, kalkıp kehribar kehribar baktılar yüzüme... Derken, asa geçti aklımdan; tıkırdaya tıkırdaya, görünmez bir adamın elindeymiş de onunla birlikte çok uzaklara gidiyormuş gibi hızla geçiverdi de hadi bakalım bu kez de onun peşine düştüm ben. Asam nerede acep, dedim yönünü şaşırmış bir telâşla, hani nerede asam? “İşte ya,” dedi içimdeki ses, “kör müsün?” Baktım, asa her zamanki yerinde; yani çıngırağın altındaki çivide duruyor... İyi iyi, dedim; en azından sen de varsın.

Sonra, kapıdan çıktım ben gökçe gelin, çıkarken de, çıngırak sabahın köründe arsız arsız çınlayıp da boş yere senin o tatlı uykunu bölmesin diye tedbirli davrandım gene; asamın ucunu boğazına tıkayıp yukarı kaldırdım onu. Böylece, kapının açılıp kapanışını bir kere daha kaçırdı tabii... Benim evden çıkışımı havaya arsız çınlayışlarla kaydedemedi yani ve bu kazandığım ilk zafermiş gibi sabah sabah sevindim ben, keyiflendim, hatta biraz da gurur duydum. Belki orada, ak sakallı bir komutan edasıyla durup bir süre hayata meydan okurcasına kasabaya baktım, gökyüzünün kuşsuzluğuna baktım, ardından dutların uzaklığına, uzakların kasabalılığına baktım ve ağır ağır camiye doğru yürüdüm.

Erkenden kalkıp kapı eşiğine oturan Vakkas’ı saymazsak sokaklarda kimsecikler yoktu daha, insanlar yataklarında, kuşlar tüneklerindeydi. Havada tül hayali gibi, ipince bir serinlik... Serinlik değil de, uyanan her canlıyı diri tutmak için sabahın gizli mi gizli, mahcup bir hüneri sanki... Bense o hünerin en koyu yerinde, asa tıkırtılarımın peşindeyim; tuhaf bir sessizliği, tuhaf bir sessizlikle biçe biçe yürüyorum.

Derken, korkunç bir gürültü koptu aşağılarda ve kasabanın her yerini zangır zangır titreterek, oraya buraya dala çıka gezindi bir zaman; bir oldu böğüren bir dana sürüsü gibi dağıldı sokaklara, bir oldu toplandı, bir oldu sustu ve ben bu da neyin nesidir derken ansızın karşıma çıkıverdi. Baktım ki, alâmet kıyamet bir kamyon; tepesinde de üç beş adam, biraz gidip upuzun bir direk yuvarlıyorlar yere, biraz gidip upuzun bir direk yuvarlıyorlar... Sakına sakına yaklaşıp sordum hemen; “Neler oluyor böyle

acar yeğenlerim," dedim, "neyin nesidir?" "Elektrik gelecek sayın dede," dedi içlerinden biri ellerini beline koyup.

"Eee," dedim ben de, "gelecek de n'olacak?"

Dedi; "Karanlık diye bir dert kalmayacak!"

"Hiç mi?"

"Hiç!"

"Yani?

"Yani senin anlayacağın sayın dede, geceler gündüz olacak." "Demek bu kadar kesin?"

"Evet, kesin!"

"Peki, güneşin hükmü?"

"Olmayacak!"

Sustum ben, ağzımı açmadım artık, içimden lâhavle çekip direksiyonda oturan adamın yüzüne şöyle bir bakış fırlattıktan sonra yürüdüm gittim. Yürürken de, sahiden bu kavatın dediği gibi olacak mı acaba, dedim kendi kendime. "Olacak herhalde," dedim sonra da. Yani, insanoğlu yeryüzünden karanlığı süpürecek? Evet, dedim, süpürecek... Geceler hepten gündüz olacak? Olacak, dedim. Yani bir bakışta, kara taştaki kara karıncanın kara gözündeki kara, kara gecede bile ayan beyan görülebilecek? Dedim, görülebilecek... Görülsün bakalım, diye mırıldandım peşinden ve tutup aynı sorulan kendime farklı kelimelerle bir daha sordum ve hepsini bir bir bir daha yanıtladım... Sonra da düşündüm; acaba karanlıksız bir hayat nasıl olur? Umacı nerede yaşar sözgelimi, gecenin bir yarısında nereden çıkıp gelir ve çocukları koyup götüreceği o korkunç torbasını hangi karanlığın ağzından sarkıtır? Sarkıtamayacaksa, artık tadı tuzu kalır mı böyle bir hayatın? Kalsa bile, o zaman çocuklar karanlığın yerine neyle korkutulur?

Bir süre yürüdüm bu sorularla dalgın dalgın ve sokağın ortasında durup; demek ki çocuklar karanlıkla korkutulamayacak artık, dedim, bundan böyle karanlık korkusundan uzak büyüyecekler ve bu nedenle de yürekleri biraz eksik olacak. Yiğitlikleri, o korkunun yağıyla kavrulamamış olacak yani...

Cami avlusuna girmek üzereydim ki, duraksayıp tekrar lâhavle çektim. Birdenbire kızdım o kamyonun üstündeki kavatlara gökçe gelin, için için kin duydum. Belki en çok da, benimle konuşanın dışındakilere kızdım. Bellerini doğrultup da, sabahın köründe yanımızdan gelip geçen bu ak

sakallı adam kim diye yüzüme bir kerecik olsun bakmamışlardı çünkü... Derken, kasabaya elektrik gelince, çocukların karanlık yerine aydınlıkla da korkutulabileceği geçti aklımdan ve bunu söylemedi diye, benimle konuşan o kavata da kızdım. Hatta ona daha çok kızdım! Öyle ki, bana bir çift laf söylemeye tenezzül etmeyen öteki kavatlar, onun yanında zemzemle yıkanmışçasına tertemiz kaldılar.

Onlar öyle kalınca belleğimde, öksüre tıksıra, avlu kapısının solundaki dutların altına gidip oturdum ben; asamı dizlerimin üstüne yatırdım ve beklemeye başladım. Caminin çatısına tünemiş kayıp birkaç kumru uykulu uykulu dem çekiyordu, onları dinledim sonra... Kumrular susunca avlu sepserin bir sessizliğe gömülüyordu, onu dinledim... Gökyüzü kuşsuz, sokaklar tenha, pencereler kör, dutlar dilsiz ve uzaklar renksizdi, onları dinledim... Bir süre de tespih çektim belki orada, ağır ağır, onu da dinledim...

Derken, benimle sayın dede diye konuşan kamyonun üstündeki o adamla, çocukların korkusuna değinmediğimizi hatırladım. Hatırlayınca da, zavallıya boş yere kızdığımı düşündüm tabii ve kendi kendime hayıflandım. Hatta, kafamın içi yavaş yavaş karışırken bu kez de kendime kızmaya başladım gökçe gelin... Bir yandan da, acaba kızmakla kamyonun üstündeki öteki adamlara da haksızlık ettim mi diye kaygılanıyordum. Öyle ya, bellerini doğrultup bir kerecik olsun yüzüme bakmadıklarına göre, belki de görmemişlerdi beni, hiç fark etmemişler, hatta sesimi bile duymamışlardı. Peki, öteki nasıl duymuştu gökçe gelin, hani o sayın dede diyen? Yoksa o da duymamıştı da, sabahın köründe onca lâfı ben kendi kendime mi konuşmuştum?

İşte bunu asla bilemiyordum gökçe gelin, cami avlusunda öylece oturuyor, insan kılığına girmiş bir kumru gibi düşünüyor, sinirli sinirli tespih çekiyor ve bilemiyordum. Artık her şey karmakarışık olmuştu gözümde, sesler ve görüntüler ansızın sahipsiz kalmıştı ve ben neyi nereye bağlayacağımı kestiremiyordum. Görüp işittiğim ne varsa bulanmıştı yani, bulandıkça bulanmış ve benden uzaklaşmıştı... Gözlerimin önünde yükselen çifte minare yalan gibiydi sözgelimi, çatıların üstünde ağarıp duran baca uçları, caminin yeşil yeşil pencereleri, kapı önündeki takunyalar, dem çeken kumrular, köşedeki çeşmenin ıssızlığı, başucumdaki dutların sessizliği ve mescit duvarına dayanan teneşir tahtasının soğukluğu yalan gibiydi... Belki karşıma çıkıveren o alâmet kıyamet kamyonla tepesindeki adamlar da

yalandı aslında, ya da benim sabah mahmurluğumdan doğan, cılız birer hayaldi... Ben de, hayallerinde boğulup duran ak sakallı bir adam; oturmuşum oraya, bıkıp usanmadan saçma sapan şeyler düşünüyorum...

Sonra, ben böyle düşünüp dururken imam geldi gökçe gelin; gözlerini ovuştura ovuştura avluya girip alelacele bana bir selam verdi ve koşar adımlarla minareye çıktı. İşte o zaman ben şu elektrik denen şeyi düşündüm. Aklım sıra hayal ettim onu yani, olanca ışıltısı ve gücüyle şöyle bir hayal ettim de şaşırdım kaldım... Aşkolsun onu icat edene, dedim içimden, aşkolsun ki, aşkolsun... Derken, tam da sırasıymış gibi bizim evin kapısındaki çıngırak düştü aklıma, sabah sabah çıngırağa karşı kazandığım zafer düştü ve ben, bu kez de kendimi hayal ettim; hemen kapının önünde dimdik durmuş, fındık iriliğindeki bir çıngırağı alt ettim diye, yaşlı bir komutan edasıyla hayata meydan okuyordum.

Elektriği icat eden herifin, bunu başarmakla hayata nasıl bir meydan okuduğunu düşününce, benimkisi epeyce gülünç kalıyordu kuşkusuz. Üstelik benim böyle böbür böbür böbürlenmem durumu bir kat daha gülünçleştiriyordu. Bu nedenle midir nedir, kendimi tutamayıp güldüm ben gökçe gelin, evet, güldüm ve gülüşüm ezan sesine karıştı bir süre... Hatta, avlu çın çın çınladı sakalımı dalgalandıran kahkahalarımla, çınladıkça çınladı da bir rüzgâr oluştu sanki sesimden ve yüzümün sıcaklığıyla birlikte gitti, çatıdaki kumruların üstünde esmeye başladı. Esince de, kanat çırpıp şakır şakır havalandı kumrular, önce minarenin çevresinde hantal birkaç tur attılar, mescidin kiremitlerine inecekmiş gibi süzüldüler ve sonra da ta şerefenin hizasına kadar yükselip ansızın ezanın son heceleri arasında kayboldular...

O sırada gülmüyordum artık ben, susmuş, tespihimi avuçlayıp cebime atmış, asamı elime almış ve hâlâ dalgalanıp duran sakalımla birlikte camiye girmeye hazırlanmıştım. Avluya gelenlerin sayısı da epeyce artmıştı; Celil oradaydı sözgelimi, küçük kardeşi Hüseyin, Himmet Müslüm ve Güllü Dayı oradaydı. Nedense Hicabi yoktu aralarında, boynumu uzatıp iyice baktım ama, hayır, yoktu. Herhalde çoluk çocuğu bırakıp gene ova köylerine gitmişti.

Sonra, birkaç akranım daha girdi avluya, bencileyin öksüre tıksıra, sakallarını titreterek ağır ağır yaklaştılar. İçlerinden bazısı aptes almak için kollarını sıvayıp çabucak çeşmeye doğru yürüdü hemen, ötekiler de köstekli saatlerini çıkarıp ikide bir dakikaları sayarak dutların altında gezinmeye

başladılar. Avlu, tıka basa asa tıkırtılarıyla dolmuştu artık. Hatta, birbirlerini kese biçe gitgide çoğalıyordu bu tıkırtılar; avluya sığamayıp belki dışarı taşıyor ve az önce geldikleri yolu izleyerek geri dönüyorlardı... Tut ki sen uyanmış oluyordun da, eve kendi başına dönen benim asa tıkırtılarımı işitip onları hâlâ ben gelirken kulaklarında kalan tıkırtıların yankıları sanıyordun... Henüz uyanmamışsan, rüya gördüğünü sanıyordun ya da; ve tutup rüyanda beni bir yerlere gönderiyordun. Gönderirken de, çıngırağın yanındaki çividen asamı indirip usulca tutuşturuyordun elime ve; “Sıcakta soğukta kalma,” diyordun, “kendine iyi bak...” “Beni nereye gönderiyorsun,” diye soramıyordum ben nedense, yalnızca, “Tamam tamam,” diyordum, “bakarım.” “Yok,” diyordun sen ısrarla; “Ben seni bilirim, hiç dikkat etmezsin kendine...” Susuyordum artık ben. Sonra, senin omzuma hafifçe dokunuşundan aldığım hızla kapıdan çıkıp yürümeye başlıyordum ve sen, az önceden beri eve dönmeye devam eden benim asa tıkırtılarımı uzaklaşıyor sanıyordun...

Belki de sen böyle sanırken, dutların altında gezinip durmaktan vazgeçip cami kapısına doğru yürüdüm ben gökçe gelin; ötekilerle birlikte namazımı kılıp çabucak çıktım. Sonra nasıl olsa sen hâlâ uyanmamışsındır diye, birkaç delikanlının peşine takılıp içimdeki delikanlıyla birlikte çarşıya indim. Her zamanki gibi, varıp çınarlı kahvenin başköşesine oturdum yani... Oturmasına oturdum ya, pek tat bulamadım orada, şöyle gönlümü oyalayıp bana hayatın ağırlığını unutturabilecek kafa dengi bir lâfazan göremedim ve kalkıp tekrar yollara düştüm.

Sokakta rastladığım eski ahbaplarla sessizce selamlaşa selamlaşa, yeni sulanmış dükkân önlerinden geçip derenin dibindeki asmalı kahveye yürüdüm bu kez ve yürürken de, kasabanın yıllar önceki halini düşündüm. Şimdi binlerce ıvır zıvırla dolup taşan onca dükkânın, samanlıkkenki şekli geçti gözlerimin önünden hayal meyal, gübre kokulu alacakaranlık bir ahırkenki, ya da derme çatma bir evkenki şekli geçti... Bir zamanlar patlak gözlü eşeklerin kuyruklarını sallaya sallaya anırdığı noktada bugün düdüklü balonlar var, dedim kendi kendime, kocaman karınlı öküzlerle ineklerin geniş geniş geviş getirdiği noktada naylon kediler, bebekler ve atlar var... Tezek yığınlarının yerinde de rengârenk şekerler, çikolatalar ve bisküviler... Derken, naylondan yapılmış atlar çoğaldıkça yeryüzündeki gerçek atların yavaş yavaş nallan dikip azaldığını düşündüm ben nedense ve kasabada kimler at sahibi acaba diye, içimden tek tek saymaya çalıştım. Gel gör ki, pek başaramadım bunu gökçe gelin; şu Hasan’ın dayısı Celil’den başka

kimsecikler gelmedi aklıma. Gelsin ulan gelsin diye epeyce kafa yordum ama, koskoca kasabada, kapısında atı olan bir kişi daha bulamadım.

Sonunda, kafa patlatıp durmaktan vazgeçtim tabii, minibüs durağında bekleyen yarı uykulu insanların arasından yürüyüp bayır aşağı ilerledim. Hemen her gün dişleri dökülmüş ihtiyar bir at gibi dolanıp durduğum halde, demek ki ben kasabayı doğru dürüst tanımıyorum artık, dedim Vehbi'nin lokantasını geçerken. Der demez de, lokantanın kapısından sokağa yayılan ağır yağ kokularına çarpmış gibi bir tuhaf oldum ben gökçe gelin; hiç bozulup dağılmadan ufalandım sanki, kendi içimde ince ince ufalandım da bir yanımdan havalanıp hızla bir yanıma doğru savruldum...

O sırada, asmalı kahvenin önüne varmıştım artık; suyun serinliğini asa tıkırtılarımla dalgalandıra dalgalandıra havuzun kenarından geçmiş ve o kirli mavi kapıya iyice yaklaşmıştım. Yaklaşınca, her zamanki gibi durup şöyle bir baktım gene, sonra usulca girdim, oldukça tedirgin adımlarla ilerledim ve bir masanın ucuna oturdum. Bari burası biraz kalabalık, diye mırıldandım tespihime davranırken. Yanı başımda oturanlardan biri sesime hafifçe kulak kabarttı ama, dönüp bakmadı. Bakma bakalım bakma, dedim ben de içimden... Sonra bütün dikkatimle gene seyrettim höpürtülere karışan gülüşleri, ellerim ve yüzümle uzun uzadıya seslere dokundum, ya da kahvenin yarı uykulu havasında nice kıpırtı varsa insana ve hayata dair, ince ince ayıklayıp sanki bunları eve döndüğümde geçip bir defterin başına yazacakmışım gibi belleğime doldurdum. Ardından da, sabahın köründe domino taşlarına üşüşenlerle üç beş kelime lâf edeyim, dedim ama, pek yüz vermediler bana; içimde balkıyıp duran konuşma ihtiyacını anlamışçasına kaçtılar belki, kafalarını avuçlarındaki taşların arasına gömüp iyice sustular...

Ben de kalktım o zaman; muşamba kaplı masaları, kıvranıp kıvranıp tavana doğru yükselen sigara dumanını, boğuk öksürükleri, uykulu kaşık şıkırtılarını ve domino oynayanların suskunluğunu orada öylece bırakıp hemen dışarı attım kendimi.

Bir yandan da, artık sen uyanmışsındır diye düşünüyordum.

Bayır yukarı, sinirli sinirli yürümeye başladım.

Uyanmışsındır da, torbanı alıp çıkmışsındır evden.

Vehbi'nin lokantasını geçtim.

Çıkmışsındır ve torbanı sürükleye sürükleye dolaşıyorsundur şimdi; bir eliyle bana dokunan sabah serinliği, bir eliyle de sana dokunuyordur yani, dokunup yaprak yaprak... Derken, köprüyü de geçtim ben gülüm; geçtim de, belki seninle karşılaşabilirim umuduyla sağıma soluma bakına bakına yürüdüm. Hatta, nasıl olsa sen her yerde bulunabilirsin diye hangi yöne gittiğimi bile düşünmedim bir süre, asam beni nereye sürüklediyse oraya doğru savruldum. Belki o alâmet kıyamet kamyonu da gördüm birkaç kez ama, hiç mi evet hiç fark etmedim. Ola ki, tepesindeki adamlar da beni fark etmediler gene, direkleri yuvarlaya yuvarlaya yanımdan geçip gittiler... Sonra, başka bir sokakta tekrar çıktılar karşıma, ya da ben onların karşısına çıktım da birden, kimse kimseyi gene fark edemedi. Ne onlar için ben, ulan hayalet mi bunlar diyebildim yani, ne benim için onlar...

Sonra giderek büyüyen yokluğunun içinde adı konmamış bir mecnun gibi gezinip dururken ben, çocukları gördüm uzakta... On beş yirmi kadar vardılar ve bir araya toplanmış, büyük bir heyecanla bas bas bağırıyorlardı. Tabii, bir yandan da birbirlerini ite kaka tepindikleri, kimi zaman yerlere yatıp debelendikleri, kimi de avuç içleriyle dizlerine pat pat vurarak gülüştükleri için ne dediklerini anlamak pek mümkün değildi. Bu yüzden, hızlanıveren asa tıkırtılarımla biraz daha yaklaştım ben... Baktım, aralarında lâcivert şapkalı ortaokul öğrencileri de var; onlar da koca koca herif olduklarını unutup şapkalarını fırlatıyorlar havaya... Sonra da yere düşerken kapacağız diye, yüzlerini yukarı kaldırıp ağızlarını birer karış açarak kalabalığın ortasında zikzak çiziyorlar. İki adımda bir bir başka çocuğa tosladıkları için çoğu kez kapamıyorlar kuşkusuz; şapkalar, ışıl ışıl parlayıp sönen siperleriyle havada yükselip kendilerine uzanan onca elin arasından sıyrılıp yere düşüyor... Düşünce de yeni bir şamata kopuyor tabii ve herkes birbirine giriyor diyecektim ki, sesler azalır gibi oldu. Asa tıkırtılarımı işitip ürktüler sandım önce, savrulup duran onca tozun toprağın arasından kendilerine doğru adım adım yaklaşan sakalımı fark edip çekindiler, ya da beni görüp açıkça korktular sandım, ama yanıldım.

Ansızın gene bağırmaya başladılar çünkü. Bu kez, ne dediklerini anlayabiliyordum artık, alaycı bir sesle; “Donsuz Kevser, donsuz Kevser!” diyorlardı. Öyle ki, yer gök yıkılıyordu seslerinden, dam saçakları zangır zangır titreşiyor, sokaklar hop oturup hop kalkıyor, Çevredeki duvarların yüzünden un gibi ipince tozlar havalanıyor, sonra da kasabanın görüntüsü bu tozların içinde bir görünüp bir kayboluyordu.

Üstelik çocukların hemen hepsi gözlerini senin kapına dikmişti gülüm, dikmişti de, onca gürültüye patırtıya rağmen sen içeriden ses vermeyince öfkeden kuduruyorlardı. Aralarından bazısı da, şımarıklığın doruk noktasına tırmanıp oradan kapıya doğru terbiyesiz terbiyesiz el hareketleri yapıyordu... İyi ki sen bunları görmüyordun ve iyi ki kapını dünyanın suratına kapatmış, belki de köpekleri içeriye doldurur doldurmaz arkasından sımsıkı sürgülemiş ve dışarıyı unutmuştun da susuyordun. Uyumuştun sanki, oradan gitmiş ya da ölmüştün de kapının duruşunda susuyordun artık, çocukların öfkesinde, eşiğin büzüldükçe büzülen ıssızlığında, ya da duvarların yüzünde susuyordun...

Derken, hiç beklemediğim bir anda kaşlarımı çatıp sakalımı sıvazlayarak hışımla yürüdüm kalabalığın üstüne ben ve; “Ulan deyyuslar,” dedim gırtlağımı yakıp kavuran bir sesle, “dağılın ulan!”

Demesine dedim ya, dağılmadılar tabii; dahası, sesimi duymamış gibi bağırıp çağırmaya devam ettiler. Hiç tınmadılar yani gülüm, hiç tınmadılar da bir ara hızlarını alamayıp kapıya doğru koşuştular ve tekmelediler onu dakikalarca, yumrukladılar, belki alınlarını da vurdular küt küt ve ağızlarını tahta aralıklarına dayayıp uzun süre “Donsuz Kevser, donsuz Kevser!” diye haykırdılar. Sonra geri çekildiler nedense; yuvalarından fırlamış gözleri, öfkeden titreşen burun kanatlan, telâşlı adımları ve gitgide kısılan sesleriyle birbirlerini ite kaka sokağın karşı tarafına geçip durdular. Artık, senin sessizliğine yenik düşmüş perişan bir orduya benziyorlardı. O sırada aralarındaydım ben de, yorgun soluklarını, öfke yüklü homurtularını, diş gıcırtılarını ve küfürlerini duyabiliyordum. Bu zamane veletlerine engel olabilmek için ne yapacağımı şaşırmıştım aslında, şaşırmıştım ve öylece, çaresizlik içinde kıvranıyordum. Kıvranıyordum kıvranmasına ya, bir yandan da şeytan, “Sarıl şu asaya da şöyle birkaçının kafasını patlatıver!” diyordu. Fakat ben korkuyordum gülüm, ötekiler hep birlikte tepeme çullanıverir de canıma okurlar diye, için için korkuyordum. Hatta, titremeye bile başlamıştım bu yüzden... Gene de bir ara, çocuklardan birini gözüme kestirerek elimdeki asayı hırsla sıktım ve havaya kaldıracak gibi oldum. Sonuçta kaldıramadım tabii, yekinip duran bir cesaretle titreyişimde yankılanan anlaşılmaz bir korkunun arasında kalakaldım. Korkan ben değildim sanki, varlığımın en derin noktasında karanlıkta kalmış bir çocuk vardı da oydu ve ne yapıp etsem beni bir türlü bırakmıyordu.

İşte ben öylece durup ne yapacağımı, öylece durup içimdeki çocuğu, sonra onun bana da bulaşan korkusunu ve elimdeki asayı kaldırıp kaldırmayacağımı düşünür, senin kapının ardındaki gül yüzünü hayal eder, giderek büyüyen çaresizliğimle kıvranır, ve olup bitenlere acı acı bakarken, çocuk sürüsü tekrar azdı; ayaklarındaki lâstik pabuçları çıkarıp çıkarıp senin kapına fırlattılar. Bu yetmedi, sağdan soldan kaptıkları tezekleri fırlattılar. Bu kandırmadı, gün yüzü görmemiş bir yığın küfür fırlattılar. Bu da doyurmamış olacak ki, alelacele sapanlarını çıkardılar sonra, ağızlarını büze büze lâstikleri gerdiler ve koro halinde taşlamaya başladılar. İşte o zaman şeytan vınlayan sapan taşlarının arasından kulağıma eğilip; “Sarıl artık şu kör olası asaya da şöyle birkaçının kafasını patlatıver!” dedi gene, hatta bu konuda epeyce ısrar da etti ama ben onun lâfına uymadım. Daha doğrusu o zibidilerden bir kaçının kafasını patlatmaya cesaret edemedim, içimdeki çocuk hâlâ karanlıktaydı çünkü, hâlâ yaprak gibi titriyor ve gözlerime yaklaşıp arada bir dışarıya bakıyordu. Derken, nasıl olduysa artık çocuklardan biri gördü bunu; Hamdi ya da Hasan yaşlarında, kara kuru bir çocuktu ve ben, onun sakalıma bakıp utanacağını, utanınca da elindeki sapanı cebine sokup yavaşça yüzünü yere eğeceğini düşünüyordum. Ama öyle yapamadı o, gözlerini iri iri açıp karşıma dikildi ve; “Ulan sen enayi misin?” diye sordu.

Hiç beklemediğim böyle bir soru karşısında ben apışıp kaldım tabii; daha kafamdan nasıl bir yanıt vereceğimi ya da ne yapmam ve nasıl davranmam gerektiğini geçiriyordum ki, çocuk gene sordu aynı soruyu ve hemen peşinden de çabucak; “Sapanını çıkarıp sen niye taşlamıyorsun ha?” diye haykırdı:

Sustum ben.

“Yoksa bedavadan seyretmeye mi geldin ha, niye taşlamıyorsun?”

Gene sustum.

“Madem taşlamaya niyetin yok hadi çek arabanı!” dedi sonra çocuk.

Derken de, yaşına başına bakmadan omzumdan itip kalabalığın dışına çıkardı beni, dişlerini gıcırdatarak kötü kötü homurdandı. Bense, ağzımı açıp tek kelime edemedim gülüm; nutkum tutuldu sanki, tutuldu da, hâlâ titreyip duran içimdeki o çocukla birlikte orada, boynu bükük kuşlar gibi kalakaldım. Çocuklar uzun süre bağırıştılar sonra ve ben belki saatlerce işittim onların gürültülerini, vınlayan sapan taşlarını, uçuşan küfürleri, arada bir bana yönelen çirkin gülüşmeleri, çat çat öten kapı tahtalarını ve koşuşup

duran ayak seslerini saatlerce içim burkula burkula işittim de, sonunda, artık dayanamayıp yürümeye başladım. En iyisi bu haydut sürüsünden uzak durmak, dedim kendi kendime, varsın suratlarını şeytan görsün!

Sonra ne kadar yol yürüdüm, hangi sokaklara girip çıktım ve kimlerle karşılaştım bilmiyorum; bir de baktım ki, haydut sürüsü kasabanın öteki ucunda kalmış artık ve ben kapısının dibinde elindeki çöple toprağın yüzüne bir şeyler çizip duran Vakkas'ın önünden geçip Hasanların evine doğru yaklaşmışım. Üstelik de hem yürüyüp hem öfkelenmekten adamakıllı yorulmuşum. Öyle yorulmuşum ki, durup azıcık soluklanayım dedim orada ve gittim, o alâmet kıyamet kamyondan yuvarlanan direklerden birinin üstüne oturdum, içimde sabahtan bu yana olup bitenleri bir bir ölçüp tartma isteği vardı o anda ama, bunu yapacak gücüm yoktu... Tespihimi çıkardım bu yüzden, Hasanların avlu kapısına baka baka çekmeye başladım. Titreyişimi ne kadar tespih şıkırtılarıyla örtüp kendi gözümden kaçırmaya ve sokaktan gelip geçenlere karşı sakin görünmeye çalışsam da o sırada tedirgindim aslında, seni ne yapacağı kestirilemeyen bir haydut sürüsünün eline bırakıp geldiğim için kaygılıydım. Hatta bir ara, belli belirsiz bir suçluluk duygusuna kapıldığımdan mıdır nedir, o veletlerden birkaçının kafasını neden patlatmadım diye kendi kendime homurdandım orada; bre moruk, dedim, hiç değilse seni azarlayıp kovanın kafasını patlatsaydın. Şöyle vuruvuruverseydin de asayı, ceviz gibi şişirseydin...

İçimi kaplayan derin bir pişmanlıkla böyle dedim işte ve sustum.

Derken hava bozdu gülüm, günlük güneşlikken bulutlandı birden, başka bir güne geçilmişçesine alelacele karardı, için için bulandı ve hemen ardından da palamut iriliğiyle hızlı hızlı atıştırmaya başladı. Olacak şey değildi doğrusu; giderek sıklaşıp bir tufana dönüşüyor, kâh orada kâh burada ikide bir masmavi şimşekler çakıyor, uzaklarda bir yerde gök ansızın çöküyor, kümeslerin üstündeki tenekeler tıpır tıpır ötüyor, kuşlar ıslak uçuşlarla damların saçaklarına doğru kaçışıyor ve bütün bunlar olup biterken, gitgide hırçınlaşan yağmurun sesi sanki hiç dinmeyecekmiş gibi uzadıkça uzuyordu.

Koşup kuşlarla birlikte bir saçak altına sığınmıştım artık ben; bir yandan şimdi sen tavandan düşen damlalara tek başına kap kacak yetiştirmeye çalışıyorsundur diye düşünüyor, bir yandan da dalgın gözlerle sakalımı sıvazlaya sıvazlaya dünyayı seyrediyordum. Gerçi her şey bulanıktı kirli bir tül gibi savrulup duran yağmurun gerisinde, her şey eski şeklinin dışında ve

belirsizdi... Belki de bu yüzden bakmadan edemiyordu insan ve işte ben bakıyor bakıyordum ki, ansızın seni gördüm gülüm; elindeki tencereyle birlikte yağmurun ortasında ve hareketsizdin ve yanında da o ala köpek vardı ve ben yağmurun sesine karışıp size doğru yürüdüm nedense, bir ucuyla yerdeki suları cumbuldatan asa tıkırtılarıma yaslanarak ağır ağır yürüdüm de, giderek öfkelenip gerildim tel gibi ve sen beni görmedin; sonra varıp o ala köpek denen mendeburun kafasına kafasına vurmaya başladım ben asamla ve sen bu patırtı da ne diye dönüp bakmadın ve ben daha da öfkelendim işte o zaman ve olanca gücümle daha da vurdum o ala mendeburun kafasına, daha da vurdum ve o sersemledi artık, sallandı kıllı bir beşik gibi ve küt diye yıkıldı; sonra orada debelendi belki can havliyle, bakışları çamurlandı bir süre, mızıklayışları çamurlandı ve işte bunları da görmedin sen, yani olup bitenler olup bitmiyormuş gibi sakin sakin dikilip elindeki tencereyle başka yerleri seyrettin; hatta sen o ala mendeburun bir zaman sonra silkinip ansızın ayağa fırladığını, çamurlu bir sesle hırladığını ve atılıp hızla beni yere devirdiğini de fark etmedin; devirmişti oysa, dahası, tepeme çullanıp tıpkı bir insan gibi iki eliyle ümüğümü sıkmıştı da o sırada ben gözlerimi medet umarcasına senin yüzüne dikmiştim ama, beni gene görmüyordun sen, içler acısı halimi bilmiyor, biliyorsan da hiç aldırmıyordun; böyle yapmakla belki de kuşluk vakti seni o haydut sürüsünün eline bırakıp geldim diye intikam alıyordun benden; derken, eteğinden sular damlayan entarin, çıplak ayakların ve torbanla birlikte yürümeye başladın elindeki tencereyi sallaya sallaya, yağmurun sesine karışıp bir hayalet sessizliğiyle kayboldun gittin ve arkandan bir süre baktım ben, sonra kalktım çamurun içinden nasıl kalkabildiysem, asamı arayıp buldum, üstümü başımı düzelttim ve belimi doğrultup ağlamaklı bir yüzle Hasanların evine baktım...

Kapıları hafifçe aralıktı sanki ve yağmurun gerisinde ışıldayan bir çift göz, hiç kıpırdamadan, öylece dışarıyı süzüyordu. Herhalde Hasan'dır bu, dedim tutunacak bir dal bulmuşçasına. Ardından da, varıp karşısına dikilmeyi düşündüm.

Beni görünce nasıl şaşırırdı kimbilir? Sen söyle hele, şaşırmaz mıydı gökçe gelin? Şaşırırdı elbet, bir yandan da sevinirdi de nasıl ağırlayacağını bilemezdi beni ve üstümün başımın çamuruna bakmadan elimden tutup merdivene doğru götürürdü... "Gel dede gel," derdi, "yukarıda ateş yanıyor." Birlikte, basamakları yayaş yavaş tırmanmaya başlardık. "Sırılsıklam ıslanmışsın sen," derdi sonra da yan gözle bakıp;

“üşütebilirsin.” Ben gülümserdim gizlice, aklımdaki yüzümle. Derken o; “Sana neler oldu böyle?” diye sorardı çekingen bir sesle. Ben, olup bitenleri anlatırsam üzülür de zaten var olan dertlerine bir dert daha eklenir diye ağzımı açmazdım tabii, üstümün başımın çamuruyla ilgileniyormuş gibi yaparak onun sorusunu savuştururdum. Sonra, merdivenin ortasında durup birazcık soluklanırdık artık... Derin bir nefes alırdım ben... O da alırdı beni taklit edercesine, hemen hemen aynı anda... Yani onun soluğu mu benim ciğerlerimde uğuldardı, benim soluğum mu onunkinde, bilemezdim ben. Sonra, tekrar yürümeye başlardık yan yana ve o; “Şöyle sıcacık bir ıhlamur hazırlasın mı annem sana?” diye sorardı. “Hazırlasın bakalım,” derdim ben... Derken de ocağın başına varmış olurduk herhalde. Hasan, “Sen şu postun üstüne otur dede,” derdi, “ısın...” Oturmadan önce sorardım ben, “Baban nerede Hasan?” Boynunu bükerdi; “Ova köylerinde gene, çalışıyor...” “Ne kadar oldu gideli?” “Çook...” “Para pul gönderiyor mu bari?’ “Yok...” Homurdanırdım ben ve gene sorardım; “Özlüyor musun onu?” Hasan susar, yanıt vermezdi. “De hele,” derdim ısrarla, “özlüyor musun, özlemiyor musun?” “Ben anneme söyleyeyim de sana ıhlamur kaynatsın,” derdi o konuyu değiştirmek için. Fakat elini bırakmazdım ben; “Kasabada bir ev hikâyesi dolaşıp duruyor,” derdim bu kez de, “baban yapacak mı o evi?” “Bilmiyorum,” derdi gene boynunu bükerek. Sonra içimden, aaah zavallı çocuk ah, diyerek usulca postun üstüne otururdum artık ben ve ellerimi ateşin çıtırtılarına doğru uzatırdım. O sırada Hasan da, ıhlamur için annesine koşardı tabii... Böylece, ocağın üstündeki Hasan’ın dedesiyle odada baş başa kalırdık biz ve buğulu iki ayna gibi karşılıklı durup gene sessizce bakışırdık. Belki beni görmek istemiyormuşçasına, gözlerini hafifçe yana kaydırırdı o ve buza kesmiş bir sesle fotoğrafın içinden; “Sen hâlâ ölmedin mi?” diye sorardı. “ölmedim” derdim ben. O bunu işitince hayrete düşerdi kuşkusuz, sinirlenir, kahırlanır, hatta hayıflanırdı ama, hiç belli etmezdi. Yaşarkenki pısırıklığını bunca yıl sonra o fotoğrafta da sürdürürdü yani... Gene de bir ara dayanamayıp “Hâlâ yaşadığına göre gülümüze göz kulak oluyor musun bari,” diye mırıldanırdı, “sahip çıkıyor musun ona?’ Ben susardım suçlu suçlu, ne diyeceğimi bilemezdim. Bilemediğimi anlamış, ya da sabahtan beri olup bitenleri görmüşçesine fotoğrafın içinden, “Yoksa onu çoluk çocuğun maskarası mı yaptın ha?” diye üstelerdi o ve ben gene susardım. “Tüh senin suratına!” derdi birden ve daha bir hayli lâf edip beni kötü kötü azarlayacak olurdu ama, Hasan gelip imdadıma yetişirdi artık, elinde buharı tüten bir ıhlamur

bardağıyla içeri giriverirdi... “Buyur dede,” derdi, “sıcak sıcak iç!” Ben gülümserdim keyifle uzanıp bardağı alırken, işte o sırada, olup bitenleri seyreden Hasan’ın dedesi gözlerini yana biraz daha kaydırırdı...

Yağmurun altında bunları düşünüp düşünüp hayal ederken, farkına bile varmadan yürümeye başlamıştım ben gökçe gelin; sağa sola sıçrayan asa tıkırtılarımın arasından ağır ağır Hasanların evine doğru ilerliyordum.

Kapı aralığından bakan bir çift göz hâlâ aynı noktada, öylece duruyordu. Onca ıslaklığıma, yorgunluğuma ve üstümün başımın çamuruna rağmen beni ısrarla çağırıyordu sanki, ya da onun bakışında gördüğüm büyünün ince titreşimlerini giyinip kuşanmıştım da ben istesem de istemesem de kendiliğimden yaklaşıyordum. Yaklaşıyordum yaklaşmasına ya gökçe gelin, gözler birdenbire kayboldu gözlerimin önünden, ardından da kapı suratıma, evet evet suratıma, çaaat diye kapandı.

Olanlara bir hayli şaştım tabii, bir türlü inanamadım. Biliyorum, Hasan bunu sana yapmaz, derdin sen yanımda olsaydın, ya da şaşacak bir şey yok bre adamım, hayal gördük derdin ama olup bitenler hayallere sığamayacak kadar acıydı gökçe gelin ve ben, içimi kaplayıveren tuhaf bir çıplaklık duygusuyla, yağmurun altında kalakalmıştım... Öyle ki, sakalımı didikleyip duran palamut iriliğindeki damlaların varlığından habersizdim artık; yüreğimi örseleyen anlaşılmaz bir burukluğun ortasında, olanca yalnızlığımla, gözümü bile kırpmadan öylece dikiliyordum.

Derken, gene başka bir güne geçilmişçesine hava açtı; bulutlar birbirlerini ite kaka dağların ötesine gitti yani, yağmur şıp diye kesildi, gök mavilendi ve güneş gelip kasabanın üstüne dikildi... Kuşlar damların saçaklarından çıktı sonra, boşlukta acemi acemi uçuşmaya başladılar... Belki o alâmet kıyamet kamyonu bir kenara çekip tepesindekiler çay içmeye falan oturdularsa, onlar da kalktılar yerlerinden... Belki onların ardından, kahve köşesinde pinekleyip duran ihtiyarlar da kalktılar merakla ve asalarını tıkırdata tıkırdata dışarı çıkıp kamyonun peşi sıra yürümeye başladılar ama ben oracığa çöktüm kaldım gökçe gelin, hiçbir yere gidemedim. Fena halde kırgındım çünkü, tahmin edilemeyecek kadar üzgündüm ve bitkinlikten, adım atacak mecalim yoktu.

Asamı dizlerimin üstüne yatırmıştım gene, tespihimi çıkarmış ve dalgın dalgın çekmeye başlamıştım. Yüzümü yerden kaldırıp arada bir öksüzler gibi sağıma soluma göz gezdiriyordum ya, ortalıkta kimsecikleri göremiyordum. Yağmur dindiği halde kasabalılardan bir teki bile dışarı

çıkmamıştı daha, sokaklar alabildiğine sessizdi. Öyle sessizdi ki, dayanamayıp bir ara, yoksa yalan bir kasabada mıyım dedim ben gene kendi kendime, bir yalanın sokaklarında mıyım aslı yok duygularım, aslı yok asam, tespihim ve sakalımla, dedim.

Ben bunları derken ne kadar zaman geçti bilmiyorum gökçe gelin, sokaktan kimler, içimden daha başka neler neler geçti onları da bilmiyorum. Nice sonra dalgınlığımdan sıyrılıp bir de baktım ki, güneş batmış. Yani gök Çökelez'in üstünde çürük bir nar gibi kızarırken, sokaklara da incecik, lâcivert bir akşam karanlığı çökmüş... Kendi kendime, artık kalkma vakti geldi deyip tasımı tarağımı topladım hemen, tespihimi avuçlayıp cebime indirdim, asamı aldım ve tam yola koyuluyordum ki, Hicabi'yi gördüm uzakta; heybesini sırtına vurmuş, kozalarını savurta savurta yaklaşıyordu.

Hele yaklaşsın bakalım, diye geçirdim içimden. Yaklaşsın da hiç değilse selâmlaşayım onunla.

Sokağın ortasına gidip dikilmiştim.

Gel gör ki, Hicabi yanımdan geçti gitti gökçe gelin; hemen iki adım önümden o yampiri yürüyüşüyle geçti gitti de, selam vermek şöyle dursun başını çevirip de yüzüme bile bakmadı. Ben bir kere daha kalakaldım orada, giderek koyulaşan akşam karanlığının içinde, bir başıma, dolap beygiri gibi döndüm durdum. Akşam yemeğini yiyip de kahveye giden kasabalılar geçti uzağımdan konuşa konuşa, soluya soluya bir köpek, asa tıkırtılarıyla akranlarımdan biri, boğuk öksürüklerle biri daha geçti. Sonra tenhalaştı sokak; saçak uçları, bacalar, çatıların üstünden yükselen dut dalları ve çevredeki kapılarla pencereler birdenbire büyüdü.

Ben de küçüle küçüle Hasanların evine doğru yürüyüp duvarın dibine çömeldim. Asamı her zamanki el alışkanlığımla dizlerimin üstüne yatırmıştım ama tespih çekmiyordum artık, bütün dikkatimle içerideki konuşmaları dinliyordum. Gerçi, üst katta oturdukları için kimin ne dediği pek anlaşılmıyor, sesler bir incelip bir kalınlaşan uzak bir sinek vızıltısına benziyordu. Seçebildiğim kadarıyla bu vızıltıyı çıkaran yalnızca Hicabi'yle Elif ti. Çocukların sesi soluğu çıkmadığına göre, herhalde ya susuyorlardı bir köşede, ya da yatıp uyumuşlardı. Hatta, Hicabi de uyumak üzereydi sanki; sesi yorgunluğunun içinde yavaş yavaş kaybolurken, giderek daha az konuşup daha çok susuyordu. Belki de bu yüzden meydan Elif e kalmıştı artık, öfkeli bir sesle sürekli bir şeyler anlatıyordu kocasına, anlattıkça da büsbütün öfkeleniyor ve kalkıp arada bir odanın içinde uzun adımlarla

geziniyordu. Aşağıdan ayak tıpırtılarını duyuyordum ben onun, haykırışlarını, hatta Hicabi’ye, “tepemizde dam yok bre adam, göğün altında yaşıyoruz anlamıyor musun?” dediğini duyuyor, duyduklarımın kalbime kelime kelime damladığını hissediyor ve şimdi bir tatsızlık çıkaracaklar diye endişeleniyordum.

Derken bir sessizlik oldu yukarıda, evdekiler cümbür cemaat uykuya dalmış gibi bir süre çıt çıkmadı. Öyle ki, duvarın dibinde meraktan çatladım ben gökçe gelin, sıkıntıdan hatır hutur kaşınmaya başladım ve; n’oldu bunlara yahu, dedim kendi kendime, niye sustular şıp diye?

Bir yandan da başımı kaldırmış, onları görebilecekmişim gibi yukarıya bakıyordum. Ansızın bir gürültü koptu işte o sırada, birisi kocaman bir küp heybetiyle güp diye yere devrilirken, birisi anlaşılmaz bir sesle uzun uzun böğürdü. Ardından itişip kakıştılar bir süre, yıkılıp doğruldular, belki yuvarlana yuvarlana boğuştular ve sonunda, Hicabi var gücüyle bağırıp küfrederken Elif de ağlamaya başladı. O ağlayınca, ötekinin cinleri hepten ayaklandı sanki, tuttu Elifi, eski bir post gibi duvardan duvara çarptı. Yanık bir kedi sesiyle miyavladı Elif yere düştükçe, havada uçtukça tavuklar gibi ciyakladı, ya da yerlerde sürüklendikçe körpe bir kuzu sesiyle meledi melemesine ya, öteki bana mısın demedi... Bir solukta Elifin yedi sülalesine küfrü basarken,' bir solukta da tuttu onu pencereye doğru fırlattı herhalde ki, cam şangır şangır parçalandı birden, karanlıkta tuzla buz oldu... Hatta uça uça birkaç parçası gelip benim bir karış soluma düştü de, ben yüzümü kaldırıp gene yukarı baktım.

Bakınca da, savrulup duran Elifin saçlarını gördüm gökçe gelin, yere akan yüzünü, boşlukta çırpınan kollarını, tutunacak dal arayan ellerini ve korkuyla açılmış kocaman kocaman gözlerini gördüm de artık dayanamayıp yürümeye başladım.

Avlu kapısının önünden asamı bile tıkırdatmadan geçip gidiyordum ki, durdum... Kapı aralıktı gene ve gündüzki bir çift göz gene oradan dışarı bakıyordu.

Yaklaşıp biraz daha araladım kapıyı...

Hasan’ın kardeşi yere çömelmiş, önünde de bezlere sarılmış bayat bir yufka yığını, koparıp koparıp yiyordu.

Annemle babamın ardı arkası kesilmeyen kavgalarını gördükçe, keşke dedem sağ olsaydı, diye düşünüyordum ben; sağ olsaydı keşke... Hatta, ta

gençliğinde pısırıklığının kurbanı olmamış olsaydı da dedem, Kevser'le evlenseydi ve şimdi ben gidip onlarda kalsaydım... Tıpkı Hamdiler gibi üçümüz yaşasaydık yani ve ben görmeseydim annem ile babamın kavgalarını, şak şak öten bu tokat sesleriyle hıçkırıkları duymasa ve bilmeseydim. Asık suratlı babamın yerine sözgelimi, akşamları asa tıkırtılarına yaslana yaslana dedem çıkıp gelseydi eve... Sonra, Kevser karşılasaydı onu merdivenin başında güller açan güleç bir yüzle ve dedem, onun pişirdiği bol acılı tarhana çorbasını höpürdete höpürdete içip keyifle şu köşedeki mindere çekilseydi...

Çekilseydi de, sussaydı artık orada ak sakallı bir heykel sessizliğiyle ve ona bakıp Kevser de sussaydı. İkisi, yıprandıkça anlamı derinleşen çok eski bir aşk resmi gibi akıp giden zamanın ortasında öylece dursalardı...

Onlar öyle dururken, ben de gaz lâmbasının ışığında ders çalışıyor olurdum herhalde o zaman; sayfaları huzur içinde çevirip tek tek okurdum... Dedem minderin üstünde tespih çekerdi ben okudukça, belki sakalını da sıvazlar ve kaşlarını kaldırıp arada bir usulca bakardı... Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat seslerine falan aklımı takıp da dersi mersi unutmayayım isterdi hani, çocukça hayaller kurmayayım, kurunca da dirseklerimin dibinde duran tarih kitabından uzaklaşıp gitmeyeyim ister, bu yüzden de ben ne zaman başımı kaldırıp kitaptan dışarıya kulak verecek olursam, köh köh öksürürdü.

Hiç kuşkusuz, beni mutlu ederdi onun bu tutumu; çok şükür dedem babam gibi umursamaz değil, bak her gün okula gidip gitmediğimi sorup soruşturmak bir yana, evdeki çalışmalarımla biraz ilgileniyor diye için için sevinirdim. Sevindikçe de, önümde duran tarih kitabını daha dikkatli okurdum tabii, kendimi okuduklarıma iyice verir ve eski devirlere ait hikâyelerin alacakaranlık dünyasında kaybolur giderdim... Bir olur saraydaki içağalarının, bostancıların ve kor gibi yanan cariyelerin arasında bulurdum kendimi olanca şımarıklığım ve merakımla, bir olur silah kuşanıp alelacele Kuvayi Milliyecilerle dağlara çıkardım...

Sıcak bir mayıs sonu, Ödemiş'in Hacı İlyas sırtlarında olurdum sözgelimi; yanı başımda da, Yüzbaşı Tahir Fethi dikilirdi çatılmış kaşlarıyla... Sonra Yunan askerleri gözükürdü ufukta, acemi bir keçi sürüsü gibi, tepeleri aşa aşa bize doğru yaklaşırlardı... Üstlerinde, bin bir çeşit kuş cıvıltısıyla çınlayan masmavi, ılık bir Ege göğü uçuşurdu o sırada. Bizim üstümüzdeyse, kalp atışlarımıza ve öfkemize dar gelen bir tutam mavilik...

Çevremizde, isyanıyla yeşilin bütün tonlarını tutuşturan acı mı acı böcek sesleri... Çevremizde, kendi anlamını derinleştirip duran, içi hızına erişilmez hayallerle dolu bambaşka bir bekleyiş... Sonra ardıç ve çam dallarından damlayan saklı bir umut seli çevremizde, kuşların gagalarından çıkan her sesin varıp varıp eklendiği upuzun bir umut yumağı, otların çıtırtısında patlayan belki binler, yüz binler ve milyonlarca umut çiçeği... Sonra, bütün bunların kalplerimizde yankılanan uğultusu... Sonra, bu uğultuya yüklediğimiz anlamın gözlerimizden taşıp ışıl ışıl ödemiş ormanlarına yayılışı ve yansıyıp tekrar gözlerimize yağışı... Sonra artık biraz daha yaklaşırdı Yunan askerleri ve biz, Pire'deki kayıkçıların emre boyun eğmiş yüzlerini görürdük Anadolu toprağının aydınlığında, Atina'daki berberlerin, bakkalların, sarrafların, işsizlerin ve kenar mahalle yoksullarının öldürmeye ve ölmeye teslim olmuş yürüyüşlerini, Selânik köylülerinin yorgunluk ve geçim sıkıntısından çökmüş omuzlarını, Mora sahillerindeki bol şarkılı lokantalarda bulaşıkçılık yapan delikanlıların dal gibi uzayan boyunlarını ve Makedonya Ovasındaki kızları bırakıp gelen gençlerin Ödemiş ormanlarına dağılıveren dal dal dalgınlığını görürdük...

Derken, gördüklerimiz de bizi görürdü birden ve yaklaşık beş saat sürecek amansız bir çatışma başlardı aramızda; beş saat, dağ taş inlerdi... Kuş cıvıltılarını delik deşik ederek gökyüzünü kan içinde bırakan makineli tüfek sesleri, bir yandan da Atina caddelerindeki sarrafların ışıltılı vitrinlerini yere indirirdi yani; binlerce börtü böcek sesini susturan kocaman kocaman top mermileri, bir yandan da Mora sahillerindeki lokantaların mutfağına düşerek binlerce tabağı un ufak eder; ya da kolu bacağı havada uçuşan askerlerin feryadı, Hacı İlyas sırtlarından havalanıp kanını damlata damlata ta Makedonya Ovasına gider ve oradaki kızların kalplerinde yankılanırdı... Hiç kuşkusuz, aynı dakikalarda Aydın Ovasında pamuk çapalayan kızların kalplerinde de yankılanırdı buna benzer feryatlar, aynı dakikalarda Denizli caddelerinde de yere inerdi vitrinler şangırtıyla, Uşak ve Manisa'da da yere inerdi ama, Hacı İlyas sırtlarındaki çatışma sona ermezdi...

Bir ara, Yunanın gücü karşısında çaresiz kalırdık biz; şişen namlularımız, boşalan fişekliklerimiz ve endişeli bakışlarımızla duraksayıp bir süre ne yapacağımızı düşünür, acaba geri çekilsek mi, yoksa süngü takıp gırtlak gırtlağa dövüşsek mi diye kararsızlık içinde beklerdik. Sonra, siperden sipere; "Geri çekiliyoruz!" diye bir haber yayılırdı... Yüzbaşı Tahir Fethi, buruk ve hüzünlü bir cümle kılığına girip ağızdan ağıza bütün cepheyi

dolaşırdı yani... İşte o zaman ben, bir avuç insanla birlikte Alaşehir’e doğru yola koyulmadan önce, alnımdaki terleri silip elimin tersiyle dedeme bakardım... O beni görmezdi tabii, görse de nerelerde olduğumu bilemez ve cephe gerisinde mermi sayıyormuş gibi, minderin üstünde durup dinlenmeden tespih çekerdi.

Derken, tak tak kapı çalınırdı aşağıda.

Ben, artık Kevser, dedemle evli olduğuna göre bu o değildir, diye düşünürdüm hemen. Ardında da, acaba Kevser’in yerini almış başka bir kadın olabilir mi bu, derdim içimden ve başımı kaldırıp kitaptan merakla bakardım. Dedemle birlikte Kevser de bakardı kuşkusuz o anda ve evin içinde, üçümüzün aynı noktaya bakışıyla genişleyen gergin bir bekleyiş başlardı... Sonra, duvardaki çividen sarkan bulgur kesesi de katılırdı bu bekleyişe uzayıp giden gölgesiyle, mısır koçanları, yerdeki kilimin yorgun nakışları, dedemlerin kedisi varsa onun bakışları, dedem masal biliyorsa oradaki dünyanın kuşları, dedemin alnındaki çizgilerde konaklayan yılların baharları, yazları ve kışları, başucumdaki gaz lâmbasının ışığı, ardından o ışıktan yapılmışçasına çevremizi saran titrek duvarlar, tepemizden akıp giden mertekler ve birdenbire susuşuyla Sinemacı Şerifin jeneratöründen yükselen pat pat sesleri de katılırdı da artık ben daha fazla dayanamayıp “İşte siz evlenmeseydiniz şimdi kapıyı çalan Kevser olacaktı,” demek isterdim o sırada, ama demezdim.

Desem de inanmazlardı herhalde, benim saçma sapan şeyler düşündüğümü düşünerek gülüp geçerlerdi. Belki de, gülüşünün en gevrek noktasında durup ansızın, “Demek,” derdi dedem, “evlenmeseydik şimdi kapıyı çalan babaannen olacaktı?”

“Evet,” derdim ben uzandığım yerden biraz doğrularak, “o olacaktı. Hatta o, içinde ne olduğu bilinmeyen kirli bir torbayla sokak sokak dolaşıp duracaktı...”

Derken, tak tak gene çalınırdı kapı.

“Git bak hele Hasan,” derdi dedem, “kimmiş gelen?”

Ben kalkardım hemen.

Her zamanki çabukluğuyla kalkıp Kevser de koşacak olurdu ama, “Sen dedemin yanında otur babaanneciğim,” derdim ona, “ben bakarım.

Merdiven basamaklarını bir solukta inerdim sonra, karanlıkta, kapıya doğru yürürdüm. Yürüdükçe de, kapı açılır açılmaz torbasıyla birlikte acaba

karşıma Kevser mi çıkacak diye korkuya kapılırdım belki, merdiven basamaklarını ine çıka koyulaşan karanlıkla tulumbadan taşan o derin sessizliğin arasında bir an durup yaprak gibi titrerdim. Kuşkulanırdım hatta, hemen her şeyden kuşkulanır ve yaşadıklarım ansızın başka bir anlama bürünüverecekmiş gibi yok yere telâşlanırdım.

Derken, birazcık cesaretlenerek; “Kim o?” derdim ağzımın içinde eriyip giden cılız bir sesle.

Dışarıdan yanıt gelmezdi tabii.

Fakat eşiğin dibinde bekleyen her kimse onun soluk alıp verişlerini duyardım ben, belki de yüzümde hisseder ve kendi kendime, yoksa gerçekten Kevser mi oradaki, derdim. Kevser hâlâ sokak sokak dolaşıp kapıları, pencereleri tıklatıyorsa o halde yukarıda, dedemin yanında oturan kadın kim, derdim. Sonra, acaba ben gene olur olmaz hayallere mi kaptırdım kendimi, derdim. Sonra, hayatın bu kadar karışık görünmesinin sebebi yoksa inanılmaz derecede basit oluşundan mıdır, derdim. Hatta bir ara, benim yerime Kevser inip gelseydi aşağıya şimdi kendisiyle mi karşılaşacaktı yani, diye de düşünürdüm.

Ardından da, soluğumu tutup yavaşça açardım artık kapıyı.

Bir de bakardım ki, dağılıp giden çıngırak sesinin ortasında kapkaranlık bir Hamdi! Hamdi olmasına Hamdi ya, pis pis sırıtmıyor nedense, kitabını koltuğunun altına kıstırmış, öylece dikiliyor.

Sevinirdim herhalde onu görünce.

“Hoş geldin,” derdim.

“Hoş bulduk,” der ve eklerdi; “ders çalışalım mı?”

“Çalışalım,” derdim.

Hiç kuşkusuz memnun olurdu. Olurdu olmasına ya, nedense pis pis sırıtmazdı gene, gözlerini yüzüme dikip sürekli susardı... Sürekli yutkunurdu bir şey diyecekmiş de diyemiyormuş gibi karanlıkta iri iri.

Sonra merdiveni çıkardık birlikte, hiç konuşmadan, dedemle Kevser’in yanına varırdık.

Hamdi’ye, “Sen misin o?” diye sorardı dedem ve o hiç tereddüt etmeden, “Benim,” derdi. Dedem, beklediği yanıtı almış gibi minderin üstünde başını sallardı bir süre, sakalını sıvazlar, belki kaşlarını kaldırıp şöyle bir bakar ve düşte patlayan kayıp bir mavzer uzaklığıyla köh köh öksürürdü.

Derken, odun kütüğünün tepesinde cızırdayıp duran gaz lâmbasının yanına boylu boyunca uzanıp ders çalışmaya başlardık biz; sayfaları aynı anda, aynı hızla çevirip sessizce okurduk. Gelgelelim bu sırada Hamdi'nin canı sıkkın olurdu biraz; gözleri arada bir sayfaların başköşesinde oturan padişah, sadrazam ve asker resimlerine takılırdı... Belki görmezdi ama, dalgın dalgın bakardı onlara... Bu yüzden de, ben sayfanın son satırına geldiğimde o hâlâ ortalarda bir yerde pinekliyor olur, sonra da kalan bölümü atlayarak benimle birlikte fırt diye çabucak sayfayı çeviriverirdi. Okumaya başladığımız yeni sayfada gene dalardı tabii, gözleri gene kelimelerin üstünden sekerek resimleri bulur ve boş boş, dakikalarca bakardı... Aslında resimleri değil de, resimdekilerin yaşadığı dönemleri görürdü sanki ve suratsız adamlarla dolu köhne iki kahvesi, izbe birkaç dükkânı, bir camisi ve Şerifin insafsızlığına teslim edilmiş uyduruk bir sinema salonu dışında kayda değer hiçbir şeyi bulunmayan bu kasabadan kaçıp da oralarda yepyeni bir hayata başlamak istercesine sipahilerin at kokularına dalıp çıkardı sürekli, yeniçeri ocaklarının karmaşasında gezinir, ola ki o devirde yaşayanların bile akıl erdiremedikleri saray entrikalarına da bulaşır, harem kapılarının önünde bir görünüp bir kaybolan cariyeleri sakızların içinden çıkan yarı çıplak aktrislere benzeterek bin bir umutla volta atar, sonra da benim peşimden başka bir sayfaya geçip yavaşça okumaya devam ederdi.

Kevser'in getirdiği bir tepsi dolusu patlamış mısıra bile dönüp bakmazdı o sırada, alırsa hatır için belki birkaç tane alır, onları da ağzının bir köşesinde tıpkı dedem gibi saatlerce gevelerdi. Nesi var bunun böyle derdim ben içimden ona bakıp, neden suskundur karasevdalılar gibi, kaşları neden kalkmaz bir türlü, yüzü neden gülmez?

Bilemezdim kuşkusuz.

Üstelik, soramazdım da.

Sonra, bilemeyişimin üstünden dakikalar, soramayışımın üstünden saatler geçerdi de hep birlikte gecenin ortasına doğru varırdık biz; Alaşehir civarına çekilen Kuvayi Milliyeciler dağları aşa aşa yorulurdu artık, padişahlar sırmalı kaftanlarını sürükleyerek harem kapılarının ağzında kaybolur, çevremizde cirit atıp duran sipahiler atlarından iner, yeniçeriler ya gidip sur dibinde, ya devirdikleri aş kazanlarının başında, ya da pala bıyıklı fısıltılarının içinde toplanıp uykulu gözlerle bekleşir ve resimlere bakıp bakıp da hayalimizde canlandırmaya çalıştığımız can çekişen atlar, inleyen

yaralılar, tökezleyen kişnemeler, ay ışığında parıldayan kan gölleri ve birbirini kesip biçen keskin naralarla dolu savaş alanları ansızın tenhalaşırdı...

Bu arada dedem de köşedeki minderin üstünde çoktan uyumuş olurdu tabii, cephede tek başına kalmış da hâlâ direnişini sürdürüyormuş gibi, sakalını titrete titrete horlardı. Eline bir makineli tüfek geçirip her yeri yaylım ateşine tutardı yani, kimseye göz açtırmazdı. Gerçi, dedemin yanı başına kıvrılıp uyumuş olan Kevser hiç duymazdı bu silah seslerini, duymayınca da ölmezdi... Hamdi'yle ben de ölmezdim elbette, gaz lâmbasının yanına boylu boyunca uzandığımız için kurşunlar başımızın üstünden cıvlar cıvlar geçerdi... Böylece, boş yere ateş eder dururdu dedem, o anda rüya falan görüyorsa belki de olsa olsa ancak oradakileri vururdu.

Rüyasında, aradan bunca uzun yıl geçmesine karşın hâlâ Uşak önlerinde gezinirdi sözgelimi; Çivril Sivaslı hattı boyunca ay ışığıyla birlikte akıp giden kağnı katarlarının peşinden yürüyerek alelacele ıssız bir meşe ormanının derinliklerine dalardı... Ayaklarına çarık geçirmiş yarı çıplak askerler olurdu orada, çizmelerini gırç gırç öttüren göğüsleri çapraz fişekli efeler, dağlardan devşirilmiş ünleri kendilerinden büyük kapkaranlık haydutlar, uzanan avuçlara ufalaya ufalaya çökelek bölüştüren üşümüş kadınlar, başlarındaki kalpakları birer umut meşalesi gibi taşıyan Kuvayi Milliyeciler, kara kara kaygılar, düşünceler ve birbirini besleyen şüpheli söylentiler olurdu...

Derken, "Alaşehir düştü!" diye batıdan acı bir haber gelir, gelir gelmez de hemen her yere yayılırdı. Herkes ne yapacağını bilemezdi o sırada, telâşa düşerdi meşe yapraklarına vurdukça parlayan ay ışığı, efeler yere çömelip düşüncelere dalar, kıyıda köşede bekleyen kağnılar olanca yorgunlukları ve yükleriyle birlikte şöyle bir kıpırdar ve uzak uzak uzanan tepeler Kuvayi Milliyecilerin tasalı bakışlarında bir parlayıp bir sönerdi... Dedem de daha ötekiler davranmadan, gitgide ağırlaşan çocukluğuyla birlikte elindeki makineli tüfeği ta Afyon kayalıklarına taşırdı hemen... Sonra, gecikmişliğin verdiği bir telâşla namluyu orada karanlığa doğrultur ve dişlerini sıkıp sakalını titreterek yaylım ateşine tekrar başlardı. Öyle ki, bir anda delik deşik olurdu gece, Uşak'taki ay ışığı meşe yapraklarından sekip Afyon kayalıklarına da vuruyorsa un gibi öğünürdü... Tetiğin üstüne yumulan dedemin işaret parmağı, bir türlü kalkmak nedir bilmezdi artık ve cephane

sandığındaki şeritler gecenin bir ucundan öteki ucuna şakır şakır akarken, zaman kayalıklarda uzun zaman uğuldardı...

Sonunda, Akarçay boylarından çıkıp gelen çatık kaşlı bir nöbetçi, parmak uçlarıyla dedemin omuzlarına pıt pıt vurarak; “Kes şu ateşi kes!” derdi. Keserdi dedem.

Yerlere patlamış mısır gibi saçılıveren mermi kovanlarının üstünde sinirli sinirli gezindikten, başını sallayıp birkaç kez kalpağını düzelttikten ve dönüp ansızın çakmak çakmak baktıktan sonra ellerini arkasına bağlayarak; “Sen ne yaptığını sanıyorsun böyle ha?” diye çıkışırdı nöbetçi.

Dedem susardı.

O susunca nöbetçi, yetmiş küsur yıldır başında duran kalpağı bir kez daha düzelterek dik dik bakar ve gene sorardı; “Söylesene be adam, ne yaptığını sanıyorsun böyle?”

Kem küm ederdi dedem, ederken de gecenin öteki ucunu gösterirdi parmağıyla...

Nöbetçi, bıyıklarını sıvazlayarak bir süre bakardı onun gösterdiği noktaya ve; “Anladım anladım,” derdi sinirli bir sesle, “düşmana ateş ediyorsun.”

“Evet,” diye heyecanla atılırdı dedem, “evet düşmana!” Öteki başını iki yana sallayarak; “İyi, ama düşman yok ki artık,” derdi, “buralarda düşman diye bir şey kalmadı ki... Senin dediğin, yetmiş küsur yıl önceydi! Bunca yıl sonra çenesi düşük bir makineli tüfeğin başına geçip ateş etmek de n’oluyor şimdi?”

Dedem şaşardı tabii, parmağı hâlâ tetiğin üstünde, bakakalırdı. “Hadi bakalım çek arabanı,” derdi nöbetçi elini sallayarak sertçe, “gece yarısı ortalığı velveleye verip de şehitlerin rahatını kaçırma!” Boynunu büküp usulca mevzilendiği yerden kalkardı artık dedem ve eğilip makineli tüfekle cephane sandığını da sırtlanacak olurdu ama, öteki; “Onları götürme,” derdi birden, “bırak kalsın... Bakarsın günün birinde gene gerekir!”

Peşinden de eklerdi; “Bir daha gelme sakın, tamam mı? Akranlarına da söyle, akıllarına estikçe çıkıp çıkıp gelmesinler senin gibi! Ben hâlâ nöbetçiyim buralarda bilesiniz, şehitlerin rahatını kaçırdığınızı görürsem gözünüzün yaşına bakmam, bacaklarınızı kırarım!”

“Peki, peki,” derdi dedem ve karanlıkta, öksüre tıksıra, aşağılara doğru yürürdü... Çocukluğuyla birlikte uzayıp giden ağustosböceklerinin seslerine

tutuna tutuna kayalıklardan inerdi sonra, oradan Sandıklı’ya, Sandıklı üzerinden Dinar’a, Dinar’dan da Çardak’a gelirdi... Yorulurdu artık adamakıllı, ayakları birbirine dolanmaya, sakalı titremeye ve soluğu hırıl hırıl ötmeye başlardı da, asfaltın kenarına oturup biraz dinlenirdi. O sırada, şehirlerarası otobüsler gelip geçerdi yanı başından camlardan bakan hayal meyal yolcularıyla... Karanlığın içinde, ısrarcı bir matkap gibi uğuldarlardı ve farlarının ışığı dedemin yüzüne vururdu arada bir; yani titreyip duran yorgun bir sakal, yarı uykulu yolcuların gözünde bir görünüp bir kaybolurdu...

Dedem orada oturup öylece dinlenirken, biz de Hamdi’yle hâlâ ders çalışıyor olurduk tabii... Üstelik, Hamdi’nin canı hâlâ bir şeylere fena halde sıkkın olurdu ve artık ben daha fazla dayanamayıp; “Senin neyin var böyle?” diye sorardım.

“Yok bir şeyim,” derdi o.

“Var var,” diye diretirdim ben, “boşuna saklama.”

Susardı garibim boynunu büküp, yutkunurdu.

“Dedem duyacak diye hiç korkma,” derdim bu kez ben; “o kimbilir nerelerdedir şimdi, hadi anlat!”

O gene susardı kuşkusuz ben biliyorum, minderin üstünde uyuklayan dedeme bakıp ikide bir gene yutkunurdu.

Sonra, benim içimi de bir sıkıntı basardı o sustukça ve; “Hadi anlat,” derdim sesimi buyurgan bir tona sokarak,’ “anlatırsan açılırsın.”

“Annemle babam...” derdi usulca.

“N’olmuş onlara?” diye merakla sorardım.

“Hemen her gece, ama her gece kıyasıya kavga ediyorlar,” derdi Hamdi.

Ben nedenini sorunca da, kimseciklerin bilmediği korkunç bir masaldan söz edercesine; “Şu ev hikâyesi yüzünden,” derdi. Derken de ağır ağır dili çözülürdü artık ve olup bitenleri, tıpkı bir film gibi anlatmaya başlardı. Bu filmde, geçimini duvarcılıkla sağlayan sinir küpü mü sinir küpü bir baba olurdu tabii yampiri yürüyüşüyle, kaderim diye onun kaderini yaşayan uzun boylu ve zavallı bir anne, babası tarafından çok sevilen küçük bir çocuk, Hamdi adında bıyıkları yeni terlemiş dalgın bir genç, bir de herkesin ezbere bildiği, ama kimsenin varıp kapısından giremediği hayali bir ev olurdu... Sonra Hamdi adlı gencin biri odunculuk yapan, biri kahvelerde sabahlara

dek kumar oynayan, biri yıllardır evinin önünde hiç kıpırdamadan oturup duran ve ikisinin de ne işle meşgul olduğu anlaşılamayan beş dayısı olurdu bu filmde, birkaç konu komşu, arada bir bazı sahnelerde görünüp kaybolan eli torbalı bir kadın ve onun ardı sıra gezinip duran birkaç köpek olurdu...

Nedense, oyuncuları belli olan bu filmi Sinemacı Şerifin salonunda kaçak seyretmiş de hangi yarısını gördüğünü kestiremiyormuş gibi, anlatmaya nasıl ve nereden başlayacağını bir türlü bilemezdi Hamdi; lâfı dakikalarca eveleyip geveler, film kopmuş gibi bir noktada ansızın susar, yüzünü çevirip endişeyle dedeme bakar, o sırada belki Sinemacı Şerifin sakallı haliyle karşılaşmışçasına ürperir, sonra da konuya girip gönülsüzce sözü tekrar şu hayali eve getirirdi.

Zaten filmdeki bütün sorun da, bir gün o evin hayal dünyasına inşa edilmesiyle başlardı. Zavallı anne bir yandan iki çocuğuyla, bir yandan da işiyle gücüyle uğraşıp dururken geleceğini birdenbire o eve bağlardı sözgelimi, artık o evin dışında hiçbir şey düşünemez ve düşleyemezdi. Sırılsıklam sevdalanırdı sanki ona, aklına estikçe hayal eder, belki tatlı tatlı gülümser ve gözlerinin önünde canlanıveren bu evin karşısında boynunu bükerek ikide bir ah üstüne ah çekerdi. Hiç kuşkusuz, bir an önce kavuşmak isterdi ona, kapılarını defalarca açıp kapamak, pencerelerinden defalarca dışarıya bakmak, mutfağında fokur fokur tencere kaynatmak ve her yerini ayna gibi pırıl pırıl silip süpürdükten sonra odalardan birine sırtüstü uzanıp doyasıya yatmak isterdi. Bu nedenle de, “Ne zaman yapacaksın?” diye karşısına dikilip ısrarla sorardı kocasına. Kocası olacak o yampiri yürüyüşlü adam da, o sordukça taş olup susardı nedense ve öteki o sustukça sorardı ve rengârenk boncuk dizileri saçılırdı sonra yerlere, gözyaşları dökülür, dökülen gözyaşlarının üstüne kıvılcım gibi parlayan öfkeli kelimeler düşer ve nerede duracağını şaşıran gaz lâmbasının ışığı altında bir büyüyüp bir küçülen iki gölge, birbirleriyle didişerek o odadan ötekine sabahlara dek gezinirdi; ve gölgelerden biri, şu evi ne zaman yapacaksın söyle bakalım dedikçe öteki sürekli vururdu ve vururken de, işte sana ev derdi tokadı gösterip; hani, derdi beriki yanaklarından fışkıran alevlerin arasından bakarak ve öteki, işte derdi tekmeyi savurup; teneşire gelesin e mi, diye haykırırdı beriki bu kez ve öteki, işte lan sana ev derdi yumruğunu balyoz gibi indirip ve zavallı anne can havliyle kaçardı sonra, kapıdan kapıya yel gibi süzülür, merdiven basamaklarını buruşuk bir gölge halinde tıpır tıpır iner ve sesini soluğunu kesip ansızın bir köşeye saklanırdı belki ama, öteki hemencecik bulurdu onu; kocaman bedeniyle karanlığı yara yara varıp

karşısına dikilir, saçlarını yakalayıp bileğine dolar ve gecenin orta yerinde bir o yana bir bu yana, takır takır sürüklemeye başlardı...

O sırada gece uzadıkça uzardı tabii, karanlık derinleşirdi ve uğuldayıp duran rüzgâr susardı dışarıda, köpekler, böcekler ve horozlar susardı... Ağaçlar konuşuyorsa fısıl fısıl onlar da susardı belki, hatta taşların duruşu, kerpiç duvarların bakışı, sokakların kıvrıla büküle akışı ve kapının üstündeki çıngırağın susuşu da susardı... Öyle ki, ıpıssız kalırdı yeryüzü ve geçimini duvarcılıkla sağlayan babayla zavallı anne, yorgunluklarının en uç noktasında durup soluk soluğa saatlerce bakışırlardı.

Sonra Hamdi, kırılmış çay bardaklarına rastlardı evin içinde, oraya buraya takılıp kalmış bitkin başörtülerine, kopuk düğmelere, takla atmış sandalyelere, merdiven basamaklarında gezinen kulpu eğri cezvelere ve çatlak tabaklara rastlardı da, soran gözlerle annesine bakardı olup bitenlerden habersizmiş gibi.

Bakardı bakmasına ya, ağzını açıp da anne tek kelime söylemezdi ona; yer yer çürümüş yüzüyle birlikte bakışlarını da kaçırıp susardı. Bir de içini çekerdi çekerse...

İşte o zaman, hem her anı mutsuzlukla dolup taşan evlerinden, hem de kasabadan kaçıp kurtulmayı düşünürdü Hamdi ve sakızların içinden çıkan yarı çıplak aktris resimlerine hep hüzünlü bir ruhla gizli gizli değil de heyecanlı bir tebessümle rahatça bakabileceği, hatta onları canlı canlı yürüyorken, kahvaltı ediyor, giyinip soyunuyor ve kendisiyle şakalaşıp konuşuyorken görebileceği sıcacık bir yer hayal ederdi; tokat sesleriyle hıçkırıklardan uzak, köpek havlamalarının gelip bulandıramayacağı, okul dönüşü hemen her gün hey Allahım şimdi ne yiyeceğim demelerden arınmış bir yer... Üstelik de bütün Hamdiler yamasız pantolon giyerdi orada, bütün Hamdiler okula gülümseyerek gider, eve gülümseyerek döner, babalarıyla annelerine sabah akşam sarılır, onların sıcaklığını ta kalplerinde hisseder ve bu sıcaklıkla durup dinlenmeden sarhoş olurlardı ama Hamdi onların arasına katılamazdı. Ne yapsa gidemezdi yani, gitmek için bir yol bulamazdı.

Bulamayınca da, keşke dedem sağ olsaydı diye düşünürdü; sağ olsaydı keşke... Hatta...

Sabahlan, hemen her şeyi sarıp sarmalayan inanılmaz bir tedirginlik başlıyordu evde.

Elif geceleyin nerede yıkılıp kalmışsa orada oluyor, gün ağarınca yavaşça kalkıyor, mavi sırlı çaydanlığı bulup ateşe koyuyor, tahta dolabın karanlığından biraz tulum peyniri çıkarıyor, sonra da gidip sendeleye sendeleye aynı yere, aynı şekilde tekrar oturuyordu. Akşama dek oradan kalkmıyordu artık, günden güne tembelleşip işten güçten uzaklaşan ellerini dizlerinin üstünde unutuyor, Kevser torbasını sürükleye sürükleye merdivenleri çıkıp gelecek olursa yüzünü çevirip hayalet görmüş gibi şöyle bir bakıyor ve tek kelime konuşmadan donuk gözlerle gün boyu susuyordu.

Sesini sessizce, geceleri patlayacak kavgalara biriktiriyordu sanki.

Hicabi de sedirin üstüne bağdaş kurup onu izliyordu saatlerce; kaşının tekini havaya kaldırarak gözlerini kısıp peş peşe sigara yakıyor, boğulurcasına çekiyor ve dumanların ortasında bir görünüp bir kaybolan başını ağır ağır sallayarak kendi kendine homurdanıyordu. Nice sonra baş sallayıp homurdanmaktan yoruluyordu tabii, belki de bıkıyor ve gözlerini gelişigüzel bir noktaya umutsuzca dikip tıpkı Elif gibi o da susuyordu... Dizine dökülen sigara küllerini bile görmüyordu işte o zaman, Hasan'ın bir bardak çay içip sessizce okula gidiyorum diye evden çıktığını, gönülsüz adımlarla ikindiye doğru döndüğünü, sonra ortalıkta garip garip gezinip duran kardeşinin elinden bir baba şefkatiyle tutup avluya çıktığını ve bütün bunlar olup biterken Elifin hâlâ aynı yerde aynı şekilde oturduğunu, bir yandan da için için ağladığını görmüyor ve bilmiyordu.

Karı koca öylece, sabahtan akşama dek susuyorlardı.

Hatta uzunca bir süredir hiç söz edilmemesine karşın evde konuşup gülmek yasaklanmış gibiydi; kimse gülmüyordu artık, küçük çocuğun dışında kimse yüksek sesle konuşmuyor, hemen herkes ucu bucağı kestirilemeyen derin bir sessizliğin ortasında ağır ve bıkkın hareketlerle devinip duruyordu...

Gene de bütün konular enine boyuna saatlerce konuşulup tartışılıyormuş gibi, tuhaf bir uğultu vardı odaların içinde; havada uçuşup duran binlerce kelimenin tadı, merdiven basamaklarında salkım saçak uzanan cümlelerin burukluğu ve ağırlığı vardı. Hicabi'yle Elif, çocuklara fark ettirmeden kendi aralarında gizlice konuşuyorlardı sanki; dillerinin ucunda biriken kelimeleri duruşlara döküyor, bakışları akıtıyor, sessizliğin yüzüne yazıyor, sonra da onları okuyup okuyup ya hüzünle iç çekiyor, ya da başlarını sallıyorlardı. O sırada çocuklardan biri kendini tutamayıp da herhangi bir şeye gülecek olursa, Hicabi, dünyadaki her işi hallettik de sıra kikirdemeye mi geldi

dercesine, gözlerini ağartıp ters ters bakıyordu. Gülen Hasan'sa başını eğip hemen susuyordu tabii, ders çalışıyorum diye o sırtı siyah ciltli kocaman defteriyle kalemini alıyor ve gaz lâmbasından yayılan ışığın en uç noktasına gidip somurta somurta bir şeyler yazmaya başlıyordu.

Zaten somurtmak, tekrarlana tekrarlana dört kişilik bir geleneğe dönüşmüştü artık; ikide bir bir kalbur dolusu enik doğurup onları kaşla göz arasında büyüten, sonra da peşine takarak odadan odaya kasıla kasıla yürüyen kedi bile evin havasına kaptırmıştı kendini; nedense eskisi gibi çenesini bir karış ayırarak miyavlamıyor, bıyıklarının boyunu aşmayan hüzünlü bir mırıltıyla gidip duvarın dibine çöküyor ve buza kesmiş bakışlarla, hiç bıkıp usanmadan saatlerce Hicabi'yi süzüyordu. Elif hesabına çalışan, kedi kılığına girmiş bir görevliydi sanki; belli bir uzaklığı koruyarak Hicabi'nin hemen her davranışını kontrol ediyor, art arda ateşlediği sigaraları sayıyor, homurtuları ölçüp biçiyor, sonra da bütün bunlardan kedi aklıyla çıkardığı sonuçları hafif mırıltılarla boşluğun sırtına yükleyerek odanın öteki köşesinde oturan Elife gönderiyordu. Elif de bu mırıltıları işittikçe başını sallıyordu sürekli, gelen haberleri belki tutup bir de kendisi yorumluyor, yorumu doğrultusunda yaşayacağı kavga dolu geceleri düşünüyor, şaklayacak tokatları hayal edivor ve kendi kendine, neredeyse kedininkine benzer bir sesle usulca mırıldanıyordu.

Fakat Hicabi ne kediyi, ne de Elifi görüyordu.

Daha doğrusu o, hiçbir şeyi görmüyordu artık.

Köy köy dolaşıp duvar örmekten de vazgeçmişti.

Bu yüzden, onu aramak için haftada bir bazı adamlar çıkıp geliyordu ovadan; toz içinde yüzen portakal sarısı traktörlerin tepesine iğreti birer kuş gibi tünüyorlar, uçmasın diye şapkalarını kulaklarına kadar geçirip siperleri kaşlarının hizasına indiriyorlar ve yere göğe sığmayan korkunç gürültüleriyle birlikte ceketlerini rüzgârda savurta savurta önce çınarlı kahveye uğruyorlardı. Baskına gelmişçesine hızla iniyorlardı hemen, hâlâ traktörün tepesindelermiş de karşılarından ha babam rüzgâr esiyormuş gibi yalpalaya yalpalaya kapıya varıyorlar ve soğuktan kıpkırmızı kesilen burunlarını içeriye uzatıp soruyorlardı; "Hicabi ustayı arıyoruz, acep neresindedir?"

"Nerede olacak," diyordu kahvedekiler, "kuluçkaya yattı artık o, evdedir."

“Peki,” diyordu adamlar.

Der demez de, koşup alelacele tekrar üşüşüyorlardı traktörün tepesine ve kocaman tekerlekli salkım saçak bir gürültü halinde, birbirleriyle bağıra çağıra konuşup şapkalarının siperini sivri birer gaga gibi sallayarak hatta kimi zaman tokuşturarak bayırı tırmanmaya başlıyorlardı. Belli belirsiz dalgalanan morarmış yüzlerini çamurlukların üstünden yere sarkıtarak gelip geçenlere Hicabi’nin evini soruyorlardı bir yandan da, sokaklardan birine kıvrılıp ansızın gözden kayboluyor, belki oralarda birkaç kişiye daha soruyor, derken topraktan fırlamış dev dişlerine benzeyen o bıçak sırtı taşlarla kaplı yerde gene beliriyor ve kendi uğultularına bata çıka ta kasabanın öteki ucuna kadar varıyorlardı.

“Hiç olur mu Hicabi Usta?” diyorlardı çıngırak sesinin ortasına dikilip hep birlikte; “senin bu yaptığın ustalığa sığar mı?”

“N’olmuş ki,” diye şaşakalıyordu Hicabi, “ne yapmışım ben?” “Daha ne yapacaksın yahu,” diyordu gelenler; “bizim bir ayağımızı hamurda, bir ayağımızı çamurda bıraktın da çektin geldin!”

Hicabi, o sırada neden söz edildiğini bilmiyormuş gibi susuyordu bir süre, dudaklarını dişleye dişleye, pörtlek gözlerle adamların yüzüne bakıyordu.

“Hadi hemen hazırlan,” diyorlardı sonra ona, “götürüyoruz seni!”

“Yok,” diye diretiyordu o kayıp bir sesle, “gitmem!”

“Neden?”

“Nedeni medeni yok işte, gitmem!”

Kollarına girip kafalarını geriye yıkarak, gökyüzüne doğru geniş geniş sırıtıyorlardı birden; “Hadi hadi nazlanma artık, gidiyoruz!” “Yok yok,” diyordu Hicabi adamların elinden kollarını kurtarıp; “o iş bitti bundan böyle arkadaşlar, boşuna üstelemeyin, gitmem!” “Ama onca malzeme orta yerde yığıldı kaldı,” diye ısrar ediyordu ötekiler ellerini iki yana açıp geriye kaykılarak; “hem senin yorganın da bizde hâlâ biliyorsun, su terazinle malan da bizde...”

“Kalsın,” diyordu Hicabi, “neyim varsa orada sizin olsun. Ya da bir fukaraya veriverin gitsin... Ben duvar örmeyeceğim artık, örmüyorum ve usta musta da değilim!”

Adamlar, avuçlarının içinde hâlâ kırmızılığı geçmeyen burunlarını sıkıntıyla ovalayıp öylece kalakalıyorlardı tabii ve ne yapacaklarını kestiremeden uzun süre kapının Önünde dikiliyorlardı. Göz göze gelip Hicabi’deki bu ani değişikliği kendi aralarında sessizce tartışıyorlardı bir bakıma, belki her yönüyle yorumluyor, kökenine inmeye çalışıyor, gene de sonuçta hiçbir şey anlayamadan çaresizlik içinde bakışıyorlardı.

Sonra, traktörün homurtusunu duyan Celil çıkıp geliyordu yanlarına; beyaz iç donunu ağarta ağarta kalabalığın çevresinde sessiz bir tur atıp Hicabi’nin karşısında duruyor ve ötekilerle birlikte ovadan gelmiş de traktörün tepesinden yeni inmiş gibi, çaresizlik içinde o da bakmaya başlıyordu. Onun ardından, uzaktaki evlerin uzak pencerelerinden birkaç kişi daha bakıyordu Hicabi’nin yüzüne sanki, avlu kapısının önünden asa tıkırtılarını döke saça birkaç kez gelip geçen ak sakallı bir dede, birbirini kovalayan bulanık birkaç köpek, birkaç çocuk ve birkaç adım ötede bir görünüp bir kaybolan Kevser de bakıyordu da artık gitgide bunalıyordu Hicabi, pörtlek gözlerini yere indirip usulca kıpırdanıyor ve içeri girmeye niyetliymişçesine ansızın yarım adım geri çekiliyordu.

Adamlar ceplerine davranıp alelacele para cüzdanlarını çıkararak; “Peki,” diyorlardı o sırada, “madem gelmiyorsun, hiç değilse hesabı görelim!”

“İstemem,” diyordu o, “borcunuz falan yok bana.”

“Hiç olur mu yahu,” diye üsteliyordu ötekiler, “onca gün çalışmışlığın var, söyle kaç yevmiye ediyorsa ödeyelim!”

“Yok,” diyordu Hicabi gene, “bana bir kuruş borcunuz vok!”

Celil ansızın öksürüyordu işte o sırada, gözlerini belerte belerte öksürüyor, belki dikildiği yerde kıpırdanıyor ve kaşlarım bir çift kılıç gibi şakır şukur oynatıyordu ama, Hicabi onu hiç görmüyordu.

“Hadi uğurlar olsun,” diyordu elinin tersiyle para cüzdanlarım hafifçe iterek, “kusura bakmayın!”

Traktör ağır ağır uzaklaşıyordu sonra, coşkusunu yitirmiş gücenik bir gürültüyle bayır aşağı inip gözden kayboluyordu da, elini bacağına şaak diye vurup öfkeyle; “Vallahi sen delisin enişte,” diye homurdanıyordu Celil, “ayağına gelen onca parayı teptin!”

Susuyordu Hicabi.

“Bu kadarı da fazla artık,” diye sürdürüyordu öteki, “sana kaç kere işaret ettim, ama bir türlü anlamadın!”

Gene susuyordu Hicabi, çevresinde peşrev çekecekmişçesine dolanıp duran Celil’in yüzüne Elifi görmüş gibi bir an uzak uzak bakıyor ve boynunu büküp sessizce içeri giriyordu. Giriyordu girmesine ya, çok geçmeden bu kez de bir karış suratlarıyla alacaklılar çalıyordu kapıyı... Onun evde olduğunu bildikleri için, belki üç beş kuruş koparabiliriz umuduyla artık hemen her gün gelip gidiyorlardı, Hatta, kimi zaman aralarında sözleşmiş gibi aynı anda geliyorlar, kapının önünde birikiyorlar ve ne yapacağım şaşıran Hicabi’ye durup dinlenmeden ecel terleri döktürüyorlardı. Üstelik bu adamların, bir süre çene çalıp da eli boş döneceklerini anlayınca, lâfı evire çevire şu ev hikâyesine getirmeleri de apayrı bir dertti. Borcunu zamanında ödemiyor diye bu yolla Hicabi’den intikam alıyorlardı sanki, yüzüne alttan alta alay eden incecik bir gülümsemeyle bakarak; “Eee, cümle âleme anlatıp durduğun şu evi ne zaman yapıyorsün bakalım?” diye soruyor, ardından da, “Yap artık yap,” diyorlardı, “çok geç kaldın...” Hicabi, ulan her gece Elif yetiyor zaten, gündüzleri de siz kafa ütülemeyin diyemiyordu tabii onlara, yalnızca susuyor ve gözlerini olup bitenleri karşı avludan seyreden Celil’e dikip öylece bakıyordu.

İkide bir tekrarlanan bu tatsız karşılaşmalardan kurtulmak için ova köylerine inip gene yarım bıraktığı duvarları örmeye devam edecek gibiydi sanki. Ne var ki öyle yapmadı Hicabi, kapı kuşluk vakti gene acı acı yumruklandığında Elifin gözlerini zorla yakaladı ve ona neredeyse yalvarırcasına, dakikalarca baktı... Elif, küçücük bir çocuğunkini andıran bu telâş ve korku dolu bakışları görmezlikten geldi önce, hınzırlığından, yüzünü duvarın yüzüne çevirip öfkeyle sustu. Susmakla da kalmadı hatta, oyuncakları kırılmış hırçın bir çocuk kılığına bürünerek düpedüz somurttu ve o durumda belki hiç kıpırdamadan uzunca bir zaman beklemeyi de düşündü ama, kapının sesini duyar duymaz pısırık bir kediye dönüşen kocasının acı çekmesine yüreği daha fazla elvermedi.

“Peki,” dedi usulca; “peki, ben bakayım...”

Kalkıp baktı sonra, kapıya üşüşen alacaklılara her seferinde yüzündeki çürükleri göstermemeye gayret ederek; “Hicabi evde yok,” dedi. O sırada Hicabi, gelenler boyunlarını ta ikinci kata kadar uzatıp da içeriyi göreceklermiş gibi sedirin üstünde büsbütün küçülüyor, kafasını

omuzlarının arasına gömüp sesini soluğunu kesiyor, hatta o anda elinde sigara varsa alelacele söndürüyor ve oda kapısına doğru hafifçe eğilerek aşağıdaki konuşmaları dinlemeye çalışıyordu.

“Nereye gitti peki?” diye soruyordu gelenler, merdiven basamaklarını tırmanırken eriyiveren küskün sesleriyle.

“Vallahi bilmiyorum,” diyordu Elif, “sabahın köründe çıktı gitti...”

“Bizim para için bir şey demedi mi?”

“Demedi...”

“Ne zaman döner peki?”

“Belli olmaz...”

“Gene ova köylerine inmiş olmasın?”

“Bilemiyorum, belki de inmiştir...”

“Şu anda evde yok yani?”

“Yok... “

“Yani biz, kendi paramızla rezil oluyoruz?”

Susuyordu Elif, hiç kuşkusuz yüzünü yere eğip yavaşça yutkunuyor, içinden de; “Yaktın beni Hicabi,” diyordu, “yaktın...”

Derken, sonraki günlerde oldukça bitkin bir sesle dışından da söylemeye başladı bunu. Dahası, parmağını bir köşeye sinen Hasan’la kardeşinin yüzünde çarçabuk gezdirerek; “Sen yalnızca beni değil ey pörtlek gözlü mahluk, şu körpeleri de yaktın!” diye bas bas bağırdı. Ne var ki, Hicabi, kendisini alacaklılarla yüz yüze gelmekten kurtardığı için midir nedir, pek öfkelenmedi ona, başını yerden kaldırıp arada bir üzüntüyle baktı baktı sustu.

Sonunda; “Ben yoruldum artık,” dedi Elif, “Hicabi evde yok diye her gün boş yere yemin edip durmaktan da bıktım usandım!”

“Ne yapacağız ya?” diye homurdandı Hicabi.

“Ne yapacaksan yap,” dedi öteki, “madem bana evde yok dedirtiyorsun, hiç değilse çek git bir yerlere!”

“Nereye?”

“Ne bileyim ben, çarşıya git sözgelimi, bağlara git, dağlara git, hangi cehennemin dibine gidersen git de beni yalan söyleyip durmaktan kurtar!”

Sustu Hicabi, dizlerinin dibindeki sigara paketini, üstündeki çakmağı ve duvardaki şapkasını alıp gidecekmiş gibi bir an kıpırdandı. Gözlerinden bağların yeşilliği geçti yani öbek öbek, dağlar geçti, sokaklar, sokakların peşinden sokakların varıp ulaştığı koskoca bir çarşı, çarşıdan sıra sıra dükkânlar, gürültülü kahveler, insanlar ve birbirine karışan seslerle ışıltılar geçti geçmesine ya, o başını çevirip kapıya bile bakmadı.

“Gitmiyorum!” dedi sonra.

Ardından da, Elif e yalan söyletmekten büyük bir zevk alıyormuş da onu yalnızca bu ayakta tutuyormuş gibi, sırtını hasır yastığa vererek sedirin üstüne büsbütün yayıldı... Artık gün boyu inanılmaz bir keyifle çenesini havaya dike dike sigara tüttürüyor, Hasan’ın koşa koşa veresiye alıp getirdiği paketleri çabucak tüketip bir köşeye fırlatıyor, karısına sinsice bakıp arada bir için için gülüyor, bir yandan da kapıya gelip giden alacaklıların seslerini duydukça korkuya kapılıyordu.

Eşikteki konuşmalar her geçen gün biraz daha uzamaya başlamıştı çünkü, gelenler artık eskisi kadar kolayca dönüp gitmiyorlardı. Elif sesine olanca inandırıcılığını yığıp Hicabi evde yok dedikçe diretiyorlardı sanki, lâfı boş yere uzatıyorlar, akla hayale gelmedik konulara dalıyorlar, sonunda da merak edilecek başka hiçbir şey kalmamış gibi tutup gene şu ev hikâyesini kurcalıyorlardı. Oldukça ciddi göstermeye çalıştıkları alaycı bir sesle; “Peki sizin şu ev n’oldu,” diyorlardı damdan düşercesine, “yoksa öldü mü?”

“Onu Hicabi bilir,” diye yanıtlıyordu Elif.

Soruyorlardı, “Ne zaman yapacağını söylemiyor mu sana?” “Söylemiyor,” diyordu Elif dişlerinin arasından.

“Bir zamanlar ne de güzel anlatırdı oysa,” diye hayıflanıyordu ötekiler; “inanılmaz bir iştahla, pencereleri şöyle şöyle olacak derdi sözgelimi, kapı oymaları işte şöyle, tavan süslemeleri işte böyle olacak der, peşinden de bahçede yetiştirilecek çiçeklere geçerdi... Onların renklerini bile söze dökerdi olanca canlılığıyla, kokularını bile söze dökerdi de burcu burcu bir şeyler yayılırdı ortalığa... Sanırdın ki o anda konuşan Hicabi değil de Güllü Dayı; yani doldurmuş onca kokuyu enjektöre, fıs fıs püskürtüyor... Demek, bizlere anlatmadığı gibi sana da anlatmıyor artık?”

“Anlatmıyor,” diyordu Elif uzaklara bakıp dalgın dalgın, “anlatmıyor...”

Soruyorlardı, “Bir de çiçeklerin ortasına yapılacak bir havuzdan söz eder dururdu galiba, hatırlıyor musun?”

Yutkunuyordu Elif, “Evet, hatırlıyorum...”

Gözlerini unutulmuş bir masalın derinliklerine dikercesine kısıp soruyorlardı merakla; “Havuz için, nal şeklinde mi olacak derdi ne?” “Bilmiyorum,” diyordu Elif; derken de, üst üste sorulan bu sorulardan duyduğu rahatsızlığı açığa vurursa kurtulacakmış gibi bıkkın bir yüzle sağına soluna bakınıyordu. Küçücük bir çocuğa dönüşüyordu sanki gene, bu kez de aklındaki en tatlı masalı yitirmişçesine ağlamaklı oluyor ve n’olur evlerinize gidin de artık başımın etini yemeyin diyen bir ifadeyle gözlerini karşısındakilere dikip yalvarırcasına bakıyordu. Öyle çaresiz bakıyor ve öyle nemli parıltılarla yalvarıyordu ki, sonunda alacaklılar, çoktan yapılıp çatılmış da şimdi kasabanın herhangi bir yerinde duruyormuş gibi, “Heder etmeyin o güzelim evi!” diyerek dönüp gidiyorlardı.

Hicabi de o sırada derin bir soluk alıyordu sedirin üstünde, titreyen elleriyle hemen yeni bir sigara yakıyor, gene boğulurcasına çekiyor ve başını yorgun bir çekiç yavaşlığıyla sallayarak usul usul homurdanıyordu. Hiç kuşkusuz, hayalinde canlandırdığı evi densizlik edip herkese anlattığı için çoktan pişman olmuştu da kendi kendine verip veriştiriyordu, Ama olan olmuştu artık, bu işin geri dönüşü yoktu; eline şöyle kocaman bir balyoz alıp şimdi kapı kapı dolaşarak kasabalıların kafasındaki o evi yıkamazdı. Tek çare, unutmalarını beklemekti.

Ne var ki kimse, bu konuyu pek öyle kolayca unutacağa benzemiyordu.

En başta da alacaklılar geliyordu tabii; gitgide kurnaz birer tilkiye benzeyen bu asık suratlı ve sabırsız adamlar, onun duyduğu pişmanlığın kokusunu almış gibi, son günlerde ne yapıp edip bir bahane uydurarak artık sık sık içeri dalıyorlardı.

Hicabi, merdiven basamaklarını tırmanıp gelen ayak seslerini işitir işitmez büzüldüğü köşede irkiliyordu işte o zaman, hızla toparlanıyor, gözlerini çarçabuk bir noktaya çiviliyor ve hiç kıpırdamadan, kararıp çarpılan yüz çizgileriyle birlikte öylece duruyordu. Böylece, gelenler derin bir dalgınlığın içinde buluyordu onu ve o, oda kapısından giren ayak seslerini ilk kez işitmişçesine sahte bir şaşkınlıkla tekrar irkiliyor, hatta irkileceğim diye oldukça garip bir şekilde, neredeyse kurbağa gibi sedirin üstünde zıplıyordu. Hay Allah geldiğinizi nasıl da duymadım dercesine alelacele gülümsemeye çalışıyordu sonra, bir yandan da sıyrılıp çıktığı dalgınlığın ortasında çok çok önemli bir şey unutmuş da artık onun eksikliğini hissediyor ve bu nedenle de acı çekiyormuş gibi anlamsız

hareketler yapıyordu. Elini bir yere tutunmak istercesine boşlukta açıp açıp kapatıyordu sözgelimi, yarı canlı bir gülümsemeyle sağına soluna bakınıyor, Elif e hemen çay hazırlamasını söylüyor, bağdaş kurmuşsa çözüp tekrar kuruyor, hiç gereği yokken arkasındaki hasır yastığı tutup sertçe düzeltiyor, kimi zaman da durup dururken bedeninin her yanını bit sarmış gibi hart hart kaşınıyordu.

Derken kinayeli bir sesle; “Eee, ne var ne yok bakalım,” diye soruyordu gelenler, “nasılsın?”

“İyilik, güzellik vallahi,” diye yanıtlıyordu Hicabi; “başka ne olsun?

Bir an susuyordu ötekiler, kaş altından birbirlerini süzüyorlardı anlamlı anlamlı ve “İyi güzel de,” diyorlardı, “böyle oturup durmakla olmaz ki, bari kahveye falan çık!”

Boynunu büküp curk diye yutkunuyordu Hicabi, sonra hızla kalkıyor ve lâfın yönünü değiştirmek için herkese sigara ikram ediyordu. Çakmaklar çakılıp ilk nefesler çekilince, konuşma nerede kesilmişse oradan tekrar başlıyordu tabii; kelimeler ağızlardan saçılan dumanlarla birlikte havada salkım saçak savruluyor, parlayıp sönüyor, uzak uzak çınlıyor ve bozbulanık bir sele dönüşerek, insanı uykuya sürükleyen tekdüze bir uğultuyla durup dinlenmeden akıyordu. Hicabi telâşlanıyordu bu akışın şiddetini ve kararsızlığını görünce; fena halde telâşlanıyor ve odanın içinde serseri mayın gibi gezinip duran kelimeler varıp gene hayallerdeki o evi bulmasın, n’olur bulmasın diye türlü türlü çarelere başvuruyordu. Sözgelimi, hiçbir yeri ve zamanı değilken; “Ben İçildi köyündeyken bir cinayet işlenmişti,” diyordu birden, “korkunçtu,” diyordu ve derken de işaret parmağını hayali bir tetiğin üstüne yerleştirip peş peşe asılarak karşısındakilerin dikkatini o noktaya çekmeye çalışıyordu ama, oyuna getirilmek üzere olduklarını bilircesine hiç dönüp bakmıyordu ötekiler, avurtlarını çökerte çökerte sigaralarını içiyorlar, belki yarım ağızla paralarını ne zaman alabileceklerini soruyorlar, verilen yanıtın belirsizliği karşısında burunlarını yere dikip somurtuyorlar, sonra da Hicabi’nin ova köylerinden gelen iş tekliflerini neden kabul etmediğini bir türlü anlayamadıklarını belirterek; “Vallahi sende zerre kadar akıl kalmadı,” diyorlardı, “bir haller oldu sana...

Kalkıyorlardı sonra da, hiç gitmek istemiyormuş gibi kalkıp gönülsüzce kapıya doğru yürüyor, tam eşikten çıkacakken duruyor ve ekliyorlardı; “Şu evi de yap artık, iyice tadı kaçtı bu işin...”

Hicabi susuyordu her seferinde, hiç kuşkusuz konu daha fazla deşilmesin diye çabucak başını sallıyor ve tek kelime etmeden olanca çaresizliğiyle uzaklara bakıyordu.

Bir gün gene böyle bakarken, Elif; “Senin işin çok zor,” dedi ona.

Hicabi yanıt vermedi.

O günden sonra da pek evde durmadı zaten, uyanır uyanmaz çabucak giyindi, Hasan’la birlikte alelacele bir iki bardak çay içti ve sigara paketiyle çakmağını alarak, neredeyse kaçarcasına, birbirine dolanan yampiri adımlarla kapıdan çıktı gitti... Belki varıp çınarlı kahvede pinekledi akşamlara dek; sigara dumanlarının arasında pişpirik oynayanları seyretti saatlerce, masalardan taşan gülüşmeleri, konuşmaları, domino taşlarının uzadıkça uzayan şıkırtılarını dinledi ve ikide bir çay içti; belki esnedi daha sonra, ihtiyarlarla birlikte gözleri yaşarıp çene kemikleri ağrıyana dek esnedi ve esnedikçe gene çay içti ve içtikçe de her seferinde veresiye yazması için eline hayali bir kalem alıp ucunu boşlukta hızla oynatarak kahveciye gizlice işaret etti ama, bir zaman geldi, artık kahveci de usandı ondan; bu nedenle, yanından geçerken adımlarını çabuklaştırıp yüzünü de başka yöne çevirerek birkaç kez görmezlikten geldi ve Hicabi belki birkaç kez, titreye titreye geçip giden çay bardaklarının peşinden neredeyse yutkunarak derin bir özlemle baktı baktı da öfkelendi birden, söylendi, hatta bardakların her biri bardak suretine girmiş bir Elif miş gibi kendi kendine homurdandı ve kalkıp hışımla orayı terk etti; belki asmalı kahvenin yolunu tuttu işte o zaman ve sıra sıra dükkânların önünden vitrinlerin ışıltısına dala çıka bayır aşağı dalgın dalgın yürürken asa tıkırtılarıyla yanından birkaç kez ak sakallı bir dede geçtiyse görmedi, sağdan soldan lâf atanlar olduysa duymadı, duyduysa anlamadı, anladıysa yanıt vermeden yampiri yampiri ilerledi ve artık asmalı kahveye geldi ve durup Sinemacı Şerifin cama astığı afişe baktı; hiç kuşkusuz yüzü yaprak ölüleriyle kaplı havuzun kenarından geçti sonra, kapıyı açtı ve kimsenin suratına bakmadan gidip ta dip köşeye bir daha asla kalkmayacakmış gibi oturdu da kahveciye dönüp, ver bakalım tavşan kanı bir çay, dedi; verdi kahveci ve o bu sefer de, yaz bakalım bir kenara, dedi; kahveci uyuşuk adımlarla ocağa varıp buhar deryasının içinde yüzen çivideki kartona ‘Hicabi’ yazarak karşısına eğik bir çizgi çekti, yarım saat sonra ters yöne eğik bir çizgi daha çekip bir çarpı oluşturdu sıkıntıyla ve çarpılar kartona yapışıp kalmış sinek ölüleri gibi yan yana sıralanıp çoğaldıkça Hicabi’yi kaçamak bakışlarla süzüp için için öfkelendi; ola ki

ertesi gün bu yüzden o da görmezlikten geldi artık Hicabi'yi, sesini duymazlıktan, varlığını bilmezlikten geldi de Hicabi gene titreye titreye geçip giden çay bardaklarının peşinden bakakaldı öylece ve gene öfkelendi ama bu sefer kalkıp gitmedi; sonra onu evde bulamayan alacaklılar üşüştü başına tekrar, belki sandalyelerini sürükleye sürükleye gelip çevresini kuşattılar ve paralarını geri isteyen gözlerle dik dik baktılar da Hicabi yakasını onlardan kurtarmak için kalkıp öteki kahveye kaçtı ama peşinden koşup orada da enselediler onu, varıp varıp başına tebelleş oldular ve iki kahve arasında sonu gelmez bir kovalamaca başladı böylece, böylece Hicabi kaçacak delik aradı pörtlek gözlerindeki korkuyla günlerce, çıkar yol aradı, düşünüp taşındı ve sonunda kendini olanca zavallılığıyla sokaklara vurup tıpkı Kevser gibi aklına neresi esti, gönlünden neresi geçtiyse oraya doğru umarsızca, buruşuk bir hayalet yalnızlığıyla yürüdü yürüdü de bir zaman geldi yoruldu artık, bitkinlikten öldü, gördüğü yerleri tekrar tekrar görmekten bıkıp usandı ve bir gün, peşine taktığı üç adamla birlikte eve çıkageldi...

"Bunlar da kim?" dedi Elif kemerlerinde penseler, tornavidalar ve ellerinde kalın kalın kablo desteleriyle karton kutu taşıyan adamlara hayretle bakıp.

"Bunlar elektrikçi," dedi Hicabi, derken de sırıtmakla sırıtmamak arasında bocalayan adamları içeri davet etti ve kapıları açıp tek tek odaları göstermeye başladı. Adamlar hımmm... diye diye bakıyor, mesafeleri gözleriyle ölçüp biçiyor, içlerinden bazı tahminler yürütüyor, sonra da burunlarını havaya dikip ağızlarını hafifçe açarak ampul bağlamak için tavandaki merteklerden herhangi birini seçmeye çalışıyorlardı. Çevrelerinde bir gölge sessizliğiyle dolaşarak olup bitecekleri pekâlâ anladığı halde anlamıyormuş gibi davranan Elif, hem biraz asabi, hem de temkinliydi; "Ne yapıyor şimdi bunlar?" dedi gözlerini kısıp Hicabi'yi aşağılarcasına süzerek.

"Kör müsün," dedi öteki de, "tesisat döşeyecekler!"

Sordu Elif; "Bizim eve mi?"

Hicabi avurtlarını şişirip derin bir soluk aldı; "Evet, bizim eve!" "Yani sen bu tesisatı döşetmekle, yeni bir ev yapmaktan vazgeçtiğini açıkça göstermiş oluyorsun?"

Ellerini, hadi buyrun bakalım arkadaşlar şimdi ben ne halt edeyim, dercesine adamlara doğru açıp kapadı Hicabi ve karısına dönüp ansızın;

“Vıdı vıdı etme,” dedi, “bak cümle âlem evine elektrik bağlattı! Biz hâlâ karanlıkta oturup körebe mi oynayalım, ha?”

Elif susmuştu.

O sırada Celil göründü kapıda, bıyık uçlarından sarkan çarpık bir gülümsemeyle sağına soluna bakına bakma gelip yavaşça ablasının karşısında durdu.

“Hayırlı uğurlu olsun bizim kız,” dedi sonra kâğıt hışırtısına benzeyen bir sesle; “demek bu gece sizin hane de şenlenecek?”

Elif yanıt vermedi.

Celil de beklemedi zaten, bıyıklarının ucundan sarktıkça sarkan gülümsemesini sürükleye sürükleye bir zaman ellerini arkasına bağlayıp gezindi oralarda; gitti olup bitenlere uzak bir köşeden kaygıyla bakan Hasan’ın kulaklarını koparırcasına çekti, eğildi yerde yatan kabloları karış karış yokladı, kalktı adamlara yaptıkları işten hiç memnun değilmişçesine yan yan baktı, merak etti siyah elektrik anahtarlarını kutudan çıkarıp evire çevire inceledi, çıt çıt açıp kapadı ve duvarın dibine çömelip sonra adamları seyre daldı. Onların peşi sıra gelmiş gizli bir patrondu sanki, hemen her şeyi iğneden ipliğe sessizce kontrol ediyor, gözleriyle kırt kırt koparılıp atılan kablo uçlarını düştükleri noktaya kadar pürdikkat izliyor, hatta arada bir de Hasan’a bakıp tıpkı Hamdi gibi pis pis sırıtıyordu ki kalktı birden, merdiven basamaklarını indi ve gitti.

O gidince Elif; “Söylesene,” dedi kaşlarının altından Hicabi’ye bakıp, “evden vazgeçtin değil mi?”

Hicabi yanıt yermedi, kablo demetlerinden birini kucaklamış kulaç kulaç açmaya çalışıyordu. Haline bakılırsa, adamlar işlerini bitirip gidinceye dek karısına olumlu ya da olumsuz herhangi bir kelime söyleyeceğe benzemiyordu.

Gelgelelim Elif tutamadı kendini, tutamadı ve nasıl olduğunu anlayamadan; “Tüh senin yüzüne!” diye haykırdı.

Donup kalmıştı Hicabi.

Sonra çözüldü nasıl çözüldüyse, kızarıp bozardı bir süre, dişlerini sıkıp gıcırdattı ve geldi geldi, Elifin suratına şöyle şaaak diye okkalı bir tokat patlattı.

Evin içinde anlamsız bir gezintiye çıkmıştım o gün.

Durduk yerde odaların kapısını açıp tek tek bakıyor, duvarları bir uçtan bir uca dikkatle süzerek hemen her köşeye uğrayıp bir süre orada ne yapacağımı kestirmeden dikiliyor, merdiven basamaklarını defalarca inip defalarca çıkıyor, sonra da evi gezmemişim de saatlerdir yalnızca aklımdan geçirmişim gibi, görüp dokunduğum onca eşyanin ve yerin hiçbirini hatırlayamadan ya tulumbanın başında ya da yukarıdaki odalardan herhangi birinin eşiğinde, yorgunluktan titreyen bacaklarım, tıkanan nefesim ve boş gözlerimle öylece kalakalıyordum.

Gezip dolaşırken önümde arkamda hep birtakım insanlar oluyor ve kendimi onların kıpırtılarıyla hep kalabalık hissediyordum da, işte öylece kalakaldığım anlarda ben yalnızlığın en koyu karanlığına gömülüyordum sanki, gömüldükçe gömülüyor ve oldukça anlamsız bulduğum bu ev içi yürüyüşlerimi bir tür kör asa sallayışına benzetiyordum. Her insanın bir yere ihtiyacı var diyordum kendi kendime ve yer bile yalnızlığı savuşturmak için kör bir asa diyor, derken de, kör asa niyetine kullanılan ya da kullanılabilecek olan ne varsa şu yalan dünyada ve daha neler olacaksa, içimden tek tek saymaya çalışıyordum.

insanı sonsuzluğa götürüp getiren bitimsiz sandığımız ve pekâlâ aldandığımız bazı sevinçleri düşünüyordum sözgelimi, budalaca hareketlerden doğan sabun köpüğü neşeleri, rastlantılardan yontmaya alıştığımız gülünesi mutlulukları, yokluğundan yola çıkarak abarta abarta neredeyse kutsallaştırdığımız kof doyumları ve daha birçok akla gelmedik şeyi ve şeyleri kimi zaman aydınlatıp kimi zaman karartan öteki şeyleri düşünüp, bütün bunların kör bir asa sallayışından başka hiçbir anlama gelemeyeceğini kendi kendime bir kere daha tekrarlıyordum. Tekrarlarken de, evin içinde gene gezinmeye başlıyordum ben; canım bir şeye fena halde sıkkınmış gibi merdiven basamaklarını gene inip çıkıyor, oda kapılarını açıp açıp gene bakıyor, sonra da hiç ummadığım bir köşede kendimi gene öyle ne yapacağımı kestiremeden aval aval dikiliyorken buluyordum.

Seni düşündüğümdeyse yukarıda, merdivenin son basamağına yakın bir yerdeydim ve içimin karmaşasından fırlatılmış bir gül sessizliğiyle geçiverince yokluğunda titreşip duran varlığın, gidip şuna bir bakayım dedim ben ve ansızın irkildim sanki, hiç beklemediğim çirkin bir ses duymuşum da içine düştüğüm şaşkınlıkla kendi kendime kilitlenip kalmışım gibi bir an duraksadım. Sonra eşiğe doğru çekinerek yürüyüp baktım sana ben; sedirin dibindeki minderin üstünde, az önce şiddetli bir

tokat yemiş de yere yüzüstü kapaklanıp kalmış gibi yatıyordun ve darmadağınıktın... Öyle ki, yanına yörene düşen birkaç dal güneş ışığı da dağınıktı sanki, onların arasında yaprak yaprak donup kalan gölgelerle kilimin serilişi, sedirin tahta ayakları, tavandan sarkan mısır koçanlarının kırmızımtırak rengi ve duvardaki çivide asılı duran bulgur kesesi de dağınıktı... Sense bütün bunların ortasında uyuyordun eminim, her gün tekrarladığın öğle şekerlemelerinden herhangi birinin en tatlı yerindeydin gene ve şükür ki, kimseden tokat falan da yememiştin.

Derken, merdiven basamaklarını gerisin geri indim ben gökçe gelin; seni uykunun yumuşacık ellerine bırakıp usulca indim ve tulumbanın başında sabahtan beri hâlâ uyanamamışım gibi uzun uzun yüzümü yıkadım da bir hoş oldum. O hoşlukla kılığıma kıyafetime bir çekidüzen verdim, sonra sakalımı şöyle bir sıvazladım, asamı alıp kapıdan çıktım ve mutlu adımlarla çarşıya doğru yürümeye başladım. Gerçek mutluluk mutluluktan anladığımız şeyler olmayabilir dedim yürürken de, acaba farkına varmadan bir an için de olsa gerçek mutluluğu yaşamışlığım vaki midir benim dedim ve harfi harfine dediklerimi işitmişçesine birdenbire yoruluveren asa tıkırtılarımla birlikte, içimdeki bu düşüncelerin içinden geçip ağır ağır ilerledim.

Meramım, giderek şenlenip ışıldayan, hatta günden güne mahalle aralarına taşıp bütün kasabayı gürültüye boğan çarşıyı şöyle bir dolandıktan sonra kahvelerden birine oturup çay içmekti ama, nedense yan sokaklara sapa sapa güneydeki tepeye doğru yönelmiştim ben; derenin dibinde boylu boyunca yatan bir köpek ölüsünün üstünden keyifli bir sıçrayışla geçip çalılıkları aşmış, böğürtlenlerin kenarından dolaşmış ve yamaca ulaşmıştım. Kirli kırmızı kiremitleri ve toprak damlarıyla ayaklarımın altındaydı artık kasaba ve ben her adımda biraz daha yükseğe çıkarken yüzümü çevirip çevirip arada bir ona bakıyordum ki, birden durdum.

Çocukların seslerini işitmiştim çünkü, avlulardan sokaklara taşan, duvarlara çarpa çarpa akan, sonra da kasabanın altındaki ortaokulun bahçesinden yükselen bağırıp çağırmalarla el ele tutuşarak deredeki köpek ölüsünün üstünden keyifli sıçrayışlarla geçip ta tepeye, topuklarımın titrek gölgesine kadar tırmanan çocukların seslerini işitmiş ve sanki onların beni yolumdan alıkoymak istercesine yavaş yavaş şiddetlendiğini düşünmüştüm. Bakışlarım da değişmişti bu sırada, hissediyordum ve üstüne üstlük, bu çocukların sana ikide bir musallat olduklarını hatırlayıp içten içe

öfkeleniyordum. Sizi gidi zındıklar sizi diye bir yandan da söyleniyordum tabii; aklım sıra, çocuk seslerinden oluşturduğum küçücük yüzleri kulaklarından çekip karşıma alıyor, suratımı asarak verip veriştiriyor, hatta arada bir de hızımı alamayıp asamı havaya kaldırıyor ve hızlı hızlı sallıyordum. Hiç kuşkusuz uzaktan bakanların gözünde oldukça gülünçtüm o sırada; tepenin bir yerinde durmuş, asamı boşlukta sallaya sallaya hayaletlerle savaşıyordum.

Sonra yoruldum gökçe gelin, beni kasabaya doğru çekip çekiştiren çocuk seslerinin arasından güçbela sıyrıldım ve tepenin en yüksek noktasını gözüme kestirip kan ter içinde tırmanmaya başladım. Yere batasıca kasaba daha da aşağılarda kaldı böylece, çocuk sesleri uzakta, sokak araları ve çarşı ve dut ağaçlarıyla cami ve caminin çatısında dem çeken kayıp kumrular ve bizim ev çok mu çok uzaklarda kaldı da, türbenin yanına kadar vardım ben; yeşil boyalı demir kapıyı açtım ve içimi kaplayıveren soğuk ürpertilerle birlikte zambakların arasından geçip ağır ağır ölüler diyarına girdim.

Artık tepenin öteki yüzünde kalan çocuk seslerini hepten unutup mezarların ortasında ölülerin sessizliğini dinleye dinleye gezinmeye başlamıştım. Gezinirken de, nereye varacak bu ölümlerin sonu diyordum kendi kendime, öle öle ne olacak böyle? Sözgelimi bin, bilemedin iki bin, ya da hadi sen de üç bin yıl sonra kim nereye gömülebilecek acaba diyor ve aklımca, yeryüzünün baştan başa mezarlarla dolacağını, ayak basacak bir karışlık yer bulunamayacağını, sonra da ölülerin kucaklarda öylece kalakalacağını düşünüyordum... Her insanın kucağında bütün gün bir ölüyle dolaşacağını yani, sırtında bir ölüyle dolaşacağını, oynayacaksa bu ölülerle birlikte oynayacağını hatta, gülecekse katıla katıla onlarla birlikte güleceğini ve bu zavallı ölülerin zamanla kurtlanıp kokacağını, çürüyeceğini ve etleri mor bir yağmur gibi sapır sapır yere dökülürken belki de dile gelip, bizi gömün bizi gömün diye hep bir ağızdan yalvaracaklarını...

Bir de evleri düşünüyordum tabii; merdiven basamaklarının her birinde bir ölünün boylu boyunca uzandığı, sedir altlarının, kapı arkalarının, dolap ve yüklük içlerinin ölülerle dolup taştığı, ölülerle koktuğu ve ölülerle şekillendiği alacakaranlık evleri... Ve yaşayanların sesinde gezen ölülerin sessizliğini... Sonra, yeryüzü etrafı gökle çevrilmiş uçsuz bucaksız bir mezarlığa dönüştüğünde yeni evler nereye yapılacak peki diye endişeyle mırıldanıyor, belki de insanlar artık gökyüzüne taşınacak diyor ve hemen

peşinden de, dünyanın zaten şimdi de kocaman bir mezarlık olduğunu hatırlayıp bunca şeye boş yere kafa yorduğum için öfkeleniyordum. Öfkelenirken de, sanki görebilecekmişim gibi anlaşılmaz bir dürtüyle kasabadan yana bakıyordum gökçe gelin ve oradaki gafillere, acaba ölülerle koyun koyuna yaşadığımızı benim kadar şiddetle hissediyor musunuz diye soruyordum.

Kimse yanıt vermiyordu tabii, ya da ben tepeyi aşıp gelerek mezarların üstündeki zambakların eflâtun salınışlarına karışan karmakarışık çocuk seslerinden başka hiçbir şeyi işitemiyor ve işitemeyince de orada dikilmiş aval aval bakıyordum ki birden o mezar taşını gördüm. Ya da, her zamanki gibi mezar taşı bana göründü gökçe gelin, onca taşın arasından sıyrılıp ansızın olanca çıplaklığıyla göründü ve ben gene içimi kaplayıveren o garip tedirginlikle birlikte yavaş yavaş ona doğru yürüdüm.

O da aynı anda bana doğru yürüdü sanki, yılıklığına ve yıpranmışlığına aldırmadan hayal meyal doğruldu, zambakların arasından bembeyaz bir melek gibi yükseldi ve görünmez bir asanın işitilmeyen tıkırtılarına yaslana yaslana sessizce yaklaşmaya başladı da, bunca yıl sonra bir kez daha şaşırdım ben ve aklımı başıma toplayayım diye gene duraksadım. Ne var ki o hâlâ yaklaşmaya devam ediyordu, işte görüyordum bembeyazdı ve beyazlığının titreşimlerinden belki onlar belki de yüzlerce melek havalanıyor, kanatlarıyla hem geçmişi hem de şimdiyi dalgalandırıyor, sonra da belirdikleri hızla ansızın kayboluyorlardı. Doğrusu bu mezar taşının, yıpranmışlığında yatan onca mevsimin, onca yağmurun, onca karın, güneşin ve rüzgârın ağırlığı altından kalkıp da sendeleye sendeleye bir yerden bir yere gitmesi pek olacak şey değildi ama oluyordu işte ve bu durum karşısında artık duraksamanın ya da gerisin geri dönüp mezarlıktan çıkıp gitmenin bir yararı yoktu ve yürümeliyim durmaktansa diyerek yürüdüm ben gökçe gelin; önümdeki mezarların arasında çaresiz birkaç zikzak çizdim, derken genç birinin üstünden sıçradım, bakımsız birinin içine düşeyazdım ve yıllardır bir türlü büyüyüp serpilemeyen o pısırık badem ağacının altından geçerek taşla burun buruna geldim. Gelince, de, onun soluğunu hissettim sanki yüzümde; çürümüş, kokmuş ve yeraltı kurtlarınca kemirilip didik didik edilmiş soluğunun soğukluğunu hissettim de ister istemez gene ürperdim.

Sonra, üzerinde ‘Ali Tektaş D. 1907 Ö. 1957 Ruhuna Fatiha’ yazılı taş; “Sen misin o?” diye sordu bana ve ben hiç tereddüt etmeden, “Benim!”

dedim de sanki o başını alıp gidecekmiş gibi şöyle bir silkindi, belki gizlice ürperdi ve gene sordu, “Sen misin gerçekten?

“Evet,” dedim olduğum yere çökerken, “gerçekten benim.”

“Hani gelmeyecektin bir daha, hani sondu?”

“Son diye bir şey yoktur,” dedim asamı dizlerimin üstüne yatırıp, “bunu daha önce de söylemiştim, anla artık.”

“Yani gene geleceksin?”

“Bilemem, belki de gelmem.”

Sustu bir süre, çevresinde kıpırdanıp duran zambakların ortasında artık bembeyaz bir melek değilmiş de yalnızca mezara bekçilik eden zavallı bir mermer parçasıymış gibi öylece hareketsiz ve dilsiz kalıp sustu sustu da, sonra birdenbire seni sordu gülüm; “O ne yapıyor peki,” dedi derin bir mahcubiyetle, “sağlığı falan yerinde mi?”

“Yerinde çok şükür,” dedim ben de ve senin hâlâ torbanı sürükleye sürükleye mecnunlar gibi kasabada dolaşıp durduğunu anlattım. Sordu, arada bir bir sürü uyuz köpeği toplayıp gene günlerce eve kapandığımı anlattım. Sordu, eve kapanınca da çocukların her zamanki gibi kapının önüne üşüşüp ortalığı velveleye verdiklerini ve bu gözü dönmüş haydut sürüsünün günün birinde seni linç edeceğini anlattım. Sordu, evet çocukların hâlâ senin donunu dillerine doladıklarını ve sağda solda tellâllar gibi bangır bangır' bağırdıklarını anlattım. Sormadı ama, ona ben daha başka şeylerden de söz ettim gülüm; o ala köpek denen mendeburla bir keresinde yağmur altında nasıl boğuştuğumuzu anlattım sözgelimi, senin kimi zaman bana inat olsun diye midir nedir onunla koyun koyuna yattığını, kapını taş yağmuruna tutan velederin geçenlerde az kalsın beni de linç edeceklerini, sonra artık kasabaya elektriğin geldiğini ve böylece gaz lâmbasında körebe oynama devrinin kapandığını, şimdi her yerin pırıl pırıl ışığa kestiğini, akşam karanlığı çökünce dükkânların sihirli birer kutu gibi aydınlanıp göz kamaştırdığını, sonra çarşının günden güne gelişip genişlediğini, hatta eczane sayısının ikiye, minibüsün de dörde çıktığını, gene de sokak aralarında ve avlularda yoksulluğun diz boyu olduğunu ve torunu Hasan’ın kederli sessizliğini ve kasabadaki eski mapusane yıkıntısının yerinde şimdi bir lise inşaatına başlandığını anlattım.

O sessizce dinledi söylediklerimi ve daha sonra seni anlattım gene ben, hemen her karşılaşmamızda kalbimi delip geçen uzak bakışlarını, artık

giderek bir araya getirilmiş köpek kuyruğu gibi sallanan çalı süpürgesi saçlarını ve yürüyen bir gam ağacına benzeyen upuzun bedenini belki dakikalar boyu hem acı, hem sevinç duyarak anlattıkça anlattım da; “İşte böyle,” dedim içimi çekip “işte o hâlâ heder olmuş bir gül hüznüyle kokusunu ve rengini döke saça savrulup duruyor sokaklarda,” dedim, “her gün görüyorum onu, zaten her an kalbimde,” dedim ve peşinden de, “gül ne de olsa her zaman ve her halde güldür;” dedim de birden onun rahatı kaçtı gülüm, besbelli kıskandı ve derin mi derin bir iç çekti... Kahrından tutup bir kere daha öldü yani...

İşte o zaman, yıllar önceki pısırıklığını hatırlatıp gene verdim veriştirdim ona ben, hatta asamı kaldırıp burnunun dibinde sallaya sallaya bir hayli söylendim de, o gıkını bile çıkaramadı.

Nice sonra, Hicabi’yi sordu bana uzun uzun; “O ne yapıyor peki,” dedi babacan bir sesle boynunu büküp tasalı tasalı, “duvarcılıkla karnını doyurabiliyor mu?”

Gözlerimi, kendi salmışlarının içinde donup kalan zambakların sessizliğine dikip; “Eh işte,” dedim buruk bir ifadeyle, “iyi kötü idare edip gidiyor,” dedim ve insanın diline geligeliveren yuvarlak sözleri ustaca yuvarlayarak başka başka şeyler de dedim ama nedense bunlar onu tatmin etmedi. Herhalde Hicabi’nin gırtlağına kadar borca battığını, alacaklıların karga sürüsü gibi onun peşinden koşup durduklarını ve Elifle dirliklerinin bozulduğunu gizlediğimi anladı ve anlayınca da daha bir yığın soru sormaya niyetlendi ama olacakları sezip kalktım artık ben, doğrulup usulca kalktım ve neredeyse kaçarcasına hızlı hızlı yürümeye başladım. Hatta peşimden, “Hicabi’me de göz kulak ol!” diye seslenince o adımlarımı bir kat daha çabuklaştırdım belki, önüme çıkıçıkıveren zambakların eflatun bakışlarını asamın ucuyla sağa sola iterek mezarlık kapısına doğru ilerledim.

Bir türlü büyüyüp serpilemeyen o pısırık badem ağacı geride kaldı bir süre sonra, üstünden sıçrayıp geçtiğim o mezar, mezar taşları ve taşların birbirlerinde yankılanan bembeyaz duruşları geride kaldı da birden kendimi türbenin önünde buldum ben; durmuş, soluk soluğa kubbedeki kumrulara bakıyordum. Sonra, içeri girip şu Hüsamettin Dedeyle biraz konuşayım dedim orada, biraz içimi dökeyim hani, mezar taşma anlatamadıklarımı hiç değilse ona anlatayım bir güzel, rahatlayayım ve senden söz edeyim,

Hicâbi'den ya da Hasan'la Hamdi'den falan dedim de sakalımı kaşıya kaşıya varıp kapıdaki o yeşil ipi çözdüm.

Sonra eşiğe dikilip gene bir zaman içerinin sessizliğinde yüzen soluk kilimlerle rengârenk seccadeleri seyrettim ben, bir zaman alınları kargacık burgacık süslemelerle kaplı loş duvarları, bir zaman Hüsamettin Dede'nin her görüşümde biraz daha uzayan iki adam boyundaki mezarını ve bir zaman da penceredeki demir parmaklıklara bin bir umutla bağlanmış yüzlerce çaput parçasının alacakaranlıkta usul usul sallanışını seyrettim de sonra konuşmaktan vazgeçip geri döndüm nedense, yeşil boyalı demir kapıdan çabucak çıktım ve tepeyi aşıp soluk soluğa kasabaya doğru inmeye başladım.

Doğrusu ölüler diyarına girip çıkmak, onların taş ve toprak yığınına dönüşen derin yoklukları arasında bir süre gezinmek, üstelik de üzerinde "Ali Tektaş D. 1907 Ö. 1957 Ruhuna Fatiha" yazılı o yılık ve soğuk mezar taşıyla burun buruna gelip hayata dair bazı şeyleri konuşmak epeyce keyfimi kaçırmıştı. Eğri büğrü sokaklara dalıp ağır ağır çarşının gürültüsüne doğru yürürken, beni mezarlığa çeken şeyin ne olabileceğini düşünüyordum bu yüzden; ömrümün sonuna geldim! de artık ölülerle yakınlaşmaya mı başladım acaba diye gitgide endişeleniyor, yoksa Hasan'ın dedesiyle gene hesaplaşmaya mı gittim diyor, ama ele avuca gelir herhangi bir sonuca varamıyordum. Kafam karmakarışıktı nedense, bakışlarım, günden güne kamburlaştığını hissettiğim belim, ellerim ve önüm sıra akıp giden asa tıkırtılarım ansızın uyuşmuş gibiydi.

Mezarlığa girip çıkmakla az da olsa ölmüştüm sanki ben, az da olsa yaşamışlığıma sinen yüzlerce ölünün yokluğuna düşmüştüm ve sokaklarda yürüyorum diye işte o alacakaranlık boşlukta bir kuş tüyü hafifliğiyle savrulup duruyordum ki, birden karşıma tutunacak bir dal gibi sen çıkıverdin gülüm; çıkmasına çıkıverdin ya, olanca uzaklığınla dönüp yüzüme bile bakmadan peşindeki köpeklerle birlikte torbanı sürükleye sürükleye çektin gittin... Ben de, sokağın köşesinden keyifli salınışlarla kaybolan köpek kuyruklarına öfkeli bir bakış fırlattıktan sonra, asmalı kahvenin yolunu tuttum işte o zaman; sakalımı sıvazlaya sıvazlaya köprünün üstünde çelikçomak oynayan çocukların arasından geçip bayır aşağı inmeye başladım.

Arı kovanı gibi aylardır vızıl vızıl işleyen elektrikçi dükkânının önüne gelip de ortalığın ıssızlığını görünce, ister istemez yavaşladım ben, yahu bu

nasıl iştir diye şaşırdım ve durup asama yaslanarak, karşı duvarın dibindeki çocuklarla birlikte vitrine baktım. Kocaman camı bir uçtan bir uca yumuşak zikzaklarla dolaşan naylondan yapılmış yeşil yaprakların arasındaki irili ufaklı ampuller, her zamanki gibi sırayla yanıp sönüyordu gene; oradan oraya sıçrayan aceleci bir ışık hemen her renge girip çıkarak camın kenarında genîş bir tur atıyor, köşedeki kırmızı ampule gelince gözünü belertip bir süre soluklanıyor, sonra da yanı başındaki maviye geçip çarçabuk aynı maceraya tekrar başlıyordu. Dur durak bilmeyen bu ışık, gene de her seferinde aynı etkiyi bırakıyordu insanda; attığı turların sonuncusu dışında hepsi yalandı sanki, hepsi sonuncusunun göz kamaştırıcılığından ve hızından doğmuş birer hayaldi... Ya da gerçek olan ilk turdu da belki sonrakiler onun bellekte kırılıp ufalanan alacakaranlık yankılarıydı diyecektim ki, ansızın kasabaya gelen elektriğin de hayal olabileceğini düşündüm ben gülüm ve ne yaptığımı bile anlayamadan kapıya doğru yürüdüm.

Ola ki uzun süredir besleyip büyüttüğüm bir hayalin en derin noktasına yaklaşıyorum işte şimdi, diye geçirdim adımlarımı atarken içimden ve yüzümü çevirip giderek uzaklaşan karşı duvarın dibindeki çocuklara baktım. Onlar da, bir tehlike anının içine sıkışıp kalmışlar gibi birbirlerine biraz daha sokulmuşlardı sanki, heyecan dolu bir hareketsizlikle öylece dikiliyorlardı. Sonra bir at arabası geçti onlardaki bu hareketsizliğin kıyısından, kendini tekerlek tıkırtılarına bağlamış sarkık dilli bir köpek ve köpeğin karanlık bir kamçı gibi sallanıp giden upuzun kuyruğu geçti de artık ben bütün bunları dışarıda bırakıp dükkâna girdim. Kendimi hiç ummadığım bir anda rafları tıka basa ampul kutuları, kalın kalın kablo demetleri ve simsiyah elektrik anahtarlarıyla dolu loş bir dünyanın ortasında buldum yani ve çevremi hiç acele etmeden dikkatle süzmeye başladım.

Tezgâhın arkasında oturan yeniyetme iki genç de tepeden tırnağa beni süzüyordu o sırada, bunu hissediyordum.

Derken, “Hadi buyur bakalım,” dedi içlerinden biri, “ne istiyorsun?

“Hiç,” dedim sakin sakin, “ustanız nerede?”

“Hidayet Ağabey mi?” diye atıldı öteki.

Beriki, ulan başka ustamız mı var dercesine gözlerini ağartıp neredeyse küçümseyerek baktı ona. Kalktı sonra, arkadaşını yaptığı densizlikle baş başa bırakmak ister gibi gitti köşedeki rafın üstünde duran radyoyu açtı ve geri döneceği yerde orada kalıp maceracı bir ruhla istasyonlar arasında

gezinmeye başladı. Dükkânın havası ansızın hareketlenmiş, hareketlenirken de büsbütün kararmış ve ortalık radyodan yayılan ne idüğü belirsiz bir yığın tatsız cırıltıyla dolmuştu. Öyle ki, insanın aklı havada uçuşan hemen her dildeki hece kırıntılarına, gelip geçiveren şarkı, türkü uçlarına, çalgı seslerine ya da birbirine ulanan uzak uzak sinyallere takılmadan duramıyordu.

Gene de ben; “Ustanızın adı Hidayet mi?” diye sordum gençlere kendimi toparlayıp.

“Hidayet,” dedi tezgâhta oturan.

Fakat radyonun başındaki konuşmadı; hoparlörün ağzına kulağını dayamış hâlâ nerede karar kılacağını kestiremeden istasyondan istasyona geziniyor, gözlerini kısıp bazen uzaklara bakıyor, kapayıp hızla yutkunuyor, belki de onca cırıltı ve sinyal seslerinin arasında artık dükkândan uzaklaşıp yavaş yavaş kayboluyordu ki birden bana döndü ve birtakım şeyler söyledi. Ağzı derin bir kuyu gibi gözlerimin önünde hayal meyal açılıp kapandı yani, dişleri o kuyunun karanlığına batıp çıkan birkaç parça beyaz çamaşır gibi ağardı, sonra dili çıplak bir yılan kıvraklığıyla o kuyunun sese dönüşen bulanık sularında hızlı hızlı oynadı ama, ben ortalığa saçılan kelimelerin hiçbirini anlayamadım.

“Demek ustanızın adı Hidayet?” dedim konuşmuş olmak için.

“Evet Hidayet,” dedi tezgâhta oturan gene, “ne vardı?”

Doğrusu ne vardı, dükkânın önünden geçip gidiyorken neden durmuş, durmuşken pat diye içeri neden girmiş ve ustalarını bu yeniyetme iki gence neden sormuştum ben de bilmiyordum gülüm, hiç mi evet hiç bilmiyor ve bilemeyişimin karanlığında asama yaslanmış öylece dikiliyordum. Derken mezarlıktaki o taş, radyo meraklısı bir genç kılığına girmiş de hâlâ karşımda konuşuyormuş gibi telâşlandım birden ve kendimi kapının dışına atıp palas pandıras yürümeye başladım. Gelgelelim, Hicabi’me de göz kulak ol, Hicabi’me de göz kulak ol! diye yalvaran taşın sesi kulaklarımdaydı o sırada, ayan beyan işitiyor, adımlarımı işittikçe daha da sıklaştırıyor ve asmalı kahveye doğru hızla ilerliyordum.

Sonra kimbilir kaçıncı adımımı atmışken, acaba mezar taşının sesi asa tıkırtılarıma işledi de sessizce onu mu işitiyorum şimdi diye düşündüm ben gökçe gelin... Sonra, önünden geçerken tabelâsını okuyup kapı eşiğinde aylak aylak oturan Semerci Hasan’ın çaresizliğini ve bu çaresizliği

derinleştiren minibüs ve traktör seslerini düşündüm. Oradan geçtim sonra sokağa Vehbi'nin lokantasından yayılan kızarmış et kokularını, içerideki masaları ve ızgaranın üstündeki cızırtılardan çıkan dumanların kimbilir nasıl nasıl tüttüğünü düşündüm. Gördüm ayna gibi ışıldayan camın gerisinde ilaç kutularının sırtındaki etiketleri inceliyordu pürdikkat, eczacıyı düşündüm. Baktım körüğün soluk alıp verişlerine gözlerini dikmiş efkârlı efkârlı sigara içiyordu, demirciyi düşündüm. Sonra üç beş adım ötemden elindeki afişi hışırdata hışırdata Sinemacı Şerif geçti ününü yitirmiş eski bir başrol oyuncusu gibi, onu ve salonu düşündüm.

Sonra bütün bunları değil de sanki yalnızca ve yalnızca Hicabi'yi düşünmüşüm gibi birdenbire yoruldum gökçe gelin, zınk diye durdum ve arkama yaslanıp bıkkın bir yüzle asmalı kahveye baktım. İçerisi tıklım tıklım insan kaynıyordu gene, bazıları masalara üşüşmüş iskambil oynuyor, bazıları domino taşlarını avuçlarının içine sıralamış kurnaz bir gülümseyişle kararsızlıklarını örtmeye çalışarak düşünüyor, bazıları geriye kaykılmış hörp hörp çay içiyor, bazıları da sürekli birbirine benzeyen birtakım el kol hareketlerini tekrarlayarak yanındakilerle sohbet ediyordu. Kahveci, sigara dumanlarıyla birlikte yükselen uğultunun ortasında ne yapacağını şaşırmış acemi bir gölgeye benziyordu o sırada; ocağa girip arada bir buhar deryasında kayboluyor, sonra ben herhalde artık bir daha gelmeyecek derken elindeki tepsiyle gene görünüyor ve masaları dolaşıp tek tek çay dağıtıyordu. Dağıtırken de kimi zaman durup sağa sola lâf yetiştiriyordu kuşkusuz, elini kolunu sallıyor, kendini yenilemek istercesine omzundaki havluyu alıp öteki omzuna koyuyor, ya da boynunu ördek gibi ileri uzatıp sarsıla sarsıla gülüyordu.

Derken o da durdu zınk diye gökçe gelin; elindeki tepsiyi masalardan birine bıraktı yavaşça, gülüşünü bıraktı, sarsılışını bıraktı, belki ocakta fokurdayan çaydanlığı aklında tutuyorsa tutuşunu bıraktı ve omzundaki havlunun yerini bir kere daha değiştirip alelacele kapıya doğru yürüdü.

“Hicabi'yi mi arıyorsun?” diye sordu bana uzaktan.

“Evet,” dedim ben de hiç düşünmeden.

Eşikte durmuş, omzunu da pervaza dayamış, acı bir ifadeyle yüzüme bakıyordu.

“Yok!” dedi sonra elini tavuk kışkışlarcasına sallayarak, “Burada yok!”

“Peki,” dedim ben de ve gerisin geri döndüm, anlaşılmaz bir Hicabi özlemiyle birlikte gene demirci dükkânının önünden geçtim, gene aylak aylak kapı eşiğinde oturan Semerci Hasan’ın çaresizliğinin yanından, eczanenin ayna gibi ışıldayan camından ve sokağa yayılan şu Vehbi’nin kızarmış et kokularının arasından geçtim de bu kez çınarlı kahvenin yolunu tuttum.

Tutarken de, anlaşılan bugün Hicabi’yi görmeden rahat edemeyeceğim dedim asa tıkırtılarımın düzensizliğine denk düşen sesimle ve sanki ben ağzımı hiç açmamışım da asam dile gelip ansızın kendi kendine konuşmuş gibi gözlerimi ona diktim, oda bana dikti belki, her adımda endişeye dönüşen içimdeki merakı avuçlarımın sıcaklığından okumuşçasına derin derin baktı ve sordu; “Nereye gidiyoruz bakalım böyle, neden dolanıp duruyoruz?” Dedim; “Görmüyor musun, Hicabi’yi arıyoruz!”

“Şu Hasan’ın babasını mı,” diye tıkırdadı usulca; “hani şu zavallı kadıncağıza hemen her gece kan kusturan adamı mı?”

“Evet,” dedim ben, “onu...”

“Diyelim ki bulduk,” dedi dükkânların önündeki alacalı bulacalı gölgelerin arasından gönülsüzce sekerken, “n’olacak?”

“Hiç,” dedim kararsız bir sesle; “bir şey olacağı falan yok, yalnızca göreceğiz.”

“O pörtlek gözlü şeytana göz kulak olacağız yani?” dedi.

“Evet,” dedim.

Sordu; “O mezar taşı tembih etti diye mi?”

Sustum ben.

O susmadı tabii, önüm sıra bir süre daha tıkırdadı sokaklarda, kendi dilince bir süre daha söylenip bir süre daha kahırlandı ve beni peşinden kirli bir torba gibi sürükleyerek ansızın oraya buraya savrulmaya başladı. Durup dururken başkaldırıp elimin altında zıplayan kanlı canlı bir yaratığa dönüşmüştü sanki. Öyle inanılmaz bir hızla savruluyordu ki artık hangi yöne gideceğimi şaşırmıştım gökçe gelin ben; o nereye çekip götürürse birbirine dolanan kararsız adımlarla oraya yürüyor, hızımca uzayıp dalgalanan yüzüm ve sakalımla oraya akıyor, belki de artık kontrol edemediğim bir arayışın içinde yavaş yavaş gözden kayboluyordum. Gelgelelim ben kaybolduğumu düşünüp hissettikçe, asanın çıkardığı

tıkırtılar da inadına çoğalıp şiddetleniyordu. Çarşının gizli köşelerinde her yeri gümbür gümbür inleten yüzlerce davul çalınıyordu sanki ve bu davulların gümbürtüsünü duyan esnaf kapılara, pencerelere üşüşmüş merakla bize bakıyordu. Sokaktan gelip geçen kasabalılar da baktı sonra durup durup, evlerine girip çıkanlarda, minibüs durağında bekleyen insanlarla sepet ve çuvallar da, kıyıda köşede oynayan çocuklarla çatıların tepesinde fırıl fırıl uçuşan kırlangıçlar da baktı. Sonra da biliyor musun bilmiyorum ama, peşine takılan köpeklerle birlikte gelip sen baktın gülüm ve ben üzerime çevrilen onca bakışın ağırlığını sırtımda taşıyarak zar zor varıp çınarlı kahvenin önünde durdum.

Kahveci kapıya çıkmış, omuzlarının gerisinde biriken bir yılgın meraklı gözle beni bekliyordu.

“Hicabi’yi mi arıyorsun?” diye sordu tıpkı öteki kahveci gibi.

“Evet,” dedim ben de.

“Yok!” dedi acıma duygusunun altında can çekişen sesiyle, “burada yok!”

“Peki,” diyerek gene geri döndüm tabii ben ve yorgun asa tıkırtılarımı sürükleye sürükleye çarşının her yanını dolaşmaya başladım. Yani gittim bakkal dükkânlarının içine falan göz attım tek tek Hicabi var mı acaba diye, eğildim berber dükkânlarının artist resimleriyle donatılmış aynalarına baktım, yürüdüm kimbilir kaç kez manifaturacının naftalin kokulu kapısından geçtim ama bir türlü onu bulamadım. Hatta bir ara hadi üşenmeyip şuraya, hadi buraya da bakayım derken ben de kayboldum gökçe gelin; bir çocuk gibi hemen hemen bütün yönlerimi şaşırdım ve belki de çarşı diye bu şaşırmışlığımın içinde saatlerce dön babam döndüm durdum.

Nice sonra bir de baktım ki kuş gibi çarpan kalbimle ta derenin dibinde, haylaz haylaz kuş taşlayan çocukların arasındayım. Çitlembik dallarında kanat çırpan küçücük ölümleri seyrediyorum yani kederli bakışlarla, soluk soluğa yanımda yöremde koşuşan ayak seslerini, ayak seslerinin altında yuvarlanan çakıl gıcırtılarını ve ikide bir vınlayan sapan taşlarını dinliyorum. Dinlemesine dinliyor ve küt küt atan kalbimle orada öylece dikiliyorum ya, dere yatağını dolduran öldürme telaşının azgın dalgaları arasında bir belirip bir kaybolan çocuklar nedense beni görmüyor gene, ellerindeki sapanlarla yanı başımdan geçip geçip gidiyorlar.

Derken, bir sessizlik çöküyor dereye; çakılları birbirine zamk gibi yapıştıran, sütleğenleri, çalılıkları ve çitlembikleri kendi yeşilliklerine kilitleyen, oldukça sıkı, sımsıkı bir sessizlik... Öyle ki, bir süre sonra benimle birlikte kuşlar bile ürküyor bu sessizlikten, çitlembik dallarını saran yemyeşil ürpertileri aralayıp ansızın çığlık çığlığa havalanıyorlar... Havalanınca da çocuklar aşağıda kalıyor tabii ellerindeki sapanlarla, yarı şaşkın gözleri ve açılmış ağızlarıyla gökyüzüne bakıp bakıp yutkunuyorlar. Mavide kamaşan gözlerimizle bulut kümelerine doğru yükselip giderken biz de aşağıya bakıyoruz o sırada, hatta bakıp bakıp kuşlarla kendi aramızda gülüşüyoruz. Derenin dibinde kalan bu haydut sürüsünün elinden kurtulmak bizi keyiflendiriyor kuşkusuz, neşelendiriyor ve bu neşenin verdiği sarhoşlukla yükseldikçe yükselip belki kasabanın üstünde yüzlerce tur atıyoruz. Kahvelerin tepesinden geçiyoruz sözgelimi, beyaz iç donuyla avluda atını tımar eden ve gözümüze yere inmiş bir ala karga gibi görünen Celil'in tepesinden geçiyoruz, evinin önünde heykel kıpırtısızlığıyla oturup duran Vakkas'ın tepesinden geçiyoruz, sonra gidip hızla güneşin altında titreşen çatıların kırmızılığından geçiyoruz, dönüp deredeki çocukların şaşırmışlığından geçiyoruz, hatta belki o anda nerede oldukları bilinmeyen Hamdi'yle Hasan'ın hayalinden de geçiyoruz da artık bir zaman sonra adamakıllı yoruluyoruz gökçe gelin... Yorulunca da, kanatlarımız külçe gibi ağırlaşıyor tabii ve içimizden alçalıp yavaşça bir yerlere konmayı geçiriyoruz.

İşte o zaman korkuya kapılıyorum ben; kendi kendime, o eli silahlı haydut sürüsü gene peşimize düşebilir, diye mırıldanıyor ve bulutlara dalıp çıkan bembeyaz sakalımla kanatlarımı açıp aşağıya doğru süzülürken, birkaç dakika sonra çoktan ölmüş olabileceğimi düşünüyorum.

Artık kuşların arasına karışmış bir kuşsam, diyorum, yere inip bir dala konduğumda, ola ki kör bir sapan taşına hedef olacağım. Taş gele gele gelip keskin bir vınlamayla küçücük bedenime çarpacak yani ve ben pat sesiyle birlikte belki de toprağa düşüp birden kanat kanat çırpınacak, göz göz şaşıracak ve toza belenen sakalımı titreterek can havliyle asama doğru uzanacağım. Bir yandan da koşa koşa gelip başucumda duran çocuğun yüzüne bakacağım merakla, acaba kimdir diye. O da bana bakacak tabii, hem de iri iri açılan gözleriyle uzunca bir süre hayretler içinde bakacak, bakacak, bakacak da artık ben onun gözlerinin aynasında sürdüreceğim çırpınışlarımı, uzanacaksam asama doğru onun kirpiklerinin gölgesinde uzanacağım, belki gözlerinin elasına tutunacağım alelacele hayata

tutunuyorum diye, akma dalıp gezinecek ve sonunda bir gözyaşı damlasına dönüşüp usulca yanaklarından aşağıya süzüleceğim. O sırada elinin tersiyle çocuk yanaklarını kurulamaya kalkmazsa, bir gözyaşı halinde, yerde can çekişen bedenimin üstüne damlayacağım hiç kuşkusuz... Kısa süren tuzlu bir maceradan sonra kendime tekrar dönmüş olacağım böylece ve böylece, belki de başucumda dikilen çocuk artık beni yemeyi düşünemeyecek. Onun kuş avladığını görüp de soluk soluğa koşup gelen arkadaşları ne kadar ısrar ederse etsin, tüylerimi yolup çıplaklığımı incecik bir söğüt dalına takamayacak yani; sonra da o dalı ateşin üstünde evire çevire etlerimi nar gibi kızartamayacak...

Kızartamayacak belki evet, ama gene de ben önünde sonunda ölmüş olacağım gökçe gelin, bu gerçeği biliyor, hatta bilmekle de kalmayıp havada kendi kendime tekrarlayıp duruyordum ki, birden şakır şakır öten kanat sesleri silindi kulaklarımdan, gözlerimden gelip geçen bulutlar uzaklaştı, sonra göğün mavisi inceldikçe inceldi ve ben kendimi hiç ummadığım bir anda, derenin yamacında buldum. Aşağıdaki çocuklara görünmemek için, iki büklüm olmuş gölgemle birlikte sakalımı sürükleye sürükleye sütleğenlerin arasından tepeye doğru tırmanıyordum. Tırmandıkça da, yalnızca kocaman bir yalnızlığın içinde donup kalan isli bacalarıyla kırmızı kiremitli çatılarının bir bölümü görünen evler, sanki bir masal denizinden çıkarcasına yavaş yavaş yükseliyordu gözlerimin önünde, evleri ev yapan sesler gitgide artarken uzaktan uzağa tekerlek tıkırtıları, motor gürültüleri ve bütün bunların altında bir hayal hızıyla belirip kaybolan at kişnemeleri geliyordu. Derken, elektrik direkleri de çıktı ortaya kuşların karmakarışık uçuşlarını izlemekten fırıl fırıl dönen uçlarıyla, minarenin her yöne yayılan sessizliği, kendi kabına sığmayan çarşının uğultusu, uğultusunda zonklayan kiri ve sonunda kedileri de ortaya çıktı.

Hemen tepenin başına kedilere özgü bir edeple arka ayaklarının üstüne çökmüş, gözlerini, kulaklarını ve bıyıklarını da lokantanın dereye bakan kapısına dikmiş, öylece bekleşiyorlardı.

Ben yaklaşırken, kalbimin hâlâ kuş gibi çarptığını hissetmiş gibi kafalarını çevirip baktılar bir an ve dillerini çıkarıp iştahla yalandılar.

Belki pençelerinde gezinen ürpertilerin etkisiyle içlerinden birkaçı usulca kuyruğunu da oynattı ama, ben bunu görmedim gökçe gelin, genzime doluveren kızarmış et kokularına sımsıkı bağlanmışım da ne yapsam oradan uzaklaşıp gidemiyormuşum gibi kapıya biraz daha yaklaştım.

Artık bulunduğum yerden Vehbi'yi görebiliyordum; geriye kaykılmış kıvırcık saçlı başı, daracık omuzları ve kapıdan süzülen güneş ışığına girip çıktıkça tüyleri yolunmuş zavallı iki kuşa benzeyen tombul elleriyle ızgaradaki cızırtılardan tüten iç bayıltıcı dumanların arasında dikiliyordu. Eğildi sonra tezgâhın altına ben bakarken, birkaç tabak alıp doğruldu ve ağzını büzüp gözlerini kısarak, yuvarlanıp duran cızırtıları maşayla tutup tek tek toplamaya başladı. Toplayınca da ben bakarken dumanlarını savurta savurta götürüp çabucak karşı duvarın dibindeki masaya bıraktı tabakları, hafifçe kırıttı ve gerisin geri dönüp minik adımlarla tezgâhın arkasına geçti.

Fakat ben bakışlarımla masada kaldım gökçe gelin; orada oturan üç adamdan biri gün boyu fellik fellik aradığım Hicabi'nin ta kendisiydi çünkü, gözleri pörtledikçe pörtlemişti ve durup dinlenmeden, neredeyse boğulurcasına, peş peşe rakı içiyordu. Masanın ortasındaki şişeye, bardağa, ikide bir tabağın kenarından kayan çatala ya da dilimlenmiş ekmeklere uzanan ellerinin ve ellerini epeyce uzaktan izleyen yüzüyle omuzlarının duruşunda, hayata karşı apaçık bir sitem vardı sanki; kimi zaman bu sitemin ağırlığı altında eziliyormuş gibi ikiye bükülüyor, kimi zaman hâlâ yaşıyor oluşunun en güçlü belgesiymiş gibi elini olanca iriliğiyle masanın göbeğine koyup bir şeyler anlatıyor, kimi zaman da bitkinlikten ölürcesine geriye yaslanıyor, sigarası bitmişse bir tane daha ateşliyor ve ağzından saçılan rakı kokulu dumanların arasında kaybolup gidiyordu ki birden durdu.

Lokantanın öteki kapısından giren uzun boylu birisi onların masasına doğru yaklaşıyordu.

"Buyur," dedi Hicabi, ona yanındaki sandalyeyi göstererek, "otur!"

Adam, kısa süren bir kararsızlıktan sonra boynunu büküp başka çaresi yokmuş gibi sandalyenin kenarına yavaşça ilişti. İlişmesine ilişti ya, tedirgin olduğu hemen her halinden belliydi ve oturur oturmaz masaya da bulaşmıştı sanki bu tedirginlik, küllüklerde tüten sigara dumanlarına karışıp havaya, oradan duvarlardaki artist resimlerine, Şerifin elinden zorla alınan eski film afişlerine, sandalyelerin altında ışıldayan küçük su birikintilerine, köşedeki rafa sıralanmış rakı, şarap ve gazoz şişelerine, hatta gelip tezgâhın arkasında dikilen Vehbi'nin yüzüne de bulaşmıştı da artık lokanta giderek derinleşen can sıkıcı bir sessizliğe gömülmüştü. Öyle ki, bu tıpkı derenin dibindeki sessizliğe benziyordu gökçe gelin, onun kadar ürperti vericiydi ve bu nedenle ben bir kucak sakalıma rağmen dışarıda korkuyordum.

Sonra, belki de korkmayayım diye derede bıraktığım haylaz çocuklar geldi yanıma, bozguna uğramış bir manga yorgunluğuyla hâlâ heykel gibi oturan kedilerin arasından geçip kapının birkaç adım gerisinde durdular. Kedilerin eşiğe çivilenmiş bakışları bir an için bulandı yani, kulakları gelip geçen ayak seslerinin rüzgârıyla belli belirsiz dalgalandı. Sonra bu dalgalar varıp içeriye de ulaşmış olmalı ki, Vehbi'nin kafası göründü kapıda ve tatsız bir sesle, "Ne istiyorsunuz lan?" diye sordu.

Çocuklar hep birlikte bakıp sustular.

Sonra Vehbi gelip omuzlarını titrete titrete yirmi beşer kuruş topladı onlardan, içeri girecekken durdu ve paraları bir elinden ötekine aktarıp şıkır şıkır saydı. Bir ara çocuklara dönüp kaşlarının altından dikkatle baktı ama, nedense beni görmedi. Görmeyince de, gene tezgâhın arkasına geçti tabii, çeyrek ekmekleri alıp hızla ortalarından yardı ve ters çevirip çevirip ızgaranın üstüne kapadı. Ekmekler yağa adamakallı doyunca kaldırdı sonra, büyük bir titizlikle getirip eşiğe üşüşen çocuklara dağıtmaya başladı.

O sırada ben hiç kıpırdamadan olup bitenleri seyrediyordum gökçe gelin, bir yandan gözlerimi alelacele ekmeklere saldıran kocaman ağızlarda gezdiriyor, bir yandan da şimdi sana tarif edemeyeceğim bir şekilde iri iri yutkunuyordum.

Derken Hicabi; "Ulan hani Hidayet'in rakısı?" diye kükredi içeriden.

Vehbi minik adımlarla koşup hemen yeni bir rakı şişesi koydu karşı duvarın dibindeki masaya, bardak koydu temizinden bir çift, peçete koydu ve kıvırcık saçlı başını geriye kaykıltarak, yanında ne istersin dercesine Hidayet'in yüzüne baktı.

"Bir şey istemem," dedi öteki, "içecek değilim zaten, bunları bile boşuna koydun."

"Nedenmiş o," diye sordu oturanlardan biri elinin tersiyle bıyıklarını sıvazlayarak; "insan soframıza kadar gelir de bir yudum almadan kalkarmı?"

Hidayet yanıt vermedi.

Hicabi büsbütün dumanlanan pörtlek gözlerini ona dikmiş, kinayeli kinayeli bakıyordu.

"Olmaz!" dedi sonra ısrarcı bir sesle, "Madem gelip oturdun, bir yudum da olsa içeceksin!"

“Zorla mı,” diye diklendi öteki, “içmiyorum işte, keyfimin kâhyasımısın?”

Hicabi afallamıştı; boşlukta sallanıp duran kafasını bin bir güçlükle masanın üstünden çekip, ağzından da kesik kesik hırıltılar saçarak arkasına yaslandı.

“Nesi oluyorum peki ben?”

“Kimin nesi oluyorsun?” diye sordu bana sırtı dönük olan adamlardan biri.

“Şu Hidayet’in keyfim dediği' zımbırtının,” dedi Hicabi gözlerini bedeninin duruşunu bozmadan bir çift tepsi ışıltısıyla devirerek, “nesi oluyorum ha?”

Herkes susmuştu.

Ortalığa yayılan o can sıkıcı sessizlik dürüle büküle, hem de benim kafamdaki bazı şeyleri de birbirine katarak ansızın oturanların çevresinde toplanmıştı yani, varsa kalbi şimdi orada, belki de Hicabi’nin içinde atıyordu. Bundan adım gibi emindim gökçe gelin, çünkü Vehbi bile boynunu uzatmış, ötekilerle birlikte gitgide masadan uzaklaşan Hicabi’nin yüzüne bakıyordu o sırada. Ben de bakıyordum tabii içimden bir türlü söküp atamadığım o tedirginlikle, ellerindeki ekmekleri ayaküstü atıştıran çocuklarla Vehbi’nin insafa gelip de kendilerine birkaç lokma ciğer vermesini bekleyen zavallı kediler de bakıyordu ve böylece Hicabi artık onca bakışın ağırlığı altında yavaş yayaş eziliyordu. Yüzü yamyassı olmuştu sanki, gözlerinin pörtlekliği anlaşılmaz bir derinliğin dibinde küçülüp giderken burnu birdenbire çarpılıp neredeyse eğri bir havuca benzemişti.

Belki de bu yüzden; “Sen artık dur,” dediler ona, “daha fazla içme!”

Şişeye sımsıkı sarılıp güldü Hicabi, gülerken de başını göğsüne düşürüp sağa sola salladı ve : “İçerim ben,” dedi, “karışmayın.”

“Ama bu gidişle zilzurna sarhoş olacaksın.”

“Olmam!”

“Peki n’oldu şimdi sana,” diye sordu oturanlardan biri, “durup dururken niye efkârlandın?”

Konuşacak halde değildi Hicabi, elini ter basan alnına dayamış, iğne ucu gibi incelen bakışlarını da masanın üstündeki bir noktaya dikmiş, öylece

susuyordu.

“Sanırım bana kızdı,” diye lafa karıştı Hidayet.

“Neden?”

“O biliyor nedenini!”

“Açık konuş,” dedi Hicabi birden, “ne demek istiyorsun şimdi sen?”

“Ne demek istediğimi bal gibi biliyorsun,” diye karşılık verdi öteki.

Hicabi arkasına yaslanmış, sakin bir yüzle ona bakıyordu. Derken, apar topar kalktı gökçe gelin, herkes sallanan masayı bir ucundan tutmaya çalışırken o rakı şişesini kaptı ve olanca gücüyle karşı duvara fırlattı.

Fırlatırken de; “Üç kulaç tel parası için benim kafamı bozma be adam,” diye bağırdı dişlerinin arasından, “gelip ikide bir başıma tebelleş olma!”

“Paramı ver o zaman!” dedi Hidayet.

Hicabi, kolundan eteğinden çekiştiren öteki adamları bir hamlede silkeleyerek çıkıp masanın tepesine oturacakmış gibi ansızın sıçradı ve; “Git ulan başımdan,” dedi Hidayet’e, “git başımdan yoksa...”

“Evet, n’olur yoksa?” diye sordu öteki.

Ayağa kalkmış bir dövüş horozu gibi dikiliyor, dikildikçe de kabarıyordu.

İşte o sırada şükür ki, bana sırtı dönük olan adamlar girdi araya; birtakım sözler geveleyerek her ikisinin de omzuna hafif hafif dokundular, yüzlerine bakıp gülümsediler, hatta hiç beklemedikleri bu tatsızlık karşısında epeyce hayıflanıp başlarını iki yana ekşi ekşi salladılar ama, bütün bunlar bir işe yaramadı ve daha ben yahu neler olup bitiyor böyle bile diyemeden ortalık hızla karıştı.

Yani Hidayet’in tıpkı bir köpek gibi hırladığını gördüm ben, hemen peşinden uzun uzun havladığını, hatta havladıkça tüylenip yavaş yavaş kuyruklandığını ve karşısında sarhoş bir korkuluk edasıyla sallanıp duran Hicabi’nin üzerine çullanarak onu yere devirdiğini ve olanca ağırlığıyla ümüğüne çöktüğünü gördüm. Sonra minik adımlar ve titrek omuzlarla koşup giden etekleri tutuşmuş bir Vehbi’nin, adamların çevresinde ne yapacağını bilemeden sürekli daireler çizdiğini, masalarla sandalyelerin gürültüyle birbirine girdiğini, küfürlerin tabanca gibi patlayıp havada tokuştuklarını, duvarlardaki eski film afişlerinin renkli birer çarşaf hışırtısıyla uçuştuğunu, hatta bu afişlerdeki artistlerin yıllardır hapsedildikleri pozların dışına çıkarak boyunlarını uzatıp ağır ağır

Hicabi'nin çarşamba çanağına dönen yüzüne baktıklarını gördüm. Hidayet'in yaşadığı bu hengâmenin büyüsüyle hem Hidayet, hem de köpek olmaktan uzaklaşarak bambaşka bir yaratığa benzediğini gördüm sonra da gülüm, Hicabi'nin bu yaratığa ve bana alelacele birer bakış fırlattığını, derken o bakışlardan birini Vehbi'nin şaşılası bir çabuklukla havada kaptığını ve ne yapıp edip ondan et yağına bandırılmış bir çeyrek ekmek yarattığını, yaratınca da kapı eşiğine çıkıp bana doğru uzattığını gördüm.

Önce almadım tabii, kediler gelip gölgeleriyle birlikte ayaklarımın dibine üşüşmüş gibi gözlerimi yere indirip sıkıntıyla toprağa baktım. “Al hadi al,” dedi Vehbi, “parasını düşünme!”

Kırıta kırıta yaklaşıp elime ekmeği tutuşturmuş, hiç beklemediğim bir ilgiyle omzumu okşuyordu.

Okşarken de; “Hadi bakalım şimdi git,” dedi usulca, “buralarda durma!”

“Peki,” dedim ben.

Sonra gerisin geri dönüp gene asa tıkırtılarımın peşinden gönülsüz adımlarla yürümeye başladım. Başlamasına başladım ya, elimdeki ekmeği ağzıma götürüp de bir kerecik olsun ısırmadım gülüm; hiç kuşkusuz, onu ilk karşılaştığımız yerde sana verecektim.

Babamı akşam karanlığıyla birlikte karga tulumba eve getirdiklerinde, Celil dayımın verdiği iki pilli el fenerini, tarih kitabımı, geometri defterimi, günden güne derinleşen umutsuzluğumu ve hayallerimi almış, hiç kuşkusuz gene Hamdi'lere gitmek üzereydim ben. Hatta anneme sezdirmeden merdiven basamaklarını parmak uçlarıma basa basa yarısına kadar inmiştim ama, kapı neredeyse tekmelenircesine paldır küldür açılıp da ortalık çıngırak sesine boğulunca, ister istemez duraksadım. Babamı taşıyan adamlar da duraksadı o sırada, sanki beni ilk kez görmüş ya da sessizce kaçıp gidiyorken kıskıvrak yakalamış gibi gözlerini dikip hep birlikte baktılar.

Babam bakmadı tabii; o düğmeleri kopuk gömleği, yırtık paçası, kırık iki dal çaresizliğiyle sarkan kolları ve kana bulanmış yüzüyle adamların kucağında sere serpe yatıyor, bir yandan da başını kaldırıp kaldırıp bazı şeyler söylemeye çalışıyordu. Gerçi söylediği sözler pek anlaşılır türden değildi; o ne kadar haykırmak isterse istesin sesi uzayıp giden tekdüze bir mırıltının boyunu aşamıyor, aşamayınca da kayıp bir çocuk ağlaması gibi varıp herhangi bir noktaya ulaşamadan orta yerde öylece kalakalıyordu.

Gene de adamlardan biri yol boyunca bıkıp usanmış olmalı ki, susturmak istedi onu; elini uzatıp ağzının üstünde tuttu ve hayali bir topu zıplatırcasına üst üste salladı. Susacağı yerde babam sesini büsbütün yükseltti işte o zaman, gözlerini pörtletip tıpkı bir kurbağa gibi sıçramaya başladı.

O öyle sıçrayıp dururken annem geldi sonra, merdivenin başına olanca uzaklığıyla dikilip kayıtsızca baktı ve içimi titreten soğuk bir sesle; “N’olmuş ona?” diye sordu.

Adamlar, bedenlerinin duruşuna benzeyen eğri büğrü cümlelerle söze küçük bir ağız dalaşıydı diye girip her şeyi ayaküstü anlattılar hemen; babam için, “Şimdi hem adamakıllı kafası bozuk, hem de zilzurna sarhoş,” dediler. “Bu kadar içme şu zıkkımı diye çok yalvardık, ama lâfımızı hiç dinlemedi,” dediler ve peşinden de, sanki onu ta çocukluklarından beri kucaklarında taşıyorlarmış da artık bir köşeye bırakmalarının vakti gelip çatmış gibi, “Nereye yatıralım peki, bunu?” diye sordular.

Annem hiç ağzını açmadan, çenesinin ucuyla yukarıyı gösterdi, gösterirken de, bunca yıldır yaşadığı eve ortalığa berbat kokular saçan eski püskü bir çuval getirilmişçesine yüzünü buruşturup yavaşça bir kenara çekildi ve merdiven basamaklarını tırmanan adamların kucağındaki pörtlek gözlü kurbağa sıçrayışlarına acıyarak baktı.

Sonra ben, nedir bu çektiklerimiz Allahım nedir, derken içimden götürüp sedire boylu boyunca yatırdılar babamı.

Adamlardan biri, eğilip yüzündeki kanları sildi bir anne şefkatiyle annem seyrederken daha sonra; öteki, neredeyse ağladı ağlayacak bir yüzle dizlerinin üstüne çöküp yavaşça ayakkabılarını çıkarttı. Bunlar tamam olunca gömleğini düzelttiler ardından, baldırlarına doğru sıyrılan paçalarını tutup acayip bir mahcubiyetle aşağıya indirdiler. Sonra da aynı anda ayağa kalkıp dikkatle baktılar babama, baktıkça baktılar ve şimdiye dek hiç görmedikleri büyük bir yıkıntıyla karşılaşmışçasına bir an için gözlerini kapayıp içlerini çektiler.

İşte o sırada inanılmaz bir sessizlik çöktü odaya; duvarları zonklatıp tavandan sarkan ampulü saçtığı ışıkla birlikte çatır çutur geveleyen, capcanlı ve uçsuz bucaksız bir sessizlik... Öyle ki, uçuşup duran kuş işlemeli perdeler kıvrım kıvrım dondu sanki bu sessizliğin içinde, annemin bakışlarında büyüyen o erişilmez uzaklık dondu, ben dondum ve onlar da dondular mı acaba diye gözlerimi adamlara çevirdim. Donmamışlardı tabii; ikide bir genişleyip daralan gülümseyişleriyle birdenbire hareketsiz kalan

babamın tepesinde, büyülenmiş gibi dikiliyorlardı. Derken, eh artık bize yol göründü diyerek annemin bakışlarını güçlükle aralayıp suçlu suçlu kapıya doğru yürüdüler, merdiven basamaklarım tıpır tıpır indiler ve çıngırak sesinin ortasında durup yüzlerine bakan kardeşimin saçlarını alelacele okşadıktan sonra gittiler.

Biz de kardeşimin peşinden yukarıya çıktık annemle, varıp öksüz iki çocuk sessizliğiyle sedirin dibine oturduk. Sonra üşüdüm dercesine gözbebeklerini titreterek baktı yorgan örttüm ben babamın üstüne, öğürdü çenesinin altına koşup leğen getirdim, bir türlü açılmayan sapsarı avuçlarına su döktüm, bir ara elini uzatıp tutunacak bir sıcaklık aradı hemen elimi verdim ve oradaymış gibi görünüp de çok uzaklarda gezinen uçuk benizli yüzüne içimden yükselen karanlık kaygı dağlarının gerisinden belki gece yarısına dek melil melil baktım ama, annem bunların hiçbirine yanaşmadı. Alnını duvara dayamış, bir çoban çeşmesi gibi gene şırıl şırıl gözyaşı döküyordu.

Babamsa sızmıştı artık, sedirin üstünde hiç kıpırdamadan dilsiz ağızsız yatıyordu.

Hatta sonraki günlerde de yattı öylece o, kalkmadı. Yemedi yani, içmedi hiç, ağzını açıp konuşmadı ve gözlerini tavana çivileyerek pörtlek pörtlek durup dinlenmeden mertekleri seyretti. Odaya girip çıkarken hemen her seferinde dedemi görmüş gibi oldum bu yüzden ben ona bakınca, gide gide ta yıllar öncesine gitmiş de zavallı dedemin gençliğine ulaşmış gibi oldum ve acaba yata yata babamın da saçları dökülüp kafası cascavlak kalacak mı diye korktum. Sonra, annemden başka kimse artık ortalığa yayılan koku nedeniyle onun odasına girmeye cesaret edemeyecek ve annem de homurdana homurdana dökülen saçları süpürüp çabucak küreğin ucuna mı alacak diye korktum. Sonra acaba babamın bedeninde zamanla mosmor çürükler mi oluşacak, her yanını sessiz sedasız işleyen iflah olmaz yaralar mı saracak, sarınca da o yaraların günden güne derinleşen karanlığına bulgur gibi kaynayan ak başlı kurtlar mı doluşacak diye de korktum.

Sonra azgın birer kurtçuğa dönüşerek kafamın içinde yampiri yampiri gezinip duran bu korkularımın ortasında ben artık kocaman gözlerle bekler oldum, evin o ucundan bu ucuna sıkıntıyla dolaşır, zaman zaman avluya çıkıp uçan kuş sürülerine bakar, hiç kuşkusuz bakışlarımı onların kanatlarına yükleyip hayalimde uzak diyarlara kaçar, hatta oralarda yıllarca küçük bir kuş suretinde gezinir, belki dertlerimi unutup kuş suretinde

birazcık şenlenir, kuş suretinde susar, kuş suretinde bir güzel kendimi dinler, derken Hasan adı verilmiş bir çaresizlik kılığında tekrar kasabaya dönüp gönülsüzce avluya konar ve konunca da bir köşeye çekilip olanca yalnızlığımla olup bitecekleri düşünür oldum.

Sonra ben yüzümü avuçlarımın arasına alıp böyle koyu koyu düşünür, bir çıkış yolu arar, bulamayınca kuş olmaya heveslenir ve var olmayan kanatlarımla havalanıp havalanıp uzaklara giderken, kapımıza birdenbire kasabalılar üşüştü.

En başta da her zamanki gibi gene alacaklılar vardı tabii, bunlar üçer beşer kişilik gruplar halinde soluk soluğa geliyor, rüzgâr hızıyla uçuşan birkaç kelimelik cümlelerle babamın durumunu soruyor, annemin verdiği yanıtları hay Allah nasıl olur yahu diye haykıran şaşkın bir yüzle sessizce dinliyor, hemen peşinden de yukarıya çıkıp her şeyi kendi gözleriyle görmek istediklerini belirterek ya boyunlarını büküp tuhaf bir ifadeyle ellerini ovuşturuyor ya da ayaklarından birini eşiğe dayayıp hafifçe ileri geri yaylanmaya başlıyorlardı.

Dediklerine göre, ne kadar saklamaya çalışırsak çalışalım, lokantada çıkan o kavgada Hidayet babamı tam üç yerinden bıçaklamıştı. Belki henüz biz bilmiyorduk ama kasaba şimdi bu olayın yankılarıyla çalkalanıyor, kahve köşelerinde, dükkân önlerinde, minibüs duraklarında ve cami avlusunda hemen hemen yalnızca bu olay konuşuluyordu. Gerçi sağda solda, kavgada asla bıçak kullanılmadığına, zaten Hidayet'in de böyle bir şeye yeltenemeyeceğine dair bazı lâflar da dolaşıyordu ama bunların hepsi olayı örtbas edip Hidayet'i aklamak için uydurulmuş kıytırık birer söylentiden öteye gidemiyordu. Ömür billah da gidemezdi üstelik; çünkü Hidayet'in kavga anında yerden kalkıp palas pandıras tezgâha doğru nasıl atıldığını, abanıp birdenbire o Allahsız et bıçağını nasıl kaptığını, bu sırada bıçağın da sanki az sonra olup bitecekleri bilirmiş gibi iştahla nasıl parlayıp söndüğünü ve Hidayet'in dişlerinin arasından fırlayan keskin bir hıh sesiyle birlikte onu önce babamın böğrüne, sonra çıkarıp kasığına, sonra da çıkarıp gözünü bile kırpmadan sol kalçasına nasıl sapladığını apaçık görenler vardı. Hatta bu dehşet verici manzarayı görenler, hâlâ yaprak gibi ince ince titriyorlardı konuşurken ve hâlâ bıçak darbelerini yedikçe kendini oradan oraya atan babamın haykırışlarını işitip ansızın irkiliyorlardı.

Annem bunları dinlerken limon gibi sapsarı kesilmiş, kocaman gözlerle kapıda bekleşen kasabalıların yüzüne bakıyordu.

Derken Celil dayım göründü uzaktan, beyaz iç donunu çekiştire çekiştire gelip hızla kalabalığı yardı ve kimseye bir şey demeden dosdoğru içeri dalıp merdiven basamaklarını tırmanmaya başladı. Yukarıya varır varmaz uçacakmış da şimdiden prova yapıyormuş gibi arada bir kollarını açıp kapatıyor, kafasını iki yana eğip büküyor, bir yandan da oldukça öfkeli bir sesle kendi kendine homurdanıyordu. Onun peşinde ben vardım tabii kapkaranlık korkularımla, benim peşimde beti benzi uçmuş annem, annemin peşinde de meraklarının peşine düşmüş kasabalılar vardı ve evin içi artık ne idüğü belirsiz konuşmalarla dolmuştu da uğul uğul uğulduyordu. Birbirine karışan ayak patırtılarının arasından seçebildiğim kadarıyla, birileri dönüp dolaşıp lokantadaki kavgayı anlatıyordu gene; birileri onca öldürücü darbeyi yedikten sonra nasıl olup da babamın bugüne dek hâlâ yaşayabildiğini soruyor; birileri bunu uzun heceli, kısa ve bulanık cümlelerle yanıtlamaya çalışıyor; birileri hemen olayın ardından Hidayet'in sırra kadem bastığını belirterek bu konuda akla hayale gelmeyecek yorumlar yapıyor; birileri de öne çıkabilmek için çırpındıkça çırpınan cırlak bir sesle, tam da zamanıymış gibi, babamla birlikte artık o hayali eve de yazık olacağını söylüyordu.

Gene de, odaya girince herkes sustu.

Babam gözlerini tavandaki merteklere dikmiş gene öylece, hiç kıpırdamadan yatıyordu.

Sonra Celil dayım, sedirin dibine bıyıklarını birer karış sarkıtarak çöküp usulca; "Doğru söyle enişte," dedi ona, "bu Hidayet denen köpek seni bıçakladı mı bıçaklamadı mı?"

Babam yanıt vermedi. Yüzünde, odayı dolduran onca insanın bakışlarında ısrarlı yankılanan bu soruyu işitip işitmediğini belirtecek en ufak bir hareket yoktu.

Derken dayım bıyıklarını koparırcasına sıvazlayıp tekrar sordu aynı soruyu, gözlerini aynasından bozbulanık bulut katarlan geçen su dolu iki tas ağırlığıyla devirip tekrar ve sesini değiştirip tekrar sordu ama babam gene yanıt vermedi. Hatta, soru tekrarlanıp durdukça sessizliğe biraz daha gömüldü sanki, uçuk benizli yüzüyle biraz daha uzaklaştı yüzünden, donup kalan gözleriyle gözlerinden, hissedilmeyen nefesleriyle nefes alıp verişlerinden biraz daha uzaklaştı da artık istese de geri dönüp eski şekline giremeyeceği bir meçhule gitti... Herkesin gözleri önünde sedir ansızın

boşalıverdi yani ve herkes belki de bir süre benimle birlikte, boşluğa tıpkı babama bakıyormuş gibi baktı.

Sonra dayımın yerinden kalkıp hızla o boşluğa eğildiğini gördüm ben, annemin iç çekişleri eşliğinde babamı bulup yakaladığını, sedirin üstüne oturttuğunu ve oturtur oturtmaz da kendi çabukluklarının içinde kaybolup giden küçücük elleriyle onu soymaya başladığını gördüm. Bir yandan da, işte şimdi içlerinde ak başlı kurtların cirit atıp durduğu, ağızları irin dolu kocaman yaralarla göz göze geleceğim diye bunları görürken korkuyordum tabii; hatta yüzümü çevirip ikide bir anneme bakıyor, ama onun yerine bıçak yaralarını görmek için sabırsızlanan kasabalılarla karşılaşıyordum. Hepsi de sesini soluğunu kesmiş, pürdikkat olup bitenleri izliyordu. Derken hiç beklenmedik bir şekilde, neredeyse birbirlerinin omzuna yıkılacakmış gibi tutunarak kikir kikir gülüştüler ve ben onların seslerinden geçen görüntüye bakıp içimden, işte babam şimdi çırılçıplak kaldı dedim. Sonra bakıp bir daha, işte vıcır vıcır ötüşen ak başlı kurtlarıyla o yaralar dedim ve belki hemen peşinden de gülüşmelere bakıp gene, rahmetli dedeminkilere mi benziyor acaba bunlar diyecektim ki, dayımın haykırışıyla irkildim.

Ellerini babamın omuzlarına koyup kaşının tekini havaya kaldırmış; “Hani nerede,” diyordu öfkeyle, “nerede hani yaralar?”

Babam gene susuyordu tabii yüzünün olanca genişliğiyle; üstelik çırılçıplak kaldığı için bu kez eskisinden daha beter susuyor, susarken de gözlerini tavana dikip iri iri yutkunuyordu. Dayımsa hayretler içindeydi o sırada ve babama, sanki bedenindeki yaraları biz merdiven basamaklarını çıkarken tek tek toplamış da bilinmedik bir yere saklamış gibi kuşkuyla bakıyordu. Derken büyüyüp serpildi bu kuşku, dallanıp budaklandı, hatta masallarda yaşayan arsız bir sarmaşık hızıyla dayımın yüzünden fışkırıp yaprak yaprak sessizliğe yayılarak varıp kasabalılara da bulaştı da artık herkes babama aynı gözle bakmaya başladı. Babamın zavallı çıplaklığı acımasız bir bakış yağmurunun altında kaldı yani, ürperdi uzun süre, seyridi, tepeden tırnağa titredi ve hiç kimse beklemezken birdenbire ıslanıp sırılsıklam oldu. Sonra, annemin getirip kapı aralığından uzattığı utangaç bir havluyla dayım alelacele kuruladı onu, sedirin dibine düşen fanilasını alıp giydirdi, gömleğini giydirdi ve yüzüne bir an elâlemin önünde beni mahcup ettin dercesine bakarak omuzlarından tutup öfkeyle itti. İter itmez de babam boş bir testi gibi sırtüstü devriliverdi hemen, gözlerini tavandaki merteklere dikip gene öylece kaldı.

Kalmasına kaldı ya, artık Celil dayım sonraki günlerde de rahat vermedi ona; kimi zaman sağdan soldan topladığı bir yığın geveze arkadaşlarıyla, kimi zaman öteki dayılarımla, kimi zaman ben her çeşit yaradan anlarım diyen kulağı kesik ihtiyar avcılarla, kimi de anlatılanlara inanamayıp da işin aslını kendi gözleriyle görmek isteyen kasabalılarla birlikte çıktı çıktı geldi. Her gelişinde de babamı sedirin üstüne oturtup tekrar soyuyordu tabii; eğilip bükülerek bıçak yaralarını tekrar aramaya başlıyor, bulamayınca öfkeleniyor, bazen gözleri onu aldatıyormuş gibi uzanıp elleriyle yokluyor, bazen hiç konuşmadan seyredenlerden birini ani bir işaretle çağırıp yakından gösteriyor, sonra da odaya doluşan onca insanı ikna etmiş olmanın gururuyla kendi şüphelerinin arasında durup tuhaf tuhaf sırıtıyordu.

Dediğine göre, ortada bir milim bıçak yarası yokken o Hidayet denen köpeğin tabanları yağlayıp neden kaçtığını hâlâ anlayabilmiş değildi.

Gerçi onunla birlikte evimize gelip giden kasabalılar da anlayamıyordu bunu, sedirin üstünde babamı çırılçıplak unutup kimi zaman kendi aralarında saatlerce tartışıyorlardı. Bazı gün görmüş ihtiyarlara kalırsa, kavganın heyecanıyla Hidayet büyük bir yanılgıya kapılmıştı. Yani lokantanın ortasında boğuşurken dara düştüğü bir anda, ola ki yalnızca birkaç saniye süren kuru bir bıçak hayali kurmuştu o; derken dara düştüğü an hepten daralınca, kafasının içinde parıldayıp duran bu bıçağı olsa olsa gözüne ilişiveren tezgâhın üstünde bulabileceğini düşünmüş, düşününce de yerinden kalkıp hayalinde ileriye doğru atılmış, belki abanıp can hayliyle onu kapmış ve hiç acımadan babama peş peşe saplamıştı ama, daha sonra da bütün bu olup bitenlerin gerçekten gerçek mi yoksa hayal mi olduğunu birbirine karıştırmıştı. Kirpiklerinin ucundan rüzgâr hızıyla gelip geçiveren o kısacık hayalin geride kalan karanlığına gömülmüştü bir bakıma, kendi belleğinin ihanetine uğramıştı ve bu ihanetin izlerini belki de ömür boyu taşıyarak onun ağırlığı altında ezim ezim ezilecek olan biçare, şimdi kimbilir hangi kovukta saklanıp hangi korkularla titriyordu? Ola ki tabanları yağlayıp kaçtı sanılırken o hâlâ kasabanın göbeğinde hiç kimsenin aklına gelmeyecek bir yerdeydi de, kuş gözü kadarcık bir delikten dışarıya bakıp bakıp cenaze törenini bekliyordu. Babamın ölüp ölmediğini tam olarak bilemediği için bir yandan da belki korkunç bir kararsızlık geçiriyordu orada, bunalıyor, ofluyor, pufluyor ve kavgadan sonra olup bitenleri öğrenebilmek için o kuş gözü kadarcık deliğe iyice sokulup içeriye sızan kasabanın sessizliğini kokluyordu sürekli, kasabanın gürültülerini ve

gürültülerin hemen birkaç adım ötede oluşunu kokluyordu ama, dişe dokunur herhangi bir sonuca varamıyordu.

Varamayınca da tutup kendini gene hayallere vuruyordu kuşkusuz ve sedirin üstünde yorgan döşek yatıyor görüyordu babamı sözgelimi, sargıları her akşam büyük bir titizlikle yenileniyor, buharı tüten sıcacık çorbaları içiriliyor, sırtına kuş işlemeli yastıkları konuyor ve günler günleri kovaladıkça yüzü gülüp yayaş yavaş iyileşiyor görüyordu. Sonra her hayalin sanki bir kardeşi varmış, ya da güzel olan her hayal insanı durup dururken ağır bir borca sokarmış ve işte bu borç da insanın omuzlarından ancak başka bir hayalin ıstırabını yaşamakla kalkarmış gibi bu sefer de, gözlerinin önünden babamın upuzun tabutu geçiyordu... Üstünde, yemyeşil yansımalarıyla seyriyen, nakışları sessizliğe düğümlenmiş bir seccade; başucunda, boynu bükük birkaç uyduruk defne dalı... Bir de, her adımda tekrarlanan bir intikam yemini gibi sallanıp giden, düğmeleri kopuk, kanlı bir gömlek... Sonra kasabalılar tabutun arkasında, kasabalıların arasında sarsak adımlarla yürüyen ben ve elinden tuttuğum kardeşim... Hatta ben, yerden kaldırıp yüzümü arada bir nemli gözlerle uzaklara bakıyordum belki ama Hidayet’i göremiyordum. Oysa dışarıda olup bitenleri gördükçe ecel terleri döküyordu o; hem kuş gözü kadarcık deliğin gerisindeki zifiri karanlıkta durup sapır sapır ter döküyor, hem titriyor, hem gözyaşlarını içine akıta akıta ağlıyor, hem de varıp o gözyaşlarının göllendiği yerden başlayarak her yanına yayılan iflah olmaz bir çürümenin soluğuyla ağır ağır ölüme doğru sürükleniyordu.

Odaya doluşan kasabalıların arasından kellifelli birinin dediğine göre, babam da işte bütün bunları harfi harfine biliyordu sanki, bilmiyorsa bile seziyor, sezmiyorsa bile hayal ediyor ve girip saklandığı kovukta Hidayet büsbütün ter döksün, adamakıllı titresin ve daha da yavaş ölsün diye, inadına, tıpkı bir yaralı gibi yatıyordu. Herhalde bu gidişle aylarca da yatacaktı...

“Yok,” dedi dayım birden ağzındaki sigara dumanını bırakarak; “eniştem iki güne kalmaz kalkar!”

“Bok kalkar!” dedi kahırlı bir sesle annem de kapının öteki yüzünden, “Görmüyor musun yaşamaya gönlü yok onun! Yaşamak zor geldi de besbelli ölmeyi deniyor şimdi! Aklınca, anlata anlata bitiremediği o evi yapmaktan kaçıyor böylece, unutturmaya çalışıyor!”

Hadi be yahu bunları da nereden çıkarıyorsun dercesine elini kapıya doğru sallayıp öfkeyle kalktı dayım, bir an için durup yan gözle kasabalılara baktı ve annem birkaç şey daha söyleyecekmiş de ağzından çıkan kelimeler birer kurşun hızıyla gelip babamın çıplaklığını delik deşik edecekmiş gibi küçücük elleriyle onu giydirmeye başladı. Kasabalılar da odayı ikişer üçer boşalttılar o sırada, merdiven basamaklarını olup bitenlerin anlaşılmazlığını taşıyan yorgun yüzleriyle inip fısıldaşa fısıldaşa gittiler.

İşte o zaman annem içeri dalıp hışımla bağırdı dayıma; “Enişteni soyup giydirme memuru kesildin sen artık başımıza!” dedi sedirin çevresinde kanadı dağlanmış bir kelebek hüznüyle fırıl fırıl dönerek; “Günde on kere gelip elâlemin ortasında şebek gibi cıscıbıldak soyman illâ ki şart mı bunu?” dedi parmağıyla tavana bakıp duran babamı göstererek; “Bir yığın zibidinin paşa keyfi çatsın diye eline bir bıçak alıp bu adam kendi kendini mi bıçaklasın yani?” dedi ardından da; “Sende hiç ar hayâ kalmadı mı da bunca işkenceyi bu zavallıya reva görüyorsun, söylesene bizim oğlan kalmadı mı ha?” dedi ve belki birçok şey daha diyecekti ki susup ansızın ayağa fırlayan dayıma baktı.

Dayım ona bakmadı ama, bir hayli gücenmiş de artık bakışlarını hiçbir yere dokundurmak istemiyormuş gibi gözlerini kısıp usulca kapıya yürüdü.

Sonra, biz annemle göz göze gelip uzun süre merdiven basamaklarını gücenik gücenik inip giden ayak tıpırtılarını dinledik. Dayımın çekip gidişiyle eksilen varlığımızı bakışlarımızı kullanarak sessizce birbirine yasladık yani, birbirine gösterip birbirinde unuttuk ve çıngırak sesiyle birlikte aşağıdaki kapının açılıp kapanışını işitinceye dek hiç kıpırdamadan öylece durduk. Sonra, penceredeki akşam karanlığının uçsuz bucaksız bir ova gibi genişleyerek birden odaya dolduğunu gördüm ben; o genişliğin içinde duvardaki kesenin bir bulgur tanesi, kapı ardındaki süpürgenin ıssızlıkta çınlayan bir dal ot, köşedeki sedirin miniminnacık bir odun kıymığı, babamın da neredeyse o kıymığın üstüne damlamış bir kuş bakışı kadar küçüldüğünü gördüm de ister istemez anneme doğru biraz daha sokuldum. Sokulurken de içimden, herhalde kaynağına akan dilsiz bir suyum şimdi ben, dedim ve dediklerimi bakışlarımın ışıltısına yerleştirip umutla birkaç karış daha ilerledim. Gelgelelim annem, benim yaklaşan sıcaklığımı pek hissedebilecek halde değildi; sırtını duvara verip gene elini alnına koymuş, şırıl şırıl gözyaşı döküyordu.

Derken; “Keşke bunca çileyi benimle birlikte sen de çekmesen,” dedi elinin tersiyle yanaklarını kurulayarak, “gidebilsen bir yerlere, kendini kurtarabilsen...”

Nereye gidebilirim ki dercesine gözlerinin içine baktım.

“Nereye olursa,” dedi titreyen sesiyle, “nereye olursa...”

Ben de kalktım o böyle deyince, koşar adımlarla sabahı bekleyemeden gittim hemen öteki odadaki eşyalarımı toplamaya başladım, önce, o sırtı siyah ciltli kocaman defterimi ayırdım bir kenara; sonra aldım, ders kitaplarımı koydum üstüne; buldum, Hamdi’yle birlikte baş başa kaldığımızda yaptığımız abuk sabuk resimleri koydum, uzun uzun sedirlerin altında aradım, onunla satın aldığımız sakızların içinden çıkan yarı çıplak aktris fotoğraflarım koydum ve durup acaba bunca şeyi taşıyabilecek miyim bakalım diye kendi kendime sordum. İçimi sarıveren evden kurtulma sevinciyle ben kasabayı bile sırtıma alıp bütün takım taklavatıyla dünyanın öteki ucuna kadar taşırım diyerek, bir zamanlar küçük dayım Müslüman’ın verdiği Ispanyol paça pantolonu buldum sonra da; gidip bir daha eve dönmek zorunda falan kalmayayım n’olur diye duvardaki çividen okul ceketimle şapkamı da aldım ve bunların hepsini bir torbaya doldurup çabucak merdiven basamaklarını indim.

Aşağıdaki tulumbanın başına gelince duraksadım nedense ve gözlerimi tepedeki çıngırağa dikip içimden, aman babamı gürültü mürültü çıkarıp da boş yere rahatsız etmeyeyim, dedim. Aslında onu rahatsız etmekten çok, uyumuşsa uyandırmaktan korkuyordum galiba; hep uyusun istiyordum, uyudukça uyusun ve evde baş başa kaldıklarında artık anneciğimin zavallı bedenine bakışlarını bile dokunduramasın...

Bu yüzden olsa gerek, kapıyı yavaşça açtım, dışarıya yavaşça süzüldüm, koşar adımlarla avludaki alacakaranlığı geçtim ve neredeyse hoplaya zıplaya kasabanın öteki ucuna doğru yürüdüm.

Adımlarımın beni nereye götüreceğini pekâlâ biliyordum.

Bildiğim için de giderek hızlanıyordum tabii, hızlandıkça yavaş yavaş hafifliyor ve hafifledikçe de belki sırtımdaki torbayla birlikte havaya yükselip tıpkı bir kuş gibi çatıların üstünde uçuyordum. Sanki karanlık ağızlarıyla sokağa bakan ve gelip geçerken insana gıcırtıyla açılıverecekmiş hissi veren sıra sıra avlu kapıları aşağıda kalmıştı artık, boğuk konuşmalarla yanımda yürüyüp giden kahve müdavimlerinin sokak lâmbalarının altına

vardıklarında ansızın sıçrayarak ters yöne doğru uzayıveren gölgeleri, kor gibi yanan gözleriyle o gölgelerin içinde bir belirip bir kaybolan uzun kuyruklu kediler, varla yok arasında yankılanan köpek havlamaları, sonra taşların ağartısına basarak tenha adımlarla yürüyen bir sokağın giderken giderken usulca kıvrılışı, bir köşenin daha kendini döner dönmez sessizce ıssızlığa yıkılışı ve çatıların duruşuyla bacaların bu duruşu kalın birer çivi gibi tutuşu epeyce aşağıda kalmış, hatta aşağıda kalmakla da kalmayıp inanılmaz bir çabuklukla gözlerimin önünden akıp geçivermişti de artık ben neredeyse kasabanın öteki ucuna varmıştım; Derken, hadi birazcık dinleneyim dedim orada, varacağım yere cepheden dönercesine böyle yorgun argın varmayayım, dedim ve kendi yalnızlığını aydınlatan bir sokak lâmbasının altından yürüyüp gidiyorken ansızın durdum.

Durunca da, küt küt atan kalbimle bir süre ışığın çevresinde uçuşan irili ufaklı kelebeklere, bir süre onların kanat uçlarına takılan uzak yıldızlara, bir süre de perdeleri çekilir çekilmez sokağa sırtlarını dönen pencerelere baktım. Sonra, aydınlığı çatıların üstünden göğe doğru ağan çarşının uğultusunu dinlemeye hazırlanıyordum ki, Sinemacı Şerif eline mikrofonu alıp kasabanın biricik Tanrı’sıymış gibi geceyi ta kökünden sarsa sarsa öksürdü. Hemen peşinden de, sayın sinemaseverleri başrollerini yılların eskitemediği iki dev artistin paylaştığı bu akşamki muhteşem filmi seyretmeye çağırarak dillere destan bir aşktan söz etti, fazla ipucu vermeden, akıllara durgunluk verecek bir kinden, bitmek tükenmek bilmeyen bir nefretten ve intikamdan söz etti. “Kan su gibi akacak vallahi!” dedi, “Esas oğlan ortalığı kırıp geçirecek ve bütün kötüleri hem de nasıl, hem de nasıl dize getirip aç köpekler gibi yalvartacak!” dedi. Hatta bir ara, ha başladı ha başlıyor, işte efendim şu kadar dakika kaldı ve geri sayım başladı, gibi kışkırtıcı lâflar ederek hâlâ sağda solda pinekleyen sayın sinemaseverleri kibarca uyardı ve bir sanat şaheseri sayılan bu meşhur filmi görme fırsatını kaçıranların hemen ertesi gün mutlaka ve mutlaka pişmanlık duyacaklarını belirtti.

Sonra da her zamanki gibi, şehirden bir günlüğüne kiralayıp getirdiği her filmden birkaç kulaç kırpa kırpa oluşturduğu bobini takıp sesini dışarıdaki hoparlörlere yerdi. Kasabanın üstünde bir süre, kasaba genişliğindeki kocaman bir tavada mısır patlatılıyormuşçasına patır patır silah sesleri dolaştı yani, nereden gelip nereye gittiği bilinmeyen at kişnemeleri şahlandı ve yıldızları ürperten dokunaklı sesiyle bir erkek, “Seni seyiyorum Hazal,” dedi, ama Hazal her kimse yanıt vermedi. Vermeyince, erkek ses tonuna

olanca erkekliğini yığıp, “Seni kimseye yâr etmem bilesin!” diye uyardı onu ve atına atlamış olmalı ki hemen peşinden de döküle saçıla uzaklaşan nal sesleri duyuldu. Sonra hızla yaklaşan bir motor gürültüsü altına alıp ezdi bu nal seslerini ve gürültünün içine kurulmuş babacan bir erkek sesi, “Vazgeçtim evlâdım köşke çek!” dedi. Gelgelelim karşısındaki ona, emredersiniz efendim diyecekken birden; “Şükürler olsun ulu Tanrım gözlerim açıldı, görüyorum artık işte görüyorum!” diye sevinçle haykırdı. Bir başkası da o sırada neredeyse dişlerini tükürürcesine, “Al öyleyse kahpe dölü al!” dedi ve tam üç el peş peşe ateş etti... Sonra gelip her yeri yakıp kavuran acı mı acı bir ney sesi kapladı geceyi; zaman zaman bir dantel ipliği kadar inceldi, zaman zaman kalınlaştı, buhar olup tüttü zaman zaman, su olup aktı ve çöl geçti Mecnun olup üfleyenin gözünde belki, yokuş çıktı, dağ aştı ve kayboldu gitti... O gidince, adamın biri geride kalan sessizliği aralayarak tıpkı Sinemacı Şerif gibi kasabanın suratına doğru öksürüp; “Neden öldürdün evlâdım?” diye sordu ve bağışlanmayı dileyen ezik bir sesle birisi de ona; “Çok seviyordum hâkim bey, başka çarem yoktu!” dedi. Sonra, kahkahalar atıp duran şuh bir kadın, “Evet tatlım Paris seyahatim umduğumdan da nefis geçti,” derken ansızın silahlar patladı gene, çıvlamalar kasaba sokaklarında uzun uzun yankılandı ve davudi bir erkek sesi yankıların arasından başını usulca çıkarıp; “Bu dağlar ikimize yetmez Atçalııı, teslim oooll diye bağırdı. Tabii Atçalı öfkeli bir silahla karşılık verdi ona, ardından kızanları da mavzere sarıldı ve bir süre hem sağda solda pinekleyen sinemaseverlerin kalbini, hem de kasabanın camlarını titreterek kıyasıya vuruştular. Vuruşmanın şiddetine bakılırsa, o sırada kükremiş bin aslandı Atçalı ve binlerce gözle nişan alıp tetiğe binlerce parmakla asılırken artık ne bedenine, ne cepkenine, ne sıktığı kurşunlara, ne de kurşun sesleriyle birlikte gidip uzaklarda yankılanan öfkesine sığabiliyordu. Derken, dağlara da sığamadı nedense, hatta dağlar şöyle dursun koskoca filme de sığamadı ve peşine taktığı kızanlarla birlikte hoparlörlerin içinden atlayıp kasabaya indi. Yani filmde sıkılan kurşunlar gelip düpedüz çatıların üstünde sekmeye başladı da birden, varacağım yere varamadan galiba vurulup öleceğim diye evet korktum ben, korktum ve kocaman kocaman gözlerle çevreme baktım.

Bakar bakmaz da Hamdi’yi gördüm işte o zaman avlu duvarının dibinde; ellerini beline koyup fotoğraf çektiren bir efe edasıyla dikilmiş, sanki korkularımı okumuşçasına içimden pis pis sırıtıyordu.

“Sen de nereden çıktın,” diye sordum torbamı sırtlanıp usulca yaklaşırken, “ne işin var bu hengâmenin ortasında?”

“Aynı şeyi ben de sana soracaktım,” dedi başka bir poz verircesine bu kez de ellerini arkasına kavuşturup hafifçe kaykılarak, “ya senin ne işin var?”

“Ben,” dedim birazcık bocalayarak, “bir yere gidiyordum.”

“Nereye?”

Sustum.

“Söylesene,” diye üsteledi, “yoksa benden habersiz sinemaya mı gidecektin?”

Elimdekileri gösterip belli belirsiz gülümsedim; “Bunlarla sinemaya mı gidilir?”

“Haklısın,” diyerek elini uzatıp sırtımdaki torbanın ağırlığını tarttı; “gidilmez... Hele çatıdan hiç girilmez sinema salonuna bunlarla, adamın başına bela olurlar!”

Susmuş, karanlıkta neredeyse incecik bir cırıltı çıkararak bir çift film bobini gibi fırıl fırıl dönen gözleriyle gene yüzüme bakıyordu.

“Biliyor musun,” dedi sonra bakışlarını yere indirip içini çekerek.

“Şu sinema salonuna bilet alıp da ön kapıdan girmek hiç nasip olmadı bize.”

"Olmadı,” dedim.

Yüzünü çarşıya çevirip öfkeyle Atçalı’nın savurduğu naraları dinledi.

Dinlerken de, bir bilet alıp Şerifin gözlerine baka baka hayalinde sinema salonuna girdi sanki; merdivenin dibinde bekleşen beş parasız çocukları umursamadan yürüdü, itişip kakışan kalabalığın arasından sıyrılıp ön sıradaki tahta sandalyelerden birine keyifle oturdu, bacak bacak üstüne atıp yüzüne yayılıveren gülümsemeyle birlikte arkasına yaslandı ve elindeki bileti rulo haline getirip bazı seyirciler gibi Şeriften yana düşen kulağının ardına sıkıştırdı... Hemen peşinden de, bütün bunlar gerçekten olup bitmiş de sanki birazdan ışıklar sönüp film başlayacakmış gibi soluğunu tuttu.

Artık tam anlamıyla, yalnızca hayalindeki filmleri seyredebilen beş parasız bir sinemasever heykeline benziyordu.

İşte o sırada ben fırsat bu fırsat diyerek öylece bırakıp yürüdüm onu; ardım sıra gelip sırıta sırıta sırtımdaki torbayla birlikte nereye girdiğimi

aman görmesin diye de, önüme çıkan ilk köşeden dönüp çabucak gözden kayboldum. Hamdi'yle ikimizin arasına alacakaranlık bir sokak koydum yani korkumdan, bu yetmedi bir sokak daha koydum upuzun, sonra sokaklar dolusu pencereler koydum kör kör, tutup Atçalı'nın savurduğu naralarla naraları delik deşik eden mavzer çıvlamalarını, çıvlamaların ortasında kâh o yana, kâh bu yana koşuşturan birbirine karışmış köpek havlamalarını ve vurulup arada bir yandım anam diye haykıran kızanların seslerini koydum da artık bir hayli uzaklaştım.

Sonra, gide gide varacağım yere vardım ben.

Uzaklar kadar uzak bir kapıydı bu; yüzyıllar önce kasabanın göbeğine düşmüş bir masal damlası kadar karanlık, bir o kadar da yalnız, yorgun ve alabildiğine ıssızdı; önünde kopuk solucanlar gibi kıpırdanıp duran gündüzden kalmış haylaz çocuk sesleri vardı; ve bu sesleri çiğneye çiğneye ayaklarımın altında yürüdüm ben, küt küt atan kalbimle kapının ıssızlığını araladım, eşiği aştım ve içimdeki heyecanla birlikte bedenimi sarıveren zifiri karanlığın ortasında durup bir an çevreme baktım ama, kimseyi göremedim.

Derinliğinde derin sessizlikler yankılanan uçsuz bucaksız bir uçuruma düşmüştüm de sanki ne yapacağımı kestiremeden öylece dikiliyordum. Dikilirken de, Hamdi'nin arsızlık edip peşimden geldiğini düşünüyordum nedense; hatta onun şimdi içinde taşıdığı o tozlu sinema salonuyla birlikte dışarıda olduğunu, filme ara verilip ışıklar yanınca yerinden kalktığını ve salonun eski afişlerle kaplı bir penceresinden beni gözetlediğini hayal ediyor, bir yandan da kendi kendime, herhalde olup bitenleri öğrenebilmek için meraktan çıldırıyordur, diyordum. Sonra, bırakayım büsbütün çıldırsın, dedim; orada, belki de benim şu andaki duruşumu tekrarlayarak durup bir duruş yankısı gibi öylece tırnaklarını kemirsin meraktan, kudursun... Dahası, o penceredeki afişin ucunu kaldırıp sessizce beni gözetlerken salondaki ışıklar çıt diye sönüp filmin ikinci yarısı başlasın da, Şerif karanlığı tekmeleye tekmeleye gelip onun ense köküne şöyle okkalı bir tokat patlatsın, dedim.

Ben böyle derken karanlık dalgalandı sonra ağır ağır ve ortalık küf koktu, peşinden ıslak tüy, bayat soğan, kirli çamaşır ve çamaşır sandığında unutulmuş buruşuk elma koktu; sonra bu kokuların arasından doğrulup, sen mi geldin diye sordu Kevser ve ben de atılıp hiç tereddüt etmeden, evet dedim; sonra o, asa tıkırtılarından tanımıştım zaten, dedi ve ben epeyce

şaşırdım bu sözlere şaşırmasına ya pek belli etmedim ve lâfı başka yere çekmek için hem şaşırmışlığımdan, hem de bunu gizleyişimden arınmış bir sesle, burası hep böyle zindan gibi karanlık mı olur diye sordum; o da bana karanlığı tutup kelimelere çevirircesine, evet öyle olur çünkü bana kimse gelip de evine elektrik bağlatıvereyim demedi dedi; sonra biz ikimiz de sustuk bir zaman ve ben içimden kasabalılara dönüp utanın utanın derken karanlık karanlık suretinde göllenmiş kocaman bir sessizlik denizi oldu; sonra ben Kevser'in yanına oturup ağzımdan çıkan kelimeleri bu denize hicran yüklü birer gemi gibi salarak tek tek olup bitenleri anlattım; sonra anlata anlata artık adamakıllı yoruldum tabii ben, soluk soluğa kaldım ve tam da, ben annemden annemle babamın kavgalarını seyretmek için mi doğdum diye soracaktım ki, Kevser narin bir kuş kanadı gibi saçlarımda elini usul usul gezdirerek, hiç korkma sen ben varım, dedi; sonra hiç korkmadım ben ve o, seni kanadımın altına alıp saklarım da kimsecikler bir fiske vuramaz, dedi ve o pörtlek gözlü Hicabi'nin size çektirdiği çile yetiversin gayrı, dedi ve elini indirip saçlarımdan yanağımı okşuyordu ki birden durup hayretle, ama ağlıyorsun sen, dedi; dedim ben de, evet ağlıyorum; yok yok, ağlamak beyhudedir ağlama, dedi; ben de sustum işte o zaman, karanlıkta zonklayan hıçkırıklarımı boğup inatla yutkundum ve gözlerimin önünden geçigeçiveren geçmişimin ağlanası sahnelerine sırtımı dönüp içimden, ağlamamalıyım, dedim; sonra gene sustuk biz ve karanlık gene karanlık suretinde göllenmiş kocaman bir sessizlik denizi oldu; sonra hiç kuşkusuz Kevser'in ben bir ağlama ustası olduğunu, bu işin binlerce çeşidini bilip belki de binlercesini denediğini düşündüm; sonra o sessizliğin kıyısından köşesinden bu düşündüklerimi harfi harfine okumuşçasına, ağlamış insan tez acıkır diyerek yerinden kalkıp yavaşça karanlığın öteki ucuna yürüdü ve oradan bir zaman kap kacak tıngırtıları geldi ve bu tıngırtılar başımın üstünde bir zaman cezve, bir zaman tencere, bir zaman tava ve bir zaman da tepsi tepsi uçuştu ve onlar uçuşurken ister istemez ben evimizi hayal ettim ve hayal edince de sanki uçuşan her şey gidip oraya düştü, dahası tıngır mıngır yuvarlandı merdiven basamaklarından ve işte o sırada ansızın yağmur başladı; ortalığa serinlikler saçan, uzak toprak rengi ve şakır şakır bir yağmurdu bu ve asla dinmek nedir bilmiyordu ve onun dinmek bilmeyişinin en erişilmez yerinden zavallı annemin sesi geliyordu ve yanlış masala uçmuş anaç bir kuş kanadı gibi sürekli kendi göğünü arıyordu bu ses uçuşlarının yüzünde, sürekli kendine yağıyordu ve bu haliyle kör kuyulara düşmüş küflü bir sessizliğe benziyordu ve ıslaktı bir su

ninnisi kadar, incecikti ve tepeden tırnağa sevdalı söğüt türküleri gibi sırılsıklamdı ve Kevser gelip o sesle ıslanmış yanaklarımı kuruladı benim, ellerimi arayıp buldu ve avuçlarıma patlamış mısır doldurdu; ardından da karanlığı tutup gene kelimelere çevirircesine, ye bakalım hadi durma, karnını doyur dedi demesine ya, adeta plastikten yapılmışa benzeyen ve tatları şöyle dursun bir çekimlik kokuları bile olmayan bu mısırlardan hiçbirini yiyemedim ben ve birkaçını ağzıma atıp tıpkı Hamdi'nin dedesi gibi yavaş yavaş gevelerken, bir yandan da Kevser'in evine geldiğimden beri yavaş yayaş ihtiyarladığımı hissettim; derken kimi zaman sese, kimi zaman gözyaşına, kimi zaman düşünmeye, kimi de hiçbir şey yapmamaya dönüşerek sinsi adımlarla bedenimde ilerleyen bu ihtiyarlamanın az sonra daha da hızlanacağını, tenimin diriliğini yitirip belki de kıvrım kıvrım sarkacağını, etlerimin gevşeyeceğini, kemiklerimin sızlayacağını ve bütün bunlar olup biterken belleğimin zayıfladıkça zayıflayıp karanlıkta bana beklenmedik oyunlar oynayabileceğini düşündüm ve kendi kendime, keşke bu karanlık olmasaydı, dedim; sonra, kalacak olursam burada ben akşamlan nasıl ders çalışır, hangi ışıkla okur, hangi ışıkla yazarım, dedim ve hâlâ geveleyip durduğum mısır tanelerini ağzımın bir köşesine itip dilimle bunu Kevser'e de sordum; o da bana, yarına Allah kerim hiç tasalanma sen dedi ve sabahleyin gidip benim için mutlaka bir yerden gaz lâmbası bulacağını söyledi ve kalkıp gene el yordamıyla karanlığın öteki ucuna yürüdü de yürürken, şurada kuş gözü kadarcık bir delik olacaktı, şimdilik onu açalım dedi sonra ve açtı; ve zifiri karanlık alacakaranlık oldu işte o zaman, Kevser'in eli yüzü birazcık görünür, yerdeki hasırın sefaleti az buçuk bilinir, hatta duvar dibine serilmiş yorganın minik minik vadiler, bir karışlık dereler, birbirine ulanan tepeler ve dağlarla dolu buruşukluğu belli belirsiz seçilir oldu; sonra Kevser bu yorganın altına girip bir güzel uyudu ve ben tedirginlikle bir zaman o kuş gözü kadarcık delikten içeri sızan köpek havlamalarını, bir zaman açılıp kapanan kapı gıcırtılarını ve bir zaman da sokaktan gelip geçen boğuk öksürüklerle hâlâ kapanmayan kahvelerin gürültülerini dinledim; sonra dinlerken dinlerken bu seslerin arasından ben Hamdi'nin sessizliğini işittim birden, işitince de içimden, acaba o hâlâ dışarıda mıdır şimdi, dikilmiş bir bekçi gibi Kevser'in evine mi bakıyordur ve gözlerinin önünde de hâlâ benim sırtımdaki torbayla birlikte kapıdan girip usulca kayboluşum mu vardır, dedim; bunları der demez de içimi kemirmeye başlayan merak kurdunun peşine düştüm tabii, kalkıp parmaklarımın ucuna basa basa duvara yaklaştım, nefesimi tuttum, o kuş

gözü kadarcık delikten korkuyla baktım; ve gördüm evet, Hamdi orada, hâlâ karşıdaki sokak lâmbasının altında bir sinemasever heykeli gibi dikiliyordu; derken o da beni gördü sanki, evet evet gördü ve biz karanlık iki ayna uzaklığıyla durup bir süre bakıştık; sonra ben o sırada bir kuş suretine girdim de acaba bu delik benim gözüm mü diye geçirdim içimden ve o halde Hamdi şimdi gecenin kuytusuna sığınmış küçücük bir kuşa mı bakıyor aslında, dedim kollarımı yorgun bir çift kanat ağırlığıyla hafifçe kıpırdatarak; ardından da bu tuhaf düşünceleri aklımdan silip hemencecik, yoksa delikten sızan bu ölgün ışık karşıdaki sokak lâmbasının ışığı değil de gerçekte Hamdi'nin bakışları mı diye işkillendim; sonra öyleyse onun içeride neler olup bittiğini pekâlâ görüp anlayabileceğini düşündüm ve vedalaşırcasına bir kez daha göz atıp çabucak deliği kapadım sonra gözlerimi sımsıkı yummuş gibi hissettim kendimi ben ve her yer gene zifiri karanlık oldu tabii, karanlık gene karanlık suretinde göllenmiş kocaman bir sessizlik denizi oldu da artık kör adımlarla gidip usulca Kevser'in yanına sırtüstü uzandım ben, yorganın ucunu tutup her zamanki gibi çeneme kadar çektim ve hiçbir şeyi göremeyeceğimi bile bile gözlerimi tavanın karanlığına diktim; sonra benim gözlerimi diktiğim yerden, hemen her günü çeşit çeşit ıstırapla dolu bitip tükenmek bilmeyen ömürler kadar uzun mu uzun bir zaman, bu zamanın içinden de salkım saçak seslerle bozbulanık görüntüler geçti sanki, insanı canevinden vuran acılar, kelimeleri hem yetersiz, hem anlamsız kılan hasretler ve dağların aşılmazlığıyla büyüyen ayrılıklar geçti; sonra Kevser kolunun birini bütün bunların üstünden aşırıp ansızın boynuma doladı ve sayıklarcasına, geldin mi, diye sordu; onun bu sorusuna yanıt vermedim tabii ben, aramızdan geçip giden onca bulanık görüntünün, sesin ve ayrılığın gerisinde durup kapkara sustum ve susarken de hiç kuşkusuz onun o anda rüya gördüğünü düşündüm; herhalde sırtındaki torbayla birlikte saçlarını savurta savurta bir rüyadan ötekine koşuşturup duruyordur şimdi, dedim; hatta o ala köpek denen bit torbası da oralardadır belki, tin tin yürüyüp olanca arsızlığıyla o da yaklaşıyordur rüyaların kapısına ve bir gölge sessizliğiyle eşiklerden atlayıp atlayıp geçiyordur, dedim; geçince de sonra, Kevser'in cici bici giysileriyle ak güvercinler gibi süzüldüğü bazı sahnelerin ortasına düşüyordur upuzun kuyruğuyla, hiç kuşkusuz onun ansızın gençleşip bir prensese dönüştüğü dakikalara, ya da bir peri kızı kılığında dolaşıp durduğu kuş uçmaz kervan geçmez dağlara düşüyordur diyecektim ki, Kevser dönüp ılık mırıltılarla öteki kolunu da attı boynuma, dahası bacaklarını belime sarıp sımsıkı

kenetledi ve gene sayıklarcasına, asa tıkırtılarından tanımıştım zaten, dedi; işte o zaman çamaşır sandığında unutulmuş buruşuk elma kokusunu tekrar duydum ben, duyunca da ürperip yavaş yavaş yorganın altında ellerimin titrediğini hissettim; derken bu titreyişlerin varıp dalga dalga bir çift elmanın tene akıveren tadına dokunduğunu, bu dokunuşun peşine düşen elmaların ağzıma doğru yuvarlandığını ve ağzımın da sanki onları ısırıp iştahla yutacakmış gibi hafifçe aralandığını hissettim; sonra elmaların bu kadar arzulu yuvarlanışından ve kışkırtıcılığından korkup durdum ben, derin derin soluklandım, belki aklımdan masallarda anlatılagelen cennet bahçelerinin güzelliğini geçirdim bir süre, belki Hamdi'yle satın aldığımız sakızların içinden çıkan ve her bakışımızda bizi heyecanlandıran yarı çıplak aktris fotoğraflarını geçirdim de gözlerimi kapayıp inatla uyumaya çalıştım; bu sırada Kevser'in eli deli bir alev gibi kürek kemiklerimin arasından akıp önce belime, sonra da kalçalarıma dokundu ve dayanamayıp ben de onun aynı yerlerine aynı şekilde dokundum; ve dokununca ona değil de sanki ben çoktan kayıplara karışmış binlerce tozlu hikâyenin çıplaklığına dokunmuş gibi oldum ve içimden, belki de Kevser, bana binlerce hikâye tadında gözüken, belleklerden silinmiş tek bir hikâyedir dedim; sonra sarılıp inanılmaz bir şehvetle öptüm bu hikâyenin en karanlık kuytularını ben ve o da uzanıp olanca unutulmuşluğu, yıpranmışlığı ve ayrıntılarıyla beni öptü; sonra ben öpüldükçe öpüp öptükçe öpülürken artık ağır ağır Kevser kıvamında kıvranıp duran bu hikâyenin ta kendisine dönüştüğümü düşündüm ve bir yandan ellerimle ıslak mı evet fena halde ıslak bir vadinin baş döndürücü derinliklerine doğru ilerlerken, bir yandan da kasaba kırtasiyecilerinden satın alınmış ucuz bir dolmakalemle oturup gecenin bu vaktinde acaba kim yazıyor beni, dedim; sonra bir yandan o vadinin ıslaklığına olanca yalnızlığım, hasretim ve diriliğimle gömülürken bir yandan da, hem kocaman bir bardakla çayını yudumlayıp hem de sigarasını tüttürerek acaba müsveddelerimi kim daktiloya çekiyor şimdi, beni kim diziyor satır satır, ya da çoktan dizilip basıldım da şu anda hangi okurun gözünde tekrar yazılıyorum, dedim; sonra ben artık Kevser denen bir hikâyeysem az önce kendi karanlığımı mı öptüm başkasını öpüyorum diye üst üste, ya da az önce kendi belimi ve kalçalarımı mı okşadım da diyecektim belki ama, içine gömüldüğüm o vadide ansızın soluksuz kaldım, hatta içimden ılık ılık bir şeyler akıp giderken zangır zangır titredim ben ve boğuk bir çığlık atarak Kevser'in inleyişleri arasında kayboldum; sonra birbirimizin kollarında yorgunluktan öle öle uyuduk Kevser'le biz ve gece,

kasabanın üstünden bir mavzer çıvlaması gibi hızla gelip geçti; ve sabah oldu ve ben gözlerimi açıp içimden neredeyim, dedim; ve der demez Kevser'i göreceğim yerde annemi gördüm; ve yorganın altından kalkıp hayretle ona doğru yürüdüm ama beni hiç fark etmedi o, sırtını duvara verip gene elini alnına koymuş, şırıl şırıl gözyaşı döküyordu; derken, "Keşke bunca çileyi benimle birlikte sen de çekmesen," dedi tıpkı Kevser gibi sayıklarcasına, "gidebilsen bir yerlere, kendini kurtarabilsen..."

Gözlerinin içine, nereye gidebilirim ki dercesine korkuyla baktım.

Ama o bakışlarını kaçırıp hemencecik yüzünü yere eğdi.

Hasan hâlâ yarı uykulu gözlerle şaşkın bakar, geceleyin yaşadıklarını içinden bir kez daha geçirir ve aklında kalan o derin çıplaklığı hayal edip olanca sıcaklığıyla kafasında tekrar şekillendirmeye çalışırken Elif kalktı sonra, bitkin adımlarla yürüyüp sessizce odadan çıktı.

Gidip tek başına yavaş yavaş uğuldamaya başlayan evin başka bir köşesinde saatlerce ağladı belki, gidip ne yaptığını bile bilmeden avluda tavukları yemledi, açılmışsa gelip küçük oğlunun üstünü örttü, ya da varıp varıp kapı aralığından nemli gözlerle Hicabi'nin sedirdeki yatışına baktı bir süre, bakıp bakıp iç çekti... Sonra, merdiven basamaklarını indi rüzgâr hızıyla tıpır tıpır, çıkıp basamaklar onu bu kez başka bir dünyaya götürecekmiş gibi tekrar indi, çıkıp tekrar indi ve ine çıka artık bir hayli yoruldu, bakışları basamak basamak kırılıp dağıldı ve saçları savruldukça savruldu da sonunda gelip upuzun boyuyla eşikte durdu. Neredeyse Kevser'e benzemişti sanki, odanın ortasında dikilen Hasan'a tıpkı peşindeki köpeklerle birlikte kasaba sokaklarını dolaşan Kevser gibi bulanık gözlerle, çok uzaklardan bakıyordu.

O böyle bakarken, Hicabi de inleyip sızlamalarla sedirden kalkıp yampiri yampiri evin içinde gezinmeye başlamıştı artık. Hatta canı sıkıldığında arada bir avluya çıkıp gönülsüz birkaç tur atıyor, arka tarafa doğru yürüyüp bazen yeni bir ev yapılacaksa işte şuraya yapılacak dediği yere bakıyor, bakarken yüzünü buruşturup çoğu kez homurdanıyor, sonra orada ağır ağır yükselen duvarlar varmış da sanki dokunursa paldır küldür yıkılıverecekmiş gibi küçük ve dikkatli adımlarla geniş bir daire çiziyor, gözlerini kısıp ikide bir boşluğu çeşitli cephelerden seyrediyor, ola ki o sırada bir zamanlar herkese anlata anlata bitiremediği hayalindeki evi görüyor, görünce de gelip oflaya puflaya avlu kapısının ağzına oturuyor ve yüzünü çarşıya çevirip tıpkı Vakkas gibi hiç konuşmadan saatlerce bakıyordu. Soranlara,

“Memleketimi özlemiştim yahu, Acıpayam’a gittim de geliverdim işte!” diyen Hidayet’in de dükkân kapısına oturup aynı şekilde kasabanın bu ucuna baktığını biliyordu sanki bildikçe de lokantadaki kavgayı hatırlayıp öfkeleniyor ve orada kendi kendine günlerce homurdanıyordu.

Derken, eşikte dikilen Elif duydu bu homurtuları, hatta onların ardından sökün edip gelecek kavga dolu geceleri nasıl gördüyse gördü ve hâlâ odanın ortasında şaşkın şaşkın duran Hasan’ın eline kozaları dökülmüş eski bir torba tutuşturarak; “Defterini kitabını topla bakalım,” dedi, “gidiyoruz!”

“Nereye?” diye sordu Hasan içinden kimbilir kaçıncı kez geçen gecenin içinden.

“Celil dayına,” dedi Elif merdiven basamaklarını inip kapıdan çıkarlarken, “bundan sonra senin orada kalman daha hayırlı!”

Hasan konuşmadı, annesinin peşi sıra yüzünü yere eğip ayaklarının ucuna baka baka yürüdü.

Çıngırak sesi arkalarında dağılıp kaybolmadan sokağın karşısına vardılar hemen.

Avlunun at kokulu havasını geçip de Celil’in kapısından girdiklerinde, Nesime ocağın başına çökmüş çorba pişiriyordu. Yıllardır doğru dürüst güneş görmeyen yüzü, elleri, bilekleri ve alevlerin kızıllığı altında ince ince titreşip duran boynu kar gibi bembeyazdı gene; kulakları duyacağı her sese sağır, gözleri göreceği her şeye kördü.

“Huuu!” diye seslendi Elif; “Huuu bizim gelin huuu, Celil yok mu?”

“Yok,” dedi Nesime insanın gözlerini kamaştıran beyazlığıyla dönüp usulca; “yok, çarşıya gitti!”

Elif yerdeki postun üstüne çökerken, Hasan’a da başıyla otur otur diye işaret etti. Sonra elini çenesine dayayıp bir zaman donuk gözlerle duvarda asılan tüfeğe, bir zaman pencere önündeki kamış kafeste ürkek ürkek kıpırdanıp duran kekliğe, bir zaman çorba tenceresinin pembe köpüklü yüzünde yüzen biber yarımına, bir zaman da bacaya doğru yükselip giden dumanların sessizliğine baktı.

Derken, içini çekip ansızın; “Hasan sizde kalacak bizim gelin,” dedi kendi kendine konuşurcasına, “ben düşünüp taşındım, başka yol bulamadım.”

Nesime, bembeyaz ışıldayıp söndü o sırada.

“Geldiğinde Celil’e, Hicabi enişte ayaklanmış da kaç gündür burnundan soluyormuş gene dersin!”

“Derim,” dedi Nesime kar gibi tozan sesiyle.

Ardından da kalkıp gitmek için acele eden Elifi kapıya kadar uğurladı. Hatta Celil’in dönmesini beklercesine bir süre oyalandı eşikte; olanca güzelliği, beyazlığı ve dalgınlığıyla ne içeri girdi ne dışarı çıktı da orada öylece dikildi durdu... Belki daha da dikilecekti ama, iç odada yatan kızı uyanıp da ağlamaya başlayınca hemen koştu geldi, Hasan’ın yanından yavaşça geçti ve kayboldu. Ortalığa sinen sessizliği bozmaktan korkuyormuş gibi bir hali vardı sanki; kucaklayıp getirdiği kızına dudaklarını büzüp ikide bir “Susss, susss!” diye yalvarıyor, böyle derken yüzünü çevirip bazen kapıya bakıyor, ya da durduğu yerde kekliğinkine benzeyen tuhaf bir ürkeklikle sürekli kıpırdanıyordu.

Bir ara, bu davranışlarının nedenini açıklamak istercesine; “Son günlerde dayın çok sessiz,” dedi Hasan’a, “bir düşündüğü var, ama nedir bilmiyorum.”

Hasan kaşlarının altından bakıp uzun uzun sustu, öyle ki, bir karış suratla akşam karanlığında eve çıkıp gelen Celil bu yüzden onu fark edemedi sanki; çorbasını bıyıklarını dizlerine sarkıtıp hızla içti, kızını kucaklayıp öptü ve Nesime’nin beyazlığından biçilip dikilmişe benzeyen iç donunu giyip çabucak yattı.

“İşte böyle yengem,” diye fısıldadı Nesime o sırada, “hemen her gün böyle...”

“Konuşmuyor mu peki?” dedi Hasan.

Nesime başını iki yana salladı umutsuzca.

Sonra, sessizliği biraz daha derinleştirmek istercesine kalkıp o da yattı.

Ev inanılmaz bir sessizliğe gömülmüştü artık; kapı pervazlarından menteşelere, perdelere, tavandan sarkan ampule ve hâlâ yıllar önceki yangının izlerini taşıyan isli merteklere kadar hemen her yer bu sessizliğin şiddetiyle zonk zonk zonklamaya, ufalanıp ansızın tozmaya, acayip şekiller almaya, hatta bu şekillerin de ötesine geçerek yavaş yavaş bulanıp gözden silinmeye başlamıştı. Silinen her noktada bakışlarıyla Hasan da vardı tabii, o da eriyip siliniyor, bir yandan da kavramakta güçlük çektiği bu sessizliğin altında nelerin yattığını merak edip gitgide endişeleniyordu.

Dayısını tanırdı çünkü; hayattan elini eteğini çekip o böyle sabahtan akşama dek susacak adam değildi. Kimi zaman anlatılan mor dağlarla, çan sesleriyle, tüfeklerle ve yaylaları kıl çadırlarla birlikte yiyip yutan zifiri gecelerle dolu tozlanmış hatıralarda bile hep onun adı geçer, bir yaprak kımıldamışsa onun soluğu duyulur, bir silah patlamışsa arkasından onun adı anılır, birisi yaralanmışsa o kovalanır ve ne zaman kimsenin aklına hayaline gelmeyecek bir halt karıştırılmış ya da anlamsız bir iş işlenmişse, altında mutlaka onun parmağı aranırdı.

Bu yüzden evlenmesi de bir hayli zor olmuştu zaten, kasabada hemen herkes “O berduşa kız verilmez!” diye direttikçe diretmişti. O da bir gece, babasının evinden alıp kaçırmıştı tabii Nesime’yi; aylarca dağların ardındaki muhacir köylerinde saklanmış, öfkeler durulup asma kesme üstüne edilen yeminler bayatlayınca kayalıklardan ürkek tavşanlar gibi el ele inip gelmiş, sonra da boyunlarını büküp davulsuz zurnasız sessizce nikâhlanmışlardı. Gelgelelim, bela eksik olmamıştı üzerinden; artık kullanılmayan keçi ağılını duvarlarla bölüp üç odalı bir yer haline getirmelerinden hemen bir hafta sonra, bütün kasabalının horul horul uyuduğu bir saatte yangın çıkmıştı evlerinde... Damın saçaklarına kadar tırmanan alevlerin kızıllığı avluları aydınlara aydınlata geçip taa uzaktaki pencere camlarına vurmuş, oradan ikiye katlanarak göğe ağmış, olup bitenleri gören Kevser de gelip torbasıyla birlikte tepine tepine çığlık atmaya, yanıp kavrulmak istercesine bazen alevlere doğru koşmaya, hatta bütün engellemelere rağmen korkunç bir gürültüyle savrulan dumanların içine dalıp kelebekler gibi fırıl fırıl dönmeye başlamıştı. Nesime’yle Celil yataklarından fırlayıp dışarı çıktığı halde, Kevser’in hâlâ içeride yanan birisi varmış da onu kurtarmak istermiş gibi kendini ısrarla alevlerin ortasına neden atmak istediğini o gece kimse anlayamamıştı kuşkusuz, yalnızca elinden eteğinden tutup tutup bir de seninle uğraşmayalım diye onu kalabalığın gerisine çekmişlerdi. O da dumanlara dala çıka islenen yüzü, savrulup uçuşan saçları, yerlerde sürüklenen torbası ve dehşet saçan ipiri gözleriyle hep alevlere bakmıştı kasabalıların omuzları üstünden ve bir şey diyecekmiş de sanki bir türlü diyemiyormuş gibi hep yutkunmuştu.

Sonunda, damdan dama sıçrayıp bütün mahalleyi küle çevirmeden yangın elbirliğiyle söndürülmüştü gerçi; alevlerin ağzından kurtarılan kilimlerle perdeler avlunun bir köşesine toplanmış, onların yanına çocuk tabutuna benzeyen Nesime’nin çeyiz sandığı, sandığın tepesine de ağzından burnundan dumanlar tüten iki hasır yastıkla, yüzü yıldız kıpırtılarıyla dolu

kırık bir ayna konulmuştu. Olup bitenlerin şaşkınlığını üzerinden atamayan Celil gene de o sırada içeride hâlâ yanan çok kıymetli eşyalar varmış, ya da az önce kovalar dolusu suyun altında boğulup giden alevler canlanıp tekrar ortalığı saracakmış gibi tedirgindi. Pek de haksız sayılmazdı doğrusu, her an umulmadık şeyler olabilirdi; çünkü o geceki hengâme sırasında, ödü bokuna karışmış sinsi bir karaltının elindeki gazyağı bidonuyla birlikte tabanlarını kıçına vura vura kaçtığını görenler olmuştu. Yangına günlerce bir kılıf uydurmaya çalışmışlar da başka hiçbir şey bulamamışlar gibi, Celil'e bunu iş işten geçtikten sonra anlatmışlardı tabii.

O da öfkelenmişti haklı olarak, durup durup elini bacağına şaak diye vurmuş ve; "Keşke bunu o anda söyleseydiniz de ben, onun kellesini koparıverseydim!" diye ah üstüne ah çekmişti.

Elinde gazyağı bidonuyla kaçan imi timi bilinmeyen o sinsi karaltı bu ahları bir bir işitmişti de, bütün kasabalıya değilse bile onların boşu boşuna çekildiğini Celil'e kanıtlamayı düşünmüştü sanki; yangından üç beş ay sonra, parmaklarının ucuna basa basa ta yatak odasının penceresine kadar sokulup bu kez de içeriye bir şarjör dolusu mermi sıkmıştı... Belki patlamaları rap rap uzaklaşan korkulu ayak sesleri izlemişti gene ama, nedense onları işiten herhangi birisi çıkmamıştı. İşitse işitse Celil işitebilirdi ya, o da hiç kuşkusuz Nesime'ye sımsıkı sarılmış ıslak bir kedi gibi hem zangır zangır titriyor, hem de kocaman gözlerle silah seslerinin oyduğu boşluğa bakıyordu o sırada. Ola ki hâlâ peş peşe mermiler patlıyordu kulağında ve gözlerinin önündeki boşluk gitgide derinleşip genişliyor, bir yandan da bu boşluğun çok uzak köşelerinde ne idüğü belirsiz çeşit çeşit gölgeler kımıldanıyordu.

Gene de pek fazla sürmemişti Celil'in şaşkınlığı; kapıya yaklaşan ayak seslerini işitince avuçlarının içinden Nesime'nin kollarını ürpertili iki beyaz nehir gibi akıtıp ansızın ayağa fırlamış ve pencereden mermi sıkıp kaçan her kimse ona ana avrat sövmeye başlamıştı. Üstelik, avluya doluşan kasabalıların ayak sesleri arttıkça büsbütün coşuyordu sanki, büsbütün köpürüyor, belki ellerini bacağına gene şak şak vuruyor ve evin içinde, kafesine sığmayan ipiri bir aslan gibi dört dönüyordu, Nesime'yse sessizdi o sırada, sırtını duvara vermiş, uykulu gözlerle kocasını seyrediyordu.

Derken Celil bir tuhaf çıktı dışarı, merakla kapıya bakan kasabalıları yarıp hışımla avluyu geçti ve karanlıkta eriyip giden sokaklara doğru birkaç kere daha sövdü de uykuyla öfke arasında gidip gelirken ikide bir çatallanan

sesi, kerpiç duvarların suratına çarpa çarpa uzun süre yankılandı... Belki kalabalığın içinden kimileri o gece onun mutlaka birisini öldüreceğini sandılar; boyunlarını bükmüş, merakla bakıyorlardı. Nesime'nin yakıp getirdiği gaz lâmbasının ışığında eciş bücüş uzanan gölgeleri de merakları kadar belirgindi artık ve tir tir titreşiyorlardı avluya yağmış beyaz göynekli böcekler gibi sürekli, aynı noktada ısrar ve sabırla titreşiyor, bakışıyor ve fısıldaşıyorlardı ki birdenbire Celil'in öfkesi yön değiştirdi. Orada bulunanlar neler olup bittiğini anlayamadan, neredeyse sıçrayarak geriye doğru çekildiler. Celil, yumruğunu havada sallaya sallaya bu kez de kasabalılara sövmeye başlamıştı çünkü. Ne dediği pek anlaşılmıyordu gerçi ama, sövgülerinin arasında kimi zaman aylar önceki yangından kimi de mermilerden söz ettiği, hatta bu konuda büyük küçük demeden kasabada yaşayan herkesi suçladığı belliydi. Bir ara, lâfın nereye gideceğini düşünmeden Nesime'nin de adını anmıştı galiba; işte o anda ağabeyi Vakkas kendini tutamayıp kalabalığın içinden dişlerini gıcırdatarak fırlamış ve onun hâlâ pis pis sövgüler kusan ağzının üstüne, “Haddini bil sersem!” diyerek okkalı bir tokat patlatmıştı.

Celil afallayıp bakmıştı bir an, çok kısa bakmıştı belki ama çok uzun gelmişti bu ona; hatta orada toplanıp merakla olacakları bekleyen kasabalılara da çok uzun gelmişti de kimilerinin yüzü yavaş yavaş ağlamaklı bile olmuştu.

Artık Celil'in ya bu tokadı sineye çekerek boynunu büküp kuzu kuzu eve girmesi, ya da Vakkas'ın üstüne atılıp yırtıcı kaplan gibi boğuşması bekleniyordu. Fakat o bunların hiçbirini yapmadı; yediği tokadın rüzgârıyla bir iki saniye sallandıktan sonra gözlerini kalabalığa çevirdi, çabucak taradı ve birbirine ulana ulana hızla akıp geçen alacakaranlık yüzlerin arasından Bakkal Yusuf'unkini bulup zınk diye durdu. Daha herkes, ne yani yangını çıkarıp mermileri sıkan o sinsi karaltı bizim Yusuf muydu diye düşünürken varıp onun yakasına yapıştı ardından da, yapışıp şöyle bir tarttı ve şaşırıp kalmış onca insanın gözleri önünde sürüklemeye başladı. Zavallı Yusuf neye uğradığını anlayamamıştı tabii; kimi zaman ayaklarını gözüne çarpıveren bir taşın ağartısına ya da duvara dayayıp direniyor, kimi de Celil'in ellerinden yakasını kurtarıp can havliyle geride duran kalabalığın arasına karışmaya çalışıyordu. Öteki hiç de ona göz açtırmak niyetinde değildi oysa, kollarını kollarının çok ötesine uzatıp kıskıvrak yakalıyordu hemen ve takır takır sürükleyerek avlu kapısının ağzına doğru götürüyordu.

Hiç kuşkusuz o sırada kimse onun kafasından neler geçtiğini kestiremediği gibi, olup bitenleri de anlayabilmiş değildi.

Hatta yıllar sonra böbürlene böbürlene anlattıklarına bakılırsa, ne yaptığını Celil de bilmiyordu o gece; elinde ya çuvala, ya torbaya, ya da köpek ölüsüne benzeyen tuhaf bir ağırlık vardı ve o, o anda bunun ne olduğunu kestiremeden sürüklüyor da sürüklüyordu. Artık avlu kapısını geçip sokağa çıkmışlardı ve olanca ağırlığıyla ya da köpek ölüsü dediği şey hâlâ direnmekte inat ediyor, o inat ettikçe de Celil'in sürükleme isteği gitgide artıp önüne geçilmez bir tutkuya dönüşüyordu. Öyle ki, yalnızca herhangi bir şeyi sürükleyip götürmekten aldığı tatla kısa sürede zilzurna sarhoş olmuştu sanki; çevresindeki evler kerpiç beşikler gibi sallanıyordu karanlıkta, sesler sallanıyordu, yıldızlar bile belki uzaklıklarıyla, ağaçlar bile, avlular, avlularda avlulara kapatılmış uzaklar gibi duran atlar, geviş getirişlerinin içinden bakan kocaman gözlü inekler ve her şeyi biraz eksiltirken biraz da çoğaltan gece bile yavaş yavaş Celil'in kafasından geçen düşüncelerle birlikte sallanıyordu da, bunca karmaşada bazen sesler görüntülerin, bazen de görüntüler seslerin altında kalıp kayboluyordu.

Sonunda, o gece Yusuf'a bakkal dükkânını açtırıp da kucağında veresiye aldığı iki şişe rakıyla Celil dönüp geldiğinde, avluda Nesime'den başka kimsecikler kalmamıştı tabii... O da eşiğin dibine büzülüp çocuk gibi büsbütün küçülmüş, iki gözü iki çeşme, ince ince ağlıyordu. Fakat Celil görmedi onu; beyaz iç donuyla avlu kapısından girdiğinde, hiç kuşkusuz az sonra kucağında şıkırdayıp duran şişeleri bitirince kendini kendinden nasıl taşıracağını, aka aka varıp öfkeyle düşmanını nasıl boğacağını, hatta hemen ertesi gün onu yeryüzünden silip süpürdüğünü cümle âleme nasıl göstereceğini tasarlıyordu. Kafasında dolaşıp duran bu tasarılarla birlikte oturup sabaha dek içti sonra, sabaha dek çoluk çocuk, büyük küçük, ya da kadın erkek demeden aklına gelen herkesin adını sayıp tek tek bütün kasabalıya sövdü. Belki gözlerini karanlığa çivileyip bıkıp usanmadan sabaha dek kanlı bıçaklı korkunç hayaller de kurdu kurmasına ya, gün ağarıp da ansızın ortalık aydınlanınca varıp düşman diye kimin boğazına sarılacağını bilemedi.

Bilemeyince de kahroldu, kendi içine yıkılıp günden güne sessizleşti, ya da olup bitenleri unuttu da artık öfkesini atıyla geceleri ormandan getirdiği tomruklara falan verdi derken, Nesime'nin üstüne yürüdü bir sabah; "Bizi cayır cayır yakmaya çalışan herif mutlaka senin güzelliğine vurgundu!"

diyerek onu evire çevire bazen küreğin tersi, bazen baltanın sapı, bunları da eline geçiremediyse bazen de çıkarıp atın kayışlarıyla dövmeye başladı. Artık birbirini izleyen iki top alev gibi avlunun o köşesinden bu köşesine acı haykırışlar, kayış şaklamaları, işitenlerin midesini altüst eden pis pis sövgüler ve düşüp kalkmalar eşliğinde koşuşturup duruyorlardı. Her seferinde Nesime'nin ağzından burnundan oluk oluk kan boşanıyordu tabii, yüzü yağmur gibi inen onca tekme tokat darbesinin altında yamru yumru oluyor, gözleri yavaş yavaş içe kaçıyor, belki itişip kakışırken birkaç kaburgası da kırılıyor ve çaresizlik içinde sendeleye sendeleye varıp ya eşiğe, ya eşinip duran sütbeyaz atın gölgesine, ya da tepesine inen son yumruğun dünyayı gözle görülecek kadar hızlı döndürdüğü noktaya yığılıp kalıyordu.

Celil de hemen her kavganın sonunda sanki kirlenmiş gibi gidip uzun uzun ellerini yıkıyor, su alıp defalarca ağzını çalkalıyor, ola ki doğrulup yuvasından fırlamış kıpkızıl gözlerle ağlayan Nesime'ye bakıyor, sonra da atına atlayıp çabucak uzaklara gidiyordu.

Derken bir gün gene ellerini yıkayıp doğrulduğunda, işaret parmağını sipsivri uzatıp ansızın; "Bundan sonra evde oturacaksın," dedi Nesime'ye, "avluya bile çıkmayacaksın!"

Çıkmadı tabii öteki de; yıllarca güneşi pencereden gördü görecekse, baharı koklayacaksa burcu burcu karşıdaki toprak damların üstünde yürüyen papatyaların uzaklığından kokladı gözleriyle, gökyüzünde uçuşan kuşlar bacanın ağzından dökülen kurum karası cıvıltılardan seyretti ve eve çekingen adımlarla kimler çıkıp geldiyse kasabalılardan yalnızca onları görüp korka korka yalnızca onlara göründü.

Bir yandan da teni bembeyaz kesildi evin içinde dura dura, neredeyse atın rengini aldı sanki ve kar gibi incecik bir hicranla odadan odaya tozmaya başladı. Sonra da şişti bu beyazlık, duvarlar arasında gezinen kanatsız bir gülümseme eşliğinde büyüyüp aydan aya şişti, şişti, şişti ve bir gece Kevser gelip torbasıyla avlunun karanlığında dört dönerken nur topu gibi bir kıza dönüşüp ciyak ciyak ağladı ama, bu Celil'in tutumunu hiç değiştirmedi. Durup durup gene dövdü yani Nesime'yi, vurup vurup gene yıktı yerlere ve "Ulan yoksa bu kızı sana göz koyan o sinsi heriften mi peydahladın?" diyerek oradan oraya sürükledi de gene her yerini çürük içinde bıraktı.

“Evet öyle yapmıştı ama o günler geride kaldı artık,” dedi Hasan’a Nesime ertesi gün, “dayın şimdi bana elini bile sürmüyor.”

Bir türlü inanamadığı bu gelişmelere Hasan da hiç değilse artık burada kavga gürültü görmeyeceğim, tokat sesi işitmeyeceğim ve bütün bunlardan uzak sessiz sedasız bir hayat süreceğim diye sevindi. Öyle de oldu zaten, Celil dayısının evine değil de sanki sessizliğiyle ün salmış ıssız bir adaya, ya da sakin ve tenha bir ülkeye, ya da çoktan beri yazılıp okunmayan unutulmuş bir masala gelmiş gibi günden güne hafifledi. Hatta bir evin bu kadar sessiz, bir kadının kendi gözyaşlarından bu kadar uzak ve bir erkeğe ait hareketlerin de bu kadar öfkesiz ve yumuşak oluşuna şaştı biraz; daha doğrusu apaçık afalladı da bir süre nasıl oturup kalkacağını, elini kolunu hangi duruşla nereye koyacağını, ya da hiçbir engele çarpmadan her yere kolayca uzanıveren bakışlarını hangi yöne, nasıl doğrultacağını bilemedi. Hayatın acemisi oldu yani, gözlerinin, ellerinin ve soluk alıp verişlerinin yabancısı oldu.

Yıllardır hep bitmeyecek bitmeyecek diye düşündüğü korkunç bir fırtınadan sonra artık karaya çıkmış da, göğe doğru yükselen dev dalga seslerini, uğuldayan rüzgârı, çürük tahta gıcırtılarının arasından sızan haykırışları ve ufkun bir türlü değişmek nedir bilmeyen zifiri karanlığını geride bırakmış gibiydi. Hamdi’nin dedesini kısa sürede unutmuştu sözgelimi; bazen odasına çekilip sırtüstü yattığında onun sakalını, tespihini ve asasını düşünüyor, bunların kasabanın öteki ucunda var olduğunu biliyor, ama hiçbirini hiçbir haliyle gözlerinin önüne getiremiyordu. Nereye baksa bir sessizlik görüyordu artık, Nesime yengesinin tenine çarptıkça geriye yansıyıp kendi kendini bir daha yürüyen, bembeyaz bir sessizlik...

Ne var ki pek uzun sürmedi bu durum; Celil’in elinde eve bir tomar kâğıtla döndüğü, gırç gırç öten körüklü çizmelerini eşiğe düşen akşam güneşinin altına iki heykel gibi dikip tuhaf bir heyecanla içeri girdiği, kızının yanağından küçük bir makas alıp keyifle sedire oturduğu, sırtını hasır yastığın çıtırtılarına yasladığı, sonra da Hasan’a dönüp ansızın neye yorulacağı kestirilemeyen bir ifadeyle; “Git bana annenle babanı, ardından da dayılarını çağır, konuşacaklarım var!” dediği gün her şey değişti.

Hicabi, Elifle birlikte yüzünde dallanıp budaklanan kocaman bir merakla koşup geldi hemen; onların ardından Hüseyin, birkaç kapı aşağıdan Himmet ve bitişiğinden Müslüman da koşup geldi ama, evinin önünde oturup duran Vakkas kılını bile kıpırdatmadı.

“Aman o çürük kapıyı iyi beklesin sünepe tosbağa,” dedi Celil de Hasan’ın gözlerine orada oturan bir Vakkas görüyormuş gibi dik dik bakarak, “yoksa söküp götürüverirler!”

Herkes ona hak verdi tabii, bazıları yüzünü yere eğip belli belirsiz homurdandı, bazıları burukça gülümsedi, Hüseyin de kalın kalın öksürüp bıçak bilercesine bıyıklarını şöyle bir sıvazladıktan sonra; “Alacağı olsun onun,” dedi, “aha şuraya yazıyorum!”

Bu söz Vakkas’ın davranışını oradakilerin gözünde neredeyse bir ihanete dönüştürürken, akşam akşam yapılan bu alışılmadık toplantının önemini de büsbütün artırdı sanki; henüz neler olacağı bilinmiyor, Celil’in gözbebeklerindeki ışıltılar herhangi bir şeye yorulamıyor, bu yüzden de sedirin üstünde duran kâğıtlara hem kaygı, hem korku, hem de merakla bakılıyordu.

Derken, Celil eline onları alıp şiir okumak üzere kürsüye çıkmış bir öğrenci heyecanıyla hafifçe kıpırdandı. Akşamdan beri bu anı iple çektiği halde, ağzından dökülecek ilk kelimeyi seçememenin sıkıntısını yaşıyor gibiydi. Sonra, işte şimdi kâğıt tomarını açıp heceleye heceleye oradan birtakım şeyler okuyacak diye beklenirken, o tutup alay edercesine atından, atının düşüp ikide bir kaybolan nalından, komşularından, yeminden ve hemen her gün nasıl tımar edilmesi gerektiğinden söz etmeye başladı. Hatta eline hayali bir kaşağı alıp, gözlerini kendisine çeviren kardeşleriyle eniştesinin hayret dolu bakışlarını tımar edercesine ağır ağır boşluğun sırtında gezdirdi. Geceleri atıyla ormandan sürükleyip getirdiği tomrukları aman gürültü çıkarmasınlar diye çaputlarâ nasıl sarıp sarmaladığını anlattı sonra da; bıkkın bir sesle, “Gelgelelim lanet olası çaputlar daha üç mavzer atımı yol almadan liğme liğme parçalanıyor ve artık ben bu işe çaput yetiştiremiyorum, zaten yetiştirebilmek için herhalde kocaman bir fabrika kurmalıyım!” diye yakındı.

Sonra, çıplak kalan tomrukların gecenin ıssızlığında sürüklenirken ne çok gürültü çıkardıklarından ve ay ışığında altuni bir nehir gibi ışıl ışıl parlayarak nasıl bir tehlike oluşturduklarından söz ederek; “Zaten koruculara yakalanırım diye her seferinde ödüm kopuyor benim!” dedi.

Kimsenin ağzını açmasına fırsat vermeden, koruculara yedirdiği rüşvetleri anlattı sonra da bol bol; içirdiği rakıları hesaba vursa koskoca bir ovanın rahatça sulanabileceğini, verdiği paralar geri gelse şimdi hiç kuşkusuz bir at sürüsü satın alabileceğini, ama görüldüğü gibi işte

kasabadaki korucuların ensesi katmerlenip göbekleri şişerken kendisinin hâlâ beş parasız olduğunu, yani meteliğe kurşun attığını, üstelik Vehbi'ye olan borcunun günden güne kabardığını, çünkü yüz derileri artık köseleden farksız olan korucuların varıp varıp onun hesabına yiyip içtiğini ve ne yapıp ettiyse bir türlü bu gidişin önüne geçemediğini anlattı da hiç beklenmedik bir anda şıp diye sustu.

“Eee,” dediler o susunca, “durup dururken neden anlattın şimdi sen bunları?”

Celil, neden anlattığını daha önce defalarca anlatmış da ötekiler bunu çoktan unutmuş gibi ters ters, nerdeyse küçümseyerek baktı bir an; sonra bıyıklarını yere sarkıtıp bir süre düşündü, sonra doğrulup gözlerini Nesime'ye dikti ve öylece, hiç kıpırdamadan durdu.

O sırada Hüseyin'in kumar saati gelip çatmış olmalı ki; “Adama gâvur eziyeti etme bizim oğlan,” dedi, “meramın neyse de de biz işimize gücümüze bakalım!”

Celil, herkesi süzüp tek tek bütün suçlarım itiraf etmeye hazırlanırcasına yutkundu.

“Ben...” dedi sonra titremesi bastırılamamış tuhaf bir sesle, “Nesime'yi Almanya'ya gönderiyorum.”

Herkes şaşırmış, sen aklını peynir ekmekle mi yedin dercesine kocaman kocaman gözlerle ona bakıyordu. Nesime de bakıyordu kuşkusuz, hatta Hasan'ın görebildiği kadarıyla o, bir yandan da belli belirsiz titriyordu. Derken, bu işte şaşılacak bir yan olmadığını söyledi Celil giderek cesaretlenip güven kazanan bir sesle; ardından da, ikide bir elindeki kâğıt tomarını havaya kaldırarak, kadınların Almanya'ya daha çabuk kabul edildiğini, zaten varır varmaz Nesime'nin istekte bulunup hemen kendisini de oraya aldırtacağını, böylelikle hem bu sefaletten, hem davul göbekli koruculardan, hem de Vehbi'ye olan borçlardan kurtuldukları gibi, kızlarının geleceğini de değiştirebileceklerini anlattı.

Sonra, herkes elini çenesine dayayıp daha olur muydu olmaz mıydı derken, Nesime gitti...

Hasan'a göre, hayat o şaşılası kıvraklığıyla ansızın birkaç kâğıt kılığına bürünerek bu arada Celil'i de bir maşa gibi kullanarak Nesime'yi onca tokadın ve tekmenin altından çekip aldı yani; kocası kollarını kollarının

ötesine uzatıp ona ulaşamasın diye de, Almanya denen en uzak cebine sakladı.

Gene de Nesime kocasına yakın olma alışkanlığından henüz vazgeçemediğinden midir nedir, varır varmaz hemen mektup yolladı kasabaya; Celil de bembeyaz bir kuş gelip avuçlarına konmuş gibi incitmekten korkarcasına dokundu ona, aralarından gürül gürül gözyaşı akan titrek ve nemli kelimeleri avlunun ortasına çöküp buruk bir yüzle mırıl mırıl okudu, belki ormana götürüp gizlice öptü her kelimeyi, getirip kızının körpe yanaklarına “İşte annen bak, işte annen!” diye defalarca sürdü ve bir akşam oturup inanılmaz bir aşkla, gözlerini kısıp arada bir uzaklara baka baka Nesime’ye mektup yazmaya başladı.

Derken, gelip mahalleden herkes sıcak bir cümle ekledi bu mektubun altına, gelip herkes ya bir türkü ya bir şarkı dizesi yazdırdı, gelip herkes yanık bir mani döktürdü ve herkes bir kuş resmi çizip gagasına şu sümbüldü, şu laleydi, şu güldü ya da boncuktu diyerek bir şeyler tutuşturdu. Öyle ki, artık epeyce yükünü aldı mektup ve mektuba değilde sanki Almanya’ya uçurulmak üzere mahallenin elbirliğiyle bir gecede besleyip büyüttüğü, hatta konuşmayı da öğrettiği, içi kuşlarla dolu, allı pullu kocaman mı evet çok kocaman bir kuşa benzedi. O sırada, daha birkaç ay öncesine dek ana avrat sövdüğü insanların kendisine bu kadar yakınlık göstermelerine şaşıran Celil, kime nasıl davranacağını kestiremeden bu kuşun gölgesinde kıvranıp duruyor, bazen bıyıklarını sarkıtıp kara kara susuyor, bazen gözlerini kasabalılara dikip bağışlanmayı dilercesine gülümsüyor, bazen de belki bu denli sıcak bir mektubu aldığında Nesime’nin de en az kendisi kadar şaşıracağını düşünüyordu.

Ne var ki, bu hiç bilinemedi.

Nesime’den yanıt gelmedi çünkü ve yanıtsızlık yavaş yavaş bir mahalle kadar büyüdü mahallede; mektubun altına sıcak birer cümle ekleyenlerin, dize yazdıranların, hatta kuş resmi çizenlerin yüzleri, gözleri ve hayalleri kadar büyüdü de büyüdükçe hızını alamayıp oradan seslere, duruşlara, belki avlu kapılarından girip çıkışlara ve sokaklara da yayıldı. Artık gözle görülemeyen, ama her an her yerde hissedilebilen renksiz bir duman ya da yanık kokusu gibi bütün kasabayı kaplamıştı. Derken Celil durup dinlenmeden genişleyen bu yanıtsızlığın içinden oldukça dokunaklı bir sesle, “Tren Sirkeci’den hareket edince başındaki eşarbı çıkarıp pencereden

mavi mavi sallayışını hiç unutamadım,” diye bir mektup daha yazdı ama, gene yanıt alamadı.

Üstelik, bu seferki mektuba bir şey eklemek şöyle dursun, kimse dönüp göz ucuyla bile bakmamıştı.

Nesime Almanya’da sustukça Celil avluda bağırmaya başlamıştı çünkü; gene sabahlara dek eskisi gibi rakı içiyor, boşalan şişeleri kaldırıp sokağın ortasına fırlatıyor, bir yandan da aklına gelen kasabalıların adını sayıp tek tek hepsine sövüyordu. Herkese bir kulp takıyordu söverken, olmadık suçlar yüklüyor, büyük büyük yanlışlar buluyor, bunlarla da yetinmeyip cümle âlemin kendisine kasten cephe aldığını iddia ediyor, sonra da büsbütün delirip avlunun karanlığında donunu ağarta ağarta tıpkı iki ayaklı bir at gibi saatlerce eşiniyordu. Hasan’ın pencereden görebildiği kadarıyla, kimi zaman eşinmenin de ötesine geçip avlu duvarının üstüne doğru şahlanıyordu hatta; elindeki şişenin parıltısıyla birlikte duvarı aşıyor ve neredeyse kişnemeyi andıran acayip haykırışlarla, “Ben ne yaptım, ben ne yaptım?” diyerek kaybolup gidiyordu.

Bir gün o gene böyle kaybolup gitmişken, sabaha karşı Hasan avlu kapısının ağzında bir karaltı gördü. Arada bir Celil dayısının çizgilerine bürünüp tıpatıp ona benzeyen, arada bir de hem enine hem boyuna dağılıverip bambaşka bir şekle giren tuhaf bir karaltıydı bu; bir yandan çevresini kolaçan ederken, bir yandan da karanlıkta sinsi sinsi yaklaşıyordu. Yıllar Önceki gibi ya pencereye sokulup ansızın içeriye bir şarjör dolusu mermi sıkacak, ya da evi ateşe verip kaçacaktı sanki... Ama öyle yapmadı o; yolu yarılamışken duraksadı, ani bir kararla döndü ve uzaklaşıp sessizce kayboldu.

Derken aynı gece, Hasan pencerenin kenarında Celil’in dönmesini beklerken tekrar geldi; avlu kapısının ağzında belirip gene sinsi adımlarla yaklaştı, gene yolu yarıladı ve tam birkaç adım daha atmıştı ki yalpalaya yalpalaya gelip büyük bir gürültüyle duvarın üstüne abanan Celil’i gördü. Sonra varıp bir şeyler konuştu onunla, eğilip boğuk boğuk bir şeyler anlattı ama zilzurna sarhoş olan Celil hiçbir şey anlamadı tabii, ikide bir düşen donunun ağartısını çekiştire çekiştire baktı durdu.

Öteki de öfkelendi işte o zaman, dönüp hızla kapıya geldi ve bir yangın haberi verircesine; “Hassaaan, Hassaaan!” diye bağırmaya başladı.

“Benim ulan benim, Hüseyin dayın!” dedi sonra da, “aç şunu aç!”

Kapıyı açtı Hasan.

“Zirzop,” dedi Hüseyin eşikten girer girmez; “senin bu Celil dayın tam bir zirzop!”

Ayakkabılarını çıkarmadan varıp alelacele sedirde uyuyan kızı kucağına almış, yuvasından fırlamış gözlerle Hasan’ın yüzüne bakıyordu. Hasan da ona bakıyordu hiç kuşkusuz kafasının içinde patlayıp duran bir şarjör dolusu mermiyle ortalığı kasıp kavuran alevlerin arasından; hatta o belli etmek istemese de, hafifçe titriyordu. Bütün bunları sezmiş gibi Hüseyin gülümsedi o sırada ve Hasan’a; "Düş bakalım peşime!” diyerek kapıya yürüdü.

Avlunun alkol kokulu karanlığını cam kırıklarını gıcırdata gıcırdata geçtiler sonra; bir kapı aşağıdan, peşlerine takılan horoz sesleriyle birlikte Hüseyin’in evine girdiler. Uykulu bir yüzle merdivenin başında beliriveren Gülser yaklaşıp hemen kızı almak istedi ama Hüseyin bırakmadı; bağrına inanılmaz bir şefkatle sımsıkı başmış, öylece dikiliyordu.

Derken Gülser; “Ver şu kadersizi de yatırayım,” dedi, “herhalde kucağında sabaha dek tutacak değilsin?”

Öteki, gülüşü çocuğun yüzüne şıpır şıpır damlayacakmış da onun tatlı uykusunu bölecekmiş gibi çenesini havaya kaldırıp sessizce güldü bu söze... Ardından da, onu kendi elleriyle yatırmak istediğini söyledi. Ansızın değişmişti sanki, ikide bir yerli yersiz gülümsüyor, bazen dudaklarını dua okurcasına oynatıyor, bazen de kucağındaki kızı bir yere bırakacak olursa bir daha asla kavuşamayacakmış gibi gözlerini yüzüne dikip uzun süre bakakalıyordu.

O böyle bakarken Hasan merdiven basamaklarını çıkıp Gülser yengesinin gösterdiği odaya yerleşti sonra, ama onun dediği gibi yatıp ertesi gün öğleye dek bir güzel uyumak şöyle dursun, yastığa başını bile koyamadı. Pencerenin dibine oturup bir zaman Nesime yengesinin bembeyaz yüzünü, hareket ettikçe kar uzaklığıyla ince ince tozan ellerini ve bileklerini hayal etti. Sonra, acaba hayat birkaç kâğıt kılığına değilse de başka bir şekle bürünerek bir gün babamın elinden annemi de kurtarır mı, kurtarınca da gizli bir cebine saklar ve saklayınca da babam tıpkı Celil dayım gibi hemen her gece rakı içip zilzurna sarhoş olur mu, diye düşündü. Sonra, aşağıda kalan Hüseyin dayısının hâlâ kucağındaki kızı bir kenara bırakıp bırakmadığını, bırakmışsa üzerine ne örttüğünü ve o sırada ona nasıl bir yüzle, içinden neler geçirerek bakmış olabileceğini düşündü.

Sonra da, çevresinde olup bitenleri düşünmekten artık Kevser'i ve kendisini hiç mi hiç düşünmediğini düşünüyordu ki, birden pencerenin önündeki dut dallarının arasından bitişik avludaki Celil'i gördü; bin bir güçlükle ayağa kalkmış, sağında solunda uçuşan horoz seslerine tutuna tutuna evine doğru yürüyordu. Derken, horoz seslerinin kesiştiği noktada eriyivermiş gibi ansızın kayboldu. Donunun ağartısı hayalle gerçek arasında asıldı kaldı yani ve Celil'in varlığı belki günler, belki de haftalarca yalnızca oradan yansıdı. Hatta giderek genişledi bu ağartı yansıya yansıya, bir don boyundayken iki, ikiyken dört oldu ve gün geldi, kulaklarını dikip sütbeyaz kişnemelerle avlunun ortasında şahlanmaya başladı.

Celil de, onu satmaya karar verdi işte o zaman, yularından tutup sabahtan akşama dek sokaklarda kapı kapı dolaştırdı. Varıp kahvelerin önünde camların gerisinde oturan kasabalıların üstüne doğru şahlandırdı kimi zaman, kimi zaman çalımlı çalımlı yaklaşıp Güllü Dayı'nın başına üşüşen kalabalığını yanında kişnetti, kimi zaman gidip Sinemacı Şerifin kapısında bekletti bekletmesine ya, bir türlü alıcı bulamadı. Belki kimileri dönüp bu nasıl atmış diye göz ucuyla şöyle bir bakıyordu bazen, kimileri eni konu ilgilenir görünüp tıpkı bir cambaz edasıyla saatlerce orasını burasını yokluyor, kimileri çenesini ayırıp iki eliyle dişlerini sayıyor, ola ki ayaklarını kaldırıp tek tek nallarını inceliyor, hatta yelesine sarılıp şapır şupur öpüyor, okşuyor, ama içlerinden hiçbiri fiyatını sormak ya da pazarlık etmek bir yana, ağzını açıp da tek kelime söylemiyordu. Celil de bu duruma günden güne öfkeleniyordu tabii, günden güne atın beyazlığını okşayan ellerin gezinişine neredeyse kıskanarak daha bir kinle bakıyor, gözlerini kısıp onu öpenleri uzun uzun süzüyor, sonra da bir hamlede eyerin üstüne atlayıp tozu dumana katarak eve dönüyordu.

Dönünce de, çok uzaklardan gelen alıcılar itişe kakışa avluya üşüşmüş de sanki atı görmek için birbirleriyle yarışıyorlarmış gibi evin önünde elinde yular geziniyordu bir zaman; kendi kendine konuşuyor, yuları bırakıp ata vedalaşırcasına bakıyor, Kevser gelip avlu kapısının ağzından olup bitenleri seyre dalmışsa onu sert bir hareketle kovuyor, ikide bir ayağına takılan boş rakı şişelerini alıp alıp duvarlara çarpıyor ve bütün bunların ardından, bir gün tam da tüfeği omuzlayıp atın karşısına dikiliyordu ki, zınk diye durdu.

Hüseyin gelip etten kemikten yaratılmış asık suratlı bir dağ heybetiyle atın önüne dikilivermişti çünkü ve Hasan'ın pencereden görebildiği kadarıyla, Celil'e inanılmaz bir öfkeyle bakıyordu.

Derken, belini büküp hızla öne doğru eğilerek onun, “Ulan hem bizim şerefimizi beş paralık ettin, hem de şu ağzı dili söylemedik hayvanınkini!” diye bağırdığını işitti Hasan. Gözlerini şimdi kapışacaklar korkusuyla pencereye dikmiş, sanki Şerifin sinema salonuna kaçak girmiş de gürültü çıkarmaktan çekiniyormuş gibi hiç kıpırdamadan oturuyordu. Celil’se bir hayli şaşkındı o sırada, kardeşinin kükremesiyle birlikte tüfeği omzundan indirmekle kalmamış, neredeyse sıçrayarak bir iki adım da gerilemişti. O gerileyince öteki de üstüne üstüne yürüdü nedense ve kaşla göz arasında cebinden bir tomar para çıkarıp hışımla savurdu.

“Al ulan zirzop,” dedi peşinden de; “al işte, sattın atı!”

Celil o anda Hüseyin’in alıp götürdüğü ata mı, hâlâ elinde duran tüfeğe mi, yoksa ölü kelebek yağmuru gibi döne döne ayaklarının dibine düşen paralara mı bakacağını kestiremeden donup kalmıştı.

Sonra nasıl canlanabildiyse canlanıp ansızın paraları toplamaya koyuldu, hatta topladıkça biraz daha canlandı da hemen ertesi gün, Almanya’ya gidip Nesime’yi bulmaktan söz açtı. Dediğine göre, o kendini bilmeze yaptıklarının hesabı tek tek sorulmalı, gidip de bir köşeye saklanmak nasıl oluyormuş bir güzel öğretilmeli, velhasıl yalnızca orada yaşayan bizimkilere değil Alman milletine de ibret olsun diye, bu pek muhterem hanımefendiye, şöyle dört yanı tekmil uzunca bir ders verilmeliydi. Bütün bunları yapmak da ona düşüyordu tabii; artık Almanya’ya gidecekse ekmek parası için değil, yalnızca bu iş için gidecekti.

Sonunda öyle de yaptı zaten; bir sabah eşikte yorgun iki heykel gibi duran körüklü çizmelerini kaldırıp odun istifinin üstüne fırlattı, burunlarını yere vura vura iskarpinlerini giydi, kızım annene gidiyorum fısıltılarıyla öpüp boynu bükük bir gelinciği koklarcasına ciğerlerine çekti ve arkasında hiç alınamayacağını sandığı iskarpinlerinin tıkırtısıyla bileğine geçirdiği fosforlu tespihinin ışıltısını bırakarak çekti gitti...

O gidince kasaba birdenbire genişlemişti sanki.

Ne var ki bu kez de içip içip bağırmaya, kasabadaki bu genişlik ağabeyinin yokluğunu tekrarlayıp duruyormuş da daraltmak boynunun borcuymuş gibi Hüseyin başlamıştı. Hemen her gün sessiz sedasız kumar oynar, kaybedince eve gelip yüzüstü yatar, kazanınca çarşıyı dükkân dükkân dolaşıp herkese ve her şeye gülümser, ya da bülbül kesilip ansızın kahvede oturanları yaptığı şakalarla güldürürken onun böyle neden değişiverdiğini pek bilen yoktu. Gülser bile bu değişikliğin altında yatan

gerçeği bir türlü anlayamıyor, anlayamayınca gözlerini kısıp boynunu bükerek uzun uzun bakıyor, bakarken belki onun gene kumarda epeyce para kaybettiğini düşünüyor ve bu yüzden de aman parlayıvermesin diye ne derse hemen koşup sessizce yerine getiriyordu. Gelgelelim onun bu çabası, kopacak gürültüyü önlemeye hiçbir zaman yetmiyordu. Hüseyin ne yapıp edip mutlaka öfke duyacağı bir şeyler buluyordu çünkü, bulmasa bile yaratıyordu.

Bir keresinde yoldan geçip gidiyorken, gözlerini ufka dikip dalgın dalgın evinin önünde oturan Vakkas'ın üstüne yürümüş ve yerden kaptığı çocuk başı iriliğindeki taşları peş peşe fırlatmaya başlamıştı da sözgelimi, öteki içeriye zor kaçmıştı. Kaçmıştı kaçmasına ya, Hüseyin'in "Senin böyle oturup durman beni öldürdü ulan, öldürdü!" diye bağırdığını işitince de eline bir balta sapı alıp bozbulanık bakışlarla çıkagelmişti. Karşılıklı dikilip tıslaya tıslaya birbirlerini iki yılan gibi süzmüşlerdi bir süre; yüzlerinden içlerini, içlerinden az sonra nasıl bir harekette bulunacaklarını anlamaya çalışmışlar, bu konuda umut verici herhangi bir ışıltı göremeyince de ansızın saldırıya geçmişlerdi. Daha ilk hamleler yapılıp da ilk darbeler indirilmeden, çoktan beri böyle bir kavgayı bekliyormuş gibi Himmet'le Müslüman da koşup gelmişti tabii ve dört kardeş bir anda birbirine girmişti.

O sırada Hasan, sokağın ortasına çöküp saçını başını yola yola, "Öldürdüler birbirlerini yetişin, öldürdüleeer!" diye çırpınan annesinin omuzları üstünden yâlnızca inip kalkan balta sapının ağartısını görebilmişti. Her şey bir hayal kadar yakın, bir hayal kadar uzaktı sanki; ne balta sapının sesi vardı ortalıkta, ne de onu yiyenin...

Artık delirmiş gibiydi Hüseyin; önce avlu kapılarının ağzında biriken, ardından da olup bitenleri daha iyi görebilmek için damların tepesine çıkıp karga sürüsü gibi üst üste yığılan kasabalıların gözleri önünde onca dayağı yiyip kan revan içinde yere serilip kaldıktan sonra sendeleye sendeleye kalkmış hâlâ Vakkas'ın üstüne yürüyor, bir yandan da yaralı mı yaralı bir sesle; "Bıktım ulan senin oturup durmandan, bıktım!" diye haykırarak yeri göğü inletiyordu. Bıraksalar Vakkas'ı diri diri yiyecekti; bıyıklarından süzülen kanlan ellerinin tersiyle silip bazen birkaç adım ilerliyor, bazen geri geri çekilip hızla öne doğru atılıyor, ama Himmet'le Müslüman'dan oluşan duvarı aşıp da bir türlü Vakkas'a ulaşamıyordu. Derken sonuçsuz kalan bu çabalardan vazgeçti nedense ve başka yerde bir Vakkas daha varmış, ya da bir suretini orada bırakıp da Vakkas arka sokaktan kaçmış gibi hızla

koşmaya başladı. Öyle hızlı koşuyordu ki, bir an herkes şaşırdı. Hatta Vakkas bile bakakalmıştı...

Aradan birkaç dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki, Hüseyin atıyla birlikte palas pandıras tekrar çıktı ortaya; onu getirip iki sokağın kesiştiği yere bıraktı. Kimse buna bir anlam veremedi tabii, belki de Hüseyin'in koltuğundaki baltayı görünce onun ormana gidip odun getireceğini, bu bahaneyle biraz da öfke dağıtıp hava alacağını falan düşündüler. Ama havada hırslı bir eğri çizerek parlayıp sönen balta, bir anda bu düşünceyi yok etti; at şimdi rakı içmiş bir Celil gibi sallanıyordu çünkü ayakta. Hüseyin ikinci darbeyi indirince daha beter sallandı, ardından üçüncü darbeyi yedi ve dizlerinin üstüne çöktü... Atın gözlerinde aylar öncesinden kalmış tozlu bir Celil görüntüsü ya da bir Nesime beyazlığı varsa, onlar da çöktüler hiç kuşkusuz; çöktüler ve kerpiç duvarların yüzüne oluk oluk fışkıran kanlara baktılar...

Kasabalılardan bazıları bakamıyordu artık, bazıları da belki yalnızca iki karaltı görüyordu; bunlardan biri kıpkırmızı bir boşluğun ortasında hiç sesini çıkarmadan debelenip duruyor, öteki de yay şeklindeki bir parıltıyla vurdukça aşka gelip tekrar vuruyordu. İkisi de görüm alanının dışına çıkmışlardı sanki, işitim alanının dışına çıkmışlardı... Derken, birkaç karaltı daha çıktı bu alanların dışına; ürkek ürkek ilerleyişlerine bakılırsa Hüseyin'i ya kıskıvrak yakalayıp bir yere kapatacak, ya da gözünün üstüne iki tokat patlatıp onu uykudan uyandıracak gibiydiler. Damların tepesinde, duvar diplerinde ve avlu kapılarında bekleyen kasabalıların çokluğu kadar kararlı görünüyorlardı bu konuda ama, önlerine çıkan balta durdurdu onları; hatta balta, birdenbire parlayıp havada uzun 'bir ıslık çalınca gerilediler. O sırada gerileyen iki karaltıyla Hüseyin'in arasında o kadar geniş bir boşluk açıldı ki, belki de kasabalılar Hüseyin'in gitgide görüm alanının dışına biraz daha kaydığını düşündüler. Gerçekten de Hüseyin savrulup duran gömleği, elindeki baltası ve şekilden şekle giren boz bulanık bakışlarıyla yavaş yavaş küçülüyordu. Derken, kayboldu...

Kasabalıların dehşet dolu bakışları bir süre boşlukta kaldı yani. Hatta o anda hiç de görülmesi gerekmeyen bir yığın şeye çarpa çarpa dağılıp ufalandılar ve birisi çıkıp da "Geliyor, geliyor!" diye haykırınca aynı anda gene aynı noktaya toplandılar. Hüseyin, sokağın öteki ucunda tekrar belirmişti çünkü; kucağına aldığı birkaç kilimle birlikte oflaya puflaya yaklaşıyordu. Derken getirip onları yerde cansız yatan atın üstüne fırlattı.

Sonra koşup alelacele Celil’in kekliğini getirdi evden kafesiyle, fırlattı; sonra koşup Gülser’in çeyiz sandığını, sonra koşup birkaç yamalı perdeyi, ardından siyah kareli sofra örtüsünü, oklavayı derken çatlak bir aynayla iki ağaç testiyi, derken günlük giysilerle dolup taşan şişman bir bohçayla bayramlıklarını ve allı yeşilli birkaç ipekle kahve fincanlarını ve cezveyi ve eline geçirebildiği daha birçok şeyi getirip getirip fırlattı. At ölüsü kocaman bir eşya yığınının altında kalmıştı artık ve Gülser ona duvarın dibinden tıpkı Kevser gibi korku dolu gözlerle, ince ince titreyerek bakıyordu.

O sırada; “Kalk kız,” diye haykırdı ona Hüseyin, “kalk evden gazyağı getir!”

Daha cümle bitmeden kalktı Gülser, peşine takılan Kevser’le birlikte koşa koşa gidip bir solukta gazyağı bidonunu getirdi ve hiçbir şey sormadan, kan gölünün kenarına usulca bıraktı. Kevser hemen onun iki adım gerisindeydi gene; elinde gözle görülmeyen bir gazyağı bidonu varmış da sanki o da onu bırakacakmış gibi dikiliyor, bir yandan da başını sağ omzuna hafifçe eğmiş, bir şey ararcasına Hüseyin’in gözlerine bakıyordu. Derken, elindeki hayali bidonu Gülser yavaşlığıyla o da bıraktı yere, şöyle bir baktı ve uzak bir yüzle geri çekildi.

Hüseyin de o bidonlardan birini alıp döktü sonra; eşyaların, at ölüsünün ve onlarda toplanan kaygılı bakışların üstüne bidondaki son damla da düşünceye dek lıkır lıkır döktü ve kibriti çaktı.

Kara kara tüten dumanların arasından bir görünüp bir kaybolan irikıyım zebanileri, dur durak bilmeyen uzun dilli alevleri, cızırdayan et ve kıl kokulan, sağda solda ışıldayan kan gölleri ve bu göllerin yüzüne düşen eciş bücüş insan suretlerinden yükselen canhıraş çığlıklarıyla kasaba ansızın cehenneme dönmüştü de gökçe gelin, hemen hemen herkes afallamıştı.

Hatta ben o sırada bütün bunların bir rüya olduğunu bilmeme rağmen bir yandan soluk soluğa kaçmaya çalışıyor, bir yandan da herhalde biraz sonra içi kor dolu gayya kuyularına rastlayacağım, onları dolanıp geçsem bile eyvah bu kez de diplerine ancak kırk yılda düşülebilen irin vadilerine varacağım, ya da uğultudan çatır çatır kırılan boyu birkaç minare boyu kapıların altında kalacağım diye korkuyordum. Nereye kaçsa insan, yuvasından fırlamış dehşet dolu gözlerle karşılaşıyordu çünkü, neye baksa kan ve duman görüyor, bazen elinde balta gezinen asık suratlı bir zebaniyle burun buruna geliyor, sonra da gördüğü her şeyi her şeyiyle kalın bir uğultunun içinde kaybedip ansızın derin bir boşluğa düşüyordu. İşte o

zaman da azap çeken kadınlar çıkıyordu karşısına; erişilmez bir uzaklığın bulanıklığıyla savrulup duran dumanların arasından ellerini uzatıp titreye titreye incelmiş sesleri, ezilmiş yüzleri ve nemli gözleriyle sürekli bir şeyler söylüyorlardı. Ne dedikleri dumanlarla birlikte çatılara doğru yükselen onca gürültünün patırtının ortasında pek anlaşılmıyordu gerçi ama, ağızlarından dökülen hemen her kelimeden şıp şıp kanların damladığı ve can havliyle havada uçuşan soluk soluk cümlelerin de dönüp dolaşıp o eli baltalı zebaninin yaptıklarına dayandığı belliydi.

Ben onları dinlemiyordum tabii; kocaman kocaman açılmış öfkeli birer dev gözünü andıran pencerelerin kan göllerinde yansıyan parıltılarına dala çıka bu cehennemin ortasında telâşla ilerliyor, ilerlerken içimden herhalde artık ömrümün sonuna geldim diye geçiriyor, bir yandan da başımı çevirip çevirip arada bir olup bitenleri yere inmeye cesaret edemeyip de hâlâ damların tepesinden seyreden kasabalılara bakıyordum.

Onlar apayrı bir topluluktu sanki; elleri yüzleri islendiği, ola ki kalpleri peş peşe kopan çığlıkların şiddetiyle burkulduğu ve yüzleri havada uçuşan yanık kıl kokusuyla buruştukça buruştuğu halde henüz kandan ve ateşten uzaktılar. Görünüşe bakılırsa, duruşlarında herhangi bir telâşın izi bile yoktu hatta; rahat birer mindere ya da sandalyeye oturmuşlar da görünmeyen bir ağızdan cehenneme ait korkunç hikâyeler dinliyor, dinledikçe olup bitenleri harfi harfine gözlerinin önünde canlandırıp heyecanla bakıyor, bakarken bakarken de ister istemez kanın büyüsüne kapılıp bakışlarının içinden yarı açık ağızları, şapkaları, üst üste çektikleri sigaraları ve uyanan meraklarıyla birlikte salkım salkım sarkıyor gibiydiler. Duruşlarının dikliği gözle fark edilmese de eğikti bu yüzden, boyunları bükük değilmişçesine büküktü ve benim gözümde tıpkı birer seyirciye benzemelerine rağmen yavaş yavaş aşağıda fokurdayıp duran kargaşanın şeklini alıyorlardı.

Ansızın kopan bir çığlığa dönüşüyorlardı sözgelimi durup dikkatle bakıldığında ve görüntülerinden yansıyan görüntülerle sokaklarda aynen bir çığlık gibi, çığlıkla birlikte uzun uzun yankılanıyorlardı. Sonra da yankılandıkları sokaklara benziyorlardı yüzlerinin ifadeleriyle, bakışlarıyla baktıkları alevlerin kızıllığına, savrulan dumanlara ve oraya buraya kaçışan sarkık dilli köpek karaltılarına benziyor, ya da insanı hayrete düşüren hareketsizlikleriyle aşağıda gezinip duran eli baltalı zebaninin hızını körükleyerek farkına bile varmadan gitgide zebanileşiyorlardı.

Bunlar olup biterken ben de ahi gitmiş vahi kalmış zavallı canımı kurtarabilmek için hâlâ koşar adımlarla, öksüre tıksıra kaçıyordum gökçe gelin... Bir oluyor yanımdan yöremden akan insan seline aldırmadan uçuşan sakalımla alevlerden geçiyordum sözgelimi, bir oluyor birbirine yaslanan takati kesilmiş incecik inlemelerin üstünden sıçrıyor, bir oluyor asa tıkırtılarımla duvar diplerine sıralanmış meraklı çocuk gözlerinin ışıltıları arasında zikzak çiziyor, sonra bir oluyor kendimi varıp çarçabuk bir kapıdan içeri dalmış gibi hissediyor, hatta o anda hayal meyal çevremi sarıveren duvarların ağartısını görüyor, kulağıma çalınıveren uzak mı evet çok uzak bir çıngırak sesinin ufalanıp kayboluşunu işitiyor ve sonunda işte bir yere sığınabildim diye sevinip derin bir oh çekecekken kendimi gene sokaklarda, o kâbusun içinde koşuyor buluyordum ki, durdum.

Önüme ansızın dumanların arasından göğe doğru bir umut ışığı gibi yükselen, uzun mu uzun bir merdiven çıkmıştı çünkü gökçe gelin ve artık başka da gidecek yer yoktu ve bu merdivenin de her basamağı insanın gözlerini kamaştıracak kadar beyazdı ve ben şiddetle kaçıp oradan uzaklaşmak istediğim halde nedense bir türlü adım atamıyor, atamayınca da ilk basamağın dibinde olanca çaresizliğimle, Sinemacı Şerifin kapısında bekleyen beş parasız çocuklar gibi öylece dikiliyordum. Hâlâ savrulup duran dumanların ortasında tir tir titreyen bir kucak sakaldım yani, ya da kendi ürkekliğinde yüzen yorgun bir asa, ya da kalbinde çocuk korkaklığı taşıyan buruşuk bir dede, ya da ancak ve ancak cehennemin çıkış merdivenine kadar ilerleyebilmiş pısırık bir kaçaktım.

İşte bunları geçirirken içimden alevlerin dillerini sarkıtıp kudurmuş köpekler gibi gürültüyle üstüme doğru aktığını gördüm sonra ben, onlar akarken pis pis eli baltalı zebaninin sırıtarak baktığını, o bakarken insanın kalbini delik deşik eden acı ötüşlerle kanatları alev almış bir kekliğin havalanıp ansızın düştüğünü ve o sırada bir kadının fırlayıp yerinden can havliyle dumanların içine atıldığını gördüm de, n'olursa olsun deyip önümdeki merdiveni tırmanmaya başladım.

Basamaklar halinde uzayıp giden beyazlığın üzerindeydim artık; ıhlaya ıhlaya cehennem hikâyesinden kopmuş yorgun bir cümle gibi ilerliyor, ilerledikçe de dumanların arasından sıyrılıp olanca isim, telâşım ve tedirginliğimle birlikte çatılara doğru yükseliyordum. Kasabayı aşağılarda bırakıp küt küt atan kalbimle gökyüzünde uçuşan kuşlara yaklaşıyordum bir bakıma ve hiç kuşkusuz, yavaş yavaş hafifliyordum. Saçıma sakalıma

yağan şen şakrak cıvıltılarını işitiyordum sonra bu kuşların, hayatta iyi ki bunlar da var diye düşünüp seviniyordum. Sonra sanki ötüşleriyle yarışırcasına gözlerimin önünden tıpkı bir hayal gibi geçi geçiverişlerini seyrediyordum onların, tutup gene seviniyordum. Hatta, sevine sevine belki sevimli mi evet çok sevimli ve hafifliğine de hafif bir kuş oluyordum artık ben; olunca da kuş bulutlarına ulaşmak, onlarla haşır neşir olmak ve uzak diyarlara göçmek üzere basamakların üzerinde biraz daha yükseliyordum ki, gene durdum.

Durunca da içimden o erişilmezliğin, o sessizliğin ve güzelliğinle birlikte seni geçirdim gülüm ve kendi kendime çok eski bir şarkıyı, mırıldanır, ya da gizli bir duayı okur, ya da işitilir işitilmez insanı helâk edecek korkunç bir sırrı açıklarcasına; ne yapıyorum böyle ben, dedim, gülümü bırakıp da nereye gidiyorum?

Bunu der demez içim burkuldu tabii; içim, gülüme karşı bu kadar kayıtsız davrandığıma göre yoksa Hasan'ın dedesine mi benzedim korkusuyla içimin bir köşesinden bir köşesine tıpkı kanatları alev almış bir keklik gibi gitti geldi... Sonra ben eğilip dikkatle acaba oralarda seni görebilir, elimi sallayıp yanıma çağırabilir ve kolundan asılıp merdiven basamaklarına çeker de fokur fokur kaynayan kasabadan kurtarabilir miyim diye aşağıya baktım. Bakmasına baktım ve uzun uzun aradım ama, aşağıdaki dumanların arasında eli baltalı bir zebani, alevlerin kızıllığında saçını başını yolan bir kadın, kan göllerinin çevresinde eciş bücüş bir yığın insan ve bütün bunların uzağında daha başka ve daha sakin karaltılar vardı da, sen yoktun gülüm... Hiç kuşkusuz, ortalıkta fink atan köpekleri toplayıp eve kapanmıştın gene; belki ala mendebur denen o bit torbasına da sarılıp bir güzel yatmıştın ve horul horul uyuyordun... Bu yüzden ben ne zaman başımı çevirip seni gördüğümü düşünsem Elifle karşılaşıyordum zaten, ne zaman tepeden tırnağa dikkat kesilip sana benzeyen bir karaltıya baksam Gülser'i görüyor, sonra da bu olanların anlamsızlığına bakıp içimden gene belleğimin bana alçakça bir oyun oynadığını geçiriyordum ki, birden, ne zamandır dumanların arasında gezinip duran o eli baltalı zebaninin de aslında zebani değil Hüseyin olduğunu fark ettim.

Hüseyin'di evet, cayır cayır yanan sütbeyaz bir atın çevresinde, elindeki baltanın insanın bakışlarını lime lime doğrayan keskin parıltılarıyla birlikte dönüp duruyordu. Derken, yukarıdan benim kendisini seyrettiğimi görmüş de bakışlarımın ağırlığını omuzlarında hissetmiş gibi yavaşladı. Birazcık da

olsa hızından soyundu yani, pır pır etmiş bir lâmba alevi gibi duruldu, durulunca havada uçuşan renklerini giyindi, çizgilerinin katılığına büründü ve işte o zaman da Hüseyin olmaktan çıkıp şaşılası bir çabuklukla tıpatıp Hidayet'e benzedi.

Artık büsbütün durmuş, baltayı bir kenara fırlatıp ellerini de beline koymuş, kocaman gözlerle yanıp kavrulan ata bakıyordu. O baktıkça bembeyaz bir şahlanışın özlemiyle doğrulup kalkacakmış gibi at da dumanların arasında belli belirsiz seyriyordu sanki; hatta duman suretine girip bazen inatla yelesini silkeleye silkeleye yekiniyor, dizlerinin üstünde yükseliyor, belki gözle saptanamayacak kadar minik birkaç adım atıyor, hemen peşinden de canlılığını tekrar yitirerek alevlerin ortasına yığılıp kalıyordu.

O böyle bir yandan kalkar, bir yandan çöker, bir yandan da cızır cızır kavrulup onca insanın gözleri önünde kebap olurken Hidayet kudurdu sonra gülüm; boynunu uzatıp tıpkı bir köpek gibi kesik kesik havladı ve havlamasıyla birlikte kendinden geçip olanca heybetiyle duvar dibinde dikilen Gülser'e doğru atıldı ama, varıp hedefine ulaşamadan yakaladılar onu, evet kıskıvrak yakaladılar ve kimi zaman ter ter tepinen iki bacak, kimi zaman boşluğu didikleyen bir çift kol, kimi zaman da zaman zaman uçuşan kanlı bir gömlek halinde apar topar sürüklemeye başladılar. Derken yampiri yampiri Hicabi de koştu onların peşinden, tuttu kucağındaki çocukla Elif de koştu, hatta Müslüman, ona bakıp Himmet ve dayanamayıp Vakkas da koştu da birbirinin ardı sıra tek tek sokağın köşesinde kayboldular.

Geride, uzun adımlarla kayboldukları noktaya doğru akan telâşlı bir boşluk bıraktılar yani...

Sonra o boşluğa baka baka gördüklerimin yorgunluğuyla birlikte yavaşça merdivenin üstünde doğruldum ben, asamı bir elimden ötekine aktarıp bıkkın hareketlerle sakalımı sıvazladım ve bir an için gene seni düşündüm. Ala köpek denen ciğeri beş para etmez dürzüyle evde koyun koyuna yatıyor oluşunu gözlerimin önüne getirip nefretle baktım bir bakıma ve yanı başımda duran bir başkası varmış da hüznünü yenmeye çalışan sapsarı bir sesle ona söylüyormuşum gibi; işte orada yatıyorlar, dedim. Der demez de, olanca sırnaşıklığıyla burnunu senin memelerinin sıcaklığına gömen o ala köpeğin keyifli keyifli oynayan, upuzun kuyruğunu gördüm sanki ve gözlerimi çabucak kapadım.

Kapayınca da işte o zaman, ta baştan beri duvar diplerinde suspus dikilen çocukların yerlerinden fırlayıp ansızın sönmeye yüz tutan ateşe doğru koştuklarını gördüm ben, derken onların meraklı gözlerle birkaç kez haykıra haykıra kömürleşen atın çevresinde tur attıklarını, atarken korların arasından eğilip eğilip dallı budaklı birer parça kaptıklarını ve bu parçaları havaya kaldırıp kafalarının üstünde ışıltılı daireler çizerek oraya buraya dağıldıklarını gördüm de içimden; ulan ne yapıyorlar böyle, yoksa çıldırdılar mı, dedim. Sonra gözlerimi dikip endişeyle, bak bak şimdi de toplanıp çabucak kafa kafaya verdiler ve aralarında ne konuştular da acaba kasıklarını tuta tuta gülüşüyorlar, Allah göstermesin akıllarından bir hinlik mi geçiyor, dedim.

Sonra ben bir yandan bunları der, bir yandan şu haylazları azarlasam mı diye düşünür ve bir yandan da merdivenin tepesinden aşağıya küt küt atan kalbimle sakalımı sıvazlayarak bakarken, çocuklar hepten çıldırdılar gülüm, evet evet düpedüz çıldırdılar ve daha kimsenin ağzını açıp da bir şey demesine kalmadan, vahşi bir tay sürüsü gibi çarşıya doğru koştular.

Bir süre sonra da gözden kayboldular tabii...

Belli belirsiz yankılanan birar işitimlik gıcırtıya benzeyen avlu kapılarının sessizliğini birbirine ekleye ekleye varıp hızla dükkânların önünden geçtilerse yani, hayalimde geçtiler. Her adımda biraz daha vahşileşip iyiden iyiye zıvanadan çıktılar da bir bölük çapulcu gibi haykıra haykıra kasabanın altını üstüne getirdilerse, hayalimde getirdiler. Sonra, haykırışlarının ortasında durup bir an için bambaşka âlemlere açılan Sinemacı Şerifin kapısına neredeyse iç geçirerek şöyle bir baktılarsa, hayalimde baktılar. Sonra boş masalarla sandalyelerin karşılıklı susuştuğu çınarlı kahvenin, kokularına yanık kıl kokusu sinen lokantanın ve eczanenin yanından gülüşe gülüşe geçip de sağdan soldan gelen uyarılara aldırmadan kasabanın öteki ucuna doğru yürüdülerse, hayalimde yürüdüler. Artık yürüye yürüye de yoruldular tabii hayalimde; hemen her gün karşılaştıkları bu lanet olası kasabanın hiç değişmeyen sokaklarını göre göre tıpkı benim gibi sıkıldılar ve ellerindeki kor parçalarından tüten incecik dumanlarla birlikte, şimdiye dek kimbilir kaç kez varıp varıp üşüştükleri yere varıp durdular.

Derken, bir duman yükseldi onların durduğu yerden ve daha ben neler olup bitiyor bile diyemeden, kaşla göz arasında yoğunlaşıp hemen her yeri apacı, zifiri bir karanlığa boğdu. Öyle ki, kıvrıla kıvrıla akan sokaklar

kayboldu birden, sessizlikleriyle evler, uçuşlarıyla kuşlar, hatta nicedir gitmediğim cami, minare ve hem sesleri, hem de bedenleriyle birlikte kasabalılar da kayboldu da, geride yalnızca koskoca bir boşluk kaldı; yıllardır oradaymış gibi duran, yüzü dumanlarla kaplı, kapkaranlık bir boşluk...

Ben şaşırmıştım tabii, nefesimi tutmuş, belki gözlerimi de ipiri açmış, öylece bakıyordum.

Sonra ben baktıkça, birbirleriyle çarpışan inişli yokuşlu sesler geldi sanki bu karanlığın gerisinden. İnsana yıllar öncesine aitmiş izlenimi veren bir ses seslerin içinden; “Herkes bu tarafa gelsin, bu tarafa!” dedi sözgelimi. Başka bir ses, bölük pörçük işitilen inlemelerin, sayıklamaların ve kalın mı kalın bir uğultunun arasından düşe kalka ilerlerken; “Allahım, hey güzel Allahım!” diye haykırdı. Haykırır haykırmaz da rap rap koşan bir çift ayak sesinin altında kaldı sanki ve bir daha da duyulmaz oldu diyordum ki, sesi işitilip de bedeni görünmeyen Vakkas, “Dikkat edin sıçramasın!” diye uyardı birilerini o sırada, “Öteki tarafı çevirin çabuk sıçramasın!”

İşte o zaman neler olup bittiğini anladım ben gülüm; anladım da, basamakları tek tek inip yürümeye kalkarsam oraya asla yetişemem diye, kendimi merdivenin tepesinden tıpkı bir kuş gibi bırakıverdim.

Anılırsa tutup bir kez daha ölecekmiş gibi, kimse Kevser’in adını ağzına almamıştı o gün.

Pek konuşan da olmamıştı zaten.

Onu sağa sola yıkılmış kerpiç duvarların, dumanların ve hâlâ tütüp duran upuzun merteklerle tahtaların arasından çıkarıp bin bir güçlükle avlunun ortasına getirdiklerinde, belki birkaç kadın dayanamayıp Elifle birlikte alelusul şöyle bir sızlanmış, yüzlerini avuçlarının içine hapsedip iki yana sallanmış, sonra da yakacakları ağıtla kasabanın altını üstüne getirecekleri yerde ansızın susmuşlardı. Meydanı, ne zamandır sarkık dilleriyle yıkıntıların çevresinde gezinip gezinip de bir türlü Kevser’e yaklaşma fırsatı bulamayan kirli köpek karaltılarıyla erkeklerin egemenliğine bırakmışlardı yani ve avlu duvarının dibine çekilip tıpkı Hasan gibi olup bitenleri uzaktan seyretmişlerdi.

Gerçi Hasan, avluyu hıncahınç dolduran kasabalıları yarıp bir iki kez ürkek adımlarla yaklaşmasına rağmen, bir türlü cesaretini toplayıp da Kevser’in yüzünü onlar kadar yakından görememişti. Bundan çekinmişti

nedense... Hatta, aklımda hep saçları, kaşları ve kirpikleri yanmış cascavlak bir kafa görüntüsü kalırda ömür boyu onunla gezer, nereye baksam onu görür ve artık ne yapıp etsem kurtulamam diye korkmuştu. Bir yandan da avlu duvarının dibinde sessiz sedasız dikilirken, elinde olmaksızın sürekli Kevser'in yüzünü hayal etmişti tabii; özene bezene yıllar önce ezberlediği büyüleyici bir masalı içinden kelimesi kelimesine geçiriyormuşçasına olanca ayrıntısıyla hayal etmiş ve uzun süre alevlerin ortasında yanıp kavrulurken onun neler hissettiğini, son nefesini verirken can havliyle nasıl çığlık attığını ve o anda acaba nereye doğru, hangi duygularla baktığını düşünmüştü.

Ardından da, bu düşüncelerin içinden kimsenin kolay kolay yanıtlayamayacağı, ipe sapa gelmez bir yığın soru çıkarmıştı. Sözgelimi, alevlerin kucağında zavallı Kevser'in bedeniyle birlikte son andaki bakışı da yanmışsa, o bakışın külleri şimdi neredεdir acaba, demişti kendi kendine. Henüz gözbebeklerinden birkaç parmak bile uzaklaşamadan yüzüne mi sıvanıp kalmıştır kavurucu bir krem gibi, yoksa havaya karışıp duman duman kasabaya dağılmıştır da bir zaman sokaklarda mı gezinmiştir, demişti. Sonra, Kevser'in arzulayıp da göremediği noktaya ulaşmış mıdır yani o bakış, varıp bir üfürümlük kül halinde hedefini bulmuş mudur, demişti.

Dedikçe de, o hedef kendisiymiş de sanki Kevser'in son nefesini verirkenki bakışı kırık dökük sokak görüntülerinden oluşan yorgunluğuyla birlikte gele gele gelip yüzüne konmuş gibi ürpermişti. Kafasındakileri birazcık da olsa geride bırakabilmek için, ikindi güneşinin altında avlu duvarı boyunca bakışlarını yere indirip hızlı hızlı yürümüştü sonra da; su kovalarının birkaç adım ötesinden geçmiş, hâlâ ortalığa yanık kokulan saçan ezik renkli kumaşlara, halılara ve şilte parçalarına benzer bir yığın öteberiyle bir yığın kap kaçağın çevresini dolanmış, durup belki bir an cenazeyi akşam karanlığı çökmeden kaldırabilme telâşıyla sağa sola koşuşturan kasabalılara şöyle bir bakmış, ardından da, Kevser'in evi hiç yanıp yıkılmamış da sanki hâlâ oradaymış gibi, varıp bir zamanlar eşik diye bildiği yere yavaşça oturmuştu.

İşte o sırada oldukça tuhaf bir sessizlik çökmüştü avluya... Ayak altında gezinen kazmalarla küreklerin sivriliğine çarptıkça çınlayan, çınlarken sık sık kadınlı erkekli bir kalabalığa dönüşen, hatta bu kalabalığın bildiklerine, düşündüklerine ve hayal ettiklerine de yayılan, uçsuz bucaksız bir

sessizlik... Öyle bir sessizlikti ki bu, küçücük bir sese tutunup var olabilmek için kendini görüntülere bölüştüre bölüştüre genişliyor, sonra da görüntülerin gözbebeklerinden görüntülerle birlikte atılıp tıpkı bir köpek gibi insanın elini yüzünü tırmalıyordu. Adına şimdi denen zaman dilimini çoktan silip süpürmüştü ve şimdi diye bir şey varsa, hiç kuşkusuz bu şimdi kılığında yaşayan az önceydi artık, ya da biraz sonraydı. Dahası, Hasan o gün eşikte oturup dizlerinin üstünden sarkan ellerine bakarken, bu zamanlar arasında gidip gelmekten bir hayli yorulmuştu.

Evet, yorulmuştum.

Az önceye dönsem bağıra çağıra gökyüzünü yalayan alevlerin çevresinde koşuşan kasabalılarla karşılaşıyordum çünkü, biraz sonraya gitsem hayal meyal sokaklarda dolaşan bir tabut görüyor, dayanamayıp sızlayan içimle onun peşi sıra yürüyor, derken akşam güneşiyle aydınlanmış böğürtlenlerle kaplı bir tepeyi aşıyor ve kendimi mezar taşlarının ağartısında yankılanan zambakların eflâtun karanlığında buluyordum. Tabutsa, hâlâ kalbime bir kıymık gibi bata bata uzaklaşıyordu o sırada; kendine uygun bir yer ararcasına bazen taşların arasında zikzak çiziyor, bazen dalgalan göğüsleyen bir kayık edasıyla havaya doğru yükseliyor, bazen alçalıyor, sarsılıyor, sonra da uzaktan uzağa işitilen köpek havlamalarıyla birlikte cılız bir badem ağacının altından geçip gidiyorken ansızın kayboluyordu. İşte o zaman onu oraya kadar kimler taşımıştı bilemiyordum ben, varıp hızla kaybolduğu noktaya baksam göremiyor, aramaya kalksam bulamıyor, dönüp yanı başımdaki badem ağacına soramıyor ve eflâtun bir karanlığın içinde giderek büyüyen yalnızlığımla öylece, tıpkı bir mezar taşı gibi kalakalıyordum...

Bir keresinde gene böyle kalakalmışken, zambakların bulanık bir dalgalanışla seyrelip ortalığın yavaş yavaş aydınlandığını gördüm ben ve o anda her ne kadar mezarlıkta dikiliyor olsam da aslında bir yanımla kasabada, Kevser'in avlusunda soluk alıp verdiğimi düşündüm.

Düşünür düşünmez de, gözlerimin önünde sessizliğin şekillendirdiği insanlar belirdi tabii mezar taşlarına benzeyen uzak uzak duruşlarıyla; sonra bu insanların acıda kaybolmuş yüzleri ve yüzlerinde yosun bağlamış. birer sessizlik kuyusu gibi derinleşip giden gözleri belirdi; sonra bu gözlerde, kimbilir kaç kez iç çekile çekile bakılmış yerler ve yerlerde yarım yamalak yanmış şilte parçalarıyla daha bir sürü ıvır zıvır belirdi; sonra onların yanında yorgun argın yatan kazmalarla kürekler, beride suçlu birer çocuk

gibi duran su kovaları ve kovalarda da yangına geç kalmış sular belirdi; sonra bu suların aynasında dikkatli baktıkça gördüm ben, billur gibi ışıl ışıl parlayan bir gökyüzü belirdi ve sudaki bu gökyüzünün dibinde sanki tuhaf bir kuş gördüm ben ve kuş ' bana can havliyle çırpınır halde göründü ve bu kuşun çırpınışlarında aşılmaz dağlar kadar ağır bir yorgunluk, yorgunluğunda da dağ yamaçlarından yuvarlanan kozalak çıtırtılarıyla börtü böcek seslerinin örtemediği bir yaralanmışlık vardı ve ötmek için açıp kapattıkça ses yerine gagasından gaga şeklinde kesik kesik dumanlar çıkıyordu; ve acıydı bu dumanlar ve kalındı ve kuşun gözlerinde bir perdeydi ve savrulurken arada bir başka başka kuşları andırıyorlardı ki benim gördüğüm kuş bunların arasından sıyrılıp kanatlarındaki rüzgârla birlikte kovanın kenarına kondu, pençeleriyle onu alıp götürecekmiş gibi kulpunu tıngırdattı, sonra ıslak tüyleriyle şöyle bir silkindi ve telâşla nicedir fırıl fırıl dönen yusyuvarlak gözlerini dikip medet umarcasına yüzüme baktı; bu kuşun derdi nedir acaba, diye yaklaşıp ben de ona baktım işte o zaman ve gözlerinde eğilmiş ona bakan kendimi gördüm ve kendim bana hem şaşkın, hem de beti benzi atmış bir halde göründü; sonra ben kendime bakıp neredeyse yıllar önce kaybettiğim canciğer bir arkadaşımla karşılaşmışçasına, Hasan bu, diye mırıldandım ve Hasan'ın da aynı şekilde, aynı şaşkınlığı taşıyan kırık bir sesle mırıldandığını duyar gibi oldum; sonra bu Hasan olanca yalnızlığı, kimsesizliği ve silikliğiyle bir süre daha kaldı kuşun gözlerinde öylece ve kuş bana bir süre daha öylece bir yandan medet umar, bir yandan da kim olduğumu merak edercesine baktı da baktıkça korktu sanki, belki gün boyu sokaklarda kuş taşlayan o gözü dönmüş haylaz çetesinden biri zannetti beni, belki içinden, eyvah şimdi ellerinin arasına alıp hiç acımadan kafamı koparacak bu çocuk dedi belki; kafası cırk diye koparılıp tüyleri tek tek yolunduktan sonra bedeninin bir söğüt dalına takılacağını ve ateşin üstünde evrile çevrile, ola ki keyifli bir ıslık eşliğinde kızartılacağını hayal etti de kanatlarını gerip ani bir çırpınışla uçmak istedi ama, ne yazık ki bunu başaramadı; pat diye kovanın kenarından başaramayınca da yere düştü tabii ve tozlu tozlu debelenmeye başladı; öylesine insanın kalbini dağlayan şaşılası bir gayretle debeleniyor, debelenirken yüzüme öylesine derin bir çaresizlikle bakıyor ve bakışları içimi göz göz öylesine fena kavurup yakıyordu ki, dayanamayıp yardım edebilecekmişim gibi ben ona doğru biraz daha sokuldum; artık kuşun gözlerindeki Hasan'ı oldukça yakından, açık seçik görebiliyordum ve ne yazık ki bu Hasan ağlıyordu; kaşları kapkara çatılmıştı yani ve boğazında

yumruk iriliğinde hıçkırıklar vardı ve yanaklarından ışıl ışıl gözyaşları süzülüyordu ve ben işte onu öyle ağlar görünce biraz daha eğilip endişeyle, yoksa sen ben değil misin, diye sordum ve o da hıçkırıklarının arasından bana ıslak mı evet çok ıslak ve de kalbim gibi titrek bir sesle, evet senim n'olmuş, dedi; sonra ben ona, mademki bensin o halde neden ağlıyorsun hıçkıra hıçkıra, bak ben ağlıyor muyum, dedim ama o ağzını açıp bir şey demedi; sonra ben ona, hem sen neden girdin bu kuşun gözlerine, orada ne işin var da dedim ama o ağzını açıp gene bir şey demedi, evet hiçbir şey demedi de yalnızca somurtkan bir yüzle buğulu bir ayna gibi uzak uzak şöyle bir baktı, bakarken birdenbire sarsıldı, sarsıldıkça bulandı, bulandı ve ansızın kayboldu...

Geride boynu bükük, ölü bir kuş kaldı tabii.

Ne var ki, o sırada benden başka kimsecikler görmedi bu kuşu. Kasabalılar ağır ağır toparlanıp kapıdan çıkarılan tabutla birlikte avluyu terk etmeye başlamışlardı çünkü, alacalı bulacalı bir sessizlik halinde, neredeyse birbirlerinin soluk alıp verişlerine yaslanarak çarşıya doğru ilerliyorlardı.

Derken, kuşu oracıkta bırakıp ben de takıldım peşlerine, duvar diplerinden, Kevser tabutun içinden doğrulup da ansızın haykıracakmış gibi gözucuyla kalabalığı kollaya kollaya yürüdüm. Yürümesine yürüdüm, kasabalıların ardı sıra içim yana yana sokakları geçtim, her zamankinden geniş görünen çarşının ıssızlığına dalıp çıktım ve ölgün adımlarla varıp ta köprünün yanına kadar ulaştım ama, avluda kalan kuş hâlâ aklımdaydı... Hatta bu kuş, ben yalnızca Kevser'i düşünüp onun biraz sonra toprak altında kalacak olan yüzünü hayal etmeye çalıştıkça, içimde gitgide büyüyordu sanki; kuş tüyünden yapılmış kalın bir perdeye dönüşüyor, sonra genişliyor ve gözlerimin önünde olanca kalınlığıyla karanlık karanlık dalgalanıyordu.

Öyle ki, ne zaman Kevser'in o soğuk kış gecelerinde ateşin başına oturup çıtırtılara kulak verirkenki, yüzünü kaldırıp hüsranla dedemin fotoğrafına bakarkenki, ya da upuzun boyu, uçuşan entarisi ve çıplak ayaklarıyla gelip bizim evin eşiğinde dururkenki halini gözlerimin Önünde canlandıracak olsam, karşıma ansızın açılıp kapanan bir çift kanat çıkıyordu da artık ne yapacağımı şaşırıyordum ben; derin bir özlemle içimi çekiyor, curk diye yutkunuyor ve medet umarcasına sağıma soluma bakınıyordum. Dahası, bir yandan soluk soluğa yürürken ben, bir yandan da bu kanatların rüzgârına kapılıp arada bir sarsılıyordum. Uçuk kırmızı renkleriyle çevremdeki

çatıların eğimi sık sık değişiyordu yani gözlerimde, bacalar birer tokat yemişçesine yana devriliyor, kapılarla pencereler birbirine giriyor, sokak boyunca sıralanmış elektrik direkleri birer mum gibi eğriliyor ve bütün bunlar olup biterken Kevser'in tabutu da başucuna iliştiriliveren titrek defne dallarıyla birlikte, artık bir hayli uzaklaşıyordu. .

Aklımda çırpınıp duran kuşun kocaman kanatları arasından onu görüyordum ben, sokaklardan son kez geçtiğini ve bir daha asla geri dönmeyeceğini biliyor, bu yüzden koşup çabucak tabutu omuzlamak istiyor, ama ne denli gayret edersem edeyim bir türlü yetişemiyordum. Bedenim tepeden tırnağa tuhaf bir kekemeliğe tutulmuştu sanki, ya da hiç kıpırdamayan dev bir şeye bağlanmıştı, ya da kendi ağırlığının sınırlarına ilk kez varıp dayanmıştı da hızlanıyorum diye giderek yavaşlıyordum.

Derken, büsbütün durdum.

Sonra orada ben boncuk boncuk ter dökerken, başımı kaldırıp derin bir iç çekişle gitgide kuşsuzluğa gömülen göğün tatsız tuzsuz mavisine dakikalarca baktım mı, bakarken artık rüzgâr olup uçsam da tabuta yetişemeyeceğimi düşündüm mü, yoksa hem dizlerimin bağını çözüveren halsizliğimin, hem de kalbimdeki acının ortasında ne yaptığımı bile fark edemeden tıpkı kelebekler gibi döndükçe döndüm de sonunda bir köşeye yığılıp kaldım mı, bilmiyorum.

Gözlerimi açtığımda, hiç olmak istemediğim bir yerde buldum kendimi.

Gene evimizdeydim yani; sedirde, sırtüstü yatıyordum.

Başucumda kısık bir gaz lâmbası, tepemde örümcek bağlamış ölü bir ampul, üzerimde de ortalığa yıllanmış ter kokulan saçan dallı güllü, alacakaranlık bir yorgan vardı. Oda, oraya buraya serilip kalmış yarı uykulu gölgelerle doluydu gene ve bu gölgeleri daha da karmaşık ve ürkütücü kılan sessizliği sürekli canlı tutmak istercesine, kapılarla pencereler her zamanki gibi uğul uğul uğulduyordu. Ne var ki bu kez bulanık köpek havlamaları yoktu bu uğultunun içinde, sokaktan gelip geçen yaşlı asa tıkırtılarının bir yaklaşıp bir uzaklaşan yankısı, sonra boğuk öksürükler, sonra annemle babamın öteki odadan yükseliveren sinirli konuşmalarıyla bu konuşmaları izleyen tokat sesleri ve uzaklarda uzakları var edercesine açılıp kapanan kapı gürültüleri yoktu da artık kasaba uyanışı olmayan derin bir uykuya yatmış, ya da Kevser'le birlikte toprağa gömülmüş gibi hiç kıpırdamadan, öylece susuyordu.

O gece, gözlerimi tavana dikip hiç kıpırdamadan ben de sustum öylece... Gücümü toplayıp ne ayağa kalkabildim yani, ne yanıma dönebildim, ne de onca istediğim halde yüzüstü kapanabildim. Sanki ertesi gün ortalık aydınlanıp güneş cama dayandığında bile sedirden kalkamayacaktım da, hep öyle upuzun yatacaktım artık ve gözlerimi dikip sessiz sedasız hep tavana bakacaktım. Bakarken de yalnızca Kevser'i düşünecektim kuşkusuz; Azrail onu terkisine alıp götürürken ah ben nasıl oldu da yetişemedim ah diye yanık yanık iç çekecek, toprak altında cirit atan yılanlarla çıyanlar şu anda vıcır vıcır ötüşerek bedenini kemirmeye başlamış mıdır acaba kaygısıyla bir süre susacak, sonra dayanamayıp gene iç çekecek, gene susacak ve böyle böyle ola ki günlerce kendi kendimi yiyip bitirecektim...

Bu duruma düşmekten çok korkuyordum aslında, düşündükçe soğuk soğuk ter döküyor, yorganı tutup hızla çenemin ucuna kadar çekiyor ve gözlerimi sürekli tavana bakarsam yatağa çivilenip kalmaktan mümkün değil kurtulamayacakmışım gibi ısrarla başka yerlere kaydırıyordum. Başucumda cızırdayıp duran gaz lâmbasının ışığında gitgide acayip şekiller alan gölgelerin arasında geziniyordum sözgelimi bakışlarımla, duvardan sarkan mısır koçanlarına tırmanıyor, oradan bıkıp ikide bir yandaki bulgur kesesine sıçrıyor, ne yapacağımı şaşırıp bazen kilimlerin birbirine düğümlenmiş nakışlarına iniyor, bazen inat edip tam karşıma düşen kapının çürük tahtalarında oyalanıyor, ama sonuçta oradan daha ferah, oradan daha geniş ve daha derin bir yer yokmuş gibi, kendimi gene tavana bakarken buluyordum.

Belki de bu yüzden, onca halsizliğime rağmen üzerimdeki yorganı fırlatıp erkenden kalktım o sabah; gaz lâmbasını söndürdüm, gömleğimi bulup el yordamıyla sırtıma geçirdim ve daha düğmelerini bile iliklemeden hızla odadan çıktım. Herhalde herkes uyuyor diye merdivenleri parmak uçlarıma basa basa sessizce indim sonra; yüzlerce yıllık bir uykudan uyanmışım da hâlâ kendime gelememişim gibi gittim, tulumbanın başında elimi yüzümü defalarca yıkadım. Göğsüme düşen serin su damlacıklarıyla birlikte doğrulup soluk soluğa merdiven basamaklarını tırmanan sessizliğe baktım ardından da ve orada bir an için Nesime yengeme benzeyen annemi gördüm; upuzun boyu, çıplak ayakları ve uçuşan entarisiyle dikilmiş, gözucuyla beni izliyordu. Yüzü bembeyazdı nedense, beyazlığı kadar uzak, uzaklığı kadar da bulanıktı...

“Kadersizim,” dedi sonra bana, oldukça tuhaf bir sesle; “hiçbir yerde olamadın değil mi?”

Yanıt vermedim ben.

O da beklemedi zaten, küskün bir tavırla sırtını dönüp çabucak kayboldu. Öyle ki, merdivenin tepesinde yalnızca gülleri solmuş bir eteğin alacakaranlık savruluşuyla bu savruluşun içinde yere hızlı hızlı konup kalkan bir çift ayak gördüm sanki ben, sonra yüzümün ıslaklığında bir rüzgâr hissettim ve az önce benimle konuşan gerçekten annem miydi demekten kendimi alamadım.

Hatta bunu zaman zaman karmakarışık bir kafayla sonraki günlerde de düşündüm. Görüp izleyebildiğim kadarıyla annem hiç eskisi gibi değildi, çünkü... Elini alnındaki gölgelerin arasına gömüp sabahlara dek duvar diplerinde oturan kadın ben yokken nereye gitmişse çoktan gitmişti de sanki, yerine hemen her şeyi boş gözlerle uzun uzun seyreden, seyrederken bazen kendini tutamayıp hafifçe gülümseyen ve gülümserken de hem insanın içine işleyen sapsarı sessizliği, hem yalnızlığı, hem de gülümseyişini taşımakta zorluk çeken yüzüyle birlikte ansızın ortalıktan kayboluveren bambaşka birisi gelmişti. Artık vara yoğa kahırlanıp hiç gözyaşı dökmediği, dönüp bir kerecik olsun benim yüzüme bakmadığı ve durup durup iç çekmediği gibi, nedense babamın karşısına geçip de bir günden bir güne o hayali evin ne zaman yapılacağını bile sormuyordu.

Sormayınca da kavga etmiyorlardı tabii; biri sedire kurulup rahatça gözlerini pörtlete pörtlete ha babam sigara tüttürüyor, öteki de sabahları kalkar kalkmaz arkasından bir bölük atlı kovalıyormuş gibi, kardeşimi alıp alelacele komşulara gidiyordu.

Onun gidişiyle koyulaşan sessizliğin içinde ben de hemen sırtı siyah ciltli defterimi alıp uzak bir köşeye çekiliyordum işte o zaman; yere boylu boyunca kırık bir söğüt dalı gibi uzanıyor, cümlelerin arasında kaybolup gitmek istercesine nefesimi tutuyor ve sayfaları ağır ağır çevirmeye başlıyordum. Belki toprak altında hüküm süren zifiri karanlıkta Kevser’in yüzlerce yaratığa yem oluşunu birazcık da olsa unuturum sanıyordum böylece, annemle babamın gene kavga edip etmeyeceklerini düşünüp durmam, sonra kendi kendime ikide bir onca gürültünün patırtının ortasında Nesime yengemin küçük kızı nereye gitti sorusunu sormam, ya da ister istemez merak edip babam günün birinde o hayali evi yapar mı acaba diye kafa yormam sanıyordum ama, bunların hiçbirini başaramıyordum.

O sırada, babam öteki odada çoktan ayağa kalkmış oluyordu çünkü... Hatta, dudaklarının ucunda zangır zangır titreyen güdük bir sigarayla merdiven basamaklarını inip avluya çıkmış da bazen ta kümesin yanına kadar varmış, ellerini beline koymuş ve başını da duvarın üstünden sokağa doğru uzatmış oluyordu. Sonra hayretle pencere camına yaslanan dut dallarının arasından görüyordum ben, babamın önünde arkasında, sağında solunda ve başının üstünde annemin yokluğunu fısıldayıp duran geniş mi evet çok çok geniş bir boşluk oluyordu. Sonra ben dut dallarının arasından nefesimi tutup kocaman gözlerle baktıkça ve annem eve dönmekte geciktikçe bu boşluk yampiri yampiri gezinen sabırsız ayak sesleri, durup yere tokat atarcasına avuç avuç tükürmeler ve öfkeden çatlamış homurtularla doluyordu. Sonra bana sanki bu homurtular gitgide bedeni gözükmeyen bir köpeğin çaresiz mızıklamalarıymış da avlumuzda yıllardır yankılanıyormuş ve daha da yanık yanık yankılanacakmış gibi geliyordu. Öyle ki, kendimi o sırada donup kalmış bir film karesinin karşısında hissediyordum ben; hiç kuşkusuz yavaş yavaş heyecanlanıyor, sahne değişince acaba neler olacak diye meraklanıyor ve zaman ilerleyip de güneş Çökelez'e doğru ağdıkça korkuyordum.

Derken, akşam oluyordu ben böyle korkarken; önce çifte minarenin belleğimde eskiyen duruşu, sonra uzaktaki çatılarla çatıların arasından öbek öbek yükselen tozlu ağaç uçları, ardından da çarşıdan çıkıp sokaklara dağılan ne idüğü belirsiz sesler incecik bir karanlığa gömülüyordu. Sonra bu karanlığın altında ezilmiş birkaç köpek havlaması yankılanıyordu uzaktan uzağa, yorgun birkaç kapı gıcırtısı birkaç avlunun genişliğini şöyle bir dolanıp kayboluyor, belki o anda ansızın sokak lâmbaları da yanıyor ve artık kasaba başka bir âleme geçmeye hazırlanırcasına durup bir süre soluklanıyordu.

Pusuya yatmış da akşamdan beri bu fırsatı kolluyormuş gibi, işte tam o sırada Sinemacı Şerif eline mikrofonu alıp geceyi ta kökünden sarsa sarsa öksürüyordu gene ve hemen peşinden de sayın sinemaseverleri, başrollerini yılların eskitemediği iki dev artistin paylaştığı bu akşamki muhteşem filmi seyretmeye çağırıyordu. Yüzünün sivriliğini anımsatan sipsivri sesi, hoparlörlerden çıkan tatsız cırıltılarla birlikte karanlığa dalga dalga yayılıyordu yani... Sonra bu sesi bana çok uzun gelen kısa bir sessizlik, sessizliği de kasabada hemen herkesin kimbilir kaç bininci kez işittiği ve işite işite artık işitmez olduğu paslı mavzer çıvlamaları izliyordu. Sonra çatıdan çatıya seken bu çıvlamaları, çıvlamaların arasından patlayıverip de

ansızın ortalığı titreten Atçalı’nın naraları ve naraları da yıldızlara doğru şahlanan karmakarışık at kişnemeleri izliyordu. Sonra kucağında kardeşimle annem geliyordu bu kişnemeleri izleyen uzak bir motor gürültüsünün ardından ve babacan bir erkek sesi “Vazgeçtim evlâdım köşke çek!” derken sessizce avlu kapısından giriyor, sonra kahkahalar atıp duran şuh bir kadın “Evet tatlım Paris seyahatim umduğumdan da nefis geçti,” derken eşikte dikilip boş gözlerle karşısına çıkıveren babamı görmeden ortalığı seyrediyor, seyrederken gene gülümseyecek gibi oluyor, sonra da avluyu karanlıkta yürüyen başka bir karanlık hızıyla geçip çabucak eve giriyordu.

Babam ağzını açmaya bile fırsat bulamadan, mavzer çıvlamalarının ortasında kalakalıyordu tabii...

Üstelik, her seferinde biraz daha bitkin düşüyordu bu sahneyi yaşamaktan; her seferinde annemin onu görmezlikten gelişiyle değil de sanki mavzer çıvlamalarıyla yaralanmış gibi önce şöyle bir sarsılıyor, ardından da yampiri yampiri gidip avlunun bir köşesine usulca çöküyordu. Kalbinde binlerce çatışmanın kanlı hatırasıyla dolu yüzlerce dağ taşıyan yenik bir efe ıssızlığına bürünüyordu artık orada; vara vara varıp bakışlarıyla derin bir dalgınlığa, geniş bir durgunluğa, ya da onarımı imkânsız bir kırgınlığa gömülüyordu. O sırada yüzü avuç içi kadar küçülüp gitgide gözden ve bellekten silinirken, dizlerinin üstünden sarkan ellerinin uzaklığı da karanlıkta kaybolmuş bir çift üzüm salkımına benziyordu da hatta, gece geç saatlere dek ince ince titreşiyordu bu salkımlar... Belki bir ara benim gözlerimdeki uykusuzluğun içinde değilse de kendi titreşimlerinin hızında kayboluyorlar, ama şafak söküp de yavaş yavaş ortalık aydınlanmaya başladığında, hem olanca uzaklıkları, hem de uzaklık gibi gözüken çaresizlikleriyle aynı yerde tekrar beliriyorlardı.

Dut dallarının arasından gene onların titreşimlerine bağlanıyordum yani ben bakışlarımla ve uykuyu muykuyu unutup merakla seyrediyordum. Sonra ben seyrederken kalkıp güneşin, ilk ışıklarıyla birlikte eşiğe üşüşen asık suratlı alacaklılara kapı açıyordu bu salkımlar; yükseliveren homurtularla insanın ciğerini delen bakışların, açılıp kapandıkça tükürük saçan kocaman ağızların ve havada öfkeyle sallanan sipsivri parmakların karşısında, salkım kılığına girmiş ıslak iki serçe gibi ne yapacaklarını kestiremeden şaşkın şaşkın duruyorlardı... Oradaki titreyişlerine bakılırsa fena halde korkuyorlardı belki de ve korktukça büzülüp tane tane

kuruyorlardı diyecektim ki, bir sabah alacaklıları sağa sola itip hızla kapıdan çıktı babam, evet onca sert bakışın, onca gücenik sesin, sallanıp duran tehditkâr parmağın ve bütün bunlara eklenen asık suratlı onca duruşun arasından nasıl çıktıysa gözlerini pörtlete pörtlete çıktı ve iki yanından sarkan üzüm salkımlarının uzaklığıyla birlikte kayboldu.

O günden sonra da eve hep gece yarısı, sinema salonu dağılırken döndü.

Gündüzleri evde başka kimse olmadığı için, hâlâ kapımıza gelip giden alacaklıların karşısına ister istemez ben çıkıyordum attık ve her seferinde onlara yeni işlediğim bir suçu itiraf edercesine, ıkına sıkına; “Babam evde yok,” diyordum.

Onlar da; “Anneni çağır öyleyse, anneni!” diyorlardı seslerini odun gibi kalınlaştırıp.

Ben diyordum; “Annem de yok...”

“Nerede oğlum bunlar peki,” diye gürlüyorlardı işte o zaman, “hangi cehennemin dibine gittiler?”

Ben yutkunup yutkunup yere bakıyordum tabii, başımı kaldırıp hüsranla Celil dayımın evinden yayılan sessizliğe ya da o sessizliğin ötesinde yatan kasabaya bakıyor ve; “Bilmiyorum,” diyordum, “nereye gittiler bilmiyorum...”

Soruyorlardı bu kez tıpkı sesleri gibi bakışlarını da kalınlaştırıp; “O erik yiyip armut sıçan baban ne zaman gelir peki, eve hangi saatte teşrif eder?”

“Bilmiyorum,” diyordum ben gene.

Derken de, bunun yarı yarıya yalan olduğunu bildiğimden midir nedir, kulaklarımın ucuna kadar kızarıyordum.

Belki de bu yüzden, bir ikindi vakti kapı gene acı acı yumruklandığında hiç yerimden kıpırdamadım ben; sesimi soluğumu kesip köşedeki minderin üstünde kocaman gözlerle bekledim. Alacaklılar da eşikte beklediler kuşkusuz; ola ki dudak büküp hayretle birbirlerine baktılar bir süre, ardından ipe tespih dizercesine peş peşe lahavle çektiler, sonra sustular ve ben artık homurdana homurdana dönüp tam gidecekler derken, tahtaları inanılmaz bir şiddetle tekrar dövmeye başladılar. Yıllardır çabucak açılıveren kapı bu kez açılmadı diye alacakları para miktarı ansızın artmıştı sanki, giderek öfkelenip köpürüyor, babama lanetler yağdırırken tahtaların suratını tırmalıyor, bir yandan da kalınlaşa kalınlaşa kütüğe dönüşen

mosmor sesleriyle, “Hicabiii laaan, Hicabiii!” diye koro halinde hiç durmadan haykırıyorlardı.

Öyle ki, bu haykırışları güm güm yankılanan yumruk sesleriyle birlikte ben ta iliklerimde hissediyor, hissettikçe de hiç kıpırdamadığım halde, dövülen bir kapı gibi zangır zangır sarsılıyordum. O sırada tepeden tırnağa tere batmıştım üstelik, kendime evde yok süsü vermekle gene yalan söylediğimi düşünüp kulaklarımın ucuna kadar kızarmış ve gözlerimi garip bir içgüdüyle dedeme çevirmiştim. Bakışlarımla ondan yardım istiyordum sanki... Cascavlak parlayan kocaman kafasıyla fotoğrafta uğuldayan zamanın içinden ansızın çıkacakmış gibi dikkatle bakıyordum. Sonra, çıkar çıkmaz sakalını savurtarak merdiven basamaklarını inip avluya fırlayacakmış gibi baktım. Daha sonra, hareketsizlikten paslanan kemiklerini çıtırdata çıtırdata avluyu geçecek, varıp kapıdaki adamların karşısına ak sakallı bir öfke kılığında dikilecek ve onları bir güzel azarlayıp kovacakmış da beni bu dertten kurtaracakmış gibi de baktım ama, dedem hiç oralı olmadı. Yıllar önce fotoğrafçının karşısına geçip ete kemiğe bürünmüş bir zaman suretinde nasıl durduysa,' gene öylece durdu yani... Hatta, bu yetmezmiş gibi tutup bakışlarını biraz daha yana kaydırdı.

Ben de kalktım o böyle yapınca, öteki odaya geçtim ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım.

Ağladıkça da kendimi, kapı önünden yükselen haykırışlarla içeride derinleşen sessizlik arasına sıkışıp kalmış gözü yaşlı bir fare gibi hissettim nedense ve kaça kaça birkaç hıçkırığın ıslak gölgesinden başka kaçacak yer bulamadığımı düşündüm. Bu bana epeyce dokundu tabii ve ben hemen ardından, aslında dünyanın ne kadar geniş ve bu genişliğin içinde de kaçılabilecek yerlerin kimbilir ne kadar çok, kimbilir ne kadar çok olduğunu, ama bunları benim bilmediğimi düşündüm. Dahası, pespembe gülüşleriyle unutulup pespembe gülüşleriyle hatırlanan dal gibi kızlar düşündüm bu yerlerde, güneşli alınlarıyla dolaşan delikanlılar, dalgınlığın giremediği okul bahçeleri, sonra günde üç öğün yemek yenen sıcacık evler, bu evlerde güleç yüzlü babalarla anneler, sonra herkesin adımlarını ve bakışlarını buyurun buyurun diye karşılayan baş döndürücü genişlikler düşündüm de büsbütün sıkıldım.

Bu kez de, aklımdaki uzakların damağımda çınlayan o büyülü tadıyla kasabadaki hayatın tatsızlığı arasında kaldım bir bakıma ve nereye

konduğunu anlamaya çalışan şaşkın bir kuş gibi ürkek ürkek çevreme baktım.

Aşağıdaki haykırışlar kesilmişti artık, duvarların sessizliği emip duran eğri büğrü beyazlığı hafifçe kararmış, odadaki eşyaların yüzleri derinleştikçe derinleşmiş ve avluya da belli belirsiz, incecik bir akşam karanlığı çökmüştü.

İşte o sırada uzaklara, ama çok uzaklara gitmek üzere ani bir kararla kalktım ben; gittim, elimi çabuk tutayım da annem eve dönmeden kaçayım diye eşyalarımı acele acele toplamaya başladım.

Önce, tir tir titreyen ellerimle o sırtı siyah ciltli kocaman defterimi ayırdım gene bir kenara; ne işe yarayacaklarını bile düşünmeden aldım sonra, ders kitaplarımı koydum üstüne; sonra buldum, Hamdi'yle baş başa kaldığımızda yaptığımız abuk sabuk resimleri koydum; ardından uzun uzun sedirlerin altındaki kutuların dibinde aradım, satın aldığımız sakızların içinden çıkan ve her bakışımızda bizi heyecanlandıran yarı çıplak aktris fotoğraflarını koydum ve bütün bunlara derin bir iç çekişle birkaç parça çamaşırımı da ekleyip hepsini bir torbaya doldurur doldurmaz uçarcasına merdiven basamaklarını indim, avluyu geçtim, kapıyı açtım ve kendimi hızla sokağa attım.

Öyle ki, çıngırak bile çınlamaya zaman bulamadı sanki; yalnızca çın dedi, kaldı... Belki arkamdan baktı uzun uzun, belki hiç şaşırmadığı kadar şaşırdı ve kafasını paslı paslı iki yana salladı ama, ben onu görmedim. Dönüp bir kerecik olsun geriye bakmadım çünkü. Bakmak da istemiyordum zaten; sokak lâmbalarının aydınlığına dala çıka çarşının uğultusuna doğru yürüyor, yürüdükçe de bir şeyleri sonsuza dek geride bırakıyor olmanın inanılmaz keyfini yaşıyordum. Avlu kapılarının önünden geçerken vedalaşırcasına avlu kapımızın uzakta kalışını hayal ediyordum sözgelimi ve içimden bir başkası duyacakmış gibi usulca ona, hoşça kal, diyordum. Kulağıma sağımdaki solumdaki evlerden belli belirsiz bir ayak tıpırtısı gelse hemen tulumbanın yanından başlayıp ta yukarıya tırmanan merdiven basamaklarımızı hayal ediyor, hatta hayalimde bu basamakları çıkıp tek tek üst kattaki odaları dolaşıyor ve oralarda rastladığım boş sedirlere, el sürülmeye sürülmeye tencere diplerinde küflenen bulgur pilavlarına ve bu pilavları sessiz sedasız yalayan sessizliğe de hoşça kal diyordum. Sonra gözlerimi çevirip yanık bir iç çekişle yüzüme bakan köşedeki mindere ve gaz lâmbasına, onların tepesindeki mısır koçanlarına, çividen sarkan bulgur

kesesine ve aylardır ortalıkta fare ölüsü gibi gezinip duran babamın kirli çoraplarına da hoşça kal, diyordum.

Sonra böyle diye diye onca yolu ne çabuk yürüdüm, kasabayı ikiye bölen derenin karanlığında kocaman bir semer gibi ağaran beton köprünün üstünden ne zaman geçtim ve gelip çarşının göbeğine kadar nasıl ulaştım bilemiyorum.

Durup şöyle derin bir soluk aldığımda, sinema salonunun önünde, çevredeki dükkânlardan yayılan ışıl ışıl, göz kamaştırıcı ışıkların içindeydim. Merdiven basamaklarının dibi, her zamanki gibi Şerifin insafa gelmesini bekleyen buruk yüzlü, beş parasız çocuklarla doluydu gene. Hep birlikte gözlerini dikmiş, belki hiç kırpmadan, dosdoğru kapı aralığından gözüken sıra sıra tahta sandalyelere bakıyorlardı. Aylar önce kaçırdıkları, ya da içeriye sızıp yakalanmaktan korka korka ancak birazını görebildikleri bütün filmler şimdi o sandalyelerin duruşuna sinmişti de, gizlice seyrediyorlardı sanki... Hatta, filmlerden herhangi birinin nefes kesici bir sahnesine gelmişler de artık heyecandan ölüyorlar, terliyorlar, ya da küt küt atan kalpleriyle birlikte fırlayıp gitmemek için kendilerini zor tutuyorlarmış gibi üst üste yutkunuyorlardı.

Sonra, ansızın Şerifin kafası göründü kapıdan; onca çocuk dururken bana, kaçak girecek olursan vallahi bacaklarını kırarım ha dercesine şöyle bir baktı ve bakar bakmaz da kayboldu. Öyle çabuk kaybolduki, ben onun kurbağa karnı gibi balkıyıp duran avurtlarıyla gözlerini, ancak kapı suratıma çat diye kapandıktan nice sonra görebildim ve şaşırdım. Çocuklarsa hâlâ kapıya bakıyorlardı o sırada ve hâlâ gözlerinin önünden bol kovalamacalı bir filmin en heyecanlı sahneleri geçiyormuş gibi üst üste yutkunuyorlardı.

Derken, ben onları orada öylece bırakıp sırtımdaki torbayla birlikte çarşının öteki ucuna doğru yürüdüm. Hatta ışıl ışıl parlayan vitrinlerin, içi buharlı kıpırtılarla dolu dev bir kutuya benzeyen çınarlı kahvenin ve ayaküstü konuşan birkaç kasabalıyla birkaç köpek karaltısının yanından geçerken, annemin eve çoktan dönmüş ve yokluğumu fark edip beni aramaya başlamış olabileceğini düşünerek biraz daha hızlandım.

Daha Hamdi’ye gidip kasabayı birlikte terk etmeyi önerecektim çünkü. Elimi omzuna koyup usulca, bensiz yapamazsın buralarda, diyecektim; biliyorsun, ben de uzaklarda sensiz yapamam... O başını sallayacaktı tabii bilgiç bilgiç ve avlu kapısının önündeysek, sokaktaki karanlığın ucunu

dişlerinin arasında tutuyormuş gibi pis pis sırıtacaktı. Ardından da, onunla kasabayı hızla geride bırakıp ovaya doğru koşacaktık kuşkusuz; soluk soluğa ta şoseye kadar varacak, belki orada bir zaman bekleyecek, sonra da gelip geçen yük kamyonlarının birine binip uzaklara, ama çok uzaklara gidecektik.

O uzaklar neresiydi hiç bilemiyordum ben Hamdilerin evine yaklaşırken; ama hayal ettikçe heyecanlanıyor, heyecanlandıkça da olanca gücümü harcayıp adımlarımı büsbütün çabuklaştırıyordum.

Sonunda, Hamdilerin evine vardım.

Kapı nedense birisi can havliyle içeri girmiş, ya da alelacele dışarı fırlayıp gitmiş de kapatmaya zaman bulamamış gibi, ardına kadar açıktı... Avlu da eskisinden daha ıssızdı sanki bu yüzden, daha karanlık ve daha sessizdi. Öyle ki, torbayı sırtımdan indirip eşiğe bırakırken ben bu manzara karşısında ister istemez ürpermiştim.

Sonra, avluyu geçip telâşlı adımlarla tulumbanın yanına yürüdüm.

Üst kattaki odaların birinden merdivenin son basamağına sapsarı bir ışık vuruyordu.

Herhalde Hamdi gaz lâmbasının dibinde bir şeyler okuyor, diye geçirdim içimden basamakları tırmanırken.

Işık giderek genişliyordu.

Varıp oda kapısının önünde durdum.

Köşedeki gaz lâmbasını görebiliyordum artık; eğri büğrü bir odun kütüğünün tepesindeydi gene ve alevi gene durup dinlenmeden titriyor, titredikçe de odanın içindeki gölgelere can verip he nen hepsini ne idüğü belirsiz acayip yaratıklara dönüştürüyordu. Derken, annemi gördüm ben o gölgelerin kıpırtıları arasında ve annem bana hem öylece oturur, hem boş boş çevresine bakar, hem de hafifçe sallanır halde göründü.

Şaşırmıştım.

“Sen ne arıyorsun burada?” diye sordum.

Dönüp baktı, ama konuşmadı.

“Hamdi nerede?” dedim bu kez ben.

Sallanmaktan vazgeçmiş, kocaman gözlerle gözlerime bakıyordu.

“Ne,” dedi sonra tuhaf bir sesle, “Hamdi de kim?”